

Forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love

(Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven)

Fremsat den 7. november 2018 af børne- og socialministeren (Mai Mercado)

§ 1. I forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1417 af 1. december 2017, foretages følgende ændringer:

1. § 1 ophæves, og i stedet indsættes:

»§ 1. I alle forhold, som er omfattet af denne lov, skal hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse komme i første række.

§ 1 a. Børn og unge under 18 år er under forældremyndighed, medmindre de har indgået ægteskab.«

2. I § 3, stk. 1, indsættes som 3. pkt.:

»Har barnet delt bopæl efter § 17, stk. 3, eller § 18 a, stk. 1, 1. pkt., kræver afgørelse om overordnede forhold i barnets daglige liv efter 2. pkt. enighed mellem forældrene.«

3. I § 4 indsættes som 2. pkt.:

»Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at afgørelser skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.«

4. I § 7, stk. 2, ændres »retsplejelovens § 448 f« til: »§ 448 g i retsplejeloven«.

5. I § 9, 2. pkt., § 10, 2. pkt., § 13, stk. 1, 2. pkt., § 19, stk. 4, § 28, § 29 a, 1. pkt., § 33, stk. 2, overskriften før § 35, § 35 og § 41, stk. 5, 1. pkt., ændres »statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«.

6. Efter § 10 indsættes:

»§ 10 a. En aftale om forældremyndighed efter §§ 9 eller 10 er ikke gyldig, hvis den er indgået inden barnets fødsel, eller aftalen er betinget eller tidsbegrænset.«

7. I § 11, 1. pkt., ændres »afgør retten, om« til: »træffes der afgørelse om, hvorvidt«.

8. I § 11, 2. pkt., ændres »Retten kan kun ophæve den fælles forældremyndighed« til: »Den fælles forældremyndighed kan kun ophæves«.

9. I § 13, stk. 1, 3. pkt., ændres »retten« til: »familieretten«.

10. I § 13, stk. 2, 1. pkt., ændres »statsforvaltningen« til: »Familieretshuset eller familieretten«, og stk. 2, 3. pkt., ophæves.

11. I § 13 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. En aftale efter stk. 1 og 2 er ikke gyldig, hvis aftalen er indgået inden barnets fødsel, eller aftalen er betinget eller tidsbegrænset. Endvidere er en aftale efter stk. 2 ikke gyldig, hvis der ydes vederlag eller betaling for tabt arbejdsfortjeneste til forældremyndighedens indehaver.«

12. § 14 affattes således:

»§ 14. Efter anmodning fra en forælder, der ikke har forældremyndigheden, kan det bestemmes, at der skal være fælles forældremyndighed, eller at forældremyndigheden skal overføres til denne.

Stk. 2. En aftale efter § 13, stk. 2, og en afgørelse efter §§ 15 og 15 a kan ændres.«

13. § 15, stk. 2, 2. pkt., og § 15, stk. 3, 3. pkt., ophæves.

14. I § 15 a, stk. 1, ændres »skal statsforvaltningen træffe afgørelse om« til: »træffes der afgørelse om«.

15. I § 15 a, stk. 2, udgår »1. og 2. pkt.,«.

16. § 17 affattes således:

»§ 17. Har forældre fælles forældremyndighed, og er de ikke enige om, hos hvem af dem barnet skal have bopæl, kan der træffes afgørelse herom. Der kan herunder træffes afgørelse om, at barnet kan have bopæl hos en forælder, der har eller ønsker at få bopæl i udlandet, i Grønland eller på Færøerne.

Stk. 2. En aftale eller afgørelse om barnets bopæl efter stk. 1 kan ændres.

Stk. 3. Et barn af samlevende forældre med fælles forældremyndighed har i de første tre måneder efter forældrenes samlivsophævelse delt bopæl, medmindre forældrene er enige om barnets bopæl. I denne periode kan der indledes sag om samvær efter § 19, men der kan ikke indledes en sag om barnets bopæl efter stk. 1.

Stk. 4. Barnet har uanset stk. 3, 1. pkt. ikke delt bopæl, hvis afgørende hensyn til barnets bedste taler imod dette, eller hvis begge forældre flytter fra den adresse, hvor barnet havde folkeregisteradresse på tidspunktet for forældrenes samlivsophævelse. I tilfælde omfattet af 1. pkt. kan der indledes en sag om barnets bopæl efter stk. 1 inden for tre måneder efter samlivsophævelsen.«

17. Efter § 18 indsættes i *kapitel 3*:

»§ 18 a. Forældre, der har fælles forældremyndighed, kan aftale, at barnet har delt bopæl, jf. § 3, stk. 1, 3. pkt. Aftalen ophører, når den ene forælder meddeler ophøret til den anden forælder. Barnet har dog efter ophør af aftalen fortsat delt bopæl, jf. § 3, stk. 1, 3. pkt., indtil forældrene har indgået en aftale om barnets bopæl eller samvær, eller der er truffet afgørelse om barnets bopæl efter §§ 17 eller 26 eller om samvær efter §§ 21, 29 eller 29 a, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Har en forælder bragt en aftale om delt bopæl til ophør som følge af, at den anden forælder ved en flytning af sin bopæl ikke har overholdt betingelser i aftalen om den geografiske placering af forældrenes bopæle, og sker ophøret inden for en måned efter den anden forælders flytning, har barnet bopæl hos den forælder, der har overholdt aftalen.

Stk. 3. En aftale om delt bopæl efter stk. 1 kan registreres i CPR ved anmeldelse af aftalen til Familieretshuset. Registreringen fjernes, hvis en forælder foretager anmeldelse herom til Familieretshuset.«

18. I § 20, stk. 1 og 2, ændres »kan statsforvaltningen efter anmodning fastsætte samvær« til: »kan der efter anmodning fastsættes samvær«.

19. I § 20 a ændres »kan statsforvaltningen i helt særlige tilfælde efter anmodning fra barnets oprindelige slægtninge fastsætte« til: »kan der i helt særlige tilfælde efter anmodning fra barnets oprindelige slægtninge fastsættes«.

20. I § 21, stk. 1, ændres »kan statsforvaltningen efter anmodning træffe afgørelse herom og fastsætte« til: »kan der efter anmodning træffes afgørelse herom og fastsættes«, og efter »i forbindelse hermed« indsættes: », herunder vilkår om pasdeponering og vilkår til sikring af at forælderen ikke er påvirket af alkohol eller euforiserende stoffer under samværet«.

21. I § 21 a ændres »statsforvaltningen, Ankestyrelsen eller fogedretten« til: »Familieretshuset eller familieretten«, »eller § 29, stk. 4,« udgår, og »§ 536, stk. 4,« ændres til: »§ 456 q, stk. 4,«.

22. I § 22, stk. 1, ændres »kan statsforvaltningen træffe bestemmelse« til: »kan der træffes bestemmelse«.
23. I § 23, stk. 3, 1. pkt., ændres »Statsforvaltningen« til: »Der«, og efter »m.v.« indsættes: »træffes afgørelse om at«.
24. I § 25 ændres »kan statsforvaltningen træffe« til: »kan der træffes«.
25. § 26, stk. 3, affattes således:
»Stk. 3. En afgørelse efter stk. 1 bortfalder, hvis anmodningen om, at der træffes afgørelse om forældremyndighed eller barnets bopæl, tilbagekaldes eller afvises, eller hvis forældrene genoptager samlivet.«
26. I § 29, stk. 1, ændres »kan statsforvaltningen efter anmodning træffe« til: »kan der efter anmodning træffes«.
27. § 29, stk. 4, ophæves.
28. Efter § 30 indsættes i kapitel 6:
»§ 30 a. Ved Familieretshusets behandling af sager efter denne lov finder bestemmelserne i lov om Familieretshuset anvendelse.
Stk. 2. Afgørelse vedrørende aftaler om forældremyndighed og afgørelse i sager om forældremyndighed, bopæl, samvær, anden kontakt, orientering om barnet og udlandsrejse træffes efter bestemmelserne i kapitel 2 og 8-10 i lov om Familieretshuset af Familieretshuset eller familieretten. Dette gælder dog ikke afgørelser efter § 27.«
29. § 31, stk. 1 og 2, ophæves, og i stedet indsættes:
»Henvendelse om anmeldelse vedrørende en aftale, om anmodning om en afgørelse, om anmodning om indbringelse af en afgørelse for familieretten og om klage efter § 41, stk. 2, skal indgives til Familieretshuset ved anvendelse af den digitale løsning, som Familieretshuset stiller til rådighed (digital selvbetjening). Dette gælder dog ikke anmodninger, der indgives af en offentlig myndighed, og anmodning om en midlertidig afgørelse efter §§ 26, 27, 29 og 29 a. Henvendelser, der ikke indgives ved digital selvbetjening, afvises af Familieretshuset, jf. dog stk. 2 og 3.«
Stk. 3-5 bliver herefter stk. 2-4.
30. I § 31, stk. 3, der bliver stk. 2, ændres »statsforvaltningen« to steder til: »Familieretshuset«, »anmeldelsen eller anmodningen« ændres til: »henvendelsen«, »stk. 2« til: »stk. 1«, »Statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«, og »anmeldelse eller anmodning« til: »henvendelse«.
31. I § 31, stk. 4, der bliver stk. 3, ændres »Statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«, »stk. 3« til: »stk. 2«, »anmeldelse eller anmodning« til: »henvendelse«, »statsforvaltningen« til »Familieretshuset«, og to steder ændres »anmeldelsen eller anmodningen« til: »henvendelsen«.
32. I § 31, stk. 5, der bliver stk. 4, ændres »anmeldelse eller anmodning« til: »henvendelse« og »statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«.
33. I § 31 a, stk. 1, 1. pkt., ændres »som nævnt i § 31, stk. 1,« til: »om forældremyndighed efter §§ 11, 14, 15 og 15 a, om barnets bopæl efter § 17 og om samvær m.v. efter §§ 19-21 og 25«, »statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«, og », medmindre anmodningen alene vedrører en afgørelse om anden kontakt som nævnt i § 22« udgår.
34. I § 31 a, stk. 1, 2. pkt., § 32, stk. 1, 2 og 3, § 32 a, 1. pkt., § 33, stk. 1, og § 46, stk. 1, ændres »Statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«.
35. I § 31 a indsættes som stk. 3:
»Stk. 3. En part har ikke pligt til at deltage i mødet sammen med den anden part, hvis den anden part har udsat parten eller partens barn for voldelig adfærd, eller der er mistanke herom.«
36. To steder i § 32 a ændres »fogedretten« til: »familieretten«, og »retsplejelovens § 537, stk. 4,« ændres til: »§ 456 r, stk. 4, i retsplejeloven«.
37. I § 33, stk. 2, ændres »retten efter § 40« til: »familieretten«.
38. I § 36, stk. 1, ændres »godkendes« til: »godkendes,« og »statsforvaltningen indhente« til: »der indhentes«.
39. I § 36, stk. 2, ændres »statsforvaltningen indhente« til: »der indhentes«.
40. Overskriften før § 37 ophæves.
41. § 37 ophæves.
42. I § 38 ændres »Statsforvaltningen og Ankestyrelsen« til »Familieretshuset«.
43. I § 39, stk. 1, 1. pkt., udgår »af statsforvaltningen«.
44. § 39, stk. 2, ophæves.
45. Overskriften før § 40 ophæves.
46. § 40 ophæves.
47. Overskriften før § 41 affattes således:
»Domstolsprøvelse og klage«.
48. § 41, stk. 1, affattes således:
»Familieretshusets afgørelser efter denne lov kan indbringes for familieretten efter bestemmelserne i kapitel 12 i lov om Familieretshuset.«
49. § 41, stk. 2-4, ophæves.
Stk. 5 bliver herefter stk. 2.
50. § 41, stk. 5, 3. og 4. pkt., der bliver stk. 2, 3. og 4. pkt., ophæves.
51. § 41 a affattes således:
»§ 41 a. I sager omfattet af § 24 i lov om Familieretshuset træffer familieretten afgørelse efter §§ 11, 14, 17 og 21 efter anmodning fra Familieretshuset.«
52. I § 46, stk. 1, ændres »retsplejelovens § 448 f« til: »§ 448 g i retsplejeloven«.
53. § 46, stk. 2, ophæves.
- § 2. I lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 54 af 23. januar 2018, foretages følgende ændringer:
1. I § 7, 1. pkt., ændres »Ankestyrelsen« til: »Familieretshusets«.
2. I § 21, stk. 2, § 23, stk. 3, 1. pkt., og § 58 b, stk. 1, ændres »Ankestyrelsen« til: »Familieretshuset«.
3. I § 23, stk. 1, § 24, stk. 1, og §§ 52 og 58 udgår »ved dom«.
4. I § 23, stk. 3, indsættes som 3. pkt.:
»Anlægger Familieretshuset sag til omstødelse af et ægteskab, skal sagen anlægges mod begge ægtefæller.«
5. I § 26 ændres »dommen« til: »afgørelsen«.
6. I § 29 indsættes som 2. pkt.:
»Skilsmisse kan i visse situationer først bevilges efter en refleksionsperiode, jf. § 42 a.«
7. I § 37, stk. 1, ændres »gives« til: »meddeles« og »dom« til: »afgørelse«.
8. I § 37, stk. 2, og § 38, stk. 1, nr. 3, ændres »statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«.
9. I § 38, stk. 1, § 41, § 42, stk. 1, 1. pkt., og § 42, stk. 2, ændres »Statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«.
10. I § 38 indsættes som stk. 3:
»Stk. 3. En ægtefælle har ikke pligt til at deltage i vilkårsforhandling sammen med den anden ægtefælle, hvis den anden ægtefælle har udsat ægtefællen eller ægtefællens barn for voldelig adfærd, eller der er mistanke herom.«
11. To steder i § 39, stk. 2, ændres »statsforvaltningens« til: »Familieretshusets«.
12. I § 42, stk. 1, 2. pkt., ændres »statsforvaltningens afgørelse« til: »afgørelse efter § 50«.
13. Efter § 42 indsættes før overskriften før § 43:
»§ 42 a. For ægtefæller, som anmoder om skilsmisse efter § 29, og som har fælles børn, der ikke er fyldt 18 år, kan bevilling til skilsmisse først udstedes efter en refleksionsperiode på tre måneder fra Familieretshusets modtagelse af anmodningen.

Stk. 2. Familieretshuset udsteder bevilling til skilsmisse efter § 29, når:

- 1) begge ægtefæller inden 1 måned efter udløbet af refleksionsperioden efter stk. 1 har bekræftet anmodningen om skilsmisse,
- 2) betingelserne i § 42 er opfyldte, og
- 3) begge ægtefæller inden bekræftelsen af anmodningen efter nr. 1 har gennemført det obligatoriske digitale forløb efter § 22, stk. 1, i lov om Familieretshuset, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. En ægtefælle, der efter § 58 d, stk. 3, ikke skal anvende digital selvbetjening, skal gennemføre det obligatoriske digitale forløb efter § 22, stk. 1, i lov om Familieretshuset på skriftligt grundlag. Ved bekræftelsen efter stk. 2, nr. 1 af anmodningen om skilsmisse skal ægtefællen afgive erklæring om at have gennemført forløbet.«

14. Overskriften før § 43 ophæves.

15. § 43 ophæves.

16. § 43 a affattes således:

»§ 43 a. Familieretshuset kan behandle en sag om separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab og om et ægteskabs beståen, hvis betingelserne i § 448 f i retsplejeloven er opfyldte.«

17. I § 45, 1. pkt., ændres »dom til separation, afsagt her i landet« til: »afgørelse om separation«, og i 2. pkt. ændres »separationsdommen til: »afgørelsen om separation«.

18. I § 50, stk. 1, 1. pkt., ændres »afgør retten spørgsmålet« til: »træffes der afgørelse«, efter »herunder indsættes: »om«, og », medens statsforvaltningen fastsætter« ændres til: »og«.

19. I § 50, stk. 1, 2. pkt., ændres »retten kun pålægge« til: »der kun pålægges«.

20. I § 53, stk. 1, udgår »ved dom truffet« og »ved en ny dom«.

21. I § 53, stk. 2, ændres »af statsforvaltningen truffet afgørelse om bidragets størrelse kan ændres af statsforvaltningen« til: »afgørelse om bidragets størrelse kan ændres«.

22. I § 55, stk. 2, ændres »retten i forbindelse med dom til separation eller skilsmisse pålægge ægtefællen at udleje lejligheden til den anden ægtefælle og fastsætte« til: »det ved afgørelse om eller bevilling til separation eller skilsmisse pålægges ægtefællen at udleje lejligheden til den anden ægtefælle, og der kan fastsættes«.

23. § 58 a, stk. 1-3, affattes således:

»Ved Familieretshusets behandling af sager efter denne lov finder bestemmelserne i lov om Familieretshuset anvendelse.

Stk. 2. Familieretshuset eller familieretten træffer efter bestemmelserne i kapitel 2 og 8-10 i lov om Familieretshuset afgørelse:

- 1) Om tilladelse til at indgå ægteskab efter § 7.
- 2) Om godkendelse af en vielse som gyldig efter § 21.
- 3) I sager omfattet af kapitel 3-5.
- 4) Om klage efter § 58 b over en afgørelse truffet af den myndighed, der efter § 13, stk. 1, skal prøve ægteskabsbetingelserne.
- 5) Om afvisning efter § 58 d af en ansøgning eller anmodning, der ikke er indgivet til Familieretshuset ved anvendelse af digital selvbetjening.
- 6) Om hvorvidt parterne er ægtefæller.
- 7) I sager mellem ægtefæller om, hvorvidt en separation består.

Stk. 3. Familieretshusets afgørelser efter denne lov kan indbringes for familieretten efter bestemmelserne i kapitel 12 i lov om Familieretshuset.«

24. I § 58, a, stk. 5, ændres »Statsforvaltningen og Ankestyrelsen« til: »Familieretshuset«.

25. § 58 c ophæves.

26. § 58 d, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Følgende henvendelser skal indgives til Familieretshuset ved anvendelse af den digitale løsning, som Familieretshuset stiller til rådighed (digital selvbetjening), idet henvendelsen ellers afvises af Familieretshuset, jf. dog stk. 3 og 4:

- 1) Ansøgning om tilladelse til at indgå ægteskab efter § 7.
- 2) Anmodning om godkendelse af en vielse som gyldig efter § 21.
- 3) Anmodning fra en ægtefælle om omstødelse af ægteskab efter §§ 23 og 24.
- 4) Anmodning om godtgørelse efter § 26.
- 5) Anmodning om separation og skilsmisse efter § 37, stk. 2.
- 6) Bekræftelse af anmodning om skilsmisse efter § 29, jf. § 42 a, stk. 2.
- 7) Ansøgning om fastsættelse eller ændring af ægtefællebidrag efter § 50, stk. 1, og §§ 52 og 53.
- 8) Ansøgning om ændring efter § 58 af aftale om fordelingen af formuen, bidragspligten og andre vilkår for separation og skilsmisse.
- 9) Klage efter § 58 b.
- 10) Anmodning om afgørelse om hvorvidt parterne er ægtefæller, eller hvorvidt en separation består.
- 11) Anmodning om indbringelse af en afgørelse for familieretten.«

27. I § 58 d, stk. 3, 1. pkt., og § 58 d, stk. 4, ændres »ansøgningen« til: »henvendelsen«.

28. I § 58 d, stk. 3, 2. pkt., og § 58 d, stk. 4 og 5, ændres »ansøgning« til: »henvendelse«.

29. I § 58 d indsættes som stk. 6:

»Stk. 6. Stk. 2 finder ikke anvendelse for anmodninger, der indgives af en offentlig myndighed.«

30. § 58 e ophæves.

§ 3. I lov om børns forsørgelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1815 af 23. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I § 13, stk. 2, ændres »statsforvaltningen pålægge ham« til: »det pålægges den pågældende forælder«.

2. I § 14, stk. 2, 2. pkt., ændres »statsforvaltningen bestemmer« til: »der bestemmes«.

3. I § 15, stk. 2, 1. pkt., og § 15, stk. 4, ændres »statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«.

4. I § 15, stk. 3, ændres »Statsforvaltningen afviser en ansøgning som nævnt i stk. 2« til: »En ansøgning som nævnt i stk. 2 afvises«.

5. I § 16 ændres »Statsforvaltningen« til: »Bidrag« og »efter ansøgning ændre et bidrag« til: »ændres efter ansøgning«.

6. I § 17 udgår »af statsforvaltningen«.

7. I § 17 a, stk. 2, nr. 2, ændres »statsforvaltningen ikke tidligere har« til: »der ikke tidligere har været«.

8. I § 17 a, stk. 4, ændres »statsforvaltningens« til: »Familieretshusets«.

9. I § 19, stk. 1, 1. pkt., ændres »Statsforvaltningen kan pålægge« til: »Der kan pålægges«.

10. I § 19, stk. 2, ændres »kan statsforvaltningen pålægge« til: »kan der pålægges«.

11. I § 19, stk. 3, 1. pkt., ændres »af statsforvaltningen nærmere bestemte tidspunkter« til: »tidspunkter, der er fastsat i afgørelsen om bidrag efter stk. 1«.

12. I § 19 a, stk. 1, indsættes efter »efter denne lov«: »og anmodning om indbringelse af en afgørelse for familieretten«, »statsforvaltningen« ændres tre steder til: »Familieretshuset«, og »Ansøgninger« ændres til: »Henvendelser«.

13. I § 19 a, stk. 1, indsættes som 3. pkt.:

»Dette gælder dog ikke anmodninger, der indgives af en offentlig myndighed.«

14. I § 19 a, stk. 2, ændres »statsforvaltningen« to steder til: »Familiere retshuset«, »ansøgningen« ændres til: »henvendelsen«, »Statsforvaltningen« til: »Familiere retshuset« og »ansøgning« til: »henvendelse«.

15. I § 19 a, stk. 3, ændres »Statsforvaltningen« til: »Familiere retshuset«, »ansøgning« til: »henvendelse«, »statsforvaltningen« til »Familiere retshuset« og »ansøgningen« til »henvendelsen«.

16. I § 19 a, stk. 4, ændres »ansøgning« til: »henvendelse« og »statsforvaltningen« til »Familiere retshuset«.

17. § 20 affattes således:

»§ 20. Ved Familiere retshusets behandling af sager efter denne lov finder bestemmelserne i lov om Familiere retshuset anvendelse.

Stk. 2. Afgørelse i sager om bidrag træffes efter bestemmelserne i kapitel 2 og 8-10 i lov om Familiere retshuset af Familiere retshuset eller familieretten.«

18. § 21, stk. 1, affattes således:

»Familiere retshusets afgørelser efter denne lov kan indbringes for familieretten efter bestemmelserne i kapitel 12 i lov om Familiere retshuset.«

19. § 21, stk. 2, ophæves.

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 2 og 3.

20. I § 21, stk. 3, der bliver stk. 2, udgår »om klagers behandling og«.

21. I § 21, stk. 4, der bliver stk. 3, ændres »Statsforvaltningen og Ankestyrelsen« til: »Familiere retshuset«.

§ 4. I adoptionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1041 af 3. august 2018, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »Statsforvaltningen« til: »Familiere retshuset« og »statsforvaltningen« til: »Familiere retshuset«.

2. I § 11, stk. 5, 1. pkt., § 25, nr. 4, og § 29 b, stk. 2, ændres »statsforvaltningens« til: »Familiere retshusets«.

3. I § 29 b, stk. 1, ændres »Statsforvaltningens« til: »Familiere retshusets«.

§ 5. I lov om opkrævning af underholdsbidrag, jf. lovbekendtgørelse nr. 1819 af 23. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, 2. pkt., ændres »statsforvaltningen afgør« til: »afgørelse om«, og efter »krav« indsættes: »træffes efter § 23 a, stk. 3«.

2. I § 20 ændres: »Efter statsforvaltningens bestemmelse kan reglerne i § 19« til: »Reglerne i § 19 kan«, og efter »faderskabssag« indsættes: », og en kvinde, der er part i en påbegyndt medmoderskabssag«.

3. § 23 a, stk. 2, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 2. Ved Familiere retshusets behandling af sager efter denne lov finder bestemmelserne i lov om Familiere retshuset anvendelse.

Stk. 3. Afgørelse efter § 2, 2. pkt., og § 20 træffes efter bestemmelserne i kapitel 2 og 8-10 i lov om Familiere retshuset af Familiere retshuset eller familieretten.

Stk. 4. Familiere retshusets afgørelser efter denne lov kan indbringes for familieretten efter bestemmelserne i kapitel 12 i lov om Familiere retshuset.«

4. I § 23 b, nr. 3, indsættes efter »§ 1, stk. 2,«: »og«, og »og om behandling af klager over afgørelser truffet af statsforvaltningen« udgår.

5. Efter § 23 b indsættes:

»§ 23 c. Indsigelser efter § 2, 2. pkt., anmodninger efter § 20 og anmodninger om indbringelse af en afgørelse for familieretten skal indgives til Familiere retshuset ved anvendelse af den digitale løsning, som Familiere retshuset stiller til rådighed (digital selvbetjening). Henvendelser, der ikke indgives ved digital selvbetjening, afvises af Familiere retshuset, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Hvis Familiere retshuset finder, at der foreligger særlige forhold, der gør, at borgeren ikke må forventes at kunne anvende di-

gital selvbetjening, skal Familiere retshuset tilbyde, at henvendelsen kan indgives på anden måde end ved digital selvbetjening efter stk.

1. Familiere retshuset bestemmer, hvordan en henvendelse omfattet af 1. pkt. skal indgives, herunder om den skal indgives mundtligt eller skriftligt.

Stk. 3. Familiere retshuset kan helt ekstraordinært ud over i de i stk. 2 nævnte tilfælde undlade at afvise en henvendelse, der ikke er indgivet ved digital selvbetjening, hvis der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare fordele for Familiere retshuset ved at modtage henvendelsen på anden måde end digitalt.

Stk. 4. En digital henvendelse anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for Familiere retshuset.«

§ 6. I børneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1817 af 23. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I § 1 a, stk. 1, 2. pkt., § 3 a, stk. 1, 2. pkt., § 3 b, stk. 1, 2. pkt., § 4, § 5, stk. 1, § 7, stk. 1, § 9, stk. 2, § 14, stk. 7, 2. pkt., og § 33, stk. 3, ændres »statsforvaltningen« til »Familiere retshuset«.

2. I overskriften til kapitel 2 udgår »ved statsforvaltningen«.

3. I § 11, stk. 1, og §§ 12 og 32 ændres »Statsforvaltningen« til: »Familiere retshuset«.

4. § 13 affattes således:

»§ 13. Anerkendes faderskab eller medmoderskab ikke efter § 14, træffes der afgørelse herom efter kapitel 3.«

5. Overskriften til kapitel 3 affattes således:

»Kapitel 3

Afgørelse om faderskab og medmoderskab».

6. Overskriften før § 15 ophæves.

7. § 15 ophæves.

8. Overskriften før § 16 affattes således: »Familiere rettens behandling af sager om faderskab og medmoderskab.«

9. Overskriften før § 19 ophæves.

10. I overskriften før § 20 ændres »Dom til« til: »Afgørelse om«.

11. I § 20, stk. 1, ændres »En mand dømmes som far« til: »Der træffes afgørelse om, at en mand er far«.

12. I § 20, stk. 2, 1. pkt., ændres »dømmes en mand som far« til: »træffes der afgørelse om, at en mand er far«.

13. I § 20, stk. 4, ændres »En kvinde kan dømmes som medmor« til: »Der kan træffes afgørelse om, at en kvinde er medmor«.

14. I § 20, stk. 5, ændres »En mand kan dømmes som far« til: »Der kan træffes afgørelse om, at en mand er far«.

15. I § 21, stk. 1, § 22, stk. 1 og 2, og § 24, stk. 1, ændres »dom« til: »afgørelse«.

16. § 26, stk. 1 og 2, ophæves.

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 1 og 2.

17. I § 26, stk. 3, der bliver stk. 1, ændres »Genoptages sagen,« til: »Ved genoptagelse af en sag efter §§ 21-25« og »stk. 4« til: »stk. 2«.

18. I § 26, stk. 4, 2. pkt., der bliver stk. 2, 2. pkt., udgår »for retten«.

19. I overskriften til kapitel 7 ændres »Statsforvaltningens« til: »Familiere retshusets«.

20. Efter § 32 indsættes i kapitel 8:

»§ 32 a. Ved Familiere retshusets behandling af sager efter denne lov finder bestemmelserne i lov om Familiere retshuset anvendelse.

Stk. 2. Afgørelser om faderskab og medmoderskab og om genoptagelse af en sag om faderskab og medmoderskab træffes efter bestemmelserne i kapitel 2 og 8-10 i lov om Familiere retshuset af Familiere retshuset eller familieretten. Dette gælder dog ikke registrering af faderskab efter §§ 1, 2 og 3.

Stk. 3. Familiere retshusets afgørelser efter denne lov kan indbringes for familieretten efter bestemmelserne i kapitel 12 i lov om Familiere retshuset.«

21. To steder i § 33, stk. 1, 1. pkt., ændres »statsforvaltningens« til: »Familiere retshusets«.

22. § 33, stk. 1, 2. pkt., ophæves.

23. I § 33, stk. 2, 1. pkt., ændres »Ankestyrelsen« til: »Familiere- retshuset«.

24. I § 33 a, stk. 2, ændres »Erklæring efter § 3 b« til: »Anmodning om registrering efter §§ 1 a, 3 a og 3 b, anmodning om indbringelse af en afgørelse for familieretten«, og tre steder ændres »statsforvaltningen« til: »Familiere- retshuset«.

25. I § 33 a, stk. 3, indsættes efter »erklæringen«: »eller anmodningen« og efter »erklæring«: »eller anmodning«.

26. I § 33 a, stk. 4, indsættes efter »erklæring«: »eller anmodning«, »personregisterføreren« ændres til: »myndigheden«, og efter »erklæringen« indsættes: »eller anmodningen«.

27. I § 33 a, stk. 5, indsættes efter »erklæring«: »eller anmodning«.

28. § 35 ophæves.

§ 7. I navneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1816 af 23. december 2015, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 2, 2. pkt., § 6, stk. 2, 1. og 2. pkt., og § 14, stk. 1, ændres »Ankestyrelsen« til: »Familiere- retshuset«.

2. I overskriften til kapitel 4 ændres »og klageadgang« til: », klage- adgang og domstolsprøvelse«.

3. § 16, stk. 2, 2. pkt., affattes således:

»Skal afgørelse i sagen træffes i medfør af stk. 3 og 4, videregiver personregisterføreren ansøgningen til Familiere- retshuset.«

4. I § 16, stk. 3, ændres »Statsforvaltningen« til: »Familiere- retshuset eller familieretten, jf. § 20 a, stk. 2,«.

5. I § 16, stk. 4, 1. pkt., ændres »statsforvaltningen« til: »Familiere- retshuset eller familieretten, jf. § 20 a, stk. 2,«.

6. I § 16 a, stk. 1, 2. pkt., ændres »jf. dog stk. 2 og 3« til »jf. dog stk. 3 og 4«.

7. I § 16 a indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Klage over personregisterførerens afgørelser efter § 16, stk. 2, 1. pkt., og § 16, stk. 4, 2. pkt., og anmodning om indbringelse af Familiere- retshusets afgørelse efter § 16, stk. 3, og § 16, stk. 4, 1. pkt., for familieretten skal indgives til Familiere- retshuset ved anvendelse af den digitale løsning, som Familiere- retshuset stiller til rådighed (digital selvbetjening). Henvendelser, der ikke indgives ved digital selvbetjening, afvises af Familiere- retshuset, jf. dog stk. 3 og 4.«

Stk. 2-4 bliver herefter stk. 3-5.

8. I § 16 a, stk. 2, der bliver stk. 3, ændres »personregisterføreren« til: »myndigheden«, »ansøgningen« til: »om henvendelsen«, efter »stk. 1« indsættes: »og stk. 2«, »Personregisterføreren« ændres til: »Myndigheden« og »ansøgning« til: »henvendelse«.

9. I § 16 a, stk. 3, der bliver stk. 4, ændres »Personregisterføreren« til: »Myndigheden«, »stk. 2« til: »stk. 3«, »ansøgning« til: »henvendelse«, »personregisterføreren« til: »myndigheden« og »ansøgningen« til: »henvendelsen«.

10. I § 16 a, stk. 4, der bliver stk. 5, ændres »ansøgning« til: »henvendelse« og »personregisterføreren« til: »myndigheden«.

11. I § 17 ændres »Statsforvaltningen« til: »Familiere- retshuset«.

12. Efter § 20 indsættes:

»§ 20 a. Ved Familiere- retshusets behandling af sager efter denne lov finder bestemmelserne i lov om Familiere- retshuset anvendelse.

Stk. 2. Afgørelse i sager om navngivning og navneændring efter § 16, stk. 3, og § 16, stk. 4, 1. pkt., træffes efter bestemmelserne i kapitel 2 og 8-10 i lov om Familiere- retshuset af Familiere- retshuset eller familieretten.«

13. § 21, stk. 1, affattes således:

»Personregisterførerens afgørelser efter § 16, stk. 2, 1. pkt., og § 16, stk. 4, 2. pkt., kan påklages til Familiere- retshuset. Familiere- retshusets afgørelser efter § 16, stk. 3, og § 16, stk. 4, 1. pkt., kan indbringes for familieretten efter bestemmelserne i kapitel 12 i lov om Familiere- retshuset.«

14. I § 22, stk. 3, ændres »statsforvaltningens tilladelse« til »tilla- delse fra den myndighed eller ret, der behandler sagen«.

§ 8. I lov nr. 548 af 30. maj 2017 om ægtefællers økonomiske for- hold foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 3, 2. pkt., udgår »Statsforvaltningens«.

2. I § 4, stk. 3, ændres »Statsforvaltningen kan efter bestemmelserne i kapitel 16 pålægge« til: »Der kan efter bestemmelserne i kapitel 16 pålægges«.

3. I § 7, stk. 1, ændres »kan Statsforvaltningen efter anmodning fra den ægtefælle, der ejer boligen, eller fra den anden part i aftale til- lade dispositionen« til: »kan dispositionen efter anmodning fra den ægtefælle, der ejer boligen, eller fra den anden part i aftalen tilla- des«.

4. I § 27, stk. 1, 1. pkt., og § 43, stk. 1, ændres »Statsforvaltningen« til: »Familiere- retshuset«.

5. I § 27 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. Er en anmodning om skilsmisse bortfaldet, fordi betingel- serne for skilsmissen i § 42 a, stk. 2, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning ikke er opfyldte, opretholdes ophørsdagen efter stk. 1, hvis en ægtefælle inden fire uger efter modtagelse af meddelelse om, at ansøgningen er bortfaldet, indgiver anmodning om separation eller skilsmisse.«

6. I overskriften til afsnit V ændres »Statsforvaltningens« til: »Familiere- retshusets«.

7. I § 56, stk. 1, ændres »Statsforvaltningen kan efter ansøgning pålægge« til: »Der kan efter ansøgning pålægges«.

8. I § 56, stk. 3, ændres »afsagt en endelig dom« til: »truffet en endelig afgørelse«.

9. I § 58, stk. 1, ændres »Statsforvaltningen kan efter ansøgning ændre en afgørelse efter § 56« til: »En afgørelse efter § 56 kan efter ansøgning ændres«.

10. I § 58, stk. 2, ændres »Statsforvaltningen kan efter ansøgning ændre en aftale om bidrag efter § 56« til: »En aftale om bidrag efter § 56 kan efter ansøgning ændres«.

11. I overskriften til kapitel 17 ændres »Statsforvaltningens« til: »Familiere- retshusets« og »klage« til: »domstolsprøvelse«.

12. I § 59, stk. 1, indsættes efter »§§ 56 og 58«: »og anmodning om indgivelse af en afgørelse for familieretten« og efter »Ansøgninger«: »og anmodninger«, og tre steder ændres »Statsforvaltningens« til: »Familiere- retshuset«.

13. I § 59, stk. 1, indsættes som 3. pkt.:

»Dette gælder dog ikke anmodninger, der indgives af en offentlig myndighed.«

14. I § 59, stk. 2, ændres »Statsforvaltningen« tre steder til: »Familiere- retshuset«, efter »ansøgningen« indsættes: »eller anmodningen«, og efter »ansøgning« indsættes: »eller anmodning«.

15. I § 59, stk. 3, ændres »Statsforvaltningen« to steder til: »Familiere- retshuset«, efter »ansøgning« indsættes: »eller anmodning«, og efter »ansøgningen« indsættes: »eller anmodning«.

16. I § 59, stk. 4, indsættes efter »ansøgning«: »eller anmodning«, og »Statsforvaltningen« ændres til: »Familiere- retshuset«.

17. § 60, stk. 1, ophæves.

Stk. 2 bliver herefter stk. 1.

18. I § 60, stk. 2, der bliver stk. 1, ændres »Statsforvaltningen og Ankestyrelsen« til »Familiere- retshuset«.

19. Efter § 60 indsættes før overskriften før § 61:

»§ 60 a. Ved Familiere- retshusets behandling af sager efter denne lov finder bestemmelserne i lov om Familiere- retshuset anvendelse.

Stk. 2. Afgørelser om afhændelse og pantsætning af fast ejendom, om dispositioner over familiens helårsbolig, om fastsættelse og ændring af ægtefællebidrag og om behandling af en ansøgning, der ikke er indgivet digitalt, træffes efter bestemmelserne i kapitel 2

og 8-10 i lov om Familieretshuset af Familieretshuset eller familieretten.«

20. Overskriften før § 61 affattes således: »Domstolsprøvelse«.

21. § 61, stk. 1, affattes således:

»Familieretshusets afgørelser efter denne lov kan indbringes for familieretten efter bestemmelserne i kapitel 12 i lov om Familieretshuset.«

22. § 61, stk. 2, ophæves.

Stk. 3 bliver herefter stk. 2.

23. § 61, stk. 3, nr. 4, der bliver stk. 2, nr. 4, ophæves.

§ 9. I lov nr. 275 af 27. marts 2017 om Haagerkonventionen af 2007 foretages følgende ændringer:

1. § 2, stk. 4, 1. pkt., ophæves og i stedet indsættes: »Familieretshuset er centralmyndighed, jf. konventions artikel 4. Børne- og socialministeren kan fastsætte regler for Familieretshusets virksomhed som centralmyndighed.«

2. I § 3, stk. 1, ændres »centralmyndigheden, jf. § 2, stk. 4, som straks videresender anmodningen til statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«.

3. I § 3, stk. 2, 1. og 2. pkt., ændres »Statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«.

4. I § 3, stk. 3, 2. pkt., ændres »statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«.

5. § 3, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Familieretshuset eller familieretten træffer afgørelse om indsigelser efter stk. 3, jf. konventionens artikel 23, stk. 7 og 8. Det fastlægges efter bestemmelserne i kapitel 2 og 8-10 i lov om Familieretshuset, om afgørelsen træffes af Familieretshuset eller familieretten. Parterne underrettes straks om afgørelsen.«

6. § 3, stk. 5, 1. og 2. pkt., affattes således:

»Parterne kan appellere en afgørelse efter stk. 4. Appellanmodningen skal inden 30 dage efter underretningen efter stk. 4, 3. pkt., indgives til den myndighed, der har truffet afgørelsen eller afsagt dommen efter stk. 4.«

7. I § 3, stk. 5, indsættes som 4. pkt.:

»Bestemmelserne om anke efter ankefristens udløb i § 372, stk. 2, 5. pkt., og § 399, stk. 2, i retsplejeloven finder ikke anvendelse ved anke efter 1. pkt.«

8. § 3, stk. 6, affattes således:

»Stk. 6. Ved Familieretshusets behandling af sager efter denne lov og ved indbringelse for familieretten af en afgørelse truffet af Familieretshuset finder bestemmelserne i lov om Familieretshuset anvendelse.«

§ 10. I lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børnebortførelser), jf. lovbekendtgørelse nr. 1418 af 1. december 2017, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »retten« til: »familieretten«, »fogedretten« til: »familieretten« og »Fogedretten« til: »Familieretten«.

2. I § 16 ændres »§ 537, stk. 2« til: »§ 456 r, stk. 2«.

3. I § 18, stk. 1, ændres »kapitel 45, 46 og 48 a« til: »kapitel 42 b«.

§ 11. I lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, jf. lovbekendtgørelse nr. 1055 af 8. september 2015, foretages følgende ændringer:

1. I § 3, 1. pkt., ændres »Rettens« til: »Familierettens«.

2. I § 4, 1., 2. og 3. pkt., § 5, stk. 1, 1. og 2. pkt., to steder i § 5, stk. 2, 1. pkt., og i § 5, stk. 2, 2. pkt., ændres »fogedretten« til »familieretten«.

3. I § 6, stk. 1, 2. pkt., og § 6, stk. 2, 1. pkt., ændres »Fogedretten« til: »Familieretten«.

§ 12. I lov nr. 484 af 7. juni 2006 om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse, foretages følgende ændring:

1. I § 4, stk. 1 og 2, indsættes efter »skilsmisse ved«: »afgørelse eller«.

§ 13. I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1114 af 30. august 2018, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »Statsforvaltningen« til: »Familieretshuset« og »statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«.

2. I § 49 a, stk. 1, indsættes efter »fritidshjem«: », Familieretshuset«.

3. I overskriften før § 131, i § 131, stk. 1, 2. pkt., og § 134, stk. 1, ændres »Statsforvaltningens« til: »Familieretshusets«.

4. I § 134, stk. 3, ændres »statsforvaltningens« til: »Familieretshusets«.

§ 14. I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 1064 af 21. august 2018, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 1, § 19, stk. 1, nr. 3, § 19, stk. 3, og § 72, stk. 5, 2. pkt., ændres »statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«.

2. I § 11 c, stk. 1, nr. 5, ændres »Statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«.

3. I § 52 a, stk. 3, udgår »børneloven, forældreansvarsloven, lov om børns forsørgelse, § 23 a, stk. 2, i lov om opkrævning af underholdsbidrag, lov om ægteskabets retsvirkninger, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, navneloven og § 56 a, stk. 4, i udlændingeloven,«.

4. I § 76, 2. pkt., udgår »samt i statsforvaltningen og hos personregisterførelserne«.

5. § 78 ophæves.

6. § 80, stk. 1, 2. pkt., ophæves.

Justitsministeriet

§ 15. I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 715 af 8. juni 2018, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«, »statsforvaltningens« til: »Familieretshusets« og »Statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«.

2. I § 23 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. I sager om meddelelse af appelltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser består nævnet af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Stk. 1, 3.-5. pkt. finder tilsvarende anvendelse.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

3. I § 23, stk. 3, 2. pkt., der bliver stk. 4, 2. pkt., ændres »Stk. 1 og 2« til: »Stk. 1-3«.

4. I § 25, stk. 2, 2. pkt., indsættes efter »formanden«: »(afdelingsformanden)«.

5. I § 25, stk. 2, 2. pkt., ændres »anden- og tredjeinstansbevilling« til: »appeltilladelse til landsretten«, og »en dommer, en advokat og en universitetslærer« ændres til: »en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat«.

6. I § 254 e, stk. 7, 3. pkt., og § 336, stk. 3, ændres »§ 327, stk. 5« til: »§ 327, stk. 6«.

7. I § 254 e, stk. 7, 3. pkt., og § 336, stk. 4, 1. pkt., ændres »§ 328, stk. 5« til: »§ 328, stk. 6«.

8. § 327, stk. 1, nr. 1, ophæves og i stedet indsættes:

- »1) i sager omfattet af § 139, stk. 1, og § 147 e,
- 2) i sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab, ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, og om, hvorvidt parterne er ægtefæller, og i

sager mellem ægtefæller om, hvorvidt en separation består, jf. dog stk. 2,«.

Nr. 2 og 3 bliver herefter nr. 3 og 4.

9. I § 327 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Stk. 1, nr. 2, omfatter ikke:

- 1) Sager om prøvelse af en afgørelse truffet af Familieretshuset.
- 2) Sager, der behandles i den forenkledte familiesagsproces.
- 3) Sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller afgørelse efter § 14 eller § 17, stk. 2, i forældreansvarsloven.«

Stk. 2-5 bliver herefter stk. 3-6.

10. I § 327, stk. 4, der bliver stk. 5, og § 327, stk. 5, 1. pkt., der bliver stk. 6, 1. pkt., ændres »stk. 1-3« til: »stk. 1, 3 og 4«.

11. I § 328 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 kan ikke gives i sager, der behandles i den forenkledte familiesagsproces.«

Stk. 5 bliver herefter stk. 6.

12. I § 372, stk. 2, 3. pkt., ændres »eller § 371« til: », § 371 eller § 453, stk. 2«.

13. I § 394, stk. 2, 1. pkt., ændres »eller § 392 a, stk. 2« til: », § 392 a, stk. 2, eller § 453, stk. 3, jf. stk. 2«.

14. Kapitel 42 affattes således:

»Kapitel 42

Familieretlige sager

Anvendelsesområde

§ 448. Efter reglerne i dette kapitel behandler familieretten de sager, som Familieretshuset indbringer for familieretten efter kapitel 13 i lov om Familieretshuset. En sag anses for indbragt for familieretten, når retten har modtaget den fra Familieretshuset.

Stk. 2. For sager om faderskab og medmoderskab til børn, herunder spørgsmål om genoptagelse af sådanne sager, finder reglerne i kapitel 42 a tillige anvendelse.

Kompetenceregler

§ 448 a. I sager, som Familieretshuset indbringer for familieretten til afgørelse efter §§ 27 og 32 i lov om Familieretshuset, anses den part, der indgav anmodningen eller ansøgningen til Familieretshuset, som sagsøger under familierettens behandling af sagen.

Stk. 2. Den part, der anmoder om, at en afgørelse truffet af Familieretshuset indbringes for familieretten efter § 39 i lov om Familieretshuset, anses som sagsøger under familierettens behandling af sagen.

Stk. 3. Vedrører sagen eller afgørelsen en tvist mellem Familieretshuset og en part, anses parten som sagsøger og Familieretshuset som sagsøgte under familierettens behandling af sagen, jf. dog stk. 4 og 5.

Stk. 4. Indbringer Familieretshuset en sag omfattet af § 24 i lov om Familieretshuset for familieretten til afgørelse efter § 32 i lov om Familieretshuset, anses Familieretshuset som sagsøger og forældrene som sagsøgte under familierettens behandling af sagen.

Stk. 5. I en sag om omstødelse af ægteskab efter § 23 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, der anlægges af Familieretshuset, anses Familieretshuset som sagsøger og ægtefællerne som sagsøgte under familierettens behandling af sagen.

Stk. 6. I andre situationer bestemmer Familieretshuset, hvem der anses som sagsøger under familierettens behandling af sagen.

§ 448 b. Familieretshuset indbringer en sag eller afgørelse for familieretten ved sagsøgte hjemting. Har sagsøgte ikke hjemting her i landet, indbringes sagen for familieretten ved sagsøgerens hjemting. 1. og 2. pkt. finder ikke anvendelse, hvis sagen er omfattet af stk. 2-4.

Stk. 2. Familieretshuset indbringer en sag eller afgørelse efter forældreansvarsloven for familieretten i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Har barnet ikke bopæl her i landet, indbringes sagen for

familieretten ved sagsøgte hjemting. Har sagsøgte ikke hjemting her i landet, indbringes sagen for familieretten ved sagsøgerens hjemting.

Stk. 3. Familieretshuset indbringer en sag eller afgørelse efter børneloven for familieretten i den retskreds, hvor barnets mor har hjemting. Har barnets mor ikke hjemting her i landet, indbringes sagen for familieretten i den retskreds, hvor den, der efter § 17 i børneloven er part i sagen, har hjemting. Er der flere parter, bestemmer Familieretshuset, hvilken familieret sagen skal indbringes for.

Stk. 4. Familieretshuset indbringer en sag eller afgørelse, hvor Familieretshuset er part, for familieretten ved modpartens hjemting.

Stk. 5. Uanset stk. 1-4 kan Familieretshuset bestemme, hvilken familieret en sag eller afgørelse skal indbringes for.

Stk. 6. Den familieret, som en sag er indbragt for, kan henvise sagen til behandling ved familieretten i en anden retskreds, hvis det er mest hensigtsmæssigt, at sagen behandles der.

§ 448 c. I forbindelse med familierettens behandling af en sag efter forældreansvarsloven, der er indbragt for familieretten til afgørelse efter § 27, stk. 1, eller § 32 i lov om Familieretshuset, kan familieretten efter anmodning fra en part træffe afgørelse i andre sager omfattet af § 2, nr. 1-11, i lov om Familieretshuset, der har nær sammenhæng med den sag, der er indbragt af Familieretshuset.

Stk. 2. I forbindelse med familierettens behandling af en sag, der er indbragt for familieretten til afgørelse efter § 27, stk. 2, i lov om Familieretshuset, kan familieretten efter anmodning fra en part også træffe afgørelse i andre sager omfattet af § 2, nr. 2-11, i lov om Familieretshuset, der har nær sammenhæng med den sag, der er indbragt af Familieretshuset.

Stk. 3. Til brug for behandlingen af en anmodning efter stk. 1 og 2 kan familieretten anmode Familieretshuset om en udtalelse om anmodningen og om akterne fra eventuelle tidligere sager af betydning for behandlingen af anmodningen.

§ 448 d. Familieretten kan i særlige tilfælde behandle en anmodning om at få indbragt en afgørelse truffet af Familieretshuset, selvom anmodningen er indgivet efter udløbet af fristen i § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset. Dette gælder dog ikke for afgørelser, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikkebestående, og for afgørelser om eksigibilitet efter § 3, stk. 2, i lov om Haagerkonventionen af 2007 eller efter artikel 30 i forordning nr. 4/2009/EF af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt. Familierettens afgørelse efter 1. pkt. kan ikke indbringes for højere ret.

Stk. 2. Familieretten kan ved kendelse afvise at behandle en sag om en afgørelse, som Familieretshuset har truffet som klageinstans efter § 41, stk. 2, i forældreansvarsloven, § 58 b, stk. 1, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning eller § 21, stk. 1, 1. pkt., i navneloven, hvis sagen ikke er principiel eller har generel betydning.

§ 448 e. Efter en parts død kan der ikke indledes sag om separation, skilsmisse og omstødelse af ægteskab eller sag efter forældreansvarsloven.

Stk. 2. Dør en af parterne, inden familieretten har afgjort sagen, hæves sagen.

International kompetence

§ 448 f. Sag om separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab eller et ægteskabs beståen kan behandles her i riget, hvis

- 1) sagsøgte har bopæl her,
- 2) sagsøgeren har bopæl her og enten har boet her i de seneste to år eller tidligere har haft bopæl her,
- 3) sagsøgeren er dansk statsborger, og det godtgøres, at sagsøgeren på grund af sit statsborgerskab ikke vil kunne anlægge sag i det land, hvor sagsøgeren har bopæl,

- 4) begge parter er danske statsborgere, og sagsøgte ikke modsætter sig, at sagen behandles i Danmark, eller
- 5) skilsmisse søges på grundlag af separation meddelt her i landet inden for de seneste fem år.

Stk. 2. Endvidere kan sag om separation og skilsmisse mellem to personer af samme køn behandles her i riget, når ægteskabet er indgået her, og ingen af ægtefællerne bor i et land med en lovgivning om ægteskab mellem to personer af samme køn, der svarer til den danske.

Stk. 3. Sag om omstødelse af et ægteskab eller et ægteskabs beståen kan også behandles her i riget, når ægteskabet er indgået her.

Stk. 4. Stk. 1-3 kan fraviges ved overenskomst med fremmed stat.

§ 448 g. Sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt kan behandles her i riget, når barnet

- 1) har bopæl her,
- 2) ulovligt er ført til udlandet eller ulovligt tilbageholdes i udlandet, og barnet umiddelbart før bortførelsen eller tilbageholdelsen havde bopæl her,
- 3) opholder sig her og som følge af uroligheder eller lignende er fordrevet fra sit hjemland,
- 4) opholder sig her, og barnets bopæl ikke kendes, eller
- 5) opholder sig her, og sagen er så hastende, at en afgørelse fra myndighederne i det land, hvor barnet har bopæl, ikke kan afventes.

Stk. 2. Stk. 1, nr. 2, gælder ikke, hvis

- 1) barnet har haft bopæl i udlandet i mere end et år efter, at indehaveren af forældremyndigheden har fået eller burde have fået kendskab til barnets bopæl,
- 2) der inden for dette tidsrum ikke er indgivet en anmodning om tilbagegivelse af barnet, som stadig er under behandling, og
- 3) barnet er faldet til i sine nye omgivelser.

Stk. 3. Stk. 1, nr. 1 og 4, gælder ikke, hvis barnet ulovligt er ført her til landet eller ulovligt tilbageholdes her, medmindre

- 1) barnet har haft bopæl her i mere end et år efter, at indehaveren af forældremyndigheden har fået eller burde have fået kendskab til barnets bopæl, og der ikke inden for dette tidsrum er indgivet en anmodning om tilbagegivelse af barnet, eller
- 2) en anmodning om tilbagegivelse af barnet er blevet afslået.

Stk. 4. Stk. 1-3 kan fraviges ved overenskomst med fremmed stat.

Sagsbehandling

§ 449. Finder familieretten det ikke muligt at behandle en sag på forsvarlig måde, uden at sagsøgte har advokatbistand, kan retten besikke den pågældende part en advokat. Familieretten pålægger samtidig med sagens afslutning parten at erstatte statskassens udgifter i forbindelse med besiknelsen.

§ 449 a. Familieretten kan opfordre en part til at føre bevis og kan pålægge en part at afgive forklaring.

Stk. 2. I sager om omstødelse af ægteskab, der anlægges af Familieretshuset, skal de sagsøgte give møde efter de regler, som gælder for vidner.

§ 449 b. Udebliver en part uden lovligt forfald fra et retsmøde, hvortil parten er indkaldt for at afgive forklaring, eller vægrer parten sig uden lovlig grund ved at svare, eller har svaret ikke tilstrækkelig bestemt, finder § 344, stk. 2, anvendelse. Det samme gælder, hvis en part undlader at efterkomme familierettens opfordring til at føre bevis.

Stk. 2. Familieretten kan afvise sagen, hvis sagsøger udebliver eller vægrer sig ved at svare.

§ 449 c. Retsmøder foregår for lukkede døre. Ved offentlig gengivelse af rettens afgørelser må der ikke ske offentliggørelse af navn,

stilling eller bopæl for nogen af de personer, der er nævnt i afgørelsen, eller på anden måde offentliggørelse af de pågældendes identitet. Overtrædelse af de nævnte forbud straffes med bøde eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 måneder.

Stk. 2. For sager om faderskab og medmoderskab finder § 456 m, stk. 1 og 2, dog anvendelse.

§ 449 d. Statskassen afholder udgifter ved bevisførelse, børnesagkyndig deltagelse i sagsforberedelsen, samtaler med børn og ved udpegning af en person til at bistå barnet, jf. §§ 450-450 c. Familieretten kan pålægge en part at erstatte disse udgifter helt eller delvis, hvis det i øvrigt pålægges parten at betale sagsomkostninger.

Stk. 2. For sager om faderskab og medmoderskab finder § 456 l dog anvendelse.

§ 449 e. Når en sag afsluttes, sender familieretten afgørelsen med sagens akter til Familieretshuset.

Særligt om behandlingen af sager efter forældreansvarsloven og om separation, skilsmisse og omstødelse af ægteskab

§ 450. Familieretten kan i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær udpege en børnesagkyndig til at deltage i forberedende møder. Familieretten kan med henblik på at opnå forlig anmode den børnesagkyndige om at afholde en samtale med parterne eller barnet og om at indhente oplysninger, medmindre en part modsætter sig dette.

§ 450 a. Familieretten kan i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær træffe bestemmelse om bevisførelse, herunder om at tilvejebringe børnesagkyndige erklæringer og sagkyndige erklæringer om forældre. Om nødvendigt kan familieretten pålægge en part at give møde og afgive forklaring efter de regler, som gælder for vidner.

§ 450 b. Samtaler med børn efter § 34 i forældreansvarsloven i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær afholdes, uden at parterne er til stede, medmindre familieretten bestemmer andet. Parterne skal forud for afholdelsen af samtalen orienteres om samtalens karakter og betydning, medmindre det vurderes at være unødvendigt.

Stk. 2. Familieretten anmoder en børnesagkyndig fra Børneenheden i Familieretshuset om at afholde samtalen. Familieretten kan dog anmode en anden børnesagkyndig om at afholde samtalen, hvis det konkret vurderes at være nødvendigt.

Stk. 3. Inden sagen afgøres, skal parterne gøres bekendt med hovedindholdet af samtalen, medmindre afgørende hensyn til barnet taler imod det.

§ 450 c. Familieretten kan udpege en person til at bistå barnet under behandlingen af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Den, der udpeges, har adgang til sagens akter og mulighed for at være til stede under retsmøder og samtaler efter §§ 450 og 450 b.

§ 450 d. Omstændigheder, som er eller kunne være gjort gældende i en tidligere sag om separation, skilsmisse og omstødelse af ægteskab eller i en tidligere sag om forældremyndighed eller barnets bopæl, der har været realitetsbehandlet, kan ikke benyttes som søgsmålsgrundlag i en ny sag.

Den forenkledede familiesagsproces

§ 451. Familieretten kan bestemme, at en sag, der er indbragt for familieretten til afgørelse efter § 27 i lov om familieretshuset, og en sag om prøvelse af en afgørelse truffet af Familieretshuset skal behandles i den forenkledede familiesagsproces, jf. § 452.

Stk. 2. Familieretten kan af egen drift eller efter anmodning fra en part bestemme, at en sag ikke fortsat skal behandles i den forenkledede familiesagsproces.

Stk. 3. Familierettens afgørelse efter stk. 1 om, hvordan sagen skal behandles, kan ikke indbringes for højere ret.

§ 452. En sag i den forenklede familiesagsproces behandles som udgangspunkt på det grundlag, som familieretten har modtaget fra Familieretshuset. Familieretten kan træffe bestemmelse om yderligere oplysning af sagen.

Stk. 2. Sagen afgøres på skriftligt grundlag, hvis familieretten finder det ubetænkeligt at undlade mundtlig forhandling.

Stk. 3. Familieretten kan pålægge en part at svare på en henvendelse fra familieretten inden for en nærmere angiven frist.

Stk. 4. Familieretten kan bestemme, at der i forbindelse med behandlingen af sagen skal afholdes en samtale med barnet efter § 450 b.

Stk. 5. Reglerne i §§ 353-355 og 357 finder ikke anvendelse.

Stk. 6. Retsmægling efter kapitel 27 kan alene finde sted, hvis der foreligger særlige omstændigheder.

Stk. 7. Familieretten kan give en part, der opfylder de økonomiske betingelser efter § 325, fri proces, hvis parten undtagelsesvist har behov for advokatbistand.

Stk. 8. Familieretten udarbejder en fortegnelse over parternes påstande, anbringender og beviser. Familieretten kan bestemme, at der ikke skal udarbejdes en fortegnelse, hvis sagen behandles på skriftligt grundlag, eller det findes forsvarligt at afholde hovedforhandlingen på det foreliggende grundlag.

Anke og kære

§ 453. En dom afsagt af familieretten i en sag, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset er indbragt for familieretten, kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til anke af en dom efter stk. 1, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter afsigelsen af dommen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse for kendelser, dog således at ansøgningsfristerne i stk. 2 er henholdsvis 2 uger og 6 måneder.

§ 454. Ankefristen er 4 uger, jf. § 372, stk. 1. Der kan ikke i medfør af § 372, stk. 2, meddeles tilladelse til efter ankefristens udløb at anke en dom, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikkebestående. Tilladelse kan dog meddeles til særskilt anke af vilkår, jf. stk. 2.

Stk. 2. Domme, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, kan ankes særskilt for så vidt angår vilkårene eller enkelte af disse. Angår anken kun vilkårene, kan den ret, hvortil anke er sket, kun ændre dommens bestemmelse om separation, skilsmisse eller omstødelse, hvis påstand herom fremsættes i et processkrift, der indleveres til retten inden ankefristens udløb.

Stk. 3. For sager om faderskab og medmoderskab finder § 456 o dog anvendelse.

§ 454 a. Ved anke til landsretten finder § 410, stk. 1-6, tilsvarende anvendelse, når sagen har været behandlet i den forenklede familiesagsproces.

§ 455. Under anke og kære sker sagsbehandlingen i landsretten med de fornødne lempelser efter samme regler, som er fastsat i dette kapitel for behandlingen ved familieretten og i øvrigt efter reglerne i kapitel 36 og 37.

Stk. 2. Skal der under landsrettens behandling af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær afholdes samtale med barnet efter § 450 b, afholdes samtalen af en børnesagkyndig fra Børneenheden i Familieretshuset, medmindre landsretten bestemmer, at samtalen skal afholdes af en anden børnesagkyndig.

§ 456. Afvises en sag, hvor anmodning om skilsmisse blev indgivet til Familieretshuset inden udløbet af en frist herfor, som er

fastsat i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, eller hæves en sådan sag uden anmodning herom fra sagsøgeren, kan sagsøgeren, selv om fristen i mellemtiden er udløbet, inden 4 uger efter, at sagen blev afvist eller hævet, anmode familieretten om at genoptage behandlingen af sagen.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvis en sag om omstødelse af ægteskab, der er anlagt inden udløbet af en frist for sagsanlæg, som er fastsat i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, afvises eller hæves uden anmodning herom fra sagsøgeren.«

15. Overalt i *kapitel 42 a* ændres »retten« til: »familieretten«, »rettens« til: »familierettens«, »Retten« til: »Familieretten« og »byret« til: »familieret«.

16. § 456 c, stk. 1-3, ophæves.

Stk. 4 bliver herefter stk. 1.

17. § 456 d ophæves.

18. I § 456 o, stk. 1, 1. pkt., og § 456 o, stk. 3, 1. og 2. pkt., ændres »byretten« til: »familieretten«.

19. Efter § 456 o indsættes:

»Kapitel 42 b

Særregler om tvangsfuldbyrdelse af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær

§ 456 p. Fuldbyrdelse efter reglerne i dette kapitel kan kun ske under hensyn til barnet og skal varetage barnets bedste. Fuldbyrdelse kan endvidere kun ske, hvis der ikke er behov for af hensyn til barnet at henvise sagen til Familieretshuset til vurdering af, om den aftale eller afgørelse, der søges fuldbyrdet, skal ændres eller ophæves.

§ 456 q. Domme og kendelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær og retsforlig, afgørelser og aftaler, der kan fuldbyrdes efter § 478, stk. 1, nr. 1-3, fuldbyrdes af familieretten efter reglerne i dette kapitel. Det samme gælder anmodninger om udlevering af et barn til forældremyndighedsindehaveren eller bopælsforælderen efter § 596, stk. 2, § 449 c og kapitel 45, 46 og 53 gælder også for sager efter 1. og 2. pkt., dog således at familieretten træder i stedet for fogedretten.

Stk. 2. De domme, kendelser, retsforlig, afgørelser, aftaler og anmodninger, der er nævnt i stk. 1, kan fuldbyrdes ved anvendelse af tvangsbøder, jf. § 456 r, stk. 3, eller ved anvendelse af umiddelbar magt ved tilbageholdelse af den forælder, der har barnet, et andet sted end barnets opholdssted eller ved afhentning af barnet, jf. § 456 r, stk. 5. Familieretten er ikke bundet af rekverentens anmodning ved valg af fuldbyrdelsesmåde. Samvær med andre end barnets forældre kan kun fuldbyrdes ved anvendelse af tvangsbøder.

Stk. 3. Familieretten kan i tvivlstilfælde udsætte fuldbyrdelsen på indhentelse af en børnesagkyndig erklæring.

Stk. 4. Familieretten kan ændre omfang, tid og sted for samværet og vilkårene herfor under fuldbyrdelsessagen.

Stk. 5. Familieretten kan fastsætte erstatningssamvær for et samvær, der ikke har kunnet udøves under fuldbyrdelsessagen.

§ 456 r. Familieretten kan tilkalde en repræsentant fra kommunen til at varetage barnets interesser under sagen. Familieretten kan efter omstændighederne give en kortere udsættelse af tidspunktet for barnets udlevering eller samværets udøvelse.

Stk. 2. Et barn, som har den fornødne alder og modenhed, skal under en samtale have mulighed for at give udtryk for sine egne synspunkter, medmindre det er til skade for barnet. Afholdes en samtale med barnet, skal der deltage en børnesagkyndig eller en repræsentant fra kommunen. § 450 b, stk. 1, 1. pkt., og stk. 3, finder tilsvarende anvendelse. Den børnesagkyndige skal komme fra Børneenheden i Familieretshuset, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

Stk. 3. Tvangsbøder fastsættes som daglige eller ugentlige bøder, der løber, indtil barnet udleveres. Ved fuldbyrdelsen af bestemmelser om udøvelse af samvær kan der dog fastsættes en enkelt bøde, der forfalder, når en bestemmelse om udøvelse af samvær på et nærmere angivet tidspunkt ikke efterkommes. Bødens størrelse fastlægges i forhold til indkomsten hos den forælder, der har barnet, og bøden fastsættes som minimum til 1.500 kr.

Stk. 4. Inden fuldbyrdelse ved anvendelse af umiddelbar magt gennem afhentning af barnet, jf. stk. 5, udsætter familieretten kortvarigt sagen med henblik på gennemførelse af børnesagkyndig rådgivning efter § 32 a i forældreansvarsloven, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

Stk. 5. Skal der anvendes umiddelbar magt, skal dette som udgangspunkt ske ved tilbageholdelse af den forælder, der har barnet, et andet sted end barnets opholdssted. Er dette ikke muligt, skal familieretten vurdere, om der er grundlag for at gennemføre fuldbyrdelsen ved afhentning af barnet. Gennemføres fuldbyrdelsen ved afhentning af barnet, skal der deltage en børnesagkyndig fra Børnenheden i Familieretshuset og en repræsentant fra kommunen til at varetage barnets interesser, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder. Den børnesagkyndige skal til brug for familierettens afgørelse foretage en vurdering af, om fuldbyrdelsen sker af hensyn til barnet og varetager barnets bedste.

20. I § 478, stk. 1, nr. 3, ændres »retten« til »familieretten«.

21. I § 480, stk. 1, indsættes som 3. pkt.:

»Domme om samvær og om betaling af børne- eller ægtefællebidrag kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt i dommen.«

22. § 483 ophæves.

23. I § 488, stk. 2, 1. pkt., udgår »statsforvaltningens afgørelse,«.

24. Kapitel 48 a ophæves.

25. I § 996 a, 1. pkt., ændres »Ankestyrelsen« til: »Familieretshuset«.

§ 16. I lov om retsafgifter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1252 af 27. november 2014, som ændret ved § 3 i lov nr. 1867 af 29. december 2015 og § 9 i lov nr. 670 af 8. juni 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 4, 2. pkt., og § 2, stk. 3, 2. pkt., ændres »nr. 2 eller 3« til: »nr. 3 eller 4«.

2. § 12, stk. 1, nr. 3 og 4, affattes således:

»3) familieretlige spørgsmål, der behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 42,

4) fuldbyrdelse af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær,«.

3. § 20, nr. 7, ophæves.

Nr. 8 og 9 bliver herefter nr. 7 og 8.

4. I § 49, stk. 1, nr. 1, ændres »nr. 1-6« til: »nr. 1-3, 5 og 6«.

5. I § 51, stk. 1, ændres »nr. 1-6 og 8« til: »nr. 1-3, 5, 6 og 8«.

6. I § 55, nr. 1, ændres »nr. 1-8« til: »nr. 1-3 og 5-8«.

§ 17. I værgemålsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1015 af 20. august 2007, som ændret bl.a. ved § 8 i lov nr. 647 af 12. juni 2013, § 32 i lov nr. 618 af 8. juni 2016 og senest ved § 10 i lov nr. 550 af 30. maj 2017, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«, »Statsforvaltningen« til: »Familieretshuset« og »statsforvaltningens« til: »Familieretshusets«.

2. I § 13, stk. 4, § 21, stk. 4, og § 22, stk. 1, ændres »Statsforvaltningens« til: »Familieretshusets«.

3. Efter § 22 indsættes før overskriften før § 23:

»Klage over øvrige værgemålsafgørelser

§ 22 a. Familieretshusets afgørelser efter denne lov kan påklages til Civilstyrelsen. Dette gælder dog ikke afgørelser efter §§ 21 og 22.«

4. I § 25, stk. 2, 2. pkt., ændres »lov om forældremyndighed og samvær § 2, stk. 3« til: »§ 2, stk. 3, i forældreansvarsloven«.

§ 18. I lov nr. 594 af 14. juni 2011 om ægtefælleskifte m.v., som senest ændret ved § 2 i lov nr. 550 af 30. maj 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 10 og § 66, stk. 1, ændres »statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«.

2. I § 10 ændres »eller skilsmisse eller anlagt sag om ægteskabets omstødelse« til: », skilsmisse eller omstødelse af ægteskabet«.

§ 19. I arveloven, lov nr. 515 af 6. juni 2007, som senest ændret ved § 5 i lov nr. 550 af 30. maj 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 37, stk. 2, 2. pkt., og § 37, stk. 3, ændres »statsforvaltningen« til: »Familieretshuset«.

2. Efter § 58 indsættes i kapitel 9:

»§ 58 a. Afgørelser efter § 53, stk. 2, og §§ 56 og 57 kan påklages til Civilstyrelsen.«

3. I § 68, stk. 2, 2. pkt., ændres »statsforvaltningens« til: »Familieretshusets«.

4. I § 68 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Familieretshusets afgørelser efter stk. 2, 2. pkt., kan påklages til Civilstyrelsen.«

§ 20. I lov nr. 618 af 8. juni 2016 om fremtidsfuldmagter foretages følgende ændring:

1. Overalt i loven ændres »Statsforvaltningen« til: »Familieretshuset« og »Statsforvaltningens« til: »Familieretshusets«.

§ 21. I lov om tillæg til strandingsloven af 10. april 1895, jf. lovbekendtgørelse nr. 838 af 10. august 2009, som ændret ved § 2 i lov nr. 1384 af 23. december 2012, foretages følgende ændring:

1. I § 10, stk. 1, 2 og 3, ændres »statsforvaltningen (politidirektøren)« til: »Rigspolitiet«.

§ 22. I Midlertidig lov om landboforeningers og husmandsforeningers auktioner m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 564 af 28. august 1986, som ændret ved § 18 i lov nr. 542 af 24. juni 2005 og § 10 i lov nr. 647 af 12. juni 2013, foretages følgende ændring:

1. I § 1, stk. 3, og § 2, stk. 1, 2. pkt., ændres »statsforvaltningen« til: »Justitsministeriet«.

§ 23. I strandingsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 619 af 15. september 1986, som ændret ved § 13 i lov nr. 433 af 31. maj 2000, § 16 i lov nr. 542 af 24. juni 2005, § 20 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og § 9 i lov nr. 647 af 12. juni 2013, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »statsforvaltningen« til: »Rigspolitiet«.

2. I § 12, stk. 2, 2. pkt., ændres »statsforvaltningens« til: »Rigspolitiets«.

§ 24. I forordning af 2. december 1825 ang. Strandings-Commissionaires Sallarium, som ændret ved § 19 i lov nr. 542 af 24. juni 2005 og § 11 i lov nr. 647 af 12. juni 2013, foretages følgende ændringer:

1. I §§ 1 og 3, § 4, 2. pkt., og §§ 5 og 6 ændres »statsforvaltningen« til: »Rigspolitiet«.

2. I § 2 ændres »statsforvaltningens« til: »Rigspolitiets«.

§ 25. I forordning af 16. marts 1842 ang. Dykkervæsenet m.v., som ændret ved § 20 i lov nr. 542 af 14. juni 2005 og § 12 i lov nr. 647 af 12. juni 2013, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i forordningen ændres »statsforvaltningen« til: »Rigspolitiet«.

2. I § 2, 3. pkt., ændres »Statsforvaltningen« til: »Rigspolitiet«.

3. I § 4, 2. pkt., ændres »statsforvaltningens« til: »Rigspolitiets«.

Beskæftigelsesministeriet

§ 26. I lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag, jf. lovbekendtgørelse nr. 1095 af 7. oktober 2014, som ændret

ved § 4 i lov nr. 574 af 10. juni 2014, § 1 i lov nr. 999 af 30. august 2015, § 11 i lov nr. 674 af 8. juni 2017 og § 3 i lov nr. 1402 af 5. december 2017, foretages følgende ændring:

1. I § 15, stk. 2, ændres »statsforvaltningen« til: »Familieretshuset eller familieretten«.

§ 27. I lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1002 af 24. august 2017, foretages følgende ændring:

1. I § 11, stk. 1, ændres », i København og på Frederiksberg af Arbejdsretten, i det øvrige land af direktøren for statsforvaltningen« til: »af Arbejdsretten«.

Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet

§ 28. I lov om udstykning og anden registrering i matriklen, jf. lovbekendtgørelse nr. 769 af 7. juni 2018, foretages følgende ændringer:

1. I § 40, stk. 1, 1. pkt., ændres »statsforvaltningen« til: »Geodatastyrelsen«.

2. § 40, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Geodatastyrelsens beslutning kan påklages til energi-, forsynings- og klimaministeren.«

§ 29. I lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 681 af 23. juni 2004, som ændret ved § 35 i lov nr. 542 af 24. juni 2005, § 26 i lov nr. 484 af 11. maj 2010, § 26 i lov nr. 1231 af 18. december 2012 og § 18 i lov nr. 1658 af 20. december 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 1 a, stk. 4, og § 1 b, stk. 2, ændres »statsforvaltningerne« til: »energi-, forsynings- og klimaministeren«.

2. I § 23, stk. 1, ændres »statsforvaltningen« til: »energi-, forsynings- og klimaministeren«.

3. I § 23, stk. 2, § 23, stk. 3, 1. og 2. pkt., og § 23, stk. 4, ændres »Statsforvaltningen« til: »Energi-, forsynings- og klimaministeren«.

4. I § 23, stk. 5, ændres »Statsforvaltningens« til: »Energi-, forsynings- og klimaministerens«.

Kirkeministeriet

§ 30. I lov om folkekirkens økonomi, jf. lovbekendtgørelse nr. 331 af 29. marts 2014, foretages følgende ændring:

1. I § 9 a, stk. 2, 1. pkt., ændres »statsforvaltningen« til: »Ankestyrelsen«, og i 2. pkt. ændres »ved statsforvaltningen på kontorcheffsniveau« til: »i Ankestyrelsen på ankechefsniveau«.

Miljø- og Fødevarerministeriet

§ 31. I hegnsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1746 af 14. december 2015, foretages følgende ændring:

1. I § 46, stk. 4, ændres »Statsforvaltningen« til: »Miljø- og fødevarerministeren«.

Sundheds- og Ældreministeriet

§ 32. I lov om anvendelse af tvang i psykiatrien, jf. lovbekendtgørelse nr. 1160 af 29. september 2015, som ændret ved § 7 i lov nr. 656 af 8. juni 2016 og § 1 i lov nr. 691 af 8. juni 2017, foretages følgende ændring:

1. Overalt i loven ændres »Statsforvaltningen« til: »Nævnenes Hus«.

§ 33. I lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 93 af 19. januar 2015, som ændret ved lov nr. 264 af 16. marts 2016 og § 1 i lov nr. 1688 af 26. december 2017, foretages følgende ændringer:

1. To steder i § 6 a, stk. 1, 1. pkt., i § 6 a, stk. 1, 2. pkt., og § 6 a, stk. 2, 3. pkt., ændres »statsforvaltningen« til: »regionsrådet«.

2. I § 6 a, stk. 2, 1. og 2. pkt., ændres »Statsforvaltningen« til: »Regionsrådet«.

3. I § 6 a indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Et regionsråd kan samarbejde med et eller flere regionsråd om opgaverne forbundet med stk. 1 og 2.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter til stk. 4 og 5.

Transport-, Bygnings- og Boligministeriet

§ 34. I lov om byfornyelse og udvikling af byer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1228 af 3. oktober 2016, som ændret ved lov nr. 1562 af 19. december 2017 og § 3 i lov nr. 555 af 29. maj 2018, foretages følgende ændringer:

1. I § 84, stk. 2, 1. pkt., ændres »direktøren for statsforvaltningen« til: »Erhvervsministeriet«.

2. I § 86, 1. og 2. pkt., ændres »Statsforvaltningen« til: »Erhvervsministeriet«.

§ 35. I byggeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1178 af 23. september 2016, som ændret ved lov nr. 734 af 8. juni 2018, foretages følgende ændringer:

1. I § 23, stk. 1, og § 24, stk. 1, ændres »statsforvaltningen« til: »Nævnenes Hus«.

2. I § 23, stk. 2, 2. pkt., ændres »Statsforvaltningens« til: »Nævnenes Hus«.

§ 36. I lov om leje af almene boliger, jf. lovbekendtgørelse nr. 228 af 9. marts 2016, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 1561 af 19. december 2017, foretages følgende ændring:

1. I § 97, stk. 2, 1. pkt., ændres »direktøren for statsforvaltningen« til: »Transport-, Bygnings- og Boligministeriet«.

§ 37. I lov om midlertidig regulering af boligforholdene, jf. lovbekendtgørelse nr. 810 af 1. juli 2015, som ændret ved § 2 i lov nr. 1879 af 29. december 2015, § 21 i lov nr. 688 af 8. juni 2017 og § 4 i lov nr. 555 af 29. maj 2018, foretages følgende ændring:

1. I § 36, stk. 2, 1. pkt., ændres »direktøren for statsforvaltningen« til: »Transport-, Bygnings- og Boligministeriet«.

Udlændinge- og Integrationsministeriet

§ 38. I udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1117 af 2. oktober 2017, som bl.a. ændret ved § 1 i lov nr. 572 af 31. maj 2010, lov nr. 742 af 8. juni 2018 og senest ved § 3 i lov nr. 743 af 8. juni 2018, foretages følgende ændringer:

1. I § 46, stk. 1, ændres »§ 56 a, stk. 1-4« til: »§ 56 a, stk. 1-5«.

2. § 56 a, stk. 1, 5. pkt., ophæves.

3. I § 56 a, stk. 2, indsættes som 4. pkt.:

»Samtalen efter 1. og 3. pkt. kan gennemføres af den i stk. 1, 3. pkt. nævnte organisation.«

4. I § 56 a, stk. 3, ændres »Statsforvaltningen kan ændre en afgørelse efter stk. 1« til: »En afgørelse efter stk. 1 kan ændres«.

5. I § 56 a indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»Stk. 4. Anmodning om udpegning eller ændring af udpegningen af en repræsentant efter stk. 1 og 3 indgives til Familieretshuset, der behandler anmodningen efter reglerne i lov om Familieretshuset. Afgørelse om anmodningen træffes efter bestemmelserne i kapitel 2 og 8-10 i lov om Familieretshuset af Familieretshuset eller familieretten.«

Stk. 4-11 bliver herefter stk. 5-12.

6. § 56 a, stk. 4, der bliver stk. 5, affattes således:

»Stk. 5. Familieretshusets afgørelser efter stk. 1 og 4, jf. stk. 2, kan indbringes for familieretten efter bestemmelserne i kapitel 12 i lov om Familieretshuset.«

7. I § 56 a, stk. 5, der bliver stk. 6, ændres »stk. 1-4, herunder om klagers behandling« til: »stk. 1-5«.
8. I § 56 a, stk. 6, nr. 6, der bliver stk. 7, nr. 6, ændres »Statsforvaltningen« til: »Familierechtsretshuset eller familieretten«.
9. I § 58 ændres »§ 56 a, stk. 7 og 8« til: »§ 56 a, stk. 8 og 9«.

Økonomi- og Indenrigsministeriet

§ 39. I lov om Det Centrale Personregister, jf. lovbekendtgørelse nr. 646 af 2. juni 2017, som ændret ved § 25 i lov nr. 503 af 23. maj 2018 og lov nr. 747 af 8. juni 2018, foretages følgende ændringer:

1. I § 8, stk. 3, nr. 2, ændres »statsforvaltningen« til: »Familierechtsretshuset«.
2. I § 8, stk. 3, nr. 4, ændres »statsforvaltningen« til: »Familierechtsretshuset eller familieretten«, og efter »samværsforælder« indsættes: », dog ikke når barnet har delt bopæl efter § 17, stk. 3, i forældreansvarsloven«.
3. I § 8, stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »forældreansvarslovens § 17, stk. 1«: »§ 18 a, stk. 2«.
4. I § 8, stk. 4, 2. pkt., og § 8, stk. 5, 1. pkt., indsættes efter »§ 26, stk. 1,«: »og er barnets bopæl ikke fastlagt i medfør af forældreansvarslovens § 18 a, stk. 2,«.
5. I § 8, stk. 5, 2. pkt., indsættes efter »§ 26, stk. 1,«: »barnets bopæl er fastlagt i medfør af forældreansvarslovens § 18 a, stk. 2,«.
6. I bilag 1, nr. 7, ændres »samt« til: »,« og efter »mindreårige« indsættes: »og oplysning om delt bopæl efter § 18 a i forældreansvarsloven«.

Ikrafttræden

§ 40. Loven træder i kraft den 1. april 2019, jf. dog stk. 2-4.

Stk. 2. § 35 træder i kraft den 1. januar 2019.

Stk. 3. Børne- og socialministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttræden af § 9.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttræden af § 15, nr. 2 og 3.

Stk. 5. Regler fastsat i medfør af § 21, stk. 3, i lov om børns forsørgelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1815 af 23. december 2015, § 25 i adoptionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1041 af 3. august 2018, § 61, stk. 3, i lov om ægtefællers økonomiske forhold, § 23 b i lov om opkrævning af underholdsbidrag, jf. lovbekendtgørelse nr. 1819 af 23. december 2015, § 33 i børneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1817 af 23. december 2015, § 8 i lov om fremtidsfuldmagter, jf. lovbekendtgørelse nr. 618 af 8. juni 2016, § 56 a, stk. 5, i udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1117 af 2. oktober 2017 med senere ændringer, og § 6 a, stk. 4, i lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 93 af 19. januar 2015 med senere ændringer, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af nye regler.

Overgangsbestemmelser

§ 41. § 29 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, som ændret ved denne lovs § 2, nr. 6, og § 42 a i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, som affattet ved denne lovs § 2, nr. 13, finder ikke anvendelse for anmodninger om skilsmisse, som Statsforvaltningen har modtaget før lovens ikrafttræden. For sådanne anmodninger finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 2. § 58 a, stk. 3, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, som affattet ved denne lovs § 2, nr. 23, ophævelsen af § 21, stk. 2, i lov om børns forsørgelse ved denne lovs § 3, nr. 19, og ophævelsen af § 61, stk. 2, i lov om ægtefællers økonomiske forhold ved denne lovs § 8, nr. 22, finder ikke anvendelse for afgørelser, som Statsforvaltningen har truffet før lovens ikrafttræden. For sådanne

afgørelser finder de hidtil gældende bestemmelser i § 58 a, stk. 2, 2. pkt., i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 54 af 23. januar 2018, § 21, stk. 2, 2. pkt., i lov om børns forsørgelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1815 af 23. december 2015, og § 61, stk. 2, 2. pkt., i lov nr. 548 af 30. maj 2017 om ægtefællers økonomiske forhold anvendelse. Afgørelse i sager omfattet af 2. pkt. træffes af familieretten, hvis afgørelse ikke kan indbringes for højere ret.

Stk. 3. § 37, § 39, stk. 2, og § 46, stk. 2, i forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1417 af 1. december 2017, og § 43 a, stk. 2, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 54 af 23. januar 2018, finder anvendelse på afgørelser, som Statsforvaltningen har truffet før lovens ikrafttræden.

Stk. 4. § 17, stk. 3, i forældreansvarsloven, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 16, finder ikke anvendelse, når forældrene har ophævet samlivet før lovens ikrafttræden.

Stk. 5. Sager omfattet af § 7, § 21, stk. 2, eller § 58 b, stk. 1, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 54 af 23. januar 2018, og af § 21, stk. 1, i navneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1816 af 23. december 2015, der ved lovens ikrafttræden er under behandling af Ankestyrelsen, færdigbehandles af Familierechtsretshuset. § 14, stk. 1, nr. 1-5, i lov om Familierechtsretshuset finder ikke anvendelse på sager omfattet af 1. pkt.

Stk. 6. Familierechtsretten kan kun optage en klage over en afgørelse, som Statsforvaltningen før lovens ikrafttræden har truffet efter § 41, stk. 5, 1. pkt., i forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1417 af 1. december 2017, hvis familieretten skønner, at sagen har principiel eller generel betydning.

Stk. 7. Har Statsforvaltningen før lovens ikrafttræden afsluttet behandlingen af en sag om separation eller skilsmisse efter § 43, stk. 1, 1. pkt., i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 54 af 23. januar 2018, og indgiver en ægtefælle efter lovens ikrafttræden anmodning om separation og skilsmisse under henvisning til § 43, stk. 1, 2. pkt., i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 54 af 23. januar 2018, inden den frist, der er angivet i denne bestemmelse, betales der ikke gebyr efter § 39 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, som ændret ved denne lovs § 2, nr. 11.

Stk. 8. Familierechtsretshuset indtræder i Ankestyrelsens sted i en sag om omstødelse af ægteskab, som Ankestyrelsen har indbragt for retten efter § 23, stk. 3, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 54 af 23. januar 2018, og som ikke er afsluttet før lovens ikrafttræden.

Stk. 9. Familierechtsretshuset indtræder i Statsforvaltningens sted i en sag om adoption uden samtykke, som Statsforvaltningen har indbragt for retten efter § 11, stk. 4, i adoptionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1041 af 3. august 2018, og som ikke er afsluttet før lovens ikrafttræden.

§ 42. De ændringer af retsplejeloven, der følger af denne lovs § 15, nr. 1 og 6-18, og de ændringer af lov om retsafgifter, der følger af denne lovs § 16, finder ikke anvendelse for sager, som er indbragt for retten før lovens ikrafttræden. For sådanne sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 2. For aftaler anmeldt til, godkendt af eller indgået over for Statsforvaltningen og for afgørelser truffet af Statsforvaltningen før lovens ikrafttræden finder den hidtil gældende § 478, stk. 1, nr. 3, i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017 med senere ændringer, anvendelse.

Stk. 3. Kapitel 42 b i retsplejeloven som affattet ved denne lovs § 15, nr. 19, finder ikke anvendelse for behandlingen af anmodninger om fuldbyrdelse, som fogedretten har modtaget før lovens ikrafttræden, hvis anvendelse af disse regler findes uhensigtsmæssigt. I disse tilfælde finder det hidtil gældende kapitel 48 a i retsplejeloven,

jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017 med senere ændringer, anvendelse.

Stk. 4. Første gang der beskikkes medlemmer til Procesbevillingsnævnet i medfør af § 23, stk. 2, i retsplejeloven, som affattet ved denne lovs § 15, nr. 2, sker beskikkelsen af landsdommeren og dennes suppleant eller suppleanter for en periode på 2 år og 6 måneder. Dette medlem og dets suppleant eller suppleanter har ret til genbeskikkelse for yderligere 2 år.

§ 43. Sager efter strandingsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 619 af 15. september 1986 med senere ændringer, lov om tillæg til strandingsloven af 10. april 1895, jf. lovbekendtgørelse nr. 838 af 10. august 2009 med senere ændringer, forordning af 2. december 1825 ang. Strandings-Commissionaires Sallarium med senere ændringer og forordning af 16. marts 1842 ang. Dykkervæsenet med senere ændringer, der ved lovens ikrafttræden behandles af Statsforvaltningen, færdigbehandles af Rigspolitiet.

Stk. 2. Sager efter lov om landboforeningers og husmandsforeningers auktioner m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 564 af 28. august 1986 med senere ændringer, der ved lovens ikrafttræden behandles af Statsforvaltningen, færdigbehandles af Justitsministeriet.

Stk. 3. Sager om beskikkelse af mæglingmænd efter lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1002 af 24. august 2017, der ved lovens ikrafttræden behandles af Statsforvaltningen, færdigbehandles af Arbejdsretten.

Stk. 4. Sager om omkostninger ved skelforretning efter § 40, stk. 1, i lov om udstykning og anden registrering i matriklen, jf. lovbekendtgørelse nr. 769 af 7. juni 2018, der ved lovens ikrafttræden behandles af Statsforvaltningen, færdigbehandles af Geodatastyrelsen.

Stk. 5. Sager om klage over bygningsmyndighedernes afgørelse efter § 23 i lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 681 af 23. juni 2004 med senere ændringer, der ved lovens ikrafttræden behandles af Statsforvaltningen, færdigbehandles af energi-, forsynings- og klimaministerens.

Stk. 6. Sager om omkostninger ved hegnsyn efter § 46, stk. 4, i hegnsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1746 af 14. december 2015, der ved lovens ikrafttræden behandles af Statsforvaltningen, færdigbehandles af miljø- og fødevareministeren.

Stk. 7. Sager vedrørende beskikkelse af patientrådgivere efter § 25, stk. 3 og 4, i lov om tvang i psykiatrien, jf. lovbekendtgørelse nr. 1160 af 29. september 2015 med senere ændringer, der ved lovens ikrafttræden behandles af Statsforvaltningen, færdigbehandles af Nævnenes Hus.

Stk. 8. Sager vedrørende assisteret reproduktion efter § 6 a i lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 93 af 19. januar 2015 med senere ændringer, der ved lovens ikrafttræden behandles af Statsforvaltningen, færdigbehandles af regionsrådet.

Stk. 9. Sager vedrørende klage efter § 23, stk. 1, i byggeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1178 af 23. september 2016, der ved lovens ikrafttræden behandles af Statsforvaltningen, færdigbehandles af Nævnenes Hus.

Territorial anvendelse

§ 44. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2-4.

Stk. 2. § 38 kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Stk. 3. §§ 32 og 33 kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger.

Stk. 4. §§ 1-4, 6-12, 17-20, 27 og 39 kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Stk. 5. De ændringer, der følger af de love, der er omfattede af stk. 2-4, kan sættes i kraft på forskellige tidspunkter.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Dette lovforslag udmønter sammen med det samtidigt fremsatte forslag til lov om Familieretshuset aftalen om et nyt familieretligt system, som regeringen (Venstre, Det Konservative Folkeparti og Liberal Alliance) og Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti indgik den 27. marts 2018.

Lovforslagene skal samlet skabe et nyt, enstrengt og sammenhængende familieretligt system med oprettelse af et Familieretshus og familieretten. I det nye familieretlige system skabes samlede og helhedsorienterede forløb for familierne med barnet i centrum.

Med dette lovforslag foreslås de ændringer i lovgivningen, der skal understøtte det nye familieretlige system.

Lovforslaget indeholder endvidere forslag, der indebærer et helt nyt fokus på barnet i brudsituationen, herunder forslag der sikrer, at barnet og dets trivsel sættes i centrum. Det drejer sig bl.a. om en ny formålsbestemmelse om barnets bedste i forældreansvarsloven, mulighed for at forældre kan aftale, at et barn har delt bopæl, fastlæggelse af en ro-om-barnet periode efter forældres samlivsophæ-

velse og en refleksionsperiode forud for skilsmisse uden forudgående separation.

Samtidigt præciseres det, at fuldbyrdelse af forældreansvar kun kan gennemføres af hensyn til barnet, og at fuldbyrdelsen skal varetage barnets bedste.

Lovforslagets initiativer til sikring af barnets bedste skal ses i nøje sammenhæng med forslaget til Familieretshusloven, der bl.a. indeholder oprettelse af en Børneenhed. Børneenheden er et helle for barnet under behandlingen af en familieretlig sag. Børneenheden følger og støtter barnet under sagens behandling og tilbyder et bredt spektrum af støtte til barnet, herunder en kontaktpersonordning. De to lovforslag danner således en samlet løsning, hvor barnet beskyttes og hensynet til barnets bedste er altafgørende både i behandlingen af en familieretlig sag og i de afgørelser, der træffes.

Med oprettelsen af det nye familieretlige system nedlægges Statsforvaltningen, og lovforslaget fastslår derfor, hvilke myndigheder der skal varetage de opgaver uden for den familieretlige lovgivning, som Statsforvaltningen varetager i dag.

2. Baggrund

Det familieretlige system bygger i dag på en struktur bestående af Statsforvaltningen, Ankestyrelsen og domstolene. Kompetencen til at behandle og afgøre sager fastlægges på baggrund af sagstypen i den enkelte lov. Familier kan derfor opleve, at familieretlige sager,

som for familien udgør et samlet hele, behandles og afgøres særskilt og af forskellige myndigheder. Dette kan være med til at skabe nye uenigheder og i sidste ende optrappe en konflikt.

Den gældende familieretlige lovgivning indeholder endvidere ikke tværgående bestemmelser, der kan skabe sammenhængende forløb og tilbud for familierne, eller som understøtter samarbejdet mellem myndigheder på det familieretlige område og de kommunale sociale myndigheder.

Myndighederne på det familieretlige område varetager endvidere en lang række opgaver på andre sagsområder, der ikke relaterer sig til familieretten eller borgernes personlige forhold.

Regeringen (Venstre, Det Konservative Folkeparti og Liberal Alliance) og Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti indgik den 27. marts 2018 en aftale om et nyt familieretligt system.

Aftalen skal skabe nye rammer for samlede løsninger af familieretlige sager i ét familieretligt system, hvor familierne kun skal henvende sig ét sted uanset den familieretlige sags indhold, og hvor familierne mødes med en helhedsorienteret tilgang til deres uenigheder og udfordringer, og hvor der er en klar domstolsinddragelse i alle sagstyper.

Med aftalen ønskes det endvidere, at barnet sættes i centrum ved behandlingen af familieretlige sager, og at barnets behov mødes undervejs i processen. Hensynet til barnet er altafgørende ved etableringen af det nye familieretlige system, og hensynet til barnets bedste skal sættes over alle andre hensyn.

Disse dele af aftalen skaber behov for konsekvensændringer og ændringer af strukturel karakter i de familieretlige love, således at det nye familieretlige system, der foreslås etableret med forslaget til Familieretshusloven, understøttes.

Det drejer sig særligt om, at alle familieretlige sager med aftalen vil begynde i Familieretshuset, der er familiens indgang til det nye familieretlige system. Her visiteres hver enkelt sag efter en konkret vurdering til behandling i et af tre nye sagsbehandlingsspor, hvor tilrettelæggelsen af sagsbehandlingen og støttetilbud møder familiernes forskellige behov. I aftalen lægges vægt på, at der er en klar domstolsinddragelse i alle typer af sager i det nye familieretlige system. Visitationen af en sag til et af de tre sagsbehandlingsspor fastlægger, hvorvidt afgørelse træffes af familieretten eller Familieretshuset. Familieretten vil bl.a. træffe afgørelse i sager om forældremyndighed og bopæl og i sager om samvær, hvor afgørelsen vil have indgribende betydning for barnet. I de øvrige sager, hvor Familieretshuset træffer afgørelse, kan afgørelsen indbringes for familieretten.

Den klare domstolsinddragelse i alle typer af familieretlige sager, som aftalen etablerer i det nye system, medfører endvidere behov for en række ændringer af reglerne i retsplejeloven om behandlingen af familieretlige sager. Det foreslås således med lovforslaget, at retsplejeloven ændres, således at familieretlige retssager behandles af familieretten, og at familieretten kan behandle alle typer af familieretlige sager, herunder sager, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset efter anmodning fra en part indbringes for familieretten.

Det er endvidere et centralt punkt i aftalen, at barnet sættes i centrum i den familieretlige lovgivning. Det fremgår således af aftalen, at der etableres en Børneenhed i Familieretshuset, som skal styrke fokus på barnet i det nye familieretlige system. Børneenheden sikrer barnet sin egen indgang til et helle i systemet, hvor der allerede fra starten af den familieretlige sag primært er fokus på barnet og barnets trivsel i processen, og hvor barnets kontakt med systemet begrænses til en eller meget få personer. Etableringen af Børneenheden sker med det samtidigt fremsatte forslag til Familieretshusloven.

Beskyttelsen af barnet skal ikke blot være altafgørende under behandlingen af en familieretlig sag, men også i de familieretlige af-

gørelser, der træffes. Dette styrkes ved, at der med aftalen er enighed om at indsætte en ny formålsbestemmelse i forældreansvarsloven, der skal sikre, at barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse vægtes over andre hensyn i afgørelser om forældreansvar.

Hensynet til barnet afspejles endvidere i forslaget om en række ændringer af reglerne om fuldbyrdelse af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Barnet bør skånes for oplevelsen af at skulle udleveres til en forælder med magt, og fuldbyrdelse skal derfor primært ske på en måde, der retter sig mod forælderen og ikke mod barnet. I overensstemmelse med aftalen foreslås det også, at fuldbyrdelse af afgørelser efter forældreansvarsloven fremover varetages af familieretten og dermed flyttes fra fogedretten. Endvidere ændres betingelserne for fuldbyrdelsen således, at det er tydeligt, at fuldbyrdelsen kun kan gennemføres af hensyn til barnet, og at fuldbyrdelsen skal varetage barnets bedste. Derfor foreslås det også, at der gives mulighed for at hjemvise en fuldbyrdelsessag til fornyet behandling i Familieretshuset.

Fordi en skilsmisse påvirker børnene og deres hverdag, indføres der med aftalen en refleksionsperiode på tre måneder med adgang til en række tilbud, der har fokus på at give forældrene forståelse for barnets situation i forbindelse med forældrenes samlivsophævelse. Derudover er det vigtigt for aftalepartierne, at barnet ikke rykkes ud af sine vante rammer og ikke bliver genstand for forhandling, når forældrene er allermost udsatte lige omkring samlivsophævelsen.

For at skabe ro om barnet indeholder aftalen, at begge forældre er bopælsforældre i refleksionsperioden, så længe formålet er at understøtte, at barnet bliver i sine kendte fysiske rammer. I refleksionsperioden understøttes forældrenes mulighed for at arbejde med deres relation og blive bedre til at forstå børns reaktion på en skilsmisse. Forældrene tilbydes børnesagkyndig rådgivning og konfliktmægling og skal gennemføre et digitalt forløb, der giver forældrene viden om bruddets betydning for barnet og den bedste måde at støtte barnet på i situationen. Med samme formål tilbydes forældrene en målrettet rådgivnings- og afklaringsamtale.

Det indgår i aftalen, at de direkte skilsmissegrunde, herunder vold, videreføres, og at disse ægtefæller således ikke bliver omfattet af en refleksionsperiode.

Lovforslaget indeholder endvidere de nødvendige ændringer således, at de opgaver uden for den familieretlige lovgivning, som Statsforvaltningen varetager i dag, ikke i fremtiden skal varetages af det nye Familieretshuset. Familieretshuset skal derimod som en del af det nye enstrengede familieretlige system have fokus på de familieretlige sager.

3. Lovforslagets indhold

3.1. Lovgivning af betydning for Statsforvaltningens opgavevaretagelse

Bestemmelsen af, hvilke opgaver Statsforvaltningen varetager, fremgår ikke af lov om regional statsforvaltning, men findes i de enkelte sektorlove.

På det familieretlige område varetager Statsforvaltningen opgaver efter følgende love samt efter forskrifter udstedt i medfør af følgende love og bestemmelser m.v.:

- Forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1417 af 1. december 2017.
- Lov om ægteskabets indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 54 af 23. januar 2018 (ægteskabsloven).
- Lov om børns forsørgelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1815 af 23. december 2015 (børnebidragsloven).
- Adoptionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1041 af 3. august 2018.

- Lov om opkrævning af underholdsbidrag, jf. lovbekendtgørelse nr. 1819 af 23. december 2015 (bidragsopkrævningsloven).
  - Børneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1817 af 23. december 2015.
  - Navneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1816 af 23. december 2015.
  - Lov nr. 548 af 30. maj 2017 om ægtefællers økonomiske forhold (ægtefælleloven).
  - Lov nr. 275 af 27. marts 2017 om Haagerkonventionen af 2007, der vedrører Haagerkonventionen af 23. november 2007 om international inddrivelse af børnebidrag og andre former for underholdsbidrag til familiemedlemmer (Haagerkonventionen af 2007).
  - Rådets forordning nr. 4/2009/EF af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt (underholdspligtforordningen) og bestemmelser udstedt i medfør af § 8 h, stk. 2, i lov nr. 1563 af 20. december 2006 om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område, som ændret ved lov nr. 518 af 28. maj 2013 og lov nr. 670 af 8. juni 2017 (Bruxelles I-loven). Det drejer sig om bestemmelser om anvendelsen af underholdspligtforordningen, jf. bekendtgørelse nr. 1838 af 22. december 2015 om anvendelse af underholdspligtforordningen (bekendtgørelse om anvendelsen af underholdspligtforordningen).
  - § 56 a i udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1117 af 2. oktober 2017 med senere ændringer.
  - Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen), jf. § 1 i lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, jf. lovbekendtgørelse nr. 1055 af 8. september 2015.
- Statsforvaltningen varetager endvidere en række opgaver i relation til borgernes personlige forhold uden for den familieretlige lovgivning. Disse opgaver varetages efter følgende love og forskrifter udstedt i medfør af følgende love:
- Kapitel 24 i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1114 af 30. august 2018 (serviceloven).
  - Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 1064 af 21. august 2018 (retssikkerhedsloven).
  - Værgemålsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1015 af 20. august 2007 med senere ændringer.
  - Arveloven, lov nr. 515 af 6. juni 2007 med senere ændringer.
  - Lov om fremtidsfuldmagter, lov nr. 618 af 8. juni 2016 med senere ændringer.
- Statsforvaltningen og Statsforvaltningens direktør varetager endvidere opgaver på en række andre sagsområder efter følgende love og forskrifter udstedt i medfør af følgende love:
- Straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1156 af 20. september 2018.
  - Strandingsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 619 af 15. september 1986.
  - Lov om tillæg til strandingsloven af 10. april 1895, jf. lovbekendtgørelse nr. 838 af 10. august 2009 med senere ændringer.
  - Forordning af 2. december 1825 ang. Strandings-Commissionaires Sallarium med senere ændringer.
  - Forordning af 16. marts 1842 ang. Dykkervæsenet m.v. med senere ændringer.
  - Midlertidig lov om landboforeningers og husmandsforeningers auktioner m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 564 af 28. august 1986.
  - Lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1002 af 24. august 2017 (funktionærloven).
  - Lov om udstykning og anden registrering i matriklen, jf. lovbekendtgørelse nr. 769 af 7. juni 2018 (udstykningsloven).
  - Lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 681 af 23. juni 2004 med senere ændringer (masteloven).
  - Lov om folkekirkens økonomi, jf. lovbekendtgørelse nr. 331 af 29. marts 2014.
  - Lov nr. 258 af 28. juni 1920 om Indførelse af dansk Personret, Familieret og Arveret i de sønderjydske Landsdele.
  - Hegnsløven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1746 af 14. december 2015.
  - Lov om anvendelse af tvang i psykiatrien, jf. lovbekendtgørelse nr. 1160 af 29. september 2015 med senere ændringer.
  - Lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 93 af 19. januar 2015 med senere ændringer.
  - Lov om byfornyelse og udvikling af byer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1228 af 3. oktober 2016 med senere ændringer (byfornyelsesloven).
  - Byggeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1178 af 23. september 2016 med senere ændringer.
  - Lov om leje af almene boliger, jf. lovbekendtgørelse nr. 228 af 9. marts 2016 med senere ændringer (almenlejeloven).
  - Lov om midlertidig regulering af boligforholdene, jf. lovbekendtgørelse nr. 810 af 1. juli 2015 med senere ændringer (boligreguleringsloven).
  - Udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1117 af 2. oktober 2017 med senere ændringer.
  - Lov om dansk indfødsret, jf. lovbekendtgørelse nr. 1029 af 10. juli 2018 (indfødsretsloven).
  - Lov om valg til Folketinget, jf. lovbekendtgørelse nr. 1426 af 8. december 2017 med senere ændringer (folketingsvalgloven).
- Der henvises også i andre love til Statsforvaltningen, navnlig i relation til Statsforvaltningens opgaver og afgørelser på det familieretlige område, til domme i familieretlige sager eller rettens eller fogedrettens opgaver. Det drejer sig om følgende love:
- Lov nr. 594 af 14. juni 2011 om ægtefælleskifte med senere ændringer (ægtefælleskifteloven).
  - Lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag, jf. lovbekendtgørelse nr. 1095 af 7. oktober 2014 med senere ændringer (børnetilskudsloven).
  - Lov om Det Centrale Personregister, jf. lovbekendtgørelse nr. 646 af 2. juni 2017 med senere ændringer (CPR-loven).
  - Lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børnebortførelser), jf. lovbekendtgørelse nr. 1418 af 1. december 2017 (børnebortførelsesloven).
  - Lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, jf. lovbekendtgørelse nr. 1055 af 8. september 2015.
  - Lov nr. 484 af 7. juni 2006 om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse med senere ændringer (ægtefællepensionsloven).

3.2. Myndighedsstruktur på det familieretlige område

3.2.1. Gældende ret

Statsforvaltningen er i dag den bærende administrative myndighed på det familieretlige område. Statsforvaltningen har således kompetence til at træffe afgørelser efter forældreansvarsloven, ægteskabsloven, børnebidragsloven, adoptionsloven, bidragsopkrævningsloven, børneloven, navneloven, ægtefælleloven, § 56 a i udlændingeloven, lov om Haagerkonventionen af 2007, Haagerbørnebeskyttelseskonventionen og bestemmelser udstedt i medfør af Bruxelles I-loven.

I en række sager efter ovennævnte lovgivning fremgår det af sagen, når den indgives til Statsforvaltningen, at parterne er enige, eller parterne bliver under Statsforvaltningens behandling af sagen enige. I så fald udsteder Statsforvaltningen en retsakt i overensstemmelse med parternes aftale, dog forudsat at betingelserne for udstedelsen er opfyldte. Det kan f.eks. være en skilsmissebevilling, en meddelelse om registrering af fælles forældremyndighed eller anerkendelse af faderskab.

I sager, hvor parterne ikke er enige, er det i hovedparten af de familieretlige sager Statsforvaltningen, der oplyser sagen, forsøger at forlige parterne, gennemfører de nødvendige sagsbehandlingskridt, herunder gennemfører børnesamtaler m.v., og hvis parterne ikke er nået til enighed, træffer en afgørelse. Statsforvaltningen har under behandlingen af særligt sager efter forældreansvarsloven om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær fokus på at tilbyde parterne børnesagkyndig rådgivning og konflikthåndtering med henblik på, at parterne forliges.

I sager om forældremyndighed og bopæl efter forældreansvarsloven, hvor parterne ikke er enige, og i sager om faderskab og medmoderskab efter børneloven, hvor faderskabet eller medmoderskabet ikke registreres eller anerkendes, er det retten, der træffer afgørelse. Det er endvidere retten, der træffer afgørelse efter ægteskabsloven om separation og skilsmisse, herunder om vilkårene herfor hvis parterne ikke er enige.

I visse sager efter ægteskabsloven er afgørelseskompetencen tillagt Ankestyrelsen. Det drejer sig om dispensation fra en af ægteskabsbetingelserne og godkendelse af en ugyldig vielse som gyldig.

Statsforvaltningen er klageinstans for en række myndigheders afgørelser efter forældreansvarsloven om afslag på, at en forælder, der ikke har del i forældremyndighed, kan modtage orientering om barnets forhold.

Reguleringen af afgørelseskompetence, frister, processuel skadevirkning, digital indgivelse m.v. fremgår af den for den enkelte sag gældende lovgivning. Der findes således ikke en samlet regulering af behandlingen af familieretlige sager.

Der findes ligeledes ikke en samlet regulering af mulighederne for at klage over Statsforvaltningens afgørelser, herunder heller ikke om klagefrister og klagemyndighed. Afhængigt af hvilken lovgivning afgørelsen er truffet i henhold til, kan afgørelsen påklages til retten, Ankestyrelsen, Adoptionsnævnet eller Civilstyrelsen. For afgørelser efter forældreansvarsloven, hvor Statsforvaltningen er klageinstans, kan der alene ske påklage til Ankestyrelsen, hvis sagen skønnes at have principiel eller generel betydning. Reglerne vedrørende klage findes i den for sagen gældende lovgivning.

3.2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Det foreslås med forslaget til Familieretshuset, at der oprettes et nyt samlet familieretligt system. Dette indebærer oprettelse af en ny administrativ myndighed, Familieretshuset, hvis kompetencer og ressourcer i modsætning til Statsforvaltningens fokuseres på behandling af familieretlige sager samt sager på sagsområder med nær tilknytning hertil. Samtidig placeres ansvaret for domstolsbehandlingen af familieretlige sager hos familieretten.

Som et led heri foreslås en ny måde at visitere og behandle familieretlige sager, herunder samling af afgørelseskompetencen hos Familieretshuset og familieretten. Det foreslås, at det vil afhænge af en visitation af den konkrete sag på baggrund af sagens karakter og parternes forhold, om afgørelsen træffes af Familieretshuset eller familieretten. I komplekse forældreansvarssager træffes afgørelse af familieretten, hvis parterne ikke har kunnet forliges. Inden oversendelsen af sagen til familieretten har Familieretshuset ført sagen igennem et konkret tilrettelagt forløb, der har fokus på tværfaglig behandling, herunder samarbejde med navnlig de sociale myndigheder. Afhængig af sagen kan forløbet bl.a. bestå af konflikthåndtering, børnesagkyndig rådgivning, samarbejde med kommunen og støtte til det involverede barn.

Mindre enkle sager afgøres afhængig af sagens karakter af Familieretshuset eller familieretten, hvis parterne ikke kan nå til enighed, bl.a. gennem Familieretshusets tilbud om konflikthåndtering. Familieretshusets afgørelse kan indbringes for familieretten til prøvelse. I enkle sager, der er karakteriserede ved, at parterne er enige, behandles sagen udelukkende af Familieretshuset. Der henvises i denne forbindelse til punkt 3.3.5. i de almindelige bemærkninger til forslaget til Familieretshuset.

Det foreslås med forslaget til Familieretshuset endvidere, at reglerne om sagsbehandlingen i Familieretshuset og om indbringelse af sager og afgørelser for familieretten samles i denne lov. Der henvises til punkt 3.3. i de almindelige bemærkninger til forslaget til Familieretshuset.

Børne- og Socialministeriet finder det nødvendigt, at det nye familieretlige system, der foreslås med forslaget til Familieretshuset, afspejles i den lovgivning, der regulerer de familieretlige sager og sager vedrørende borgernes personlige forhold. Der findes særligt at være behov for konsekvensændringer grundet ændringer i afgørelseskompetence samt samling og ændring af sagsbehandlingsregler og regler om indbringelse af afgørelser for familieretten til prøvelse.

3.2.3. Den foreslåede ordning

Som følge af det foreslåede nye familieretlige system i forslaget til Familieretshuset foreslås det, at der i nærværende lovforslag foretages de nødvendige konsekvensændringer i den lovgivning, der regulerer de opgaver, som Statsforvaltningen varetager i dag.

Det drejer sig for det første om konsekvensændringer som følge af indførelsen af et visitationssystem, hvorefter afgørelseskompetencen i de familieretlige sager fordeles mellem Familieretshuset og familieretten afhængigt af karakteren af den enkelte sag.

Der er for det andet tale om ændringer som konsekvens af en samling og ensretning af de regler om sagsbehandling og indbringelse af afgørelser for familieretten, der skal gælde for Familieretshuset.

3.3. Den familieretlige lovgivning

3.3.1. Gældende ret

3.3.1.1. Forældreansvar

Reglerne om forældreansvar findes i forældreansvarsloven samt i § 56 a, stk. 1-6, i udlændingeloven.

Forældreansvarsloven vedrører navnlig forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt. Dette betegnes under ét som sager om forældreansvar. Sager herom indledes ved at sende en anmodning til Statsforvaltningen.

Efter loven træffer Statsforvaltningen navnlig afgørelse om følgende:

- Registrering og godkendelse af aftaler om forældremyndighed.
- Samvær, herunder midlertidigt samvær.

- Anden kontakt end samvær.
- Midlertidig forældremyndighed og bopæl under en forældremyndigheds- og bopæls sag.
- Forældremyndighed ved en forælders død.

Statsforvaltningen behandler endvidere klager over en række myndigheders afgørelser om retten til at få orientering om barnets forhold for en forælder, der ikke har del i forældremyndigheden over et barn.

Statsforvaltningens afgørelser kan med enkelte undtagelser påklages til Ankestyrelsen. Afgørelser om forældremyndighed ved en forælders død indbringes dog for retten.

Afgørelser efter forældreansvarsloven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, og i alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed. Barnet skal inddrages under en sag om forældreansvar, så dets perspektiv og synspunkter kan komme til udtryk. Dette kan navnlig ske ved samtaler med barnet og børnesagkyndige undersøgelser.

Under behandlingen af en sag efter forældreansvarsloven og en sag om fuldbyrdelse af en afgørelse om forældreansvar tilbyder Statsforvaltningen børnesagkyndig rådgivning og konfliktmægling. Statsforvaltningen kan også tilbyde rådgivning og mægling, selvom der ikke er en sag efter forældreansvarsloven under behandling.

Indgår forældrene en aftale om ændring af forældremyndigheden, registrerer Statsforvaltningen aftalen. Bliver forældrene enige om barnets bopæl og samvær, kan Statsforvaltningen efter anmodning registrere aftalen og udstede en bekræftelse af aftalen.

Når der ikke eller kun i yderst begrænset omfang er samvær, kan den forælder, som barnet bor hos, anmode Statsforvaltningen om at indkalde den anden forælder til et møde om samværet. Endvidere kan et barn, der er fyldt 10 år, anmode Statsforvaltningen om at indkalde forældrene til et møde om forældremyndigheden m.v.

Statsforvaltningens afgørelser om forældreansvar kan uden klagefrist påklages til Ankestyrelsen.

Statsforvaltningen afgør ikke sager om forældremyndighed eller barnets bopæl, selvom disse sager indledes i Statsforvaltningen. Inden Statsforvaltningen indbringer en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl for retten, forsøger Statsforvaltningen gennem rådgivning og mægling at få forældrene til at løse deres uenighed til barnets bedste. Lykkes dette ikke, indbringer Statsforvaltningen sagen for retten, der træffer afgørelsen. Under behandlingen af sagen kan retten træffe midlertidige afgørelser om forældremyndighed og barnets bopæl.

En forældremyndighedsindehaver skal drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om barnets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov. Har forældrene fælles forældremyndighed, kræver væsentlige beslutninger vedrørende barnets forhold enighed mellem forældrene. Den forælder, som barnet har bopæl hos, kan derimod selvstændigt træffe afgørelse om forhold i barnets daglige liv, herunder hvor i landet bopælen skal være.

Efter § 56 a, stk. 1-6, i udlændingeloven træffer Statsforvaltningen som udgangspunkt afgørelse om udpegning af en repræsentant, der skal varetage interesserne for en uledsaget udlænding under 18 år, der opholder sig her i landet. Statsforvaltningen kan ændre en sådan afgørelse. Inden der træffes afgørelse om udpegning af en repræsentant, skal der som udgangspunkt afholdes en samtale med barnet. Statsforvaltningens afgørelser om udpegning af en repræsentant kan uden klagefrist påklages til Ankestyrelsen.

Haagerbørnebeskyttelseskonventionen indeholder bl.a. regler om danske myndigheders internationale kompetence til at behandle sager om forældreansvar. Efter artikel 8 og 9 i konventionen kan der træffes afgørelse om overførsel af kompetence til at behandle en forældreansvarssag fra myndighederne i en konventionsstat til myndighederne i en anden konventionsstat. Artikel 40 i konventio-

nen vedrører udstedelse af en attest om, hvem der har forældremyndighed over et barn. Det følger af § 24 i bekendtgørelse nr. 146 af 22. februar 2016 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v., at en anmodning fra en udenlandsk myndighed om overførsel af kompetence efter artikel 8 eller 9 i Haagerbørnebeskyttelseskonventionen indgives til Statsforvaltningen, medmindre den sag, som anmodningen vedrører, er indbragt for retten. Det følger videre af §§ 25 og 26 i bekendtgørelsen, at Statsforvaltningen behandler sager om udstedelse og tilbagekaldelse af attest om forældremyndighed.

3.3.1.2. Barnets bopæl

Det fremgår af § 17 i forældreansvarsloven, at afgørelse om et barns bopæl træffes af retten, hvis barnets forældre har fælles forældremyndighed og ikke kan blive enige om barnets bopæl. Retten kan endvidere ændre en aftale eller afgørelse om barnets bopæl. Der er ikke mulighed for hverken ved aftale eller afgørelse at bestemme, at barnet har bopæl hos begge forældre.

Det fremgår af § 26, stk. 1, i forældreansvarsloven, at under en sag om forældremyndighed kan den myndighed, der behandler sagen, efter anmodning bestemme, hvem forældremyndigheden midlertidigt skal tilkomme, eller hos hvem af forældrene barnet midlertidigt skal have bopæl. Under en sag om barnets bopæl kan det efter anmodning bestemmes, hos hvem af forældrene barnet midlertidigt skal have bopæl.

Det følger af § 3, stk. 1, 2. pkt., i forældreansvarsloven, der omhandler situationer, hvor forældrene har fælles forældremyndighed, at bopælsforælderen kan træffe afgørelse om overordnede forhold i barnets daglige liv, herunder hvor i landet bopælen skal være, når der er fælles forældremyndighed.

Endvidere følger det af § 19 i forældreansvarsloven, at barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos. Efter § 19, stk. 3, kan den forælder, som barnet ikke har bopæl hos, anmode om samvær.

Forældreansvarsloven bygger på en systematik, hvorefter den ene forælder er bopælsforælder og den anden forælder er samværsforælder. Der kan således efter forældreansvarsloven hverken være to bopælsforældre og dermed ingen samværsforælder eller to samværsforældre og dermed ingen bopælsforælder.

Barnet har således efter forældreansvarsloven bopæl hos én af sine forældre, også selvom barnet har en 7/7-samværsordning. Barnets bopælsregistrering i CPR (barnets folkeregisteradresse) efter CPR-loven vil i udgangspunktet være sammenfaldende med bopælsforældrens folkeregisteradresse med visse undtagelser, f.eks. hvis barnet bor hos plejeforældre, bedsteforældre m.v. Hvis der ikke er indgået en aftale eller truffet en afgørelse om barnets bopæl, anses barnet som udgangspunkt for at have bopæl efter forældreansvarsloven hos den forælder, der er bopælsregistreret i CPR efter CPR-loven sammen med barnet.

Forældreansvarslovens bopælsbegreb som defineret i § 17 i loven og CPR-lovens bopælsbegreb adskiller sig fra hinanden i og med, at de to love varetager forskellige hensyn.

Forældreansvarsloven indeholder således regler om, hos hvilken forælder barnet bor, og dermed hvem der er bopælsforælder. Det fremgår af loven, at eventuelle afgørelser om barnets bopæl skal afspejle, hvilken forælder det er bedst for barnet at bo hos.

Efter CPR-lovens § 1, nr. 3, er et af hovedformålene med CPR-loven, at enhver folkeregistreres (bopælsregistreres) på den adresse, hvor vedkommende faktisk bor eller opholder sig, og en person kan kun have én folkeregisteradresse i CPR.

Efter CPR-lovens § 6, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen i CPR registrere enhver på dennes bopæl i kommunen, hvis vedkommende efter kapitel 4-6 skal være registreret her i landet. Ved bopæl forstås

efter bestemmelsen det sted (bolig), hvor en person regelmæssigt sover, når denne ikke er midlertidigt fraværende på grund af ferie, forretningsrejse, sygdom eller lignende, og hvor denne har sine ejendele.

Efter CPR-lovens § 8, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen registrere et barn, hvis forældre ikke har samme bopæl, med bopæl hos den af forældrene, som barnet opholder sig mest hos, uanset hvem af forældrene der har forældremyndigheden eller er bopælsforælder efter forældreansvarsloven.

CPR-lovens § 8, stk. 1, skal sikre, at også et barn er registreret i CPR på den adresse, der til enhver tid udgør barnets faste hovedopholdssted. Et barn kan derfor efter CPR-lovens regler om bopælsregistrering i CPR skulle bopælsregistreres i CPR på en adresse, som ikke er sammenfaldende med den forælder, der efter forældreansvarsloven er bopælsforælder, hvis barnet reelt har sit faktiske hovedophold hos den anden forælder.

Det fremgår af vejledning om folkeregistrering nr. 9273 af 14. juni 2013, at CPR-lovens § 8, stk. 1, tager sigte på en situation, hvor det står klart, at barnet har et fast hovedopholdssted, enten fordi forældrene har indgået en aftale herom, eller fordi barnet i en vis længere periode beviseligt har haft sit faste hovedophold hos den ene forælder, eller fordi det er tilstrækkeligt sandsynliggjort, at barnet vil få sit faste hovedophold hos den ene forælder i en vis længere periode. Bestemmelsen tager derimod ikke sigte på en situation, hvor en optælling af overnatninger og dage viser, at barnet er noget mere hos den ene forælder end den anden, men hvor barnets faktiske ophold er en følge af tilfældigheder, f.eks. fordi der er tale om en opbrudsfasen i forbindelse med et samlivsophør eller en ferieperiode. Det fremgår af vejledningen, at i en sådan periode må barnets delvise fravær fra den hidtidige adresse betragtes som midlertidigt fravær, der således ikke på dette tidspunkt kan danne grundlag for registrering af en flytning. Det fremgår også, at først når der er opnået en egentlig aftale om barnets opholdssted, eller når barnet gennem en vis længere periode fast har opholdt sig mest hos den ene forælder, eller det er tilstrækkeligt sandsynliggjort, at barnet vil få sit hovedophold her i en vis længere periode, kan der træffes afgørelse om, at der er sket en flytning efter lovens § 8, stk. 1.

Økonomi- og Indenrigsministeriet er efter CPR-lovens § 56, stk. 1, klageinstans for kommunernes afgørelser om bopælsregistrering efter CPR-loven, herunder bopælsregistrering af børn. Efter ministeriets praksis lægges det til grund, at der er sket en flytning efter CPR-lovens § 8, stk. 1, hvis et barn i en periode på to måneder har haft eller vil få sit faste hovedophold hos den ene forælder, også uanset om den anden forælder ikke har samtykket heri, og uanset om der verserer en sag om barnets fremtidige ophold i det familieretlige system. Hvis det på baggrund af sagens oplysninger kan lægges til grund, at der er sket en flytning efter CPR-lovens regler, skal der således træffes afgørelse i sagen, også uanset om den ene forælder ønsker sagen sat i bero på sagens udfald i det familieretlige system.

I CPR-lovens § 8, stk. 2-5, er der - som en afledt følge af, at en person kun kan have én folkeregisteradresse i CPR - fastsat særlige regler for bopælsregistrering for børn, der opholder sig fast lige meget hos hver forælder.

Efter CPR-lovens § 8, stk. 2, skal kommunalbestyrelsen, hvis barnet opholder sig lige længe ad gangen hos hver af forældrene, og den ene forælder har forældremyndigheden alene over barnet, registrere barnet med bopæl hos vedkommende forælder, medmindre forældrene over for kommunen erklærer sig enige om, at barnet skal registreres med bopæl hos den anden.

Efter CPR-lovens § 8, stk. 3, skal kommunalbestyrelsen, hvis barnet opholder sig lige længe ad gangen hos hver af forældrene,

og forældrene har fælles forældremyndighed, registrere barnet med bopæl hos den af forældrene, som forældrene over for kommunen erklærer sig enige om. Enighed anses ligeledes for at foreligge ved dokumentation over for kommunen af

- 1) indgåelse af et retsforlig om barnets bopæl,
- 2) indgåelse af en aftale om barnets bopæl over for Statsforvaltningen,
- 3) indgåelse af en aftale om barnets bopæl, når det i aftalen udtrykkeligt er bestemt, at aftalen kan danne grundlag for tvangsfuldbyrdelse, eller
- 4) at den ene forælder over for Statsforvaltningen har accepteret at være samværsforælder.

Efter CPR-lovens § 8, stk. 4, skal barnet, hvis det opholder sig lige længe ad gangen hos hver af forældrene, som på trods af fælles forældremyndighed ikke efter stk. 3 kan anses for at være enige om registreringen af barnets adresse i CPR, registreres med bopæl hos den af forældrene, der i medfør af forældreansvarslovens § 17, stk. 1, eller § 26, stk. 1, er bopælsforælder. Er der ikke taget stilling til spørgsmålet om bopælsforælder efter forældreansvarslovens § 17, stk. 1, eller § 26, stk. 1, forbliver barnet registreret på den adresse, barnet havde, før uenigheden opstod, hvis denne adresse er en af de angivne adresser.

Efter CPR-lovens § 8, stk. 5, skal et barns bopælsregistrering, hvis barnet opholder sig lige længe ad gangen hos hver af forældrene, som på trods af fælles forældremyndighed ikke efter stk. 3 kan anses for at være enige om registreringen af barnets adresse i CPR, og der ikke er taget stilling til spørgsmålet om bopælsforælder efter forældreansvarslovens § 17, stk. 1, eller § 26, stk. 1, følge bopælsregistreringen for den forælder, som barnet forud for uenigheden havde fælles adresse med, hvis ingen af de angivne adresser er barnets hidtidige adresse. Er ingen af de angivne adresser barnets hidtidige adresse, og havde barnet forud for uenigheden fælles adresse med begge forældre, registreres barnet i CPR med bopæl i kommunen, men som fraflyttet den tidligere adresse, jf. § 6, stk. 4, indtil der er taget stilling til spørgsmålet om bopælsforælder efter forældreansvarslovens § 17, stk. 1, eller § 26, stk. 1, eller der opnås enighed mellem forældrene om registrering af barnets bopæl, jf. stk. 3.

3.3.1.3. Vielse, omstødelse, separation og skilsmisse m.v.

Ægteskabsloven indeholder regler om vielse, omstødelse af ægteskab, separation og skilsmisse.

Ægteskabsloven indeholder også regler om størrelsen af ægtefællebidsdrag. Disse regler er beskrevet i punkt 3.3.1.4.

Efter ægteskabsloven har kommunerne samt præster i folkekirken og en række trossamfund bemyndigelse til at forrette vielse.

Inden vielsen skal kommunen prøve, om ægteskabsbetingelserne er opfyldt, herunder at begge parter er fyldt 18 år, at ingen af parterne er gift i forvejen, og at parterne ikke er nærtbeslægtede.

Hvis en af parterne tidligere har været gift, skal der fremlægges dokumentation for, at ægteskabet er ophørt, f.eks. ved død eller skilsmisse. Er der tale om en udenlandsk skilsmisse, tager kommunen stilling til, om den kan anerkendes i Danmark.

Hvis en part er under værgemål, skal værgeren give samtykke til vielsen.

Hvis et tidligere ægteskab er opløst ved død, må den længstlevende ægtefælle som udgangspunkt ikke indgå ægteskab, før dødsbehandling ved bobestyrer eller offentligt skifte er påbegyndt, eller privat skifte er afsluttet.

Begge parter skal enten have dansk indfødsret eller lovligt ophold for at kunne indgå ægteskab i Danmark.

Kommunen kan dispensere for kravene om samtykke fra værgeren, skifte af formuen i et tidligere ægteskab og lovligt ophold. Kommu-

nens afslag på dispensation og på anerkendelse af en udenlandsk skilsmisse kan uden klagefrist påklages til Ankestyrelsen.

Personer, af hvilke den ene har været gift med den andens slægtning i ret op- eller nedstigende linje, må ikke indgå ægteskab uden Ankestyrelsens tilladelse.

En vielse er kun gyldig, når visse formelle krav er opfyldt, navnlig at begge parter var samtidigt til stede ved vielsen, og at den, der foretog vielsen, havde bemyndigelse til det. En vielse, der er ugyldig, kan af Ankestyrelsen godkendes som gyldig.

Anmodning om separation og skilsmisse skal indgives til Statsforvaltningen. Det fremgår af § 29 i ægteskabsloven, at ægtefæller har ret til skilsmisse, når de er enige om det. Hvis ægtefællerne er enige om skilsmisse og om vilkårene herfor, dvs. spørgsmål om bidragspligt efter skilsmissen og om fortsættelse af eventuelt lejemål, udsteder Statsforvaltningen skilsmissebevilling. Ægtefæller, der er enige om at blive skilt, kan således søge om skilsmisse uden forudgående separation, hvis de ønsker det.

Hvis ægtefællerne ikke er enige om skilsmissen, har en ægtefælle efter § 30 i ægteskabsloven ret til separation. Efter udløbet af separationsperioden på seks måneder, har en ægtefælle ret til skilsmisse. Statsforvaltningen giver bevilling til skilsmisse efter separation, hvis den anden ægtefælle ikke protesterer herimod, og vilkårene for separationen også gælder for tiden efter skilsmissen. I denne situation skal der således ikke være enighed mellem ægtefællerne om skilsmisse.

Statsforvaltningen indkalder i visse situationer ægtefællerne til vilkårsforhandling. Det gælder for det første, hvis en ægtefælle anmoder om det, for det andet hvis ægtefællerne ikke er enige om vilkårene for separation eller skilsmisse, og for det tredje hvis Statsforvaltningen finder, at særlige omstændigheder taler for, at der skal afholdes vilkårsforhandling. Efter bekendtgørelse om separation og skilsmisse skal ægtefællerne som udgangspunkt møde personligt og deltage samtidigt i vilkårsforhandlingen. Ægtefællerne har endvidere efter § 32 i forældreansvarsloven mulighed for at få børnesagkyndig rådgivning og konfliktmægling i forbindelse med en eventuel samtidig sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær. Statsforvaltningens konflikthåndteringsstilbud i forbindelse med en forældreansvarssag kan også vedrøre forældrenes evne til at samarbejde til bedste for barnet og deres forståelse af barnet i brudsituationen.

Statsforvaltningens afgørelser om separations- eller skilsmissebevilling kan uden klagefrist påklages til Ankestyrelsen.

Bliver ægtefællerne ikke enige om separation eller skilsmisse, træffer Statsforvaltningen ikke afgørelse i sagen, men indbringer den for retten, der træffer afgørelsen om separation eller skilsmisse.

Ved uenighed om skilsmisse tager retten stilling til, om der foreligger en skilsmissegrund i form af 6 måneders separationsperiode, 2 års samlivsophævelse, utroskab, vold, seksuelle overgreb, bigami eller børnebortførelse. Retten meddeler separation mod den ene ægtefælles protest, da en ægtefælle altid har ret til separation.

Retten tager samtidigt stilling til vilkårene for separationen eller skilsmisse, hvis ægtefællerne er uenige herom, dvs. om bidragspligt efter separation og skilsmisse og om fortsættelse af eventuelt lejemål.

En aftale om pligten til at betale ægtefællebidrag eller om bidragets størrelse kan ændres ved dom, og en dom om bidragspligten kan ændres ved en ny dom. Har ægtefæller med henblik på separation eller skilsmisse truffet aftale om delingen af deres formue, og pligten til at betale ægtefællebidrag eller andre vilkår for separation og skilsmisse, kan aftalen ved dom ændres eller erklæres for uforbindende.

Et ægteskab kan søges omstødt ved dom, hvis det er indgået mellem nærtbeslægtede, eller en af ægtefællerne allerede var gift

på vielsestidspunktet (bigami). Sag herom kan anlægges af Ankestyrelsen eller af en af ægtefællerne. Ved bigamisk ægteskab kan også ægtefællen i det tidligere ægteskab anlægge omstødsessag.

En ægtefælle kan endvidere søge et ægteskab omstødt, hvis f.eks. ægtefællen ved ægteskabets indgåelse befandt sig i en tilstand, som udelukkede evnen til at handle fornuftsmæssigt, eller ægtefællen blev tvunget til at indgå ægteskabet.

Ved en omstødsedom kan den ene ægtefælle pålægges at betale en godtgørelse til den anden ægtefælle.

Sager om omstødelse af ægteskab anlægges ved domstolene. Statsforvaltningen behandler således ikke omstødsessager.

3.3.1.4. Ægtefællers økonomiske forhold

Ægtefælleloven indeholder navnlig regler om deling af ægtefællers formue ved separation, skilsmisse og død. Afgørelser herom træffes af domstolene.

Efter loven har ægtefæller under ægteskabet gensidig forsørgelsespligt. Hvis en ægtefælle forsømmer sin forsørgelsespligt, kan Statsforvaltningen træffe afgørelse om ægtefællebidrag. Dette er beskrevet i punkt 3.3.1.4.

Efter loven må en ægtefælle ikke uden den anden ægtefælles samtykke indgå aftale om at overdrage, pantsætte m.v. familiens helårsbolig, medmindre boligen er særreje. Nægter den anden ægtefælle at give samtykke, kan Statsforvaltningen tillade overdragelsen, pantsætningen m.v. Statsforvaltningens afgørelse herom kan uden klagefrist påklages til Ankestyrelsen.

Er en ægtefælle under samlivet forhindret i at varetage sine interesser på grund af fravær eller sygdom, kan den anden ægtefælle foretage visse dispositioner. Fast ejendom kan dog ikke afhændes eller pantsættes uden Statsforvaltningens tilladelse.

3.3.1.5. Børne- og ægtefællebidrag

Efter børnebidragsloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om børnebidrag, herunder særlige bidrag bl.a. bidrag til barnets konfirmation og bidrag til udgifterne ved barnets fødsel samt uddannelsesbidrag.

Efter ægtefælleloven har ægtefæller under ægteskabet pligt til at forsørge hinanden. Opfylder en ægtefælle ikke denne forsørgelsespligt, kan Statsforvaltningen pålægge ægtefællen at betale ægtefællebidrag til den anden ægtefælle.

Ved separation og skilsmisse bortfalder ægtefællers gensidige forsørgelsespligt, men efter ægteskabsloven skal der ved separation og skilsmisse tages stilling til, om en ægtefælle efter separationen eller skilsmisse skal have pligt til at yde bidrag til forsørgelsen af den anden ægtefælle.

Ægtefællerne kan indgå aftale om denne ægtefællebidragspligt. Kan de ikke blive enige om ægtefællebidragspligten, kan retten under separations- eller skilsmissesagen træffe afgørelse herom.

Retten kan ændre en afgørelse eller en aftale om ægtefællebidragspligt.

Når det ved aftale eller afgørelse er fastslået, at der er ægtefællebidragspligt efter separationen eller skilsmissen, kan Statsforvaltningen træffe afgørelse om størrelse på ægtefællebidraget.

Parterne kan indgå aftale om betaling af børne- og ægtefællebidrag, og de kan anmode Statsforvaltningen om at udstede en bekræftelse af aftalen i form af et bidragsdokument.

Statsforvaltningens afgørelser om børne- og ægtefællebidrag kan påklages til Ankestyrelsen. Klage skal indgives inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Ankestyrelsen kan i særlige tilfælde behandle en klage, selv om klagen er indgivet efter udløb af fristen.

3.3.1.6. Opkrævning af underholdsbidrag

Opkrævning og inddrivelse af børne- og ægtefællebidrag opfatter følgende tre situationer:

- Opkrævning og inddrivelse af danske bidragskrav i Danmark.
- Opkrævning og inddrivelse af udenlandske bidragskrav i Danmark gennem konventionssamarbejde.
- Opkrævning og inddrivelse af danske bidragskrav i udlandet gennem konventionssamarbejde.

3.3.1.6.1. Opkrævning og inddrivelse af danske bidragskrav i Danmark

Efter bidragsopkrævningsloven opkræver Udbetaling Danmark danske bidragskrav, når bidragsbetaleren bor i Danmark. Udbetaling Danmark tager i den forbindelse stilling til indsigelser mod eksistensen af sådanne krav. Udbetaling Danmarks afgørelser herom kan påklages til Ankestyrelsen. Hvis bidraget ikke betales, oversender Udbetaling Danmark sagen til restanceinddrivelsesmyndigheden (SKAT), der inddriver bidragskravet efter bestemmelserne i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige, jf. lovekendtgørelse nr. 48 af 12. januar 2015 (inddrivelsesloven).

Agter en skyldner at tage bopæl eller fast ophold i udlandet, inden han har opfyldt hele sin bidragspligt, skal han inden udrejsen, om fornødent efter Udbetaling Danmarks bestemmelse og i det omfang og på den måde, Udbetaling Danmark finder det passende, opfylde bidragspligten eller stille sikkerhed herfor. Undlader skyldneren at stille sikkerhed for bidragspligtens opfyldelse, kan Udbetaling Danmark bestemme, at fremtidige bidrag for en nærmere fastsat periode skal kunne inddrives straks. Dette omfatter dog ikke personer, som tager bopæl eller fast ophold i Finland, Island, Norge eller Sverige.

Består en af skyldneren stillet sikkerhed i kaution, finder reglerne i bidragsopkrævningsloven og i inddrivelsesloven tilsvarende anvendelse på opkrævning og inddrivelse af bidraget hos kautionisterne.

Efter Statsforvaltningens bestemmelse kan reglerne i § 19 bringes til anvendelse over for en mand, der er part i en påbegyndt faderskabs sag.

Statsforvaltningens afgørelser kan uden klagefrist påklages til Ankestyrelsen.

3.3.1.6.2. Opkrævning og inddrivelse af udenlandske bidragskrav i Danmark gennem konventionssamarbejde

3.3.1.6.2.1. Den nordiske inddrivelseskonvention og Haagerkonventionerne af 1958 og 1973

Bidragsopkrævningsloven finder også anvendelse på opkrævning af bidrag til fyldestgørelse af en underholdsforpligtelse i henhold til udenlandsk lov i det omfang, det fastsættes ved overenskomst med fremmed stat eller bestemmes af børne- og socialministeren. Efter bekendtgørelse nr. 1858 af 23. december 2015 om opkrævning af underholdsbidrag omfatter dette bidragskrav efter Haagerkonventionen af 15. april 1958 om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser vedrørende underholdspligt over for børn, Konvention af 23. marts 1962 mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om inddrivelse af underholdsbidrag (den nordiske inddrivelseskonvention) og Haagerkonventionen af 2. oktober 1973 om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om underholdspligt.

Efter bekendtgørelsen indgives anmodning om opkrævning på grundlag af en afgørelse om underholdsbidrag, der er omfattet af den nordiske inddrivelseskonvention, til restanceinddrivelsesmyndigheden, der opkræver fordringen. Indsigelser om fordringen behandles af Statsforvaltningen.

Anmodning om opkrævning på grundlag af en afgørelse om underholdspligt, der er omfattet af Haagerkonventionen af 1958 eller Haagerkonventionen af 1973, indgives efter bekendtgørelsen til Statsforvaltningen. Statsforvaltningen tager stilling til, om afgørelsen opfylder konventionens betingelser for anerkendelse og fuld-

byrdelse i Danmark. Statsforvaltningen tager endvidere stilling til indsigelser om fordringen.

Er betingelserne i konventionen opfyldte, overdrager Statsforvaltningen fordringen til restanceinddrivelsesmyndigheden, der opkræver og inddriver den.

Statsforvaltningens afgørelser kan uden klagefrist påklages til Ankestyrelsen, der også er centralmyndighed for konventionerne.

Restanceinddrivelsesmyndigheden (SKAT) inddriver bidragskravene efter bestemmelserne i inddrivelsesloven.

3.3.1.6.2.2. Underholdspligtforordningen

Underholdspligtforordningen indeholder bl.a. bestemmelser om anerkendelse, eksigibilitet og fuldbyrdelse af afgørelser truffet i andre EU-medlemsstater. Det følger af Bruxelles I-loven, at underholdspligtforordningen gælder i Danmark.

Børne- og socialministeren kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte nærmere bestemmelser om gennemførelsen af underholdspligtforordningen, herunder om retshjælp og fri proces i sådanne sager. Der er i bekendtgørelsen om anvendelse af underholdspligtforordningen fastsat sådanne regler.

Forordningen indeholder to forskellige procedurer for behandlingen af anmodninger om fuldbyrdelse af afgørelser om underholdspligt.

Den første procedure i forordningens kapitel IV, afdeling 1, gælder for bidragsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat, der er bundet af Haagerprotokollen af 2007, når bidrags sagen er anlagt efter den 18. juni 2011.

Efter bekendtgørelsen om anvendelsen af underholdspligtforordningen skal anmodning om fuldbyrdelse af en retsafgørelse efter afdeling 1 indgives til Ankestyrelsen, der videresender anmodningen til restanceinddrivelsesmyndigheden.

Ankestyrelsen kan afslå at behandle en anmodning, hvis det er åbenbart, at kravene i forordningen ikke er opfyldte.

Restanceinddrivelsesmyndigheden opkræver den fordring, som følger af afgørelsen. Fuldbyrdelse af afgørelsen foretages efter bestemmelserne i inddrivelsesloven.

Hvis bidragsbetaleren fremsætter indsigelser om fordringen, forelægger restanceinddrivelsesmyndigheden sagen for Statsforvaltningen, der træffer afgørelse herom.

Statsforvaltningens afgørelse kan uden frist påklages til Ankestyrelsen.

Den anden procedure i forordningens kapitel IV, afdeling 2, gælder for afgørelser, der er truffet i en medlemsstat, der ikke er bundet af Haagerprotokollen af 2007, samt for afgørelser i sager indledt før den 18. juni 2011.

Efter forordningens artikel 30 skal en afgørelse, der er truffet i en anden medlemsstat, som udgangspunkt erklæres for eksigibel uden prøvelse, så snart de relevante dokumenter er fremlagt, og senest inden 30 dage efter at dokumenterne er fremlagt.

Afgørelsen om eksigibilitet skal efter artikel 31 og 32 straks meddeles parterne, der kan appellere den inden 30 dage. Fristen er 45 dage for en part, der bor i en anden stat. Den afgørelse, der træffes i appelsagen, kan anfægtes ved yderligere appel eller lignende.

Efter bekendtgørelse om anvendelsen af underholdspligtforordningen skal anmodning om eksigibilitet og fuldbyrdelse af en afgørelse efter afdeling 2 indgives til Statsforvaltningen, der erklærer afgørelsen for eksigibel.

Har Statsforvaltningen ikke inden for klagefristen i forordningen modtaget en klage over afgørelsen, videresender Statsforvaltningen anmodningen om fuldbyrdelse til restanceinddrivelsesmyndigheden. Restanceinddrivelsesmyndigheden opkræver fordringen og fuldbyrder den efter bestemmelserne i inddrivelsesloven.

Klage over Statsforvaltningens afgørelse om eksigibilitet indgives til Statsforvaltningen, der videregiver klagen til Ankestyrelsen. Stadfæstes afgørelsen, videregiver Ankestyrelsen sagen til restanceinddrivelsesmyndigheden, der opkræver og fuldbyrder fordringen som nævnt ovenfor.

Ved modtagelsen af anmodningen kan Ankestyrelsen efter forelæggelse fra Statsforvaltningen afslå at behandle den, hvis det er åbenbart, at kravene i forordningen ikke er opfyldt.

Hvis bidragsbetaleren under opkrævningen fremsætter indsigelser om fordringen, forelægger restanceinddrivelsesmyndigheden sagen for Statsforvaltningen, der træffer afgørelse herom. Statsforvaltningens afgørelse om indsigelsen om fordringen kan uden tidsfrist påklages til Ankestyrelsen.

3.3.1.6.2.3. Haagerkonventionen af 2007

Efter lov om Haagerkonventionen af 2007 gælder bestemmelserne i Haagerkonventionen af 23. november 2007 om international inddrivelse af børnebidrag og andre former for underholdsbidrag til familiemedlemmer (Haagerkonventionen af 2007) i Danmark.

Danmark har endnu ikke tiltrådt konventionen, og loven er derfor ikke sat i kraft for Danmark.

Efter loven indgives anmodning om anerkendelse og fuldbyrdelse af en afgørelse efter konventionen til centralmyndigheden. Det fremgår af forarbejderne til loven, at Ankestyrelsen forventes udpeget som centralmyndighed for konventionen. Der henvises til Folketingstidende 2016-17, A, L 7 som fremsat, side 58.

Centralmyndigheden videregiver anmodningen til Statsforvaltningen.

Statsforvaltningen erklærer uden ophør afgørelsen for eksigibel, medmindre anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelsen er åbenbart uforenelig med grundlæggende danske retsprincipper, jf. konventionens artikel 22, litra a. Parterne kan fremsætte indsigelse mod afgørelsen.

Statsforvaltningen træffer afgørelse om sådanne indsigelser. Parterne kan påklage denne afgørelse til Ankestyrelsen. En klage skal inden 30 dage indgives til Statsforvaltningen. For en part, der ikke har bopæl i Danmark, er fristen 60 dage.

Restanceinddrivelsesmyndigheden (SKAT) inddriver bidragskravene efter bestemmelserne i inddrivelsesloven.

3.3.1.6.2.4. FN-konventionen om inddrivelse af underholdspligt i udlandet

Efter bidragsopkrævningsloven og bekendtgørelse nr. 1858 af 23. december 2015 om opkrævning af underholdsbidrag gælder i Danmark den af De forenede Nationer vedtagne konvention af 20. juni 1956 om inddrivelse af underholdspligt i udlandet.

Konventionen indeholder ikke regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af bidragsafgørelser fra andre konventionsstater. Samarbejdet efter konventionen omfatter alene fremsendelse af anmodninger om anerkendelse og fuldbyrdelse af bidragsafgørelser og om fastsættelse og ændring af bidrag til kompetente myndigheder i andre konventionsstater.

Efter bekendtgørelsen om opkrævning af underholdsbidrag indgives anmodning om opkrævning af underholdsbidrag efter konventionen til Statsforvaltningen. Statsforvaltningen opkræver fordringen hos bidragsbetaleren.

Hvis bidragsbetaleren ikke betaler fordringen, betragtes anmodningen om opkrævning af fordringen som en anmodning om fastsættelse af bidrag efter dansk ret, som Statsforvaltningen behandler efter reglerne om bidrag i børnebidragsloven, ægteskabsloven og ægtefælleloven. Fastsætter Statsforvaltningen et bidrag, overdrages sagen til Udbetaling Danmark som en anmodning om opkrævning på grundlag af denne afgørelse.

3.3.1.6.3. Opkrævning og inddrivelse af danske bidragskrav i udlandet gennem konventionssamarbejde

Efter bidragsopkrævningsloven er Ankestyrelsen centralmyndighed i relation til ovennævnte konventioner. Restanceinddrivelsesmyndigheden varetager dog centralmyndighedens opgave med hensyn til at fremsætte anmodninger om inddrivelse af underholdsbidrag i udlandet.

3.3.1.7. Faderskab og medmoderskab (børneloven)

Børneloven indeholder navnlig regler om, hvem der anses som far eller medmor til et barn.

Faderskab og medmoderskab registreres som udgangspunkt i forbindelse med fødslen.

Fødes et barn af en kvinde, der er gift med en mand, anses ægtemanden som udgangspunkt som far til barnet. Fødes et barn af en ugift kvinde, anses en mand som udgangspunkt som far til barnet, hvis han og moderen skriftligt erklærer, at de sammen vil varetage omsorgen og ansvaret for barnet. Registrering af faderskabet i disse situationer foretages af personregisterføreren i forbindelse med registrering af barnets fødsel.

Fødes et barn af en kvinde, der er gift med en kvinde, eller som har en registreret partner, kan sæddonoren registreres som far til barnet. Registrering af faderskabet foretages af Statsforvaltningen i forbindelse med barnets fødsel.

Fødes et barn af en kvinde, der er gift med en kvinde, eller som har en registreret partner, kan ægtefællen eller partneren registreres som medmor til barnet. Fødes et barn af en ugift kvinde, anses en kvinde som udgangspunkt som medmor til barnet, hvis hun og moderen skriftligt erklærer, at de sammen vil varetage omsorgen og ansvaret for barnet. Registreringen af medmoderskab foretages af Statsforvaltningen i forbindelse med barnets fødsel.

Er faderskab eller medmoderskab ikke registreret i forbindelse med barnets fødsel som beskrevet ovenfor, rejser Statsforvaltningen sag om faderskab eller medmoderskab. Hvis faderskab eller medmoderskab blev registreret i forbindelse med barnets fødsel, kan der i nogle situationer efter anmodning senere rejses sag om faderskab eller medmoderskab over for Statsforvaltningen.

Til brug for behandlingen af en sag om faderskab eller medmoderskab skal moderen som udgangspunkt oplyse, hvem der er eller kan være barnets far eller medmor. Giver moderen ikke Statsforvaltningen disse oplysninger, skal hun vejledes om, hvilken betydning dette vil kunne få for hende og barnet.

Statsforvaltningen opfordrer moderen og de mænd og kvinder, der er parter i sagen, samt andre involverede til at medvirke ved retsgenetiske undersøgelser, hvis det kan have betydning for sagen.

Statsforvaltningen kan bestemme, at en mand, der utvivlsomt ikke er barnets far, og at en kvinde, der utvivlsomt ikke kan anses som barnets medmor, skal udtræde af sagen.

Under Statsforvaltningens behandling af sagen kan en mand eller kvinde anerkende at være henholdsvis far og medmor til barnet. Anerkendelsen er ofte baseret på, at en retsgenetisk dna-undersøgelse viser, at en bestemt mand med meget stor sandsynlighed er barnets biologiske far.

Statsforvaltningen indbringer sagen for retten i følgende situationer:

- En af sagens parter anmoder om det.
- Statsforvaltningen finder det betænkeligt at fortsætte behandlingen af sagen.
- Der skal ske indkaldelse ved bekendtgørelse i Statstidende eller udfærdiges retsanmodning efter retsplejelovens § 158.
- Sagen i øvrigt ikke kan afsluttes ved anerkendelse eller henlæggelse ved Statsforvaltningen.

- En af parterne er frataget den retlige handleevne efter værge-målslovens § 6.

Statsforvaltningens afgørelser i sager om faderskab og medmoderskab kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, men Statsforvaltningens sagsbehandling kan påklages til Ankestyrelsen.

Når sagen er indbragt for retten, har moderen pligt til at afgive forklaring om, hvem der er eller kan være barnets far eller medmor.

Retten træffer bestemmelse om gennemførelse af retsgenetiske undersøgelser af sagens parter samt af andre, hvis det kan have betydning for sagen.

Faderskab og medmoderskab kan anerkendes over for retten. Anerkendes faderskabet og medmoderskabet ikke, træffer retten afgørelse om, hvilken mand eller kvinde der er barnets far eller medmor.

En sag om faderskab eller medmoderskab kan efter anmodning genoptages. Afgørelse af, om en sag skal genoptages, træffes af Statsforvaltningen. Statsforvaltningen indbringer spørgsmålet om genoptagelse for retten, hvis en part inden fire uger efter Statsforvaltningens afgørelse anmoder om det. Genoptages sagen, behandles den som beskrevet ovenfor.

3.3.1.8. Navne

Efter navneloven indledes alle sager om navngivning eller navneændring ved personregisterføreren. De fleste af sagerne kan personregisterføreren afgøre på det foreliggende grundlag. Det gælder navnligt sager om navneændring ved indgåelse af ægteskab og navngivning af børn.

Personregisterføreren videregiver de mere komplicerede navnesager til Statsforvaltningen til afgørelse. Det gælder f.eks. sager, hvor forældrene er uenige om navneændring for et barn, sager om nydannede efternavne og sager om navneændring for transseksuelle eller personer, der kan ligestilles hermed. Sådanne sager kræver en nærmere belysning, f.eks. ved partshøring eller inddragelse af andre myndigheder.

Ændring af et barns navn kræver samtykke fra barnet, hvis det er fyldt 12 år. Er barnet under 12 år, skal der foreligge oplysning om dets holdning til den påtænkte navneændring, i det omfang barnets modenhed og sagens omstændigheder tilsiger det. Ved afgørelsen skal der i videst muligt omfang tages hensyn til barnets holdning til den påtænkte navneændring. Hvis særlige grunde taler for det, kan navneændring ske med Statsforvaltningens tilladelse, selvom der ikke foreligger samtykke fra barnet. Samtaler med barnet afholdes af den myndighed, personregisterføreren eller Statsforvaltningen, der skal afgøre sagen.

Personregisterføremes og Statsforvaltningens afgørelser om navne kan uden klagefrist påklages til Ankestyrelsen.

Statsforvaltningen yder vejledning om spørgsmål, der vedrører navneloven.

3.3.1.9. Adoption

Efter adoptionsloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om adoption. Adoption må kun bevilges, når den er bedst for den, som ønskes adopteret.

Er den, der ønskes adopteret, fyldt 12 år, bør bevillingen som udgangspunkt ikke meddeles uden den pågældendes samtykke. Samtykket skal afgives under personligt fremmøde for Statsforvaltningen eller for anden myndighed eller institution, der er godkendt hertil. Er barnet under 12 år, skal der foreligge oplysninger om dets holdning til adoptionen i det omfang, barnets modenhed og sagens omstændigheder tilsiger det.

Er den, som ønskes adopteret, under 18 år, må adoption kun bevilges, når ansøgeren er godkendt som adoptant af adoptionssamarådet. Afslag på godkendelse kan påklages til Adoptionsnævnet. Statsforvaltningen er sekretariat for adoptionssamarådet, mens An-

kestyrelsen er sekretariat for Adoptionsnævnet. Der kræves dog ikke godkendelse som adoptant ved stedbarns-adoption, eller hvis der er et nært slægtskab mellem barnet og adoptanten.

Adoption af et barn kræver som udgangspunkt samtykke fra forældrene. Samtykket skal afgives under personligt fremmøde for Statsforvaltningen.

Adoption af et barn kan dog i helt særlige situationer meddeles uden samtykke fra forældrene. Ankestyrelsen tager efter indstilling fra det kommunale børn og unge-udvalg stilling til, om betingelserne for adoption uden samtykke er opfyldt.

Statsforvaltningen skal under en sag om adoption uden samtykke beskikke en advokat for barnet. Statsforvaltningen skal samtidigt tilbyde forældrene og andre parter advokatbeskikkelse.

I andre adoptionsager kan Statsforvaltningen beskikke en advokat for et barn, der er fyldt 3 år, og som har bopæl her i landet.

3.3.1.10. Digital selvbetjening

Efter forældreansvarsloven, ægteskabsloven, børnebidragsloven, ægtefælleloven, børneloven og adoptionsloven skal anmodninger, ansøgninger og anmeldelser i sager, som Statsforvaltningen behandler, i vidt omfang indgives til Statsforvaltningen ved anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning, som Statsforvaltningen stiller til rådighed (digital selvbetjening).

Anmodninger, ansøgninger og anmeldelser, der ikke indgives ved digital selvbetjening, afvises af Statsforvaltningen. Hvis Statsforvaltningen finder, at der foreligger særlige forhold, der gør, at borgeren ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening, skal Statsforvaltningen dog tilbyde, at anmodningen m.v. kan indgives på anden måde end ved digital selvbetjening. Statsforvaltningen kan endvidere undlade at afvise en anmodning m.v., der ikke er indgivet ved digital selvbetjening, hvis der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare fordele for Statsforvaltningen ved at modtage anmodningen m.v. på anden måde end digitalt. I sager efter forældreansvarsloven kan afvisning endvidere undlades, hvis dette må antages at være bedst for barnet.

3.3.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Det nye familieretlige system indebærer som nævnt i punkt 3.2., at Statsforvaltningen nedlægges, og at Statsforvaltningens opgaver efter den familieretlige lovgivning fremover skal varetages af Familieretshuset og familieretten, dog således at sagerne starter i Familieretshuset.

Ministeriet finder, at de generelle regler om Familieretshusets behandling af familieretlige sager bør placeres i en samlet lov om Familieretshuset. Der henvises i denne forbindelse til punkt 3.2.2. Ministeriet finder endvidere, at de familieretlige love bør ændres således, at de passer til sagsbehandlingen i det nye familieretlige system. Det bør derfor fremgå af de enkelte love, at sagerne behandles af Familieretshuset, og at de efter reglerne i Familieretshusloven afgøres af enten Familieretshuset eller familieretten.

Det bør endvidere af hensyn til overskueligheden for borgeren fremgå af de enkelte love, at Familieretshuset også behandler sagerne efter reglerne i loven om Familieretshuset, ligesom de enkelte love bør indeholde en henvisning til de generelle regler i Familieretshusloven om indbringelse af Familieretshusets afgørelser for familieretten til prøvelse.

Det bemærkes i den forbindelse, at der efter gældende ret kun er fastsat klagefrister for afgørelser om børne- og ægtefællebidrag samt for visse afgørelser om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske afgørelser om børne- og ægtefællebidrag efter underholdspligtforordningen og Haagerkonventionen af 2007. Klagefristen for afgørelser om børne- og ægtefællebidrag er fire uger, dog med mulighed for i særlige tilfælde at få behandlet en klage, selvom den er indgivet efter udløbet af klagefristen. Denne frist og mulig-

heden for at se bort fra den i særlige tilfælde bør gælde alle familieretlige sager, dog ikke i det omfang, der findes andre frister i underholdspligtforordningen og Haagerkonventionen af 2007.

Om domstolenes behandling af de familieretlige sager, der indbringes for familieretten, henvises til punkt 3.4.

Det bemærkes, at sager efter adoptionsloven ikke er omfattet af reglerne i det nye familieretlige system. Der henvises til de administrative bemærkninger, punkt. 3.2., i forslaget til Familieretshusloven.

3.3.2.1. Forældreansvar

Det nye familieretlige system er etableret med henblik på at tilgode familiernes behov, navnlig barnets behov i løsningen af komplekse sager efter forældreansvarsloven om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Der henvises til kapitel 5 om Børneheden og kapitel 6 om tilbud om rådgivning og konflikthåndtering i forslaget til Familieretshusloven og bemærkningerne hertil.

Som et led i etableringen af det nye familieretlige system finder Børne- og Socialministeriet ikke, at der er behov for ændringer i reglerne om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær ud over det ovenfor beskrevne.

Børne- og Socialministeriet finder dog, at hensynet til at understøtte forældres fælles ansvar for deres børn og barnets bedste efter en samlivsophævelse giver anledning til flere ændringer i forældreansvarsloven. Disse beskrives i det følgende.

3.3.2.1.1. Barnets bedste

Forældreansvarslovens regler om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær skal administreres sådan, at løsningen på forældrenes uenighed afspejler den bedst mulige løsning for det konkrete barn. Der er således efter de gældende regler fokus på, at afgørelser efter loven skal være bedst for barnet. Der har imidlertid løbende været fremsat kritik af, at barnets bedste ikke varetages i tilstrækkelig grad i forældreansvarsloven og i administrationen af loven. Der opstår således fra tid til anden situationer, hvor det diskuteres om en konkret afgørelse er truffet af hensyn til barnet eller af hensyn til forældrene.

Børne- og Socialministeriet finder, at der er behov for at tydeliggøre, at afgørelser efter forældreansvarsloven altid skal varetage barnets bedste. Hensynet til barnet bør således efter ministeriets opfattelse være altafgørende ved oprettelsen af det nye familieretlige system, og det bør være en målsætning for det nye system, at der ikke kan opstå tvivl om, at barnet altid kommer i første række.

Dette mål understøttes for det første med den i forslaget til Familieretshusloven foreslåede Børneheden. Efter ministeriets opfattelse er der dog ligeledes behov for, at målet understøttes i forældreansvarsloven. Det bør således i forældreansvarsloven fastslås som et generelt princip, at i alle forhold, som er omfattet af forældreansvarsloven, skal hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse komme i første række. Det bør således være en del af formålet med forældreansvarsloven, at de afgørelser, der træffes efter loven, er til barnets bedste.

Hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse bør efter ministeriets opfattelse sættes over andre hensyn i beslutninger vedrørende barnets forhold, herunder over hensynet til forældrene. Det gælder i forhold til alle afgørelser, og uanset om afgørelsen træffes af Familieretshuset og familieretten.

Forældreansvarsloven bygger på en formodning om, at det er bedst for et barn at have kontakt med begge sine forældre. Men samtidig indeholder loven mulighed for at afskære denne kontakt, hvis det efter en konkret vurdering må antages at være bedst for barnet. Det vil eksempelvis i udgangspunktet være tilfældet, hvis en forælder har udøvet vold mod barnet, ligesom vold mod den anden forælder kan føre til, at barnets kontakt til den voldelige forælder afskæres. Er en samværsforælder dømt for kriminalitet,

kan dette forhold efter en konkret vurdering også i sig selv føre til, at kontakten afskæres, også selvom kriminaliteten hverken var rettet mod barnet eller barnets nærmeste.

3.3.2.1.2. Delt bopæl og ro om barnet

Når forældre bryder med hinanden, skal de bl.a. forholde sig til, hvor barnet skal bo. Den fremtidige kontakt til barnet fylder forståeligt nok meget for forældrene i denne situation. Der er ikke kun følelsesmæssige aspekter knyttet til beslutningen om barnets bopæl. Som bopælsforælder efter forældreansvarsloven har man en selvstændig beslutningsret om en række forhold, f.eks. om barnets daginstitution og hvor i landet barnet skal bo. Det er løbende kritiseret fra flere sider, at forældreansvarsloven med sin opdeling i bopælsforælder og samværsforælder skaber A- og B-forældre. Der kan således både være en frygt for at miste kontakten til barnet og en modstand mod at opgive det, der indtil bruddet er opfattet som et ligeværdigt forældreskab med ligelig indflydelse på barnets hverdag.

For nogle forældre skaber beslutningen om barnets bopæl yderligere konflikt, mens beslutningen for andre er mindre problematisk. For disse forældre fortsætter fællesskabet omkring barnet efter bruddet måske i vid udstrækning som under samlivet. Og endelig er der forældre, der mister fællesskabet i en periode, men som over tid vender tilbage til eller etablerer et ligeværdigt forældreskab omkring barnet.

Et ligeværdigt forældreskab kan være indrettet på mange måder, og for nogle forældre vil det være afgørende at bo i nærheden af hinanden, mens andre formår at få samarbejdet og fællesskabet til at fungere over ganske store afstande.

I tråd med princippet i forældreansvarsloven om forældrenes fælles ansvar for barnet er det Børne- og Socialministeriets opfattelse, at det bør være muligt at imødekomme et ønske fra forældre med fælles forældremyndighed om anerkendelse af deres oplevelse af at have et ligeværdigt forældreskab. Systemet bør således være indrettet sådan, at de forældre, der fuldt ud lever op til det fælles ansvar for barnet, også har mulighed for at markere dette og dermed måske yderligere cementere dette forhold imellem dem til bedste for barnet. Det bør derfor efter ministeriets opfattelse være muligt gennem aftale at fjerne forældreansvarslovens opdeling i bopælsforælder og samværsforælder for de forældre, der allerede i hverdagen har fjernet denne sondring i måden, hvorpå de er forældre. Barnet bør således kunne have bopæl efter forældreansvarsloven hos begge forældre. Endvidere bør det være muligt at få en sådan aftale registreret i CPR som en yderligere anerkendelse af oplevelsen af at være ligeværdige forældre.

En sådan løsning vil betyde, at rammen for forældreskabet vil være den fælles forældremyndighed, og at der ikke vil være én forælder, der defineres som bopælsforælder. Det betyder også, at forældrene skal være enige om alle beslutninger om barnet, og dermed vil en sådan anerkendelse af ligeværdigt forældreskab være en ren familieretlig konstruktion, der alene er rettet mod forholdet mellem forældrene.

Den måde, som den ikke-familieretlige lovgivning er indrettet på, gør det nødvendigt at sondre mellem betydningen af anerkendelsen af ligeværdigt forældreskab i forhold til forældrene indbyrdes og betydningen i forhold til myndighedens administration af lovgivning m.v. Det er således fortsat nødvendigt for f.eks. at fastlægge barnets skoledistrikt, sygehustilknytning, lægevalg og retten til visse ydelser vedrørende børn m.v. at sondre mellem forældrene, sådan at barnets bopælsregistrering i CPR bliver udslagsgivende i andre sammenhænge end i forældrenes indbyrdes forhold, hvis dette er fastlagt i lovgivningen i øvrigt.

Ikke alle forældre har den nødvendige fælles opfattelse af, hvilke løsninger der er bedst for barnet, eller hvordan de gennem samarbejde kan støtte barnet. Ikke mindst i tiden lige omkring bruddet kan det være vanskeligt for nogle at løse spørgsmålet om barnets bopæl til bedste for barnet. Ministeriet finder derfor, at der bør skabes en vis form for ro om barnet, lige når forældrene bryder med hinanden.

Ud over at sikre en vis form for status quo af hensyn til barnet er det således også hensigten at udskyde beslutningen om barnets endelige bopæl i perioden umiddelbart efter forældrenes samlivsophævelse, og dermed også udskyde opdelingen i bopælsforælder og samværsforælder, sådan at forældrene får tid til at træffe den rigtige beslutning om barnets bopæl. Der vil derfor ikke kunne indledes en sag efter forældreansvarsloven om barnets bopæl. Essensen er således, at forældre, der ikke er enige om, hvor barnet skal bo, når de bryder med hinanden, ikke skal frygte at miste indflydelse på barnets liv i hverdagen og ikke skal frygte at miste status som forælder. Begge forældre bør bevare beføjelsen til at træffe beslutning om barnets forhold. Det skal understreges, at det retlige forhold, der opstår i denne periode, ligesom i forhold til den aftalte delte bopæl, alene er et familieretligt forhold, dvs. alene har den betydning, at begge forældre bevarer beslutningsbeføjelserne i forhold til barnet, og at det ikke har indflydelse på andre myndigheders opgavevaretagelse m.v., der sker uafhængigt af forældrenes midlertidige familieretlige status.

Det kan dog i visse situationer være nødvendigt at tage stilling til barnets bopæl efter forældreansvarsloven på normal vis. Det vil være tilfældet, hvis begge forældre fraflytter den tidligere fælles adresse, eller hvis afgørende hensyn til barnets bedste taler imod delt bopæl.

Baggrunden for dette er, at hensynet til barnets forbliven i vante rammer så ikke kan varetages, og at det vil være nødvendigt at tage stilling til barnets bopæl i lyset af, at der er tale om uenige forældre, modsat forældre, der har valgt at have barnets bopæl skal være delt. På samme måde kan det være nødvendigt at tage stilling til barnets bopæl efter forældreansvarsloven, hvis det f.eks. konkret må antages ikke at være bedst for barnet at være hos den forælder, der bliver boende.

Det er efter ministeriets opfattelse vigtigt, at brugen af delt bopæl for barnet i tiden lige efter samlivsophævelsen ikke får den utilsigtede effekt, at en forælder kan afskære f.eks. en fraflyttende forælder fra kontakt med barnet. Derfor bør det være muligt for en forælder at søge om samvær, uanset at der i denne midlertidige periode ikke er sket en opdeling i bopælsforælder og samværsforælder. Forældre, der har aftalt delt bopæl, forudsættes derimod at kunne blive enige om alle forhold vedrørende barnet og forudsættes derfor også at kunne blive enige om kontakten til barnet, herunder om barnet skal opholde sig mest hos én af forældrene. Disse forældre vil således ikke kunne søge om f.eks. samvær, hvis de ønsker at fastholde den aftalte delte bopæl.

3.3.2.1.3. Beskyttelse af parter, der har været udsat for vold

Børne- og Socialministeriet finder, at der i lyset af forældreansvarslovens bestemmelser om, at parter indkaldes til møde i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, og at der er mødepligt, er behov for at tydeliggøre hensynet til en part, der har været udsat for voldelig adfærd, eller hvis barn har været udsat for voldelig adfærd, fra den anden part. At en part i forbindelse med behandlingen af en sag skal mødes med en tidligere partner, der har udsat parten eller partens barn for vold kan være retraumatiserende. Ministeriet finder, at hensynet til at undgå dette og beskytte parten skal være tungtvejende i tilrettelæggelsen af behandlingen af en sag.

Ministeriet finder således, at det bør fremgå udtrykkeligt af forældreansvarsloven, at der i disse situationer skal afholdes separate møder, medmindre den part, der har været udsat for den voldelige adfærd, samtykker til at deltage i et møde sammen med den anden part, og at parten dermed ikke har pligt til at møde sammen med den anden part.

Ministeriet finder på baggrund af den voldsramte parts udsatte situation, at Familieretshuset af egen drift skal tage kontakt til parten, hvis der i screeningen eller visitationen af en sag eller under sagens behandling opstår mistanke om, at parten eller partens barn har været udsat for voldelig adfærd fra den anden part. I kontakten bør Familieretshuset vejlede parten om mulighederne for, at møder i Familieretshuset kan afholdes særskilt for de to parter. Familieretshuset bør endvidere vejlede parterne om mulighederne for at få støtte fra de sociale myndigheder m.v.

Da Familieretshuset hverken kan eller skal efterforske påstande om vold, og af hensyn til at enhver tvivl bør komme den potentielt voldsramte part til gode, finder ministeriet ikke, at det vil være hensigtsmæssigt at stille krav om, at volden er dokumenteret f.eks. ved dom eller politi- eller skadestuerapport. En mistanke om voldelig adfærd bør således være tilstrækkelig til, at mødet med parterne kan afholdes særskilt. Ligeledes finder ministeriet det hensigtsmæssigt, at der anvendes et bredt voldsbegreb i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder særligt konvention af 11. maj 2011 til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Istanbul-konventionen).

3.3.2.2. Separation og skilsmisse m.v.

3.3.2.2.1. Refleksionsperiode ved skilsmisse

Når ægtefæller med mindreårige børn går fra hinanden, har det stor betydning for børnene. At de voksne er enige om beslutningen og derfor kan søge skilsmisse uden forudgående separation, gør det ikke nødvendigvis til en mindre krise for barnet.

En skilsmisse på baggrund af ægtefællernes enighed kan i dag gennemføres hurtigt og enkelt. Hvis ægtefællerne er enige om skilsmissen og vilkårene for denne, er det ikke en forudsætning for at opnå skilsmisse, at de forinden har været igennem en separationsperiode.

For mange forældre vil der ligge længere tids overvejelse bag beslutningen om at søge skilsmisse uden en forudgående separation. For andre forældre er overvejelserne mindre omfattende, og blandt disse forældre er der en mindre gruppe, der fortryder skilsmissen på et tidspunkt, hvor den er gennemført, og det derfor er for sent at tilbagekalde ansøgningen.

Når der er fællesbørn i et ægteskab, finder Børne- og Socialministeriet, at det af hensyn til børnene er vigtigt, at en beslutning om at skilles er gennemtænkt og ikke forhastet. Ægtefæller, der har fælles børn under 18 år, bør således sikres tid til refleksion, før skilsmissen bliver en realitet.

Den tid, der afsættes til refleksion, bør efter ministeriets opfattelse afspejle, at ægtefællerne stiler mod en skilsmisse og altså på forhånd har fravalgt separationsperioden på seks måneder. Samtidig bør perioden også være så lang, at der reelt skabes rum til at reflektere.

I tråd med det generelle fokus på børnenes trivsel og på en konflikthåndterende og -forebyggende tilgang i det nye familieretlige system bør refleksionsperioden have et reelt indhold, der kan hjælpe forældrene med at forstå børns reaktion på en skilsmisse og skærme dem bedst muligt mod følgerne af en skilsmisse og samtidig give forældrene mulighed for at forstå egne reaktioner og indbyrdes relationer.

Det er derfor ministeriets holdning, at forældrene i denne periode bør have adgang til Familieretshusets tilbud om rådgivning og konfliktmægling, som kan give viden, perspektiver og redskaber,

der skaber øget forståelse for deres egen og børnenes situation, og hvor der gennem mæglingen kan skabes løsninger på konflikter, som de begge kan acceptere. Der bør endvidere være et tilbud om en afklarings- og rådgivningssamtale, som er specifikt rettet mod et brud i en familie, hvor der er mindreårige fælles børn. Derudover bør der gives adgang til et digitalt læringsforløb, hvor forældrene på egen hånd kan tilegne sig tilsvarende viden og redskaber. For at sikre at perioden får det ønskede formål, finder ministeriet, at gennemførelse af et sådant digitalt forløb bør være obligatorisk, således at det er en forudsætning for at få udstedt en bevilling til skilsmisse uden forudgående separation.

I forlængelse heraf bemærkes det, at ministeriet er opmærksomt på, at forståelse for egen og barnets situation også er centralt for ugifte forældre, der går fra hinanden og har fælles børn. Disse par bør således også kunne benytte det digitale tilbud, der derfor bør stilles til rådighed for alle forældre, der bryder med hinanden. De ugifte forældre bør efter ministeriets opfattelse også være omfattede af tilbuddet om en afklarings- og rådgivningssamtale.

Endelig påpeges det, at det hensyn til barnet, der ligger bag refleksionsperioden, understøttes af forslaget om, at forældrene i udgangspunktet har delt bopæl i forhold til barnet i tre måneder umiddelbart efter det faktiske brud for at skabe ro om barnet. Der henvises til de almindelige bemærkninger herom i punkt 3.3.3.1.

Da forslaget om indførelse af en refleksionsperiode har afsat i hensynet til barnet, bør refleksionsperioden efter ministeriets opfattelse alene omfatte ægtefæller med fælles børn under 18 år, mens øvrige ægtefæller fortsat kan gennemføre en skilsmisse hurtigt og enkelt. Endvidere bør de såkaldte direkte skilsmissegrunde fortsat gælde. Det drejer sig om tilfælde, hvor samlivet har været ophævet i to år, der foreligger utroskab, vold eller seksuelle overgreb, bigami eller børnebortførelse.

Det er ministeriets opfattelse, at der i lighed med i dag bør anvendes digital selvbetjening i forbindelse med ansøgning om bevilling til skilsmisse. Ægtefællerne bør som del af den digitale selvbetjeningsløsning modtage relevant vejledning i forløbet om tilbud, de kan benytte sig af, samt påmindelser om nødvendige handlinger undervejs såsom kravet om bekræftelse af ansøgningen efter udløbet af refleksionsperioden og kravet om gennemførelse af det obligatoriske digitale forløb.

3.3.2.2.2. Beskyttelse af parter, der har været udsat for vold

Børne- og Socialministeriet finder, at der i lyset af ægteskabslovens bestemmelser om, at parter i visse situationer indkaldes til vilkårsforhandling i forbindelse med separation og skilsmisse, er behov for at tydeliggøre hensynet til en part, der har været udsat for vold, eller hvis barn har været udsat for vold, fra den anden part. At en part i forbindelse med behandlingen af en sag skal mødes med en tidligere partner, der har udsat parten eller partens barn for vold kan være retraumatiserende. Ministeriet finder, at hensynet til at undgå dette og beskytte parten skal være tungtvejende i tilrettelæggelsen af behandlingen af en sag.

Ministeriet finder således, at det bør fremgå udtrykkeligt af ægteskabsloven, at der i disse situationer skal afholdes vilkårsforhandling særskilt for de to parter, medmindre den part, der har været udsat for vold, samtykker til at deltage i vilkårsforhandlingen sammen med den anden part.

Ministeriet finder på baggrund af den voldsramte parts udsatte situation, at Familieretshuset af egen drift skal tage kontakt til parten, hvis der i screeningen eller visitationen af en sag eller under sagens behandling opstår mistanke om, at parten eller partens barn har været udsat for vold fra den anden part. I kontakten bør Familieretshuset vejlede parten om mulighederne for, at vilkårsforhandlingen kan afholdes særskilt for de to parter. Familieretshuset bør

endvidere vejlede parterne om mulighederne for at få støtte fra de sociale myndigheder m.v.

Da Familieretshuset hverken kan eller skal efterforske påstande om vold, og af hensyn til at enhver tvivl bør komme den potentielt voldsramte part til gode, finder ministeriet ikke, at det vil være hensigtsmæssigt at opstille krav om, at volden er dokumenteret f.eks. ved dom eller politi- eller skadestuerapport. En mistanke om vold bør således være tilstrækkelig til, at mødet med parterne kan afholdes særskilt. Ligeledes finder ministeriet det hensigtsmæssigt, at der anvendes et bredt voldsbegreb i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder særligt Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Istanbul-konventionen).

3.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at de opgaver efter de familieretlige love, som Statsforvaltningen varetager i dag, overtages af Familieretshuset, hvorfor Statsforvaltningen i alle lovene og de tilhørende administrative forskrifter ændres til Familieretshuset. Der henvises i denne forbindelse til punkt 3.2.

Da kompetence til at træffe afgørelse i familieretlige sager i det nye familieretlige system skal deles mellem Familieretshuset og familieretten på baggrund af en visitation af den enkelte sag, foreslås det, at der i alle familieretlige love indsættes en bestemmelse, der fastslår, at det fastlægges efter kapitel 2 i forslaget til Familieretshusloven, om en sag skal afgøres af Familieretshuset (§ 5-sager og § 6-sager) eller familieretten (§ 6-sager og § 7-sager).

Som konsekvens heraf foreslås det, at de bestemmelser, hvor afgørelseskompetencen skal deles mellem Familieretshuset og familieretten, ændres således, at det ikke fremgår af den enkelte bestemmelse, om afgørelsen træffes af Familieretshuset eller familieretten. Det samme gælder de sagsbehandlingsregler, der er knyttede til de enkelte afgørelsesbestemmelser.

Det foreslås videre, at der i alle lovene indsættes en bestemmelse, hvorefter Familieretshusets afgørelser efter den pågældende lov kan indbringes for familieretten til prøvelse efter de foreslåede bestemmelser i kapitel 12 i lov om Familieretshuset. Dette indebærer navnlig, at der for alle afgørelser, som Familieretshuset træffer, indføres en frist for anmodning om indbringelse på fire uger, dog med mulighed for at familieretten i særlige tilfælde behandler sagen, selvom anmodningen er indgivet efter udløbet af klagefristen. Fristen skal dog ikke gælde i det omfang, der findes andre frister i underholdspligtforordningen og Haagerkonventionen af 2007.

Familieretshuset skal behandle familieretlige sager efter bestemmelserne i den pågældende lov og bestemmelserne i Familieretshusloven. Herudover finder bl.a. også bestemmelserne i forvaltningsloven, offentlighedsloven og almindelige forvaltningsretlige principper anvendelse for Familieretshuset som forvaltningsmyndighed. Det drejer sig bl.a. om regulering af processuel skadevirkning, vejledningspligt, inhabilitet, aktindsigt, partsrepræsentation, ret til bisidning, virkning af forvaltningsafgørelser, genoptagelse, tavshedspligt, notatpligt og videregivelse af fortrolige oplysninger m.v.

Forslaget til Familieretshusloven indeholder den generelle regulering af Familieretshusets behandling af sager. Det drejer sig bl.a. om visitation af sagerne og den deraf følgende fordeling af afgørelseskompetencen mellem Familieretshuset og familieretten og bestemmelser om, at Familieretshuset sørger for oplysningen af sager, indhentning af oplysninger samt yder konfliktmægling og -rådgivning og støtte til børn. Disse bestemmelser skal gælde for alle familieretlige sager. Det foreslås derfor, at der i alle de omhandlede love indsættes en bestemmelse, hvorefter bestemmelserne i lov om

Familieretshuset finder anvendelse ved Familieretshusets behandling af sager efter de pågældende love.

Endelig foreslås der en række ændringer som konsekvens af den foreslåede nye måde at behandle familieretlige sager på, herunder delingen af afgørelseskompetencen mellem Familieretshuset og familieretten. Eksempelvis ophæves bestemmelserne i forældreansvarsloven og ægteskabsloven om indbringelse af sager om forældremyndighed, barnets bopæl, separation og skilsmisse for retten.

Det bemærkes, at for så vidt angår underholdspligtforordningen, gennemføres ovenstående ved ændring af bekendtgørelsen om anvendelsen af underholdspligtforordningen.

Der henvises til lovforslagets §§ 1-3, 5-9 og 15 samt § 38, nr. 2-9.

3.3.3.1. Forældreansvar

3.3.3.1.1. Barnets bedste

For at tydeliggøre, at hensynet til barnet altid skal være altafgørende foreslås det, at der i forældreansvarsloven som § 1 indsættes en formålsbestemmelse, hvoraf det følger, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse skal komme i første række i alle forhold omfattet af forældreansvarsloven.

Det foreslås videre, at lovens § 4 ændres, således at det fremgår, at Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at afgørelser skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare.

3.3.3.1.2. Delt bopæl og ro om barnet

I forhold til muligheden for at anerkende forældres oplevelse af at være ligeværdige forældre foreslås det at indsatte en bestemmelse i forældreansvarsloven, hvorefter enige forældre med fælles forældremyndighed kan aftale, at barnet har bopæl efter forældreansvarsloven hos dem begge - delt bopæl. Samtidigt kan forældrene sammen definere, hvilken geografisk nærhed der for dem er en forudsætning for at have delt bopæl. Det foreslås at gøre det muligt at understøtte en aftale om delt bopæl med registrering af den delte bopæl i CPR. Da de eneste kriterier for aftalen er enighed mellem forældrene, foreslås det, at aftalen kan ophæves og en eventuel registrering i CPR fjernes på anmodning fra en af forældrene.

Det foreslås videre, at forældreansvarsloven ændres sådan, at det fremgår heraf, at en aftale om delt bopæl har den virkning, at forældrene skal være enige om alle beslutninger om barnet også om overordnede forhold i barnets daglige liv, herunder f.eks. hvor barnet skal bo, og hos hvilken forælder barnet skal være bopælsregistreret i CPR, hvis barnet opholder sig fast lige meget hos hver forælder. Ved delt bopæl udgør den fælles forældremyndighed således rammen for forældreskabet, og ingen af forældrene er defineret som bopælsforælder efter forældreansvarsloven.

For at skabe ro om barnet i brudsituationen foreslås det, at barnet har delt bopæl i tre måneder efter forældrenes samlivsophævelse, hvis samlevende forældre med fælles forældremyndighed ved en samlivsophævelse ikke enige om, hos hvem af dem barnet skal have bopæl efter forældreansvarsloven. Det foreslås videre, at der i denne periode kan behandles en sag om samvær, men at ingen af forældrene kan indlede en sag om barnets bopæl. Retsvirkningerne af at have delt bopæl i denne situation foreslås at være de samme som ved aftale om delt bopæl, dog sådan at en forælder ikke som ved aftalt delt bopæl kan beslutte, at den delte bopæl skal ophøre. Dette forudsætter enighed mellem forældrene om, hvem der skal være bopælsforælder.

Det foreslås dog samtidig, at det skal være muligt at behandle en sag om barnets bopæl, hvis afgørende hensyn til barnets bedste taler imod delt bopæl, eller hvis begge forældre fraflytter den tidligere fælles bopæl.

Der henvises til de med lovforslagets § 1 nr. 2, 16 og 17, foreslåede bestemmelser i § 3, stk. 1, og § 17, stk. 3 og 4, og § 18 a i forældreansvarsloven, de med lovforslagets § 40, nr. 2, foreslåede ændringer af § 8, stk. 3, i CPR-loven og den i lovforslagets § 39, nr. 6, foreslåede ændring af bilag 1, nr. 7, til CPR-loven.

3.3.3.1.3. Beskyttelse af parter, der har været udsat for vold

Med henblik på at sikre beskyttelsen af parter, der har været udsat for voldelig adfærd fra den anden part, eller hvis barn har været udsat for voldelig adfærd fra den anden part, eller hvor der er mistanke herom, foreslås det, at forældreansvarsloven ændres, således at det fremgår eksplicit, at i sådanne tilfælde skal Familieretshuset afholde møder særskilt for de to parter. Dette kan dog fraviges ved samtykke fra den voldsramte part. Det er ikke et krav, at der skal foreligge vold i strafferetlig forstand. Begrebet voldelig adfærd skal i overensstemmelse med Istanbul-konventionen forstås som adfærd, der medfører, eller som sandsynligvis medfører, fysisk, seksuel, psykisk eller økonomisk overlast eller lidelse for offeret, herunder trusler om sådanne handlinger, tvang eller vilkårlig frihedsberøvelse.

Der henvises til den foreslåede nye bestemmelse i § 10, stk. 2, i forslaget til Familieretshusloven, samt den i lovforslagets § 1, nr. 35, foreslåede § 31 a, stk. 3, i forældreansvarsloven.

3.3.3.2. Separation og skilsmisse

3.3.3.2.1. Refleksionsperiode

Det foreslås, at § 29 i ægteskabsloven ændres, således at det fremgår af bestemmelsen, at der i visse situationer først kan gives bevilling til skilsmisse, når ægtefællerne har været igennem en refleksionsperiode.

Anvendelsesområdet for en refleksionsperiode og indholdet af perioden foreslås indført i ægteskabsloven ved en ny bestemmelse i § 42 a, hvorefter ægtefæller, der anmoder om skilsmisse efter § 29, og som har fælles børn under 18 år, er omfattet af refleksionsperioden. Det foreslås samtidig, at perioden har en varighed på tre måneder fra Familieretshusets modtagelse af en anmodning om skilsmisse, og at ægtefællerne senest en måned efter udløbet af perioden skal bekræfte ansøgningen om skilsmisse. Der skabes dermed tid til refleksion for ægtefæller med fælles børn under 18 år, der ønsker at blive skilt uden forudgående separation.

Det foreslås videre med den nye bestemmelse i § 42 a, at refleksionsperioden skal understøtte forældrenes mulighed for at arbejde med deres forhold og blive bedre til at forstå børns reaktion på en skilsmisse, herunder ved et digitalt læringsforløb, som det bliver obligatorisk at gennemføre for de omfattede ægtefæller. I tilfælde, hvor en ægtefælle er fritaget for at anvende digital selvbetjening efter § 58 d, stk. 3, i ægteskabsloven foreslås det, at vedkommende skal gennemføre det obligatoriske digitale forløb på skriftligt grundlag.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 6 og 13.

3.3.3.2.2. Beskyttelse af parter, der har været udsat for vold

Med henblik på at sikre beskyttelsen af parter, der har været udsat for vold fra den anden part, eller hvis barn har været udsat for vold fra den anden part, eller hvor der er mistanke herom foreslås det, at ægteskabsloven ændres, således at det fremgår eksplicit, at i sådanne tilfælde skal Familieretshuset afholde vilkårsforhandling særskilt for de to parter. Dette kan dog fraviges ved samtykke fra den voldsramte part.

Der henvises til den foreslåede nye bestemmelse i § 10, stk. 2, i forslaget til Familieretshusloven, samt den i lovforslagets § 2, nr. 10, foreslåede nye bestemmelse i § 38, stk. 3, i ægteskabsloven.

3.4. Retsplejelovgivningen

3.4.1. Gældende ret

3.4.1.1. Domstolenes behandling af familieretlige sager

3.4.1.1.1. Generelt

Domstolene behandler en række familieretlige retssager, navnlig om ægteskab, forældremyndighed, barnets bopæl, faderskab og medmoderskab. Disse sager behandles efter de almindelige regler i retsplejeloven om behandlingen af civile retssager.

Kapitel 42 i retsplejeloven om sager om ægteskab og forældremyndighed indeholder dog særregler for domstolenes behandling af visse sager efter ægteskabsloven og forældreansvarsloven. Tilsvarende indeholder kapitel 42 a i retsplejeloven om sager om faderskab og medmoderskab særregler for domstolenes behandling af disse sager. For spørgsmål, der ikke er reguleret i kapitel 42 eller 42 a, finder de almindelige regler i retsplejeloven om behandlingen af civile retssager anvendelse.

Det følger af § 40 i forældreansvarsloven og § 43 i ægteskabsloven, at sager om henholdsvis forældremyndighed og barnets bopæl og separation og skilsmisse indbringes for retten af Statsforvaltningen. En part kan således ikke indbringe sådanne sager direkte for retten.

Det fremgår af § 448 i retsplejeloven, at sager, der indbringes for retten efter ovennævnte bestemmelser, behandles efter reglerne i kapitel 42 i retsplejeloven.

Efter § 448 i retsplejeloven finder kapitel 42 tillige anvendelse på enkelte sagstyper efter ægteskabsloven, hvor en part kan anlægge retssag uden først at skulle have sagen behandlet af Statsforvaltningen. Det drejer sig om sager om omstødelse af ægteskab, sager mellem ægtefæller om ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse, sager mellem ægtefæller til afgørelse af, om separation består eller er bortfaldet, og sager til afgørelse af, om parterne er eller ikke er ægtefæller.

Særreglerne i kapitel 42 og 42 a vedrører bl.a. international kompetence, anke, advokatbeskikkelse og statskassens afholdelse af udgifter ved bevisførelse. Det følger af § 453 i retsplejeloven, at retsmøder i sager omfattet af kapitel 42 foregår for lukkede døre.

Alle sager om faderskab og medmoderskab indledes i Statsforvaltningen. For faderskabssager gælder dette dog ikke, hvis faderskabet er registreret af personregisterføreren. Statsforvaltningen afslutter som udgangspunkt faderskabssager og medmoderskabssager, men indbringer tvistsager m.v. for retten. Der henvises til §§ 15 og 26 i børneloven. Sager om faderskab og medmoderskab, som Statsforvaltningen indbringer for retten, behandles som nævnt efter reglerne i kapitel 42 a i retsplejeloven. Kapitel 42 a indeholder bl.a. regler om international kompetence, hvem der er part i retssagen, for hvilken ret en sag skal indbringes, hvornår en sag anses for anlagt, advokatbeskikkelse, sagsoplysning, parternes mødepligt, at retsmøder foregår for lukkede døre, og om anke.

Efter § 12, stk. 1, nr. 3 og 4, i retsafgiftsloven er sager om ægteskab, forældremyndighed og faderskab afgiftsfri.

3.4.1.1.2. Statsforvaltningens beslutninger ved indbringelsen af familieretlige sager for retten

Når Statsforvaltningen indbringer en ægteskabs- eller forældreansvarssag for retten, skal Statsforvaltningen tage stilling til, hvilken byret sagen skal indbringes for, og hvem af parterne der skal anses som sagsøger under rettens videre behandling af sagen.

Det følger af § 448 d i retsplejeloven, at sag om ægteskab, herunder om separation og skilsmisse, indbringes for retten ved sagsøgtes hjemting. Har sagsøgte ikke hjemting her i riget, indbringes sagen for retten ved sagsøgerens hjemting, og har ingen af parterne

hjemting her i riget, indbringes sagen for den ret, som justitsministeren bestemmer.

Efter § 448 g i retsplejeloven indbringes sag om forældremyndighed eller barnets bopæl for retten i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Hvis barnet ikke har bopæl her i riget, indbringes sagen for retten ved sagsøgtes hjemting. Hvis sagsøgte ikke har hjemting her i riget, indbringes sagen for retten ved sagsøgerens hjemting eller, hvis sagsøgeren ikke har hjemting her i riget, for Københavns Byret.

Det følger af § 456 c, stk. 1, i retsplejeloven, at Statsforvaltningen som udgangspunkt indbringer en sag om faderskab eller medmoderskab for den byret, hvor moderen har hjemting. Det følger af bestemmelsens stk. 2, at når moderen ikke har hjemting her i landet, indbringes sagen for byretten, hvor den person, som i medfør af § 456 e, stk. 1, nr. 3, i retsplejeloven er part i sagen, har hjemting. Er flere personer i medfør af § 456 e, stk. 1, nr. 3, parter i sagen ved sagens indbringelse for retten, bestemmer justitsministeren efter § 456 c, stk. 2, 2. pkt., hvilken af de kompetente byretter sagen skal indbringes for. Kan der ikke påvises et værneting efter § 456 c, stk. 1 og 2, bestemmer justitsministeren efter bestemmelsens stk. 3, hvilken byret sagen skal indbringes for.

Efter § 448 b, 2. pkt., i retsplejeloven anlægges sag om omstødelse af ægteskab ved en ret, hvor en af ægtefællerne kan sagsøges efter § 448 d i retsplejeloven.

Det følger af § 248, stk. 1, i retsplejeloven, at retten af egen drift påser, om en sag er indbragt for rette værneting. Fremsætter sagsøgte ikke indsigelse mod rettens kompetence i svarskriftet eller i et retsmøde omfattet af § 352, stk. 3, i retsplejeloven, anses retten for rette værneting. Er sagen anlagt ved en ret, som ikke er rette værneting til at behandle sagen eller et af de rejste krav, henviser retten efter § 248, stk. 2, i retsplejeloven om muligt sagen eller kravet til afgørelse ved rette domstol. Endvidere kan byretten efter § 254 i retsplejeloven bestemme, at flere sager, der verserer ved retten mellem samme eller forskellige parter, skal behandles i forbindelse med hinanden. Endvidere kan byretten efter anmodning fra en part henvise en sag til behandling ved en anden byret, hvis sagen efter indhentet udtalelse fra den anden ret findes mest hensigtsmæssigt at kunne behandles i forbindelse med en anden sag, der verserer, ved den anden ret.

Det følger af § 448 a, stk. 3, i retsplejeloven, at den, der først har anmodet Statsforvaltningen om, at en sag indbringes for retten, anses som sagsøger. Ved samtidig anmodning om indbringelse for retten anses den part, der indgav anmodning om separation eller skilsmisse, jf. § 37 i ægteskabsloven, eller om afgørelse om forældremyndighed eller barnets bopæl, jf. § 31, stk. 1, i forældreansvarsloven, som sagsøger. Blev de nævnte anmodninger indgivet samtidig af begge parter, bestemmer Statsforvaltningen, hvem der skal anses som sagsøger. Statsforvaltningens afgørelse herom kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed.

3.4.1.1.3. Sager efter ægteskabsloven

I relation til sager efter ægteskabsloven følger det af § 448 b, 1. pkt., i retsplejeloven, at hvis en sag om omstødelse af et ægteskab anlægges af Ankestyrelsen eller ægtefællen i et tidligere ægteskab, skal sagen anlægges mod begge ægtefæller.

3.4.1.1.4. Sager efter forældreansvarsloven

Efter § 450 a i retsplejeloven kan retten i sager om forældremyndighed eller barnets bopæl udpege en børnesagkyndig til at deltage i forberedende møder. Endvidere kan retten med henblik på at opnå forlig anmode den børnesagkyndige om at afholde en samtale med parterne eller barnet samt om at indhente oplysninger, medmindre en part modsætter sig dette.

Efter § 450 b i retsplejeloven kan retten i sager om forældremyndighed eller barnets bopæl træffe bestemmelse om bevisførelse,

herunder om at tilvejebringe børnesagkyndige erklæringer og sagkyndige erklæringer om forældre. Om nødvendigt kan retten pålægge en part at give møde og afgive forklaring efter samme regler, som gælder for vidner.

Efter § 450 c, stk. 1, i retsplejeloven afholdes samtaler med børn i sager efter forældreansvarsloven, dvs. sager om forældremyndighed eller barnets bopæl, uden at parterne er til stede, medmindre retten bestemmer andet. Parterne skal forud for afholdelsen af samtalen orienteres om samtaleens karakter og betydning, medmindre det vurderes at være unødvendigt.

Efter bestemmelsens stk. 2 anmoder retten en børnesagkyndig om at afholde samtalen. Inden sagen afgøres, skal parterne efter bestemmelsens stk. 3 gøres bekendt med hovedindholdet af samtalen, medmindre afgørende hensyn til barnet taler imod det.

Efter § 450 d i retsplejeloven kan retten i særlige tilfælde udpege en person til at bistå barnet under behandlingen af en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl. Den, der udpeges, har adgang til sagens akter og mulighed for at være til stede under retsmøder og under samtaler efter de gældende bestemmelser i §§ 450 a og 450 c. Disse bestemmelser er beskrevet i bemærkningerne til de i § 15, nr. 14, foreslåede bestemmelser i henholdsvis §§ 450 og 450 b i retsplejeloven.

Efter § 455 a i retsplejeloven afgøres sager om afvisning af en anmodning om ændring af forældremyndighed eller barnets bopæl, der indbringes for retten af Statsforvaltningen efter § 39, stk. 2, i forældreansvarsloven, på skriftligt grundlag, medmindre retten finder, at der er grund til mundtlig behandling. Afgørelse i disse sager træffes ved kendelse.

3.4.1.1.5. Fri proces

Efter § 327, stk. 1, i retsplejeloven gives der fri proces til en række familieretlige sager i 1. instans, hvis ansøgeren opfylder de økonomiske betingelser i § 325 i retsplejeloven.

Efter § 327, stk. 1, nr. 1, i retsplejeloven drejer dette sig om de i kapitel 42 i retsplejeloven omhandlede familieretlige sager. Der henvises til punkt 3.4.1.1.1.

Fri proces efter § 327, stk. 1, i retsplejeloven kan dog efter bestemmelsens stk. 4 ikke gives, hvis det er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Fri proces efter § 328 i retsplejeloven er overordnet set betinget af, at ansøgeren opfylder de økonomiske betingelser i § 325 i retsplejeloven og skønnes at have rimelig grund til at føre proces.

3.4.1.1.6. Parternes adgang til sagens dokumenter

Efter § 255 a, stk. 1 og 2, i retsplejeloven kan en part forlange at få adgang til dokumenter, der vedrører sagen, herunder indførsler i retsbøgerne, medmindre andet er bestemt. Retten til aktindsigt omfatter dog ikke interne dokumenter.

Retsplejeloven indeholder således ikke regler, der begrænser en parts adgang til dokumenterne i en sag, uanset om retten har modtaget dokumenterne fra modparten eller tredjemand, eller retten som et led i sagsoplysningen selv har indhentet dokumenterne.

Begrundelsen herfor er navnlig princippet om retten til kontradiktion, som bl.a. følger af artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Princippet om kontradiktion indebærer bl.a., at retten ved afgørelsen af en sag normalt ikke kan tage hensyn til oplysninger, der er fremlagt af den ene part, og som den anden part ikke kender, samt oplysninger fra tredjemand, som ingen af parterne kender, eller som kun den ene part kender.

Det følger dog af § 450 c, stk. 3, i retsplejeloven, at samtaler med børn efter forældreansvarsloven som udgangspunkt afholdes, uden at parterne er til stede. Inden sagen afgøres, skal parterne gøres bekendt med hovedindholdet af samtalen, medmindre afgørende hensyn til barnet taler imod det.

Retten sender et skriftligt referat af samtalen til parternes advokater. Hvis afgørende hensyn til barnet taler herfor, kan orienteringen til parterne om, hvad barnet har sagt eller dele heraf, efter § 450 c, stk. 3, i retsplejeloven undlades. Beslutningen om hel eller delvis fortrolighed skal tilføres retsbogen. I de helt særlige tilfælde, hvor en udeladt oplysning vurderes at være af væsentlig betydning for sagens resultat, vil der kunne udfærdiges et notat til sagen indeholdende også den fortrolige del af samtalen, som parterne i givet fald ikke gøres bekendt med, da der er tale om et internt dokument, jf. § 255 a, stk. 1, i retsplejeloven.

I sager, der behandles af administrative myndigheder, kan en part efter § 9 i forvaltningsloven med visse undtagelser forlange at blive gjort bekendt med sagens dokumenter.

Efter § 15 b i forvaltningsloven kan en parts ret til aktindsigt begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til enten forebyggelse, opklaring eller forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse og lign. samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning, jf. § 15 b, nr. 1, eller private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet, jf. § 15 b, nr. 5.

Ved overvejelse af et afslag på aktindsigt til en part skal der således foretages en konkret afvejning af partens interesse i at kunne varetage sine interesser, f.eks. ved at få mulighed for at modbevise eller kommentere de pågældende oplysninger, over for modpartens, tredjemands eller det offentliges interesse i at parten ikke får kendskab til de pågældende oplysninger.

Denne afvejning skal foretages i forhold til hvert dokument og hver oplysning i sagen. Hvis kun en enkelt oplysning i et dokument kan undtages fra aktindsigt, har parten således ret til aktindsigt i dokumentet med undtagelse af den pågældende oplysning.

I familieretlige sager anvendes den begrænsede adgang til at undtage oplysninger fra aktindsigt typisk i forhold til sager efter forældreansvarsloven. Hvis der har været afholdt en samtale med barnet eller foretaget en børnesagkyndig undersøgelse, kan notatet fra samtalen eller rapporten fra undersøgelsen indeholde oplysninger om barnets holdning til forældrene eller andre, som er nødvendige for, at myndigheden kan træffe den afgørelse, der er bedst for barnet, men som forældrene af hensyn til barnet ikke bør være bekendt med.

I sager efter forældreansvarsloven kan der endvidere foreligge detaljerede oplysninger om en forælders sociale og helbreds mæssige forhold, f.eks. psykisk sygdom, misbrug m.v. Der kan også foreligge sådanne oplysninger om tredjemand, f.eks. en forælders nuværende eller tidligere samlever. Sådanne oplysninger kan være nødvendige for, at myndigheden kan træffe den afgørelse, der er bedst for barnet, og parterne har derfor som udgangspunkt behov for at kende oplysningerne for at varetage deres interesser i sagen. Det er imidlertid ikke altid nødvendigt, at en part kender alle oplysninger i sagen for at kunne varetage sine interesser.

Når der i en sag efter forældreansvarsloven er mistanke om, at en part har begået eksempelvis vold eller seksuelle overgreb mod barnet, kan myndighederne i et vist omfang modtage oplysninger fra politiets igangværende efterforskning af sagen, f.eks. om barnets udtalelser under samtaler med politiet. Af hensyn til barnet er det nødvendigt, at myndigheden er i besiddelse af sådanne oplysninger, da en begrundet mistanke om, at en samværsforælder har begået overgreb mod et barn, kan danne grundlag for omgående at suspendere samværet, mens det af hensyn til den strafferetlige efterforskning kan være nødvendigt at undtage oplysningerne fra aktindsigt.

I sager om børne- og ægtefællebidrag kan der opstå spørgsmål om at undtage oplysninger om en parts forretningshemmeligheder

fra aktindsigt. Det kan f.eks. være oplysninger om en truende konkurs eller betalingsstandsning, om bestræbelser på at rekonstruere en virksomhed eller afhænde den helt eller delvist. Myndighederne kan have behov for sådanne oplysninger til brug for vurderingen af partens evne til at betale børne- og ægtefællebidrag, og modparten har derfor som udgangspunkt ret til at kende oplysningerne, men det kan ikke udelukkes, at der forefindes oplysninger i sagen, som kan undtages fra aktindsigt.

Tilsvarende problemer kan opstå i andre familieretlige sager.

Endelig kan der i alle sagstyper opstå spørgsmål om at undtage beskyttede adresser samt cpr-numre på tredjemand fra aktindsigt.

I situationer som de nævnte er det alene de pågældende oplysninger, der undtages fra aktindsigt. De øvrige dele af dokumenterne er omfattet af retten til aktindsigt.

Kan en part i en sag, der behandles af en administrativ myndighed, ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger om en sags faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger, må der efter § 19 i forvaltningsloven som udgangspunkt ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne eller vurderingerne og givet parten lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Kravet om partshøring gælder dog f.eks. ikke, hvis parten ikke har ret til aktindsigt i de pågældende oplysninger efter bl.a. § 15 b i forvaltningsloven.

3.4.1.2. Fuldbyrkelse af forældreansvar

Tvangsfuldbyrkelse af domme m.v. sker efter reglerne i kapitel 45 og 46 i retsplejeloven, der suppleres af særregler på bestemte sagsområder.

Efter § 478, stk. 1, nr. 1 og 2, i retsplejeloven kan tvangsfuldbyrkelse ske på grundlag af domme og retsforlig. Endvidere kan tvangsfuldbyrkelse efter § 478, stk. 1, nr. 1 og 2, i retsplejeloven ske på grundlag af aftaler om forældremyndighed, der er anmeldt til eller godkendt af Statsforvaltningen eller retten, afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, der er truffet af Statsforvaltningen, aftaler om barnets bopæl eller samvær, der er indgået over for Statsforvaltningen, samt aftaler om barnets bopæl eller samvær, når det udtrykkeligt i aftalen er bestemt, at den kan tjene som grundlag for fuldbyrkelse.

Kapitel 48 a i retsplejeloven indeholder særregler om fuldbyrkelse af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Reglerne er udskilt til et selvstændigt kapitel for at understrege sagernes særegne karakter og de særlige problemstillinger, der er forbundet hermed.

Efter § 536 i retsplejeloven, der vedrører grundlaget for tvangsfuldbyrkelse, kan domme m.v., der er omfattede af § 478, stk. 1, nr. 1-3, i retsplejeloven og vedrører forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, fuldbyrdes. Det samme gælder anmodninger om udlevering af et barn til forældremyndighedsindehaveren eller bopælsforælderen efter § 596, stk. 2. Fuldbyrkelsen sker efter § 537 i retsplejeloven, der regulerer fremgangsmåden ved fuldbyrkelsen.

Fuldbyrkelse kan efter § 536, stk. 2, i retsplejeloven ske ved tvangsbøder eller umiddelbar magtanvendelse, og fogedretten er ikke bundet af parternes ønsker i den henseende. Dog kan samvær efter § 20 i forældreansvarsloven om samvær med andre end barnets forældre kun fuldbyrdes ved tvangsbøder.

Fuldbyrkelse af en afgørelse eller en aftale kan efter § 536, stk. 6, ikke ske, hvis barnets sjælelige eller legemlige sundhed derved udsættes for alvorlig fare. Kriterierne for at nægte fuldbyrkelse er mere restriktive i forbindelse med fogedens prøvelse end ved den oprindelige afgørelse om f.eks. samvær. Fogedretten skal ikke foretage en ny materiel prøvelse i sagen, men alene en vurdering af, om afgørelsen eller aftalen kan fuldbyrdes. Viser det sig under en fogedretssag, at der reelt er behov for en fornyet stillingtagen, kan

fogedretten ikke hjemvise eller henvise sagen til retten eller Statsforvaltningen, men må i stedet nægte at fremme sagen under henvisning til, at barnets sjælelige eller legemlige sundhed ellers udsættes for alvorlig fare.

Den sædvanlige fremgangsmåde for behandlingen af en sag om fuldbyrkelse er, at parterne først indkaldes til et møde i fogedretten. Her er det muligt for fogedretten at anmode en repræsentant fra kommunen om at være til stede. Fogedretten kan udsætte sagen kort tid, f.eks. på forligsforhandlinger.

Orientering om, at der i sidste ende kan ske fuldbyrkelse med umiddelbar magt, har betydning for fogedrettens muligheder for at forlige forældrene. Lykkes forligsbestræbelserne ikke, overvejer fogeden, om afgørelsen straks skal fuldbyrdes, eller om sagen skal udsættes på yderligere bevisførelse, f.eks. en børnesagkyndig undersøgelse eller en samtale med barnet.

Det følger således at § 537, stk. 2, i retsplejeloven, at et barn, som har den fornødne alder og modenhed, under en samtale skal have mulighed for at give udtryk for sine egne synspunkter, medmindre det er til skade for barnet. Afholdes en samtale med barnet, skal der deltage en børnesagkyndig eller en repræsentant fra kommunen.

Efter § 536, stk. 2, i retsplejeloven kan fuldbyrkelsen ske ved anvendelse af tvangsbøder eller umiddelbar magt. Endvidere finder § 497, stk. 2, i retsplejeloven anvendelse i de omhandlede fuldbyrkelsessager. Efter denne bestemmelse kan en forælder tages i forvaring, hvis den pågældende ikke giver de oplysninger, som fogedretten finder nødvendige til gennemførelse af fuldbyrkelsen.

Ved fuldbyrkelsen vil fogedretten i praksis først forsøge med tvangsbøder enten i form af løbende bøder eller i form af en enkelt bøde for hvert samvær, hvor udlevering nægtes. Løbende daglige eller ugentlige tvangsbøder bruges navnlig, hvis fogedretten vælger først at gennemtvinge udlevering til en forældremyndighedsindehaver eller en bopælsforælder med tvangsbøder i stedet for at skride direkte til umiddelbar magtanvendelse. Løbende tvangsbøder kan også komme på tale, hvis barnet ikke udleveres til et længerevarende ferisamvær. Bøderne fastsættes efter praksis under hensyn til den tilbageholdende forælders indkomstforhold og i en størrelse, der antages at kunne påvirke den pågældende forælders adfærd. Først hvis tvangsbøderne viser sig uvirksomme, vil der blive tale om anvendelse af umiddelbar magt.

Umiddelbar magt anvendes først og fremmest i sager om udlevering af barnet til forældremyndighedsindehaveren eller til bopælsforælderen. I samværssager kommer magtanvendelse normalt først på tale efter flere forgæves forsøg med tvangsbøder. Dette kan ske, hvor barnet gentagne gange ikke er blevet udleveret, hvor barnet skjules, eller i tilfælde hvor det er tydeligt, at tvangsbøder ikke vil føre til en udlevering af barnet.

Hvis fogedretten beslutter, at fuldbyrkelsen skal ske ved umiddelbar magt, udsættes sagen kortvarigt med henblik på gennemførelse af børnesagkyndig rådgivning efter § 32 a i forældreansvarsloven. En børnesagkyndig fra Statsforvaltningen foretager herefter udkørende rådgivning af forældrene for at forsøge at hjælpe forældrene til at løse situationen eller, hvis det ikke lykkes at formå forælderen til at udlevere barnet, gennem rådgivningen at forberede forældrene på det efterfølgende forløb.

Umiddelbar magtanvendelse sker normalt ved en udkørende fogedforretning til barnets bopæl eller opholdssted. Der skal som udgangspunkt medvirke en børnesagkyndig, ligesom der som udgangspunkt skal tilkaldes en repræsentant fra kommunen for at varetage barnets interesser, hvis fogedretten skønner, at der kan blive tale om at anvende umiddelbar magt. Dette kan dog undlades, hvis der foreligger ganske særlige omstændigheder. Der kan f.eks. opstå situationer, hvor det er nødvendigt at søge afgørelsen fuldbyrket straks for at undgå, at muligheden for fuldbyrkelse forsvandt.

Der kan være tale om situationer, hvor en forælder er gået eller er ved at gå under jorden med barnet, og hvor der er risiko for, at det vil være vanskeligt på et senere tidspunkt at finde barnet igen. Der henvises til § 537, stk. 5, i retsplejeloven.

Det fremgår af § 498, stk. 2, i retsplejeloven, at fogedretten kan anvende den for fuldbyrdelsen nødvendige magt. Politiet yder efter anmodning fogedretten bistand hertil. Der henvises til § 2, nr. 6, i lov om politiets virksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 956 af 20. august 2015 med senere ændringer (politiloven), hvoraf det fremgår, at politiet har til opgave at yde andre myndigheder bistand efter gældende ret. Når politiets bistand til andre myndigheder forudsætter anvendelse af magt, er det politiet, der skønner, om betingelserne for at anvende magt er til stede, herunder om magtanvendelse i den konkrete situation vil være i overensstemmelse med de almindelige krav om nødvendighed, proportionalitet og anvendelse af det mindst indgribende middel. Politiet kan således efter en konkret vurdering afstå fra at imødekomme en anmodning om bistand, hvis bistanden vil forudsætte magtanvendelse, der efter politiets skøn ikke er grundlag for.

Fogedretten har efter § 536, stk. 4, i retsplejeloven mulighed for at ændre omfang, tid og sted for et fastsat samvær samt vilkårene herfor i forbindelse med fuldbyrdelsessagen. Fogedretten kan således fastsætte en midlertidig praktisk ordning i forbindelse med eksempelvis afhentning og aflevering af barnet under fuldbyrdelsessagen, herunder f.eks. placere et weekendsamvær i en anden weekend eller bestemme, at samværet skal gennemføres et andet sted eller betinge samvær af, at samværsforælderen afleverer sit pas.

Endvidere kan fogedretten efter § 536, stk. 5, i retsplejeloven fastsætte erstatningssamvær for et samvær, der ikke har kunnet gennemføres under en fuldbyrdelsessag. Fogedretterne kan på denne måde imødegå tilfælde, hvor en bopælsforælder uden grund forhindrer samværet. Fogedretten kan imidlertid som nævnt ovenfor ikke tage stilling til det overordnede og løbende samvær, der er fastsat af Statsforvaltningen, eller til spørgsmålet om barnets bopæl eller placeringen af forældremyndigheden. Disse spørgsmål skal behandles af Statsforvaltningen og domstolene.

Fogedretterne modtager omkring 2.500 sager om fuldbyrdelse årligt. I 2016 blev der i 18 af sagerne truffet beslutningen om anvendelse af umiddelbar magt, mens dette tal i 2017 var faldet til 9 sager. Det er således i under 1 pct. af sagerne, hvor det bliver besluttet, at sagen skal løses ved magt. I forlængelse heraf bemærkes det, at barnet ofte udleveres frivilligt af den tilbageholdende forælder i forbindelse med en udkørende fogedforretning, således at fogedretten i stort set alle sager undgår at anvende umiddelbart magt.

3.4.1.3. Procesbevillingsnævnet

Procesbevillingsnævnet blev oprettet pr. 1. januar 1996 med det formål at behandle ansøgninger om anden- og tredjeinstansbevilling (appeltilladelse) til landsretten og Højesteret i civile sager og straffesager.

Procesbevillingsnævnet består af fem medlemmer, nemlig en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en professor i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse, jf. § 23, stk. 1, i retsplejeloven.

Fra 1. januar 2007 har Procesbevillingsnævnet endvidere været klageinstans i forhold til Civilstyrelsens afslag på fri proces, og med virkning fra 1. april 2016 har Procesbevillingsnævnet tillige været klageinstans i forhold til Civilstyrelsens afslag på retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner.

Ved afgørelse af klager over afslag på fri proces og retshjælp består Procesbevillingsnævnet af tre medlemmer, nemlig en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, jf. § 23, stk. 2, i retsplejeloven. Der er tale om en særskilt afdeling af nævnet, og et medlem af hovednævnet kan ikke samtidig være medlem af afdelingen.

Medlemmerne af nævnet og afdelingen bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert medlem.

Procesbevillingsnævnets sager behandles således i to forskellige afdelinger, dels i en afdeling for appeltilladelser (hovednævnet), dels i en afdeling for fri proces. Alle sager forberedes i et sekretariat, der er fælles for de to afdelinger.

Procesbevillingsnævnet fastsætter selv sin forretningsorden, jf. § 25, stk. 1, i retsplejeloven.

Der kan i forretningsordenen bl.a. fastsættes bestemmelser om skriftlig votering og om, at formanden kan træffe visse nærmere bestemte afgørelser på nævnets vegne, eller at sager om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling kan afgøres af tre af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer, jf. § 25, stk. 2, 2. pkt., i retsplejeloven.

Procesbevillingsnævnets forretningsorden fremgår af bekendtgørelse nr. 512 af 22. maj 2018.

Det fremgår af § 6 i forretningsordenen, at nævnets afgørelser træffes ved møder i nævnet, og at forhandlingerne foregår mundtligt. Formanden eller afdelingsformanden kan dog i særlige tilfælde træffe bestemmelse om en anden behandlingsform.

Det fremgår af § 8 i forretningsordenen, at formanden og afdelingsformanden uden forelæggelse for nævnet (afdelingen) kan tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets (afdelingens) kompetence. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer, som er fastsat af nævnet (afdelingen) ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets (afdelingens) vegne uden forelæggelse for nævnet (afdelingen).

Det fremgår af Procesbevillingsnævnets årsberetning for 2017, side 20, at nævnet og afdelingen har bemyndiget formanden og afdelingsformanden til at afgøre visse sagstyper, bl.a. genoptagelsesansøgninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

Det fremgår af § 11 i forretningsordenen, at nævnet kan træffe afgørelse om appeltilladelse, hvis tre medlemmer er til stede, idet dog ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

Det fremgår af § 12 i forretningsordenen, at i henhold til skriftlige retningslinjer, som er fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, kan afgørelse om appeltilladelse i særlige grupper af tilfælde træffes af 3 af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer. Hvert af de i sagens behandling deltagende medlemmer kan dog i disse tilfælde kræve en sag behandlet i det samlede nævn.

Det fremgår af Procesbevillingsnævnets årsberetning for 2017, side 19, at nævnet i 2017 for første gang har benyttet muligheden i § 12 i forretningsordenen for, at afgørelse om appeltilladelse i særlige grupper af tilfælde kan træffes af 3 af nævnets medlemmer. Procesbevillingsnævnet har over for Justitsministeriet supplerende oplyst, at disse afgørelser har været truffet af en landsdommer, en advokat og en universitetslærer, og at muligheden har været benyttet i visse sager om appeltilladelse til landsretten, herunder en andel af ansøgninger om appeltilladelse i medfør af § 389 a i retsplejeloven om kære af kendelser og beslutninger, der i civile sager afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse.

Det fremgår af § 14 i forretningsordenen, at afdelingen for fri proces kan træffe afgørelse, hvis 2 medlemmer er til stede, såfremt de 2 medlemmer er enige om afgørelsen og om at afgøre sagen, selv om nævnet ikke er fuldtalligt.

3.4.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

3.4.2.1. Familieretlige retssager

Med det nye familieretlige system er det ministeriets vurdering, at der bør foretages en række tilpasninger af reglerne i retsplejeloven om domstolenes behandling af familieretlige sager.

Indledningsvist bør byretten benævnes familieretten, når den behandler familieretlige sager. Begrundelsen for det er, at det nye familieretlige system består af en administrativ enhed og en domstolsenhed, der tilsammen udgør ét samlet familieretligt system. Denne sammenhæng mellem de to enheder understreges ved at benævne den administrative enhed Familieretshuset og domstolsenheden familieretten.

Reglerne om familierettens behandling af alle typer familieretlige sager bør placeres i kapitel 42 i retsplejeloven, der således ikke kun skal finde anvendelse på sager efter ægteskabsloven og forældreansvarsloven, men også på de afgørelser efter den familieretlige lovgivning, som Familieretshuset skal indbringe for familieretten.

Kapitel 42 i retsplejeloven skal således også finde anvendelse på sager om faderskab og medmoderskab, men særreglerne i kapitel 42 a i retsplejeloven om behandlingen af disse sager bør opretholdes, dog med enkelte lovtekniske tilpasninger.

I kapitel 42 er der behov for at regulere nogle aspekter af familierettens behandling af indbragte sager.

Det drejer sig for det første om fastlæggelse af, hvilken familieret en familieretlig sag eller afgørelse skal indbringes for, og hvem der anses som henholdsvis sagsøger og sagsøgte under sagsbehandlingen i familieretten.

Bestemmelserne om, hvilken familieret en familieretlig sag skal indbringes for, bør udformes med udgangspunkt i den gældende ordning, idet der dog skal tages højde for, at bestemmelserne om indbringelse af sager for familieretten skal finde anvendelse for en række sagstyper, der ikke er omfattede af de gældende regler om indbringelse af sager for retten. Dette skyldes, at i det nye familieretlige system skal alle familieretlige sager indledes i Familieretshuset.

Børne- og Socialministeriet finder, at det fortsat bør være udgangspunktet, at en sag indbringes for familieretten ved sagsøgtets hjemting. Har sagsøgte ikke hjemting her i landet, bør sagen indbringes for familieretten ved sagsøgerens hjemting. Endvidere bør de gældende regler om indbringelse af sager efter forældreansvarsloven og børneloven videreføres i relation til indbringelse af sager og afgørelser efter disse love for familieretten.

En sag, der indeholder en tvist mellem en privat part og Familieretshuset, bør indbringes for familieretten ved den private parts hjemting.

Familieretshuset bør dog altid kunne bestemme, hvilken familieret sagen skal indbringes for, navnlig for at sikre, at sager, der bør behandles sammen, indbringes for samme familieret. Samtidigt bør den familieret, som en sag er indbragt for, kunne henvise sagen til en anden familieret.

Bestemmelserne om, hvem der anses for henholdsvis sagsøger og sagsøgte i en sag, der indbringes for familieretten, bør ligeledes udformes med udgangspunkt i den gældende ordning, idet der dog også her skal tages højde for, at bestemmelserne herom skal finde anvendelse for en række sagstyper, der ikke er omfattede af de gældende regler. Det bør således være udgangspunktet, at den part, der indgav anmodningen eller ansøgningen til Familieretshuset, anses som sagsøger under familierettens behandling af sagen. Dog

bør en part, der anmoder om, at en afgørelse truffet af Familieretshuset indbringes for familieretten til prøvelse, anses som sagsøger under familierettens behandling af sagen. Indeholder sagen en tvist mellem en part og Familieretshuset bør det som udgangspunkt være Familieretshuset, der anses som sagsøgte, og parten som sagsøger. Uanset dette bør Familieretshuset kunne bestemme, hvilken familieret en sag skal indbringes for.

Det findes hensigtsmæssigt, at Familieretshuset ved indbringelse af en sag for familieretten sender sagens akter til familieretten.

Ved indbringelsen af en samværssag for familieretten til afgørelse skal Familieretshuset medsende oplysninger om, hvordan det konkrete samvær, hvis nødvendigt, vil kunne gennemføres under overvågning eller støtte. Herefter vil familieretten i samværsafgørelsen i givet fald kunne fastsætte de bestemmelser, der er nødvendige for, at samværet kan foregå under overvågning eller som støttet samvær. Det kan hertil oplyses, at Statsforvaltningen i 2017 gennemførte overvåget samvær i knap 500 sager, hvortil kommer gennemførelse af overvågning uden for Statsforvaltningen i mindre end ti sager om året.

For det andet skal familieretten tage stilling til, om såkaldte mindre enkle sager, såkaldte § 6-sager, jf. punkt 3.3.3., der indbringes for familieretten til afgørelse, skal behandles i den forenklede familiesagsproces, som etableres som et led i det nye familieretlige system. Familierettens bestemmelse om behandlingsmetoden bør ikke kunne indbringes for højere ret.

Sager, der behandles i den forenklede familiesagsproces, behandles efter bestemmelserne om behandling af civile retssager, men enkelte elementer i behandlingen af civile sager skal ikke finde anvendelse i den forenklede familiesagsproces, eller skal kun finde anvendelse, hvis der foreligger særlige omstændigheder. Det drejer sig navnlig om afholdelse af forberedende retsmøde inden hovedforhandlingen, om retsmægling, om samtaler med børn, om sagsoplysning og om retten til fri proces. I den forenklede familiesagsproces kan familieretten bestemme, at en sag skal behandles på skriftligt grundlag, og det bør være familieretten, der udarbejder en fortegnelse over parternes påstande, anbringender og beviser.

Det drejer sig for det tredje om de afgørelser, som Familieretshuset har truffet, og som efter anmodning fra en part indbringes for familieretten til prøvelse. Disse sager bør familieretten behandle efter de samme regler som gælder for de sager, der indbringes for familieretten til afgørelse, dvs. med udgangspunkt i reglerne i kapitel 42 i retsplejeloven. Familieretten bør dog kunne bestemme, at en sag skal behandles i den forenklede familiesagsproces. Familierettens afgørelse om, hvordan sagen skal behandles, bør ikke kunne indbringes for højere ret.

Når Familieretshusets afgørelse er indbragt for familieretten til prøvelse, bør familierettens afgørelse i sagen ikke kunne indbringes for landsretten. Procesbevillingsnævnet bør dog kunne give tilladelse til, at afgørelsen indbringes for landsretten, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

For det fjerde bør der være mulighed for, at familieretten under behandlingen af en familieretlig sag, der er indbragt for familieretten til afgørelse, også kan træffe afgørelse i andre familieretlige sager vedrørende samme parter. Til brug for behandlingen af en sådan sag kan familieretten anmode Familieretshuset om en udtalelse og om akterne fra eventuelle tidligere sager af betydning for den sag, som Familieretshuset ikke har haft under behandling.

For det femte bør de bestemmelser i kapitel 42 i retsplejeloven, der indeholder særregler om behandlingen af sager om forældremyndighed og barnets bopæl, i relation til f.eks. børnesamtaler, rådgivning og bevisførelse, også finde anvendelse på sager om samvær. Disse bestemmelser videreføres herudover uændrede.

Samtaler med børn bør dog som udgangspunkt afholdes af en børnesagkyndig fra Børneenheden i Familieretshuset, typisk den kontaktperson som barnet fik tildelt under den indledende behandling af sagen i Familieretshuset. Dermed reduceres antallet af voksne, som barnet har kontakt med under behandlingen af sagen. Hvis familieretten vurderer, at det er nødvendigt, kan samtalen dog gennemføres af en anden børnesagkyndig, herunder en børnesagkyndig der ikke kommer fra Børneenheden.

I sager, der er indbragt for familieretten til afgørelse eller prøvelse, anmoder familieretten en børnesagkyndig fra Børneenheden om at afholde samtalen. Familieretten kan dog anmode en anden børnesagkyndig om at afholde samtalen, hvis det konkret vurderes at være nødvendigt. I landsretssager afholdes samtalen af en børnesagkyndig fra Børneenheden, medmindre landsretten bestemmer, at samtalen skal afholdes af en anden børnesagkyndig.

Det nye familieretlige system medfører ikke behov for grundlæggende ændringer af en parts muligheder for at få fri proces i familieretlige sager efter § 327 i retsplejeloven, hvor meddelelse af fri proces som udgangspunkt kun er undergivet en helt overordnet materiel prøvelse, således at fri proces som udgangspunkt alene afhænger af, om parten opfylder de økonomiske betingelser i § 325 i retsplejeloven. Dog er der ikke grundlag for at give en part mulighed for at få fri proces efter § 327 i retsplejeloven, når sagen behandles i den forenkledte familieretsproces, eller når familieretten tager stilling til en afgørelse, der er truffet af Familieretshuset, og som en part har anmodet om at få indbragt for familieretten til prøvelse.

I sager, der behandles i den forenkledte familiesagsproces, bør en part heller ikke kunne få fri proces efter § 328 i retsplejeloven. Fri proces efter denne bestemmelse er overordnet set betinget af, at ansøgeren opfylder de økonomiske betingelser i § 325 i retsplejeloven og skønnes at have rimelig grund til at føre proces. I stedet bør der etableres mulighed for, at en part kan få fri proces, hvis parten undtagelsesvist har behov for advokatbistand, forudsat at parten opfylder de økonomiske betingelser i § 325 i retsplejeloven.

Endelig bør bestemmelsen om, at en omstødelsessag, der anlægges af det offentlige eller af ægtefællen i det tidligere ægteskab, skal anlægges mod begge ægtefæller, overføres til ægteskabsloven, da bestemmelsen regulerer forhold, som Familieretshuset skal tage stilling til ved indbringelsen af visse omstødelsessager for familieretten.

Herudover medfører det nye familieretlige system behov for at foretage en række konsekvensændringer i retsplejeloven og retsafgiftsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1252 af 27. november 2014.

Særligt om parternes adgang til sagens dokumenter

I det nye familieretlige system behandles alle familieretlige sager indledningsvist af Familieretshuset, der bl.a. sørger for oplysningen af sagen.

Familieretshuset indbringer efter §§ 27 og 32 i forslaget til Familieretshusloven en række sager for familieretten til afgørelse. Det er hovedsageligt sager efter forældreansvarsloven. Efter § 26 i forslaget til Familieretshusloven træffer Familieretshuset afgørelse i de øvrige sager. Disse afgørelser kan efter § 39 i forslaget til Familieretshusloven indbringes for familieretten til prøvelse.

Når Familieretshuset indbringer en sag for familieretten, bør retten modtage alle akter i sagen, dog ikke akter der er irrelevante for sagen. Familieretten vil således også modtage oplysninger, som Familieretshuset efter § 15 b i forvaltningsloven har undtaget fra aktindsigt eller ville skulle undtage fra aktindsigt, såfremt Familieretshuset fik en anmodning om aktindsigt fra en part. Familieretten skal således have adgang til samme oplysninger i den enkelte sag som Familieretshuset. I sager efter forældreansvarsloven sikres

herved sammenhængende forløb for familierne, og at afgørelser vedrørende børn træffes til barnets bedste.

Derfor bør det sikres, at familieretten har samme mulighed for at afskære en part fra oplysninger i sagen, som Familieretshuset har for at undtage oplysninger fra partsaktindsigt. Dette bør dog ikke ændre ved udgangspunktet i retsplejeloven om, at parterne skal have fri og lige adgang til sagens dokumenter.

Det skal understreges, at adgangen til oplysninger om en forælders sygdom, personlige forhold og egenskaber m.v. som udgangspunkt ikke vil kunne begrænses, da det er oplysninger, der er af væsentlig betydning for familierettens vurdering af barnets samlede situation og dermed for vurderingen af barnets bedste. Hensynet til en forælder vil således kun yderst sjældent kunne føre til en begrænsning i adgangen til oplysninger, men der vil eksempelvis kunne være et beskyttelseshensyn i forhold til en forælder i situationer, hvor den anden forælder er voldelig og forfølger forælderen. I sådanne tilfælde kan det være nødvendigt at sikre, at adgangen til oplysninger om opholdssted m.v. afskæres.

Endvidere vil det i situationer, hvor en forælder er under efterforskning for en forbrydelse, der har betydning for vurderingen af forælderenes omsorgsevne, eksempelvis vold, kunne være nødvendigt at tilbageholde oplysninger fra efterforskningen for at undgå at skade efterforskningen, uanset at det netop er fra efterforskningen, at familieretten får centrale oplysninger om den pågældende forælders personlige forhold.

Børne- og Socialministeriet finder imidlertid ikke, at der er behov for at foreslå en bestemmelse svarende til § 15 b i forvaltningsloven, hvorefter familieretten ville kunne begrænse en parts adgang til sagens dokumenter, idet Danmarks Domstole vurderer, at de ovenfor beskrevne hensyn kan varetages inden for de gældende regler. Danmarks Domstole har således vedrørende personoplysninger oplyst, at ”familieretten inden for det gældende regelsæt vil kunne håndtere de oplysninger, som Familieretshuset sender til retten. Allerede i dag har retten mulighed for at undtage visse oplysninger fra referatet af samtalen med barnet. Undtagelsen af visse oplysninger fra børnesamtalen kræver, at det udelukkende sker af hensyn til barnet, og at parterne klart gøres opmærksomme på, at noget er udeladt. Endvidere kan retten kun lægge vægt på de undtagne oplysninger, hvis retten udarbejder et notat om indholdet af de undtagne dele af samtalen, der lægges på sagen. Ligeledes kan retten allerede i dag sikre den nødvendige navne- og adressebeskyttelse i de sager, hvor det måtte være nødvendigt.”

3.4.2.2. Fuldbyrddelse af forældreansvar

Sager om fuldbyrddelse af samvær, forældremyndighed og barnets bopæl er meget belastende for barnet og dækker over omfattende konflikter mellem forældrene.

Det er Børne- og Socialministeriets opfattelse, at muligheden for at fulbyrde forældremyndighed, barnets bopæl og samvær skal opretholdes i det nye familieretlige system, men der skal sikres bedre muligheder for at tage hensyn til barnet ved fuldbyrddelsen.

Ministeriet ønsker i videst mulig udstrækning at skabe sammenhængende forløb i et samlet system for familierne. At sager om fuldbyrddelse af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, dvs. sager om forældreansvar, behandles i fogedretten, der hovedsageligt tager sig af pengekrav m.v., understøtter efter ministeriets opfattelse ikke denne målsætning. I tråd med ønsket om at skabe ét samlet familieretligt system, der kan tilbyde familierne tilpassede og sammenhængende løsninger, bør det overlades til familieretten at behandle sager om fuldbyrddelse af forældreansvar. Der er tale om sager, der udspringer af forældrenes konflikter, som familieretten ofte tidligere har taget stilling til under behandlingen af en retssag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. En fuldbyrddelse

sessag ligger således ofte i umiddelbar forlængelse af en sådan retssag. En sådan ændret tilrettelæggelse af opgaverne må således også antages at kunne skabe en mulighed for, at familieretten ved sine afgørelser i komplekse forældreansvarssager i et vist omfang tager højde for et eventuelt kommende behov for at kunne fuldbyrde en afgørelse. Ministeriet finder på den baggrund, at der herved vil kunne skabes mere sammenhængende forløb.

De gældende regler om fuldbyrdelse har afsat i, at et fuldbyrdsforløb i yderste konsekvens kan være en voldsom oplevelse for barnet. Derfor er der allerede i de gældende regler fokus på at støtte og skærme barnet. Samtidig er det vigtigt at have regler, der kan beskytte barnet, f.eks. i tilfælde hvor et barn tilbageholdes hos en forælder, der ikke er i stand til at tage sig af barnet eller ikke kan opfylde konkrete behov hos barnet, som er afgørende for barnets sundhed og trivsel. I spændet mellem disse hensyn skal der tilrettelægges et system, der sætter hensynet til barnet først.

Opmærksomheden på betydningen af et fuldbyrdsforløb for barnet og familien kommer bl.a. til udtryk ved, at tvangsmæssig gennemførelse af samvær er den allersidste udvej for fogedrettens behandling af samværssager. Fogedretterne lykkes i næsten alle tilfælde med at løse sagen uden behov for at gennemtvunge samværet. Den udkørende børnesagkyndige rådgivning, som Statsforvaltningen tilbyder, har betydning for bestræbelserne på at holde anvendelsen af umiddelbar magt på et absolut minimum.

Formuleringen af kriterierne efter gældende ret for at gennemføre en fuldbyrdsessag signalerer efter Børne- og Socialministeriets opfattelse ikke i tilstrækkelig grad, at en eventuel fuldbyrdelse skal ske for barnets skyld. Den gældende bestemmelse i § 536, stk. 6, i retsplejeloven giver således kun mulighed for at afslå fuldbyrdelse, hvis barnets sjælelige eller legemlige sundhed udsættes for alvorlig fare ved fuldbyrdelsen. Mulighederne for at afvise at fuldbyrde samvær er således betydeligt snævrere end mulighederne for at afslå at fastsætte samvær, hvilket blot forudsætter, at det er bedst for barnet, at der ikke er samvær.

Børne- og Socialministeriet ønsker at understrege, at hensynet til barnet er altafgørende ved oprettelsen af det nye system, og at dette hensyn sættes over andre hensyn. Dette gælder også i forhold til fuldbyrdelse af forældreansvar, hvor hensynet til barnet tilsiger, at barnet i videst muligt omfang bør skånes for oplevelsen af at skulle udleveres til en forælder med magt.

Der bør således foretages en grundlæggende ændring af reglerne i kapitel 48 a i retsplejeloven om fuldbyrdelse af forældreansvar således, at hovedbetingelsen for at kunne fuldbyrde er, at fuldbyrdelsen kun kan ske under hensyn til barnet og skal varetage barnets bedste. Det skal således ikke længere være tilstrækkeligt for fuldbyrdelse af forældreansvar, at barnets sjælelige eller legemlige sundhed ikke udsættes for alvorlig fare ved fuldbyrdelsen.

Denne afvejning skal ligeledes være bærende i de meget sjældne tilfælde, hvor det er nødvendigt at afhente barnet i forbindelse med fuldbyrdelse, og afvejningen bør i disse tilfælde foretages på grundlag af en børnesagkyndig vurdering af, om fuldbyrdelse vil varetage hensynet til barnet og barnets bedste.

Derudover skal fuldbyrdelse ske så skånsomt som overhovedet muligt. De redskaber, som familieretten råder over, skal først og fremmest være rettet mod den tilbageholdende forælder og ikke mod barnet. Derudover bør de eksisterende redskaber til at undgå at anvende umiddelbar magt ved fuldbyrdelsen styrkes.

Børne- og Socialministeriet finder, at det fortsat skal være udgangspunktet, at fuldbyrdsessagen søges forliget, samtidig med at der bør være fokus på den underliggende konflikt mellem forældrene. Det vil som et naturligt led heri i nogle tilfælde kunne være relevant at genbehandle sagen, og ministeriet finder derfor, at der som noget nyt bør foretages en indledende vurdering af, om sagen har en sådan

karakter, at der er behov for en grundig børne- og familiefaglig behandling af sagen i Familieretshuset og familieretten. I bekræftende fald bør familieretten have mulighed for at henvise sagen til Familieretshuset til videre behandling.

Først når disse indledende overvejelser er foretaget, bør det overvejes at bruge fuldbyrdsesmidler, og i den forbindelse bør familieretten - som i dag - holde sig proportionaliteten for øje og gribe til det mindst muligt indgribende middel, som må antages at kunne påvirke den tilbageholdende forælders adfærd, herunder f.eks. tvangsbøder af en størrelse, der reelt kan påvirke forælders adfærd.

De fuldbyrdsesmidler, som familieretten vælger, bør efter ministeriets opfattelse først og fremmest rette sig direkte mod den tilbageholdende forælder. Således vil det efter ministeriets opfattelse fortsat være vigtigt at kunne iværksætte udkørende børnesagkyndig rådgivning, der erfaringsmæssigt er et effektivt værktøj, som ikke sjældent fører til et forlig mellem forældrene eller sikrer, at forældrene er bedre forberedt på det videre forløb. En eventuel afhentning af barnet som en sidste udvej bør efter ministeriets opfattelse tilstræbes tilrettelagt på en sådan måde, at barnet ikke oplever den umiddelbare magtanvendelse, men at denne i stedet rettes direkte mod den tilbageholdende forælder, der bør kunne tilbageholdes sådan, at den anden forælder kan afhente barnet i f.eks. barnets børnehaven eller skole uden den tilbageholdende forælders tilstedeværelse. Det er Børne- og Socialministeriets intention, at der dermed skabes roligere forhold under afhentningen, og at barnet derved skærmes mod voldsomme oplevelser f.eks. i form af forældres skænderier og følelsesmæssige udbrud.

3.4.2.3. Procesbevillingsnævnet

I lyset af det nye familieretlige system, navnlig familierettens opgaver, har behovet for ændringer i retsplejelovens regler om Procesbevillingsnævnet været drøftet mellem Justitsministeriet og Børne- og Socialministeriet. I det følgende gennemgås ministeriernes overvejelser herom.

Siden Procesbevillingsnævnets etablering i 1996 er der sket en sådan udvidelse af, hvornår appel kræver tilladelse, at antallet af ansøgninger om apellatilladelse er fordoblet siden 2007. Stigningen i sagsantallet har været særligt markant siden 2014, hvor der blev gennemført ændringer af retsplejeloven, som bl.a. indebærer, at kendelser og andre beslutninger, der i civile sager afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under forberedelsen af denne, kun kan indbringes for landsretten med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. § 389 a i retsplejeloven. Ændringerne i 2014 har medført mere end 600 ekstra ansøgninger om apellatilladelse pr. år og har betydet, at Procesbevillingsnævnet i dag behandler nogenlunde det samme antal sager om apellatilladelse til landsretten som om apellatilladelse til Højesteret. I 2015-2017 modtog og afsluttede Procesbevillingsnævnet ca. 2.400 ansøgninger om apellatilladelse årligt.

Den i lovforslagets § 15, nr. 14, foreslåede bestemmelse i § 453, hvorefter appel af familierettens afgørelse i sager, hvor Familieretshuset har truffet en afgørelse, som er indbragt for familieretten til prøvelse, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse, må forventes at føre til en yderligere mærkbar stigning i antallet af ansøgninger om apellatilladelse. Herudover må det forventes, at det nye familieretlige system fører til et yderligere antal ansøgninger om apellatilladelse i medfør af andre appelbegrænsningsregler i retsplejeloven, eksempelvis § 389 a i retsplejeloven om kære til landsretten af kendelser og beslutninger, der i civile sager afsiges under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse.

Procesbevillingsnævnets formand - højesteretsdommeren - har som det eneste af medlemmerne sit daglige arbejde i nævnet og er

som udgangspunkt fritaget for sit normale hverv i Højesteret. Formandens suppleant er typisk alene trådt til i enkelte sager i tilfælde af inhabilitet hos formanden.

For alle øvrige nævnsmedlemmer og suppleanter gælder, at de har deres almindelige hovederhverv og alene som et bijob forbereder og deltager i nævnsmøderne på baggrund af det materiale, som sekretariatet udsender til de enkelte nævnsmøder, der almindeligvis afholdes en gang om ugen. På hvert nævnsmøde behandles i almindelighed mellem 35 og 40 sager, hvilket under hensyn til sagernes karakter, omfang og kompleksitet normalt er grænsen for, hvad der er forsvarligt at afgøre på et nævnsmøde.

Som det fremgår af punkt 3.4.1.3. har Procesbevillingsnævnet siden 2017 benyttet den eksisterende hjemmel i § 25, stk. 2, i retsplejeloven, jf. § 12 i forretningsordenen, til, at visse sager om appeltilladelse afgøres af tre medlemmer, nemlig en dommer (i de konkrete tilfælde en landsdommer), en advokat og en universitetslærer. Derudover er formanden som nævnt bemyndiget til at træffe afgørelse uden forelæggelse for nævnet i visse tilfælde.

Et hovedformål med Procesbevillingsnævnets virksomhed har fra oprettelsen i 1996 været at tage stilling til ansøgninger om at indbringe en landsretsafgørelse for Højesteret og dermed at medvirke til, at Højesteret kan udfylde sin rolle som rigets øverste domstol og træffe afgørelser i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig betydning. Dette formål har også givet sig udslag i sammensætningen af nævnet, hvor en højesteretsdommer som anført er formand for nævnet og har sit daglige virke i nævnet.

Den forrykkelse af balancen mellem sager om appeltilladelse til henholdsvis landsret og Højesteret, der er en følge af ændringerne af retsplejeloven i 2014 med lov nr. 737 af 25. juni 2014 (Revision af reglerne om behandling af civile sager og syn og skøn, forhøjelse af beløbsgrænse for anke, indførelse af deltidsordning for dommere m.v., medieannoncering af tvangsauktioner, tvangsfuldbyrdelse af digitale lånedokumenter, skriftlig behandling af anke i straffesager med samstemmende påstande m.v.) og det foreslåede nye familieretlige system, gør det nødvendigt at ændre reglerne om Procesbevillingsnævnets virksomhed for at sikre, at nævnet fortsat kan udføre sin opgave med appeltilladelse til henholdsvis landsret og Højesteret på den mest hensigtsmæssige måde.

Det er således uhensigtsmæssigt, at sager, der efter bestemmelse i forretningsordenen kan afgøres af tre medlemmer af nævnet, altid skal afgøres af en dommer, en advokat og en universitetslærer.

Muligheden for at overlade afgørelsen af nærmere bestemte sager til tre medlemmer anvendes i praksis i sager om appeltilladelse til landsretten. I sådanne sager er det imidlertid i almindelighed hensigtsmæssigt, at der deltager både en landsdommer og en byretsdommer i sagens afgørelse. Sådanne sager har således stor betydning for både landsretterne og byretterne. For landsretterne har Procesbevillingsnævnets afgørelser i disse sager betydning for, at landsretterne modtager de sager, som giver landsretterne de bedste muligheder for at varetage deres opgaver som retningsgivende appelinstans. For byretterne har Procesbevillingsnævnets afgørelser i disse sager betydning for, at spørgsmål, som der ved byretterne er opstået et behov for få afklaret, kan blive indbragt for landsretterne med henblik på at fastlægge retsstillingen. Derimod er der i disse sager ikke generelt samme behov som i sager om tredjeinstansbevilling for, at der deltager en højesteretsdommer og en universitetslærer i afgørelsen.

Procesbevillingsnævnet bør på denne baggrund kunne bestemme i sin forretningsorden, at nærmere angivne sager om appeltilladelse til landsretten kan afgøres af en landsdommer, en byretsdommer og en advokat.

Det har været overvejet, om den eksisterende mulighed for, at sager om anden- og tredjeinstansbevilling efter bestemmelse i forretningsordenen kan afgøres af en dommer, en advokat og en universitetslærer, ved siden heraf skal videreføres for appeltilladelse til landsretten og Højesteret, for appeltilladelse til Højesteret eller slet ikke. Det ville også være muligt at generalisere muligheden for afgørelse af tre medlemmer sådan, at retsplejeloven ikke gav anvisninger om, hvilke tre medlemmer der i givet fald skal deltage i afgørelsen. Det ville i så fald være overladt til Procesbevillingsnævnet enten i forretningsordenen eller i den enkelte sag at træffe beslutning herom.

På baggrund af de erfaringer, der er gjort med muligheden for afgørelser af tre medlemmer, og på baggrund af drøftelser med Procesbevillingsnævnet er det imidlertid ministeriernes opfattelse, at muligheden for i forretningsordenen at bestemme, at nærmere angivne sager om appeltilladelse kan afgøres af tre medlemmer, nu bør begrænses til sager om andensinstansbevilling og til de nævnte tre medlemmer, en landsdommer, en byretsdommer og en advokat.

Der er i den forbindelse lagt vægt på, at et hovedformål med Procesbevillingsnævnets virksomhed som nævnt er at tage stilling til ansøgninger om at indbringe en sag for Højesteret som tredje instans og dermed at medvirke til, at Højesteret kan udfylde sin rolle som rigets øverste domstol og træffe afgørelser i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig betydning. Det er ikke mindst med henblik herpå, at formanden for Procesbevillingsnævnet er højesteretsdommer, og at en universitetslærer også er medlem af nævnet. Der har heller ikke i praksis vist sig noget behov for, at nærmere angivne sager om tredjeinstansbevilling afgøres af tre medlemmer, aktuelt en dommer, en advokat og en universitetslærer, som angivet i § 25, stk. 2, i retsplejeloven og § 12 i forretningsordenen.

Endvidere bør der oprettes en ny særskilt afdeling i Procesbevillingsnævnet til at behandle sager om meddelelse af appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser.

Der er i den forbindelse lagt vægt på, at der er mulighed for, at Procesbevillingsnævnet som følge det foreslåede nye familieretlige system vil modtage så mange flere ansøgninger om appeltilladelse, at det vil overstige kapaciteten i det eksisterende femmandsnævntil behandling af appeltilladelse, selv om nævnet udvider brugen af afgørelser truffet af tre af nævnets medlemmer. For at undgå risikoen for lavere kvalitet i sagsbehandlingen og afgørelserne og/eller længere sagsbehandlingstid er der således behov for yderligere initiativer ud over en øget brug af, at afgørelser træffes af tre af nævnets eksisterende fem medlemmer.

Der har været overvejet andre muligheder end at oprette en ny særskilt afdeling til at behandle visse sager om appeltilladelse, men efter en samlet vurdering findes den bedste løsning at være at oprette en sådan ny afdeling i Procesbevillingsnævnet. Nævnets sammensætning af medlemmer, der bortset fra formanden har hovedstilling andetsteds, og hvor der derfor er grænser for, hvor mange sager det enkelte medlem kan behandle, ønskes således bevaret. Endvidere ønskes Procesbevillingsnævnets kapacitet ikke udvidet ved væsentligt at øge antallet af suppleanter for det enkelte medlem, da en kapacitetsudvidelse ad denne vej indebærer en spredning af alle nævnets sager om appeltilladelse på flere personer med deraf følgende mindre kontinuitet.

Den nye særskilte afdeling til at behandle sager om meddelelse af appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser bør sammensættes med en landsdommer som afdelingsformand, en byretsdommer og en advokat. Når der oprettes en særskilt afdeling til at behandle en sådan afgrænset gruppe af sager vedrørende

appeltilladelse til landsretten, vil det således hverken være nødvendigt eller hensigtsmæssigt, at der medvirker en højesteretsdommer eller en universitetslærer i sagernes behandling. Som tidligere nævnt er medvirken af en højesteretsdommer og en universitetslærer navnlig relevant, når Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om at indbringe en sag for Højesteret.

3.4.3. Den foreslåede ordning

3.4.3.1. Familieretlige retssager

Det foreslås, at reglerne i retsplejeloven om domstolenes behandling af familieretlige sager ændres sådan, at reglerne tager højde for, hvordan det nye familieretlige system skal virke.

For det første skal retten i alle bestemmelser, der vedrører behandlingen af familieretlige sager, benævnes familieretten.

For det andet skal kapitel 42 i retsplejeloven ændres således, at det finder anvendelse på alle familieretlige sager, som Familieretshuset indbringer for familieretten.

For det tredje indsættes der i kapitel 42 bestemmelser om, hvem der er sagsøger og sagsøgte under familierettens behandling af en familieretlig sag, samt om, hvilken familieret Familieretshuset skal indbringe en familieretlig sag for.

For det fjerde indsættes der i kapitel 42 en bestemmelse, hvorefter familieretten kan tage stilling til, om såkaldte mindre enkle sager, der indbringes for familieretten til afgørelse, samt afgørelser truffet af Familieretshuset, der indbringes for familieretten til prøvelse, skal behandles i en forenklet familiesagsproces. I den forenkledte familiesagsproces skal enkelte elementer i behandlingen af civile sager som udgangspunkt ikke finde anvendelse. Det drejer sig om afholdelse af forberedende retsmøde, om retsmægling, om samtaler med børn, om sagsoplysning og om advokatbeskikkelse. I den forenkledte familiesagsproces kan familieretten bestemme, at en sag skal behandles på skriftligt grundlag, og det er som udgangspunkt familieretten, der udarbejder en fortegnelse over parternes påstande, anbringender og beviser.

For det femte indsættes der i kapitel 42 i retsplejeloven en bestemmelse, hvorefter familierettens afgørelser i sager, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset er indbragt for familieretten til prøvelse, ikke kan appelleres til landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, og at denne tilladelse kun gives, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Tilsvarende skal for det sjette bestemmelsen i retsplejeloven om, at en omstødsessag, der anlægges af Familieretshuset eller af ægtefællen i det tidligere ægteskab, skal anlægges mod begge ægtefæller, ophæves og indholdet af den overføres til reglerne i ægteskabsloven om omstødelse af ægteskab.

For det syvende skal bestemmelserne i kapitel 42 i retsplejeloven, der indeholder særregler om behandlingen af sager om forældremyndighed og barnets bopæl, eksempelvis om børnesamtaler, rådgivning og bevisførelse, ændres sådan, at de også finder anvendelse på sager om samvær. Samtidig skal bestemmelsen om børnesamtaler ændres sådan, at samtale med et barn under familierettens behandling af en forældreansvarssag som udgangspunkt afholdes af en børnesagkyndig fra Børneenheden i Familieretshuset, dog således at familieretten kan bestemme, at en anden børnesagkyndig skal afholde samtalen, hvis familieretten vurderer, at det er nødvendigt.

For det ottende skal § 327 i retsplejeloven om fri proces i visse familieretlige sager ændres således, at en part ikke har mulighed for at få fri proces efter bestemmelsen, når sagen behandles i den forenkledte familiesagsproces, eller når familieretten tager stilling til en afgørelse, der er truffet af familieretten, og som en part har anmodet om at få indbragt for familieretten til prøvelse.

For det niende ændres § 328 i retsplejeloven om fri proces således, at bestemmelsen ikke omfatter sager, der behandles i den forenkledte

familiesagsproces. I stedet etableres der mulighed for, at familieretten kan give en part fri proces, hvis parten undtagelsesvist har behov for advokatbistand, og parten opfylder de økonomiske betingelser i § 325 i retsplejeloven.

Endelig foretages der en række konsekvensændringer i retsplejeloven og retsafgiftsloven som følge af etableringen af det nye familieretlige system.

Særligt om fremsendelse af sagens akter til familieretten

Som nævnt i punkt 3.4.2.1. har Danmarks Domstole oplyst, at familieretten inden for det gældende regelsæt vil kunne håndtere de oplysninger, som Familieretshuset sender til retten.

Dette indebærer, at Familieretshuset under behandlingen af en familieretlig sag fortsat skal undtage oplysninger fra partsaktindsigt, i det omfang det følger af forvaltningsloven, navnlig § 15 b. Dette gælder også i de sager, som Familieretshuset efter §§ 27 og 32 i forslaget til Familieretshusloven indbringer for familieretten til afgørelse.

Familieretshuset indbringer sager for familieretten gennem den digitale sagsportal, som domstolene stiller til rådighed efter § 148 a i retsplejeloven. Da parterne har adgang til alle dokumenter i sagsportalen, skal Familieretshuset ikke lægge dokumenter, der indeholder oplysninger, som Familieretshuset har undtaget fra aktindsigt, eller som Familieretshuset ville skulle undtages fra aktindsigt efter forvaltningsloven, hvis Familieretshuset modtog en anmodning om aktindsigt fra en part, på sagsportalen. I stedet sender Familieretshuset de pågældende dokumenter i deres fulde udstrækning til familieretten via en sikker digital postløsning.

Ved indbringelsen af en sag har Familieretshuset således i de fleste sager taget stilling til, om dokumenterne i sagen indeholder oplysninger, der skal undtages fra aktindsigt efter forvaltningsloven. Ved indbringelsen kan sagen dog indeholde dokumenter, i forhold til hvilke Familieretshuset ikke har foretaget en vurdering af spørgsmålet om undtagelse af oplysninger fra aktindsigt, f.eks. fordi Familieretshuset har modtaget dokumenterne lige inden indbringelsen og ikke til brug for sin behandling af sagen har haft behov for at høre parterne over dem. Hvis der er grund til at antage, at sådanne dokumenter indeholder oplysninger, som skal undtages fra aktindsigt efter forvaltningsloven, lægges disse dokumenter ikke på sagsportalen, men sendes til familieretten via en sikker digital postløsning med angivelse af aktindsigtsproblemet med henblik på, at familieretten foretager en vurdering af, hvordan oplysningerne skal håndteres.

I overensstemmelse med databeskyttelseslovgivningen må Familieretshuset ved indbringelsen af en sag for familieretten ikke vedlægge akter, der er irrelevante for sagen. Der henvises til bemærkningerne til § 42 i forslaget til Familieretshusloven.

3.4.3.2. Fuldbyrkelse af forældreansvar

Det foreslås, at betingelserne for at fuldbyrde forældreansvar vendes om således, at fuldbyrkelse kun kan ske under hensyn til barnet, og at fuldbyrkelse skal varetage barnets bedste, og ikke som i dag, hvor fuldbyrkelse kun kan afvises, hvis barnets sjælelige eller legemlige sundhed udsættes for alvorlig fare ved fuldbyrkelsen. Det foreslås videre, at fuldbyrkelse endvidere kun kan ske, hvis der ikke er behov for af hensyn til barnet at henvise sagen til Familieretshuset til vurdering af, om den aftale eller afgørelse, der søges fuldbyrket, skal ændres eller ophæves.

Det foreslås i forlængelse heraf, at der gennemføres en række tiltag, der skal understøtte, at det sikres, at fuldbyrkelsen i den konkrete situation varetager barnets bedste. Inden fuldbyrkelse skal der således foretages en indledende vurdering af, om sagen har en sådan karakter, at der er behov for en grundig børne- og familiefaglig behandling af den i Familieretshuset med efterfølgende forelæg-

gelse af sagen for familieretten til afgørelse. Henvises sagen til Familieretshuset, skal den så vidt muligt behandles i en særlig hurtig proces.

Muligheden for at fuldbyrde ved anvendelse af tvangsbøder foreslås opretholdt, men bøderne bør have en størrelse, der reelt kan påvirke forælderen adfærd, hvorfor bødestørrelsen skal fastsættes under hensyn til den tilbageholdende forælders indkomstforhold. Det præciseres endvidere, at bøden som minimum fastsættes til 1.500 kr.

Da fuldbyrdelsen skal foregå så skånsomt for barnet som muligt, indføres der mulighed for at tilrettelægge fremgangsmåden for afhentning af barnet under en udkørende fuldbyrdelsesforretning sådan, at den forælder, der uberettiget tilbageholder barnet, kortvarigt frihedsberøves på et andet sted end der, hvor barnet opholder sig, hvorefter barnet kan afhentes af den anden forælder.

Muligheden for at udsætte en fuldbyrdelsessag på udkørende børnesagkyndig rådgivning før effektivering af en udkørende fuldbyrdelsesforretning foreslås fastholdt.

Løses sagen ikke gennem disse tiltag, sker fuldbyrdelsen ved afhentning af barnet. I så fald skal der ved fuldbyrdelsen deltage en børnesagkyndig og en repræsentant fra kommunen til at varetage barnets interesser, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder. Den børnesagkyndige skal til brug for behandlingen af sagen foretage en vurdering af, om fuldbyrdelsen sker af hensyn til barnet og varetager barnets bedste.

Endelig foreslås det, at sager om fuldbyrdelse af forældreansvar behandles af familieretten for herved at understøtte intentionen om at skabe sammenhængende forløb for familierne.

3.4.3.3. Procesbevillingsnævnet

Det foreslås på to punkter at ændre retsplejelovens regel om, at Procesbevillingsnævnet i forretningsordenen kan fastsætte bestemmelser om, at sager om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilgning kan afgøres af tre af nævnets medlemmer.

Det foreslås for det første at begrænse muligheden for i forretningsordenen at delegerede afgørelsen af en sag til tre medlemmer til sager om meddelelse af appellatilladelse til landsretten.

Det foreslås for det andet at ændre, hvilke tre medlemmer der skal kunne delegeres til. Det foreslås, at afgørelsen i givet fald kan træffes af en landsdommer som afdelingsformand, en byretsdommer og en advokat.

Det foreslås endvidere at tydeliggøre, at når der i forretningsordenen kan fastsættes regler om, at formanden kan træffe visse nærmere bestemte afgørelser på nævnets vegne, gælder det også afdelingsformanden i henholdsvis afdelingen for fri proces og retshjælp og underafdelingen på tre medlemmer, som efter bestemmelse i forretningsordenen kan træffe afgørelse om appellatilladelse i nærmere angivne sager. Tilsvarende vil gælde afdelingsformanden i den foreslåede nye afdeling, der skal behandle sager om meddelelse af appellatilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser, jf. umiddelbart nedenfor.

Der henvises til lovforslagets § 15, nr. 4 og 5, og bemærkningerne hertil.

Det foreslås endvidere at oprette en ny særskilt afdeling i Procesbevillingsnævnet, der skal behandle sager om meddelelse af appellatilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser.

Det foreslås, at den nye afdeling skal sammensættes med en landsdommer som afdelingsformand, en byretsdommer og en advokat. Medlemmerne af afdelingen beskikkes efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet.

Der henvises til lovforslagets § 15, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

3.5. Statsforvaltningens opgaver i relation til borgernes personlige forhold uden for den familieretlige lovgivning

Statsforvaltningen varetager på nogle områder opgaver, der vedrører borgernes personlige forhold, som ikke falder inden for den familieretlige lovgivning.

Det drejer sig dels om opgaver efter værgemålsloven, lov om fremtidsfuldmagter og arveloven og dels opgaver på det sociale område. Dette beskrives i det følgende.

3.5.1. Statsforvaltningens opgaver efter værgemålsloven, lov om fremtidsfuldmagter og arvelov

3.5.1.1. Gældende ret

Efter værgemålsloven træffer Statsforvaltningen visse afgørelser om værgemål og indbringer visse sager om værgemål for retten. Statsforvaltningen træffer desuden afgørelse om ændring og ophævelse af værgemål af egen drift. Statsforvaltningen foretager visse væргеbeskikkelser og ændringer heraf.

Efter arveloven anmoder Statsforvaltningen skifteretten om at afgøre tvister om henstandsarv og at træffe afgørelse om udbetalning af henstandsarv. Statsforvaltningens samtykke er desuden påkrævet, hvis en umyndig person vil forpligte sig til ikke at oprette eller tilbagekalde testamente.

I henhold til Civilstyrelsens cirkulæreskrivelse af 21. december 2007 om båndlagt arv træffer Statsforvaltningen afgørelse om fritagelse, frigivelse og udbetaling af båndlagt arv i medfør af § 52, stk. 2, og §§ 56 og 57 i arveloven. Det fremgår af cirkulæreskrivelsens pkt. 2.4., at Statsforvaltningens afgørelse kan indbringes for Civilstyrelsen.

Efter lov om fremtidsfuldmagter træffer Statsforvaltningen afgørelse om ikraftsættelse, tilbagekaldelse, ændring og ophør af fremtidsfuldmagter. Endvidere fører Statsforvaltningen tilsyn med fremtidsfuldmægtigen og foranstalter tinglysning af meddelelser om fremtidsfuldmagter.

3.5.1.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Det foreslås med forslaget til lov om Familieretshuset, at Statsforvaltningen nedlægges. Der henvises herom til punkt 3.2.

Statsforvaltningen varetager i dag en række opgaver i relation til borgernes personlige forhold uden for den familieretlige lovgivning. Det drejer sig bl.a. om værgemål, båndlagt arv og fremtidsfuldmagter. Lovgivningen herom henhører under Justitsministeriet.

Lovgivningen om værgemål, båndlagt arv og fremtidsfuldmagter har nær sammenhæng med den familieretlige lovgivning. Det skyldes, at spørgsmål om et barns personlige forhold er reguleret i forældreansvarsloven, mens barnets økonomiske forhold er reguleret i værgemålsloven. Statsforvaltningen behandler i dag sager efter både forældreansvarsloven og værgemålsloven.

Værgemålsloven vedrører også voksne under værgemål, herunder frigivelse af båndlagt arv, hvilket Statsforvaltningen behandler parallelt med frigivelse af båndlagt arv efter arveloven.

Det foreslås, at disse opgaver på Justitsministeriets område, der vedrører borgernes personlige forhold uden for den familieretlige lovgivning, og som i dag varetages af Statsforvaltningen, fremover varetages af Familieretshuset.

3.5.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at Statsforvaltningens opgaver efter værgemålsloven, arveloven og lov om fremtidsfuldmagter pr. 1. april 2019, overtages af Familieretshuset.

Det foreslås videre, at den ulovbestemte adgang til at påklage Statsforvaltningens afgørelser efter værgemålsloven til Civilstyrelsen lovfæstes, således at Familieretshusets afgørelser efter værgemålsloven kan påklages til Civilstyrelsen.

Statsforvaltningens opgaver vedrørende fritagelse, frigivelse og udbetaling af båndlagt arv i medfør af § 52, stk. 2, og §§ 56 og 57 i arveloven overføres ligeledes til Familieretshuset. Dette sker ved en ændring af Civilstyrelsens cirkulæreskrivelse af 21. december 2007 om båndlagt arv.

Familieretshusets afgørelser efter arvelovens § 53, stk. 2, § 56 og § 57, 2. pkt., kan herefter påklages til Civilstyrelsen.

3.5.2. Statsforvaltningens opgaver på det sociale område

3.5.2.1. Gældende ret

Optagelse i særlige botilbud uden samtykke

Statsforvaltningen kan efter § 131, jf. § 129, stk. 1, i serviceloven i meget afgrænsede situationer træffe afgørelse om, at en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der modsætter sig flytning eller mangler evnen til at give informeret samtykke hertil, kan optages i et bestemt botilbud. Afgørelsen træffes af Statsforvaltningen efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Der kan alene træffes afgørelse for en person, der får personlig og praktisk hjælp samt socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87 i serviceloven, behandling efter §§ 101 og 102 i serviceloven eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104 i serviceloven. Det følger af § 129, stk. 1, nr. 1-5, i serviceloven at Statsforvaltningen kun kan træffe afgørelse efter § 131, stk. 1, om optagelse i et bestemt botilbud, såfremt det er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, hjælpen ikke kan gennemføres i personens hidtidige bolig, den pågældende ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger, den pågældende udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og det er uforsvarligt ikke at sørge for flytning.

Statsforvaltningen kan endvidere i ganske særlige tilfælde efter indstilling fra kommunalbestyrelsen efter § 129, stk. 4, træffe afgørelse om, at en person, der er optaget i et botilbud, der er omfattet af § 131, stk. 1, og som mangler evnen til at give informeret samtykke, kan flyttes til en anden tilsvarende bolig, selvom betingelserne i § 129, stk. 1, nr. 1-5, ikke er opfyldte. Det er et krav, at flytningen skønnes at være i personens egen interesse, herunder af hensyn til mulighederne for at tilknytning til pårørende kan bevares.

Kommunalbestyrelsen kan efter § 129, stk. 2, i serviceloven træffe afgørelse om optagelse i et botilbud uden samtykke for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der ikke modsætter sig flytningen, men som mangler evnen til at samtykke, og hvor personens psykiske funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, som er fremadskridende som f.eks. demens. Det er et krav for, at der kan træffes afgørelse, at kravene i § 129, stk. 2, nr. 1 og 2, er opfyldte, og at personens værge er enig i flytningen. Afgørelse efter § 129, stk. 2, kan påklages til Statsforvaltningen, jf. § 129, stk. 6, 1. pkt. Hvis personens værge ikke er enig i flytningen træffer Statsforvaltningen afgørelse efter § 131 om, hvorvidt der kan ske optagelse i botilbudet efter § 129, stk. 2.

Statsforvaltningens afgørelse efter § 131 i serviceloven kan påklages til Ankestyrelsen, jf. § 134 i serviceloven. En klage over en afgørelse efter § 131 har som udgangspunkt opsættende virkning, men Statsforvaltningen kan træffe afgørelse om, at optagelsen i botilbudet skal iværksættes straks, jf. § 72, stk. 5, i retssikkerhedsloven.

En ægtefælle eller anden nærtstående person, der deler bolig med den person, som sagen vedrører, kan endvidere klage over en kommunalbestyrelses afslag på at indstille til optagelse i et bestemt botilbud efter § 131 i serviceloven. Denne klage behandles af Statsforvaltningen. Det følger videre af bestemmelsen, at §§ 66-69, § 70, 1. pkt., og § 74 i retssikkerhedsloven finder anvendelse ved behandlingen af en sådan klage. Disse bestemmelser omhandler

pligt til at genvurdere sagen, klagefrist, at Statsforvaltningen ved behandling af klagen ikke er bundet af parternes påstande og er uafhængig af instruktioner, at der foretages prøvelse af retlige spørgsmål, skriftlighedskrav, begrundelsespligt samt bemyndigelse til at børne- og socialministeren kan fastsætte nærmere regler for behandlingen af klagesager.

Optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller særligt chikanerende adfærd

Statsforvaltningen kan efter § 131 a, jf. § 129 a, i serviceloven træffe afgørelse om, at en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse skal optages i et bestemt botilbud, uanset at personen modsætter sig flytning eller mangler evnen til at samtykke til flytningen.

Det følger af § 131 a, at Statsforvaltningen træffer afgørelse efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Der kan alene træffes afgørelse for en person, der får personlig og praktisk hjælp samt socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87 i serviceloven, behandling efter §§ 101 og 102 i serviceloven eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104 i serviceloven. Det følger af § 129 a, nr. 1-4, at Statsforvaltningen kun kan træffe afgørelse efter § 131 a, når personen er til væsentlig fare for eller udviser en særligt truende eller en særligt chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale, det er uforsvarligt over for øvrige beboere eller personalets sikkerhed ikke at sørge for flytning, forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut opkrævet, og det kan godtgøres, at det nye botilbud er bedre egnet til at imødekomme den pågældendes støttebehov.

Statsforvaltningens afgørelse efter § 131 a i serviceloven kan påklages til Ankestyrelsen, jf. § 134 i serviceloven. En klage over Statsforvaltningens afgørelse efter § 131 a i serviceloven har som udgangspunkt opsættende virkning, men Statsforvaltningen kan træffe afgørelse om, at optagelsen i botilbudet skal iværksættes straks, jf. § 72, stk. 5, i retssikkerhedsloven. Ankestyrelsen kan hvis nødvendigt indhente oplysninger uden samtykke til behandlingen af klagen, jf. § 11 c, stk. 1, nr. 5, i retssikkerhedsloven.

Udpegnings af pædagogisk-psykologisk sagkyndige til de kommunale børn og unge-udvalg

Det følger af § 19, stk. 1, nr. 3, i retssikkerhedsloven, at Statsforvaltningen udpeger to pædagogisk-psykologisk sagkyndige til de kommunale børn og unge-udvalg. Statsforvaltningen udpeger endvidere to stedfortrædere for de pædagogisk-psykologisk sagkyndige.

3.5.2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Det foreslås med forslaget til lov om Familieretshuset, at Statsforvaltningen nedlægges. Der henvises herom til punkt 3.2.

Statsforvaltningen varetager i dag en række opgaver i relation til borgernes personlige forhold uden for den familieretlige lovgivning.

Statsforvaltningens opgave med hensyn til at træffe afgørelse om optagelse i botilbud uden samtykke efter §§ 131 og 131 a i serviceloven har sammenhæng med værgemålsområdet, bl.a. idet kommunalbestyrelsen, når der indstilles til Statsforvaltningen at træffe afgørelse efter § 131, skal anmode Statsforvaltningen om at besikke en værge efter værgemålsloven, hvis der ikke allerede er udpeget en værge, jf. § 131, stk. 4. Ministeriet finder det derfor hensigtsmæssigt, at kompetencen til at træffe afgørelse om optagelse i botilbud uden samtykke efter §§ 131 og 131 a tillægges Familieretshuset, når Statsforvaltningen nedlægges.

For så vidt angår udpegningen af pædagogisk-psykologisk sagkyndige til de kommunale børn og unge-udvalg er denne opgave tillagt Statsforvaltningen på baggrund af Statsforvaltningens ekspertise med hensyn til brugen af børnesagkyndige i de familieretlige sager og belysning af barnets perspektiv. Da det foreslås, at de familieretlige sager fremover varetages af Familieretshuset, finder ministeriet

det hensigtsmæssigt, at opgaven med udpegning af de sagkyndige til de kommunale børn og unge-udvalg ligeledes tillægges Familieretshuset.

3.5.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at de opgaver, som Statsforvaltningen i dag varetager med hensyn til optagelse i et tilbud uden samtykke efter §§ 131 og 131 a i serviceloven, fremover varetages af Familieretshuset. Det foreslås endvidere, at opgaven med udpegning af pædagogisk-psykologisk sagkyndige til de kommunale børn og unge-udvalg efter den foreslåede nedlæggelse af Statsforvaltningen varetages af Familieretshuset.

3.6. Statsforvaltningens opgaver efter anden lovgivning

3.6.1. Gældende ret

Statsforvaltningen varetager en række opgaver uden for den familieretlige lovgivning, som heller ikke har relation til borgernes personlige forhold i øvrigt. Der er tale om opgaver på en række ministeriers ressortområder. Opgaverne beskrives i det følgende efter ministerieområde.

Justitsministeriet

Efter midlertidig lov om landboforeningers og husmandsforeningers auktioner m.v. varetager Statsforvaltningen opgaver med hensyn til godkendelse af sted for auktioner omfattet af loven samt med hensyn til autorisation af protokol for auktionen.

Statsforvaltningen varetager en række opgaver efter strandingsloven, lov om tillæg til strandingsloven, forordning af 2. december 1825 ang. Strandings-Commissionaires Sallarium og forordning ang. Dykkervæsenet m.v. Der er tale om opgaver vedrørende anmeldelse m.v. i forbindelse med bjærgning, klage over afgørelse om erstatning for bistand ydet til strandede, godkendelse af auktion over strandet gods, legitimation til udlevering af strandet gods, fordeling af omkostninger ved bjærgning, afgørelse af tvist om vederlag, anmeldelse ved bjærgning af vrag m.v. samt ved auktion over bjærget gods m.v.

Beskæftigelsesministeriet

Direktøren for Statsforvaltningen er tillagt opgaven med beskikelse af mæglingmænd efter funktionærloven uden for København og Frederiksberg.

Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet

Efter udstykningsloven træffer Statsforvaltningen beslutning om, hvorvidt omkostningerne ved en skelforretning helt eller delvist skal afholdes af statskassen.

Kirkeministeriet

Folkekirken i Danmark er inddelt i 10 stifter. Inden for hvert stift er biskoppen den øverste myndighed i gejstlige anliggender. Biskoppen er blandt andet ansvarlig for fordelingen af præstestillinger i stiftet og fører tilsyn med præsterne.

Lige siden reformationen har verdslige embedsmænd deltaget i den kirkelige administration. Siden 1793 har der således i hvert stift været en stiftsøvrighed bestående af biskoppen og stiftamtmanden. Opgaven som stiftamtmand blev indtil 1. januar 2007 varetaget af statsamtmanden og varetages nu af direktøren for statsforvaltningen.

Efter lov om folkekirkens økonomi består stiftsøvrigheden af stiftets biskop og stiftamtmanden. Direktøren for statsforvaltningen er stiftamtmanden. Direktøren for Statsforvaltningen kan delegere sin stiftsøvrighedskompetence til medarbejdere ved Statsforvaltningen. Stiftsøvrigheden er dermed sammensat således, at både staten og folkekirken er repræsenteret som ligeværdige parter. Stiftsøvrighedens opgaver vedrører juridisk og økonomisk tilsyn med menighedsråds og provstiuudvalgs forvaltning og sikring af kirker og kirkegårde.

Stiftamtmanden varetager desuden en række bestyrelshverv m.v. i private fonde, klostre osv. Disse opgaver følger ikke af lov, men fremgår af vedtægter og fundatser for de pågældende institutioner.

Kirkeministeriets bekendtgørelse nr. 572 af 22. november 1977 om anmeldelse af fødsel, navn og dødsfald i de sønderjyske landsdele, som bl.a. ændret ved bekendtgørelse nr. 278 af 22. april 2004, indeholder bestemmelser om registrering af fødsel, navn og dødsfald i de sønderjyske landsdele.

Efter bekendtgørelsen er personregistret ikke offentligt tilgængeligt. Attester efter eller udskrifter af tilførsler i registret vedrørende personer, som ikke er eller ville være fyldt 100 år, må dog bl.a. udstedes, når begæring herom er fremsat af den, der har opnået tilladelse fra bl.a. Statsforvaltningen til at rekvirere attesten eller udskriften.

Det følger videre af bekendtgørelsen, at personregisterføreren i visse situationer skal give Statsforvaltningen meddelelse om, at et faderskab ikke er blevet registreret.

I tilknytning til bekendtgørelsen er udstedt cirkulære af 1. marts 1982 om førelse af personregistre i de sønderjyske landsdele, som bl.a. ændret ved cirkulære af 13. juni 2002 og af 22. april 2004. Efter cirkulæret fører Statsforvaltningen tilsyn med personregisterførerne og kan træffe visse bestemmelser om registrene. Statsforvaltningen er endvidere involveret i personregisterføremes behandling af faderskabssager.

Miljø- og Fødevareministeriet

Hegnsløven regulerer spørgsmål om nabohegn og finder anvendelse på fælleshegn i skel og egne hegn langs skel, men ikke indre hegn, som f.eks. læhegn, der ikke står langs skel. Tvister om hegn omfattet af hegnsløven afgøres af det kommunale hegnsyn.

Efter hegnslovens § 46 kan hegnsynet afkræve sagens parter et vederlag. Hegnsynets vederlag fremgår af bekendtgørelse nr. 570 af 28. maj 2018 om vederlag til hegnsynet og vurderingsmænd efter mark- og vejfredsloven (vederlagsbekendtgørelsen).

Efter hegnslovens § 46, stk. 4, kan Statsforvaltningen bevilge en part, hvis økonomiske forhold i forbindelse med sagens vigtighed og begrundethed giver anledning dertil, fritagelse for at betale sagens omkostninger for hegnsynet. Omkostningerne afholdes i stedet af statskassen.

Sundheds- og Ældreministeriet

Efter § 6 a i lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v. træffer Statsforvaltningen afgørelse om, hvorvidt behandling med assisteret reproduktion kan iværksættes, såfremt den sundhedsperson, som er ansvarlig for behandlingen, er i tvivl om en enlig kvindes eller et pars evne til at drage fornøden omsorg for et barn.

Efter § 6 a, stk. 1, skal sundhedspersonen, der er ansvarlig for behandling med assisteret reproduktion, hvor der er tvivl om kvindens eller parrets evne til at drage fornøden omsorg for et barn, indhente samtykke fra den involverede kvinde eller parret til at indsende oplysninger om sagen til Statsforvaltningen med anmodning om, at Statsforvaltningen træffer afgørelse efter § 6 a, stk. 2. Hvis kvinden eller parret ikke ønsker at give samtykke, skal sundhedspersonen afvise at indlede behandling med assisteret reproduktion.

Statsforvaltningen træffer efter § 6 a, stk. 2, afgørelse om, hvorvidt behandling med assisteret reproduktion kan iværksættes. Statsforvaltningen kan efter bestemmelsen inddrage anden sagkundskab i vurderingen af kvindens eller parrets forældreegnethed. Dette kan eksempelvis være den enlige kvindes eller parrets praktiserende læge eller sociale myndigheder. Hvis den enlige kvinde eller parret ikke samtykker, skal Statsforvaltningen afvise, at der kan indledes behandling med assisteret reproduktion. Hvis Statsforvaltningen

ikke kan indhente et sådant samtykke, skal iværksættelsen af behandling med assisteret reproduktion afvises.

Statsforvaltningens afgørelse i medfør af § 6 a, stk. 2, kan inden fire uger efter meddelelsen til den enlige kvinde eller parret påklages til Ankestyrelsen. Statsforvaltningen skal vejlede parret om klagemuligheden til Ankestyrelsen.

Transport-, Bygnings- og Boligministeriet

Efter byggeloven kan kommunalbestyrelsens afgørelser efter byggeloven og forskrifter udstedt i medfør af byggeloven påklages til Statsforvaltningen, dog kun for så vidt angår retlige spørgsmål.

Efter almenlejeloven beskikket direktøren for Statsforvaltningen formanden for et beboerklagenævn efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Ligeledes beskikket direktøren for Statsforvaltningen efter boligreguleringsloven formanden for huslejenævnet efter indstilling fra kommunalbestyrelsen.

Udlændinge- og Integrationsministeriet

Statsforvaltningen varetager en række opgaver efter udlændingeloven, som navnlig hænger sammen med, at Statsforvaltningen træffer afgørelser vedrørende EU-opholdsdokumenter.

Efter indfødsretsloven og lov nr. 1496 af 23. december 2014 om ændring af lov om dansk indfødsret (Accept af dobbelt statsborgerskab og betaling af gebyr i sager om dansk indfødsret) kan dansk indfødsret under overholdelse af nærmere kriterier erhverves ved afgivelse af erklæring over for statsforvaltningen. Det drejer sig bl.a. om nordiske statsborgere, tidligere danske statsborgere samt personer, som har fortabt indfødsretten.

Økonomi- og Indenrigsministeriet

Efter folketingsvalgloven indleveres kandidatanmeldelser til folketingsvalg til Statsforvaltningen.

3.6.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Det foreslås med forslaget til lov om Familieretshuset, at Statsforvaltningen nedlægges. Der henvises herom til punkt 3.2.

Børne- og Socialministeriet finder det hensigtsmæssigt, at Familieretshuset har skarpt fokus på opgaver efter den familieretlige lovgivning og opgaver, som i øvrigt har relation til borgernes personlige forhold. Dette indebærer, at Familieretshuset skal have en smallere opgaveportefølje, end Statsforvaltningen har i dag.

Børne- og Socialministeriet finder derfor, at opgaver, som Statsforvaltningen i dag varetager, men som ikke henhører under den familieretlige lovgivning, eller som ikke i øvrigt har relation til borgernes personlige forhold, efter nedlæggelsen af Statsforvaltningen skal varetages af andre myndigheder end Familieretshuset.

3.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at de opgaver, som Statsforvaltningen og Statsforvaltningens direktør varetager uden for den familieretlige lovgivning m.v., efter nedlæggelsen af Statsforvaltningen pr. 1. april 2019 varetages som beskrevet i det følgende. Der er alene tale om overførsel af opgaver til andre myndigheder.

Justitsministeriet

Det foreslås, at Statsforvaltningens opgaver med hensyn til godkendelse og autorisation af protokol efter midlertidig lov om landboforeningers og husmandsforeningers auktioner m.v. pr. 1. april 2019 varetages af Justitsministeriet. Justitsministeriet skal fremover behandle sager efter bekendtgørelse af midlertidig lov om landboforeningers og husmandsforeningers auktioner m.m. ligesom Justitsministeriet behandler sager om beskikkelse af auktionsledere efter lov om offentlige auktioner ved auktionsleder.

Der henvises til lovforslagets § 22 og bemærkningerne hertil.

Det foreslås endvidere, at Statsforvaltningens opgaver efter strandingsloven, lov om tillæg til strandingsloven, forordning af 2. december 1825 ang. Strandings-Commissionaires Sallarium og forordning af 16. marts 1842 ang. Dykkervæsenet m.v. pr. 1. januar

2019 varetages af Rigspolitiet. Politidirektøren træffer en række afgørelser efter strandingslovgivning og politiet ansætter strandfogeden. I dag er Statsforvaltningen klageinstans for visse afgørelser, truffet af politidirektøren efter strandingslovgivning. Rigspolitiet træffer allerede i dag afgørelse i en række klagesager, hvor afgørelsen er truffet af en politikreds.

Der henvises til lovforslagets §§ 21 og 23-25 samt bemærkningerne hertil.

Beskæftigelsesministeriet

Det foreslås, at opgaven med beskikkelse af mæglingmænd efter funktionærloven pr. 1. april 2019 varetages af Arbejdsretten. Der er tale om en konsekvensændring som følge af, at Statsforvaltningen nedlægges.

Der henvises til lovforslagets § 27 og bemærkningerne hertil.

Energi-, Klima- og Forsyningsministeriet

Det foreslås, at kompetencen efter udstykningsloven til at træffe beslutning om, at omkostningerne ved en skelforretning skal afholdes helt eller delvis af statskassen, pr. 1. april 2019 varetages af Geodatastyrelsen. Ved behandling af en ansøgning om omkostningsfritagelse skal det vurderes, om det skønnes rimeligt at afholde skelforretningen eller om ansøgeren er blevet påført sagen uden rimelig grund. Denne vurdering forudsætter en fagkundskab til reglerne om ejendomshævd, som er til stede hos Geodatastyrelsen.

Der henvises til lovforslagets § 28 og bemærkningerne hertil.

Kirkeministeriet

Det foreslås, at direktøren for Ankestyrelsen pr. 1. april 2019 varetager hvervet som stiftamtmand, idet Statsforvaltningen nedlægges. Direktøren kan delegere sin stiftsøvrighedskompetence til medarbejdere i Ankestyrelsen på ankechefsniveau eller derover.

Der er alene tale om, at stiftamtmandsrollen overtages og videreføres af direktøren for Ankestyrelsen, for så vidt angår de lovbundne opgaver som medlem af stiftsøvrigheden. Stiftsøvrighedens lovbundne opgaver fremgår af den kirkelige lovgivning. De øvrige opgaver, som stiftamtmanden i dag varetager, herunder deltagelse i bestyrelsen for en række fonde m.v., skal direktøren for Ankestyrelsen ikke varetage, når denne pr. 1. april 2019 overtager hvervet som stiftamtmand. De pågældende fonde informeres herom.

Der henvises til lovforslagets § 30 og bemærkningerne hertil.

De opgaver, som Statsforvaltningen varetager i medfør af bekendtgørelse om anmeldelse af fødsel, navn og dødsfald i de sønderjyske landsdele og cirkulære om førelse af personregistrene i de sønderjyske landsdele i forhold til personregistrene i de sønderjyske landsdele foreslås overtaget af personregisterførerne.

Statsforvaltningens opgaver efter de to forskrifter i forhold til personregisterførernes behandling af faderskabssager foreslås overført til Familieretshuset, der efter forslaget i punkt 3.3. skal varetage behandlingen af faderskabssager.

Disse ændringer kan gennemføres administrativt ved ændring af de to forskrifter.

Miljø- og Fødevareministeriet

Som følge af den foreslåede nedlæggelse af Statsforvaltningen hjemtages den opgave, som Statsforvaltningen varetager efter hegnsløven, til Miljø- og Fødevareministeriet. Det foreslås derfor, at bestemmelsen i hegnsløvens § 46, stk. 4, til at bevilge en part fritagelse for at betale sagens omkostninger for hegnsynet, tilpasses, og opgaven varetages pr. 1. april 2019 af miljø- og fødevareministeren. Det er hensigten, at den konkrete opgavevaretagelse vil blive henlagt til Landbrugsstyrelsen, som allerede i dag varetager visse af Miljø- og Fødevareministeriets opgaver efter hegnsløven, jf. § 5, stk. 1, nr. 18, i bekendtgørelse nr. 1273 af 27. november 2017 om Landbrugsstyrelsens opgaver og beføjelser.

Der henvises til lovforslagets § 31 og bemærkningerne hertil.

Sundheds- og Ældreministeriet

Det foreslås, at de opgaver, som Statsforvaltningen varetager efter lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v. pr. 1. januar 2019 varetages af regionsrådet med mulighed for at delegerer sagerne til et eller flere regionsråd.

Delegation af sagerne foreslås under forudsætning af, at regionsrådet afholder udgifterne, der kan være forbundet med delegationen. Opgaverne, der foreslås mulighed for at delegerer, er omfattede af § 6 a, stk. 1 og 2, hvilket indebærer sagsoplysning, inddragelse af anden sagkundskab og afgørelse i sagerne.

Sagerne foreslås placeret i regionsrådet, idet regionerne allerede har ansvaret for at yde behandling med assisteret reproduktion og vurderes at have de rette kompetencer til at træffe afgørelse i sagerne. Der er tale om relativt få sager. Antallet af afgjorte sager har således været 88 sager i 2014, 76 sager i 2015, 134 sager i 2016 og 159 sager i 2017.

Der henvises til lovforslagets § 33 og bemærkningerne hertil.

Transport-, Bygnings- og Boligministeriet

Det foreslås, at kommunalbestyrelsens afgørelser efter byggeloven og forskrifter udstedt i medfør af byggeloven pr. 1. januar 2019 kan påklages til Nævnenes Hus.

Den foreslåede ændring sker som følge af forslaget til Familieretsloven, hvorefter Statsforvaltningen foreslås nedlagt. Det foreslås derfor med lovforslagets § 35, nr. 1 og 2, at kommunalbestyrelsens afgørelser truffet i henhold til byggeloven fremadrettet kan påklages til Nævnenes Hus under Erhvervsministeriet. Klageinstansens nye geografiske placering sker som led i udmøntningen af Bedre Balance II.

Der henvises til lovforslagets § 35 og bemærkningerne hertil.

Det foreslås, at opgaven med beskikkelse af formanden for et beboerklagenævn efter almenlejeloven med virkning fra den 1. april 2019 varetages af Transport-, Bygnings- og Boligministeriet. Opgaven har hidtil været varetaget af direktøren for Statsforvaltningen. Den foreslåede ændring er begrundet i, at Statsforvaltningen nedlægges.

Der henvises til lovforslagets § 36 og bemærkningerne hertil.

Det foreslås, at opgaven med beskikkelse af formanden for huslejenævnet efter boligreguleringsloven med virkning fra den 1. april 2019 varetages af Transport-, Bygnings- og Boligministeriet. Opgaven har hidtil været varetaget af direktøren for Statsforvaltningen. Den foreslåede ændring er begrundet i, at Statsforvaltningen nedlægges.

Der henvises til lovforslagets § 37 og bemærkningerne hertil.

Udlændinge- og Integrationsministeriet

Udlændinge- og Integrationsministeriet fremsætter i Folketings-samlingen 2018/2019 lovforslag om, hvilken myndighed der pr. 1. april 2019 varetager de i punkt 3.6.1. nævnte opgaver efter udlændingeloven, indfødsretsloven og lov nr. 1496 af 23. december 2014 om ændring af lov om dansk indfødsret (Accept af dobbelt statsborgerskab og betaling af gebyr i sager om dansk indfødsret), som i dag varetages af Statsforvaltningen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet

Forslag til lov om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om kommunale og regionale valg, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, partiregnskabsloven og lov om kommunernes styrelse (L 15) fremsat af økonomi- og indenrigsministeren den 3. oktober 2018 indeholder forslag om, at opgaven vedrørende kandidatmeldelser efter folketingsvalgloven, som i dag varetages af Statsforvaltningen, pr. 1. januar 2019 varetages af Ankestyrelsen.

3.7. Opgaver overført efter ressortdeling i 2016

3.7.1. Gældende ret

Med kongelig resolution af 28. november 2016 blev forretningernes fordeling mellem ministerierne ændret. I forlængelse heraf blev en

række opgaver, som Statsforvaltningen varetog på forskellige områder uden for familieretten, henlagt til andre myndigheder.

På Energi-, Forsynings- og Klimaministeriets område varetog Statsforvaltningen tidligere opgaven som klagemyndighed for visse af bygningsmyndighedens afgørelser efter masteloven, jf. § 23 i masteloven. Klagemyndigheden har siden den 28. november 2016 været varetaget af Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet.

På Sundheds- og Ældreministeriets område varetog Statsforvaltningen tidligere sekretariatsbetjeningen af Det Psykiatriske Patientklagenævn, jf. § 34 i lov om tvang i psykiatrien, samt opgaven vedrørende patientrådgivere i psykiatrien efter § 25 i lov om tvang i psykiatrien. Disse opgaver har siden den 28. november 2016 været varetaget af Nævnenes Hus.

På Transport-, Bygnings- og Boligministeriets område varetog Statsforvaltningen tidligere udpegning af medlemmer til byfornyelsesnævne og afholdelse af byfornyelsesnævnenes udgifter m.v., jf. §§ 84 og 86 i byfornyelsesloven. Denne opgave har siden den 28. november 2016 været varetaget af Erhvervsministeriet.

3.7.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

I forbindelse med den foreslåede nedlæggelse af Statsforvaltningen finder Børne- og Socialministeriet det hensigtsmæssigt, at det fremgår af de i punkt 3.7.1. nævnte love, at de opgaver, som Statsforvaltningen tidligere varetog, nu varetages af andre myndigheder.

3.7.3. Den foreslåede ordning

På Energi-, Forsynings- og Klimaministeriets område foreslås det, at masteloven ændres således, at det af loven fremgår, at energi-, forsynings- og klimaministeren er klagemyndighed for visse af bygningsmyndighedernes afgørelser efter masteloven.

Det foreslås på Sundheds- og Ældreministeriets område, at lov om tvang i psykiatrien ændres således, at det af loven fremgår, at Nævnenes Hus sekretariatsbetjener Det Psykiatriske Patientklagenævn og varetager opgaver vedrørende patientrådgivere i psykiatrien.

Endelig foreslås det på Transport-, Bygnings- og Boligministeriets område, at byfornyelsesloven ændres således, at det fremgår af loven, at Erhvervsministeriet varetager opgaverne efter §§ 84 og 86 i byfornyelsesloven vedrørende byfornyelsesnævne.

Der henvises til lovforslagets §§ 29, 32 og 34 og bemærkningerne hertil.

3.8. Omtale af Statsforvaltningen i anden lovgivning

3.8.1. Gældende ret

Afgørelser truffet af Statsforvaltningen og andre opgaver, der udføres af Statsforvaltningen nævnes i en række love, som ikke i øvrigt pålægger Statsforvaltningen opgaver, og som dermed ikke er omtalt i punkt 3.3.-3.7.

På Justitsministeriets område drejer det sig om ægtefælleskifte-loven, hvor visse retsvirkninger er betinget af, at der er indgivet anmodning om separation eller skilsmisse til Statsforvaltningen.

På Beskæftigelsesministeriets område drejer det sig om børnetilskudslovens bestemmelse om forskudsvis betaling af særligt bidrag, da dette kun kan ske inden for den grænse, som Statsforvaltningen fastsætter.

Endelig drejer det sig på Økonomi- og Indenrigsministeriets område om CPR-loven, hvor registrering af barnets bopæl i CPR er reguleret i lovens § 8, og hvorved der bl.a. kan lægges vægt på aftaler om samvær og bopæl, der er indgået over for Statsforvaltningen. Der henvises til § 8 i CPR-loven, der er beskrevet i punkt 3.3.2.

3.8.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Det foreslås med forslaget til lov om Familieretshuset, at Statsforvaltningen nedlægges. Der henvises herom til punkt 3.2.

Børne- og Socialministeriet finder det hensigtsmæssigt, at der derfor foretages de nødvendige konsekvensændringer i ægtefælleskiftebogen, børnetilskudsloven og CPR-loven.

3.8.3. Den foreslåede ordning

På Justitsministeriets område foreslås det, at ægtefælleskiftebogen ændres således, at det afspejles, at anmodning om separation eller skilsmisse indgives til Familieretshuset. Der henvises til lovforslagets § 18, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

På Beskæftigelsesministeriets område foreslås det, at børnetilskudsloven ændres således, at det afspejles, at særligt bidrag efter børnebidragsloven fastsættes af Familieretshuset eller familieretten. Der henvises til lovforslagets § 26 og bemærkningerne hertil.

På Økonomi- og Indenrigsministeriets område foreslås det, at CPR-loven ændres, således at det afspejles i CPR-lovens § 8, der fastlægger bopælsregistreringen i CPR af et barn, at indgåelse af aftale om barnets bopæl kan ske over for både Familieretshuset og familieretten, og at både Familieretshuset og familieretten kan tage stilling til samvær. Herudover foreslås det, at § 8 i CPR-loven ændres, således at det afspejles i bestemmelsen, at barnet kan have delt bopæl efter den i lovforslagets § 1, nr. 16, foreslåede § 17, stk. 3, i forældreansvarsloven. Det foreslås endvidere afspejlet i bestemmelsen, at ophør af en aftale om delt bopæl i visse situationer kan have betydning for hvem, der er bopælsforælder. Endelig foreslås det at ændre bilag 1 til CPR-loven, så der tilvejebringes hjemmel til at registrere, at forældre kan aftale delt bopæl efter den i lovforslagets § 1, nr. 17, foreslåede § 18 a i forældreansvarsloven. Der henvises til lovforslagets § 39 og bemærkningerne hertil.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har de nedenfor anførte økonomiske konsekvenser for det offentlige.

Med forslaget om ændring af forældreansvarsloven gøres det muligt for forældre med fælles forældremyndighed at aftale delt bopæl for deres barn. Forældrene kan anmode om at få denne aftale registreret i CPR. Endvidere foreslås det at pålægge forældre, der ikke enige om, hvem der skal være bopælsforælder ved en samlivsophævelse, delt bopæl for barnet i en overgangsperiode. Disse forældre vil i overgangsperioden som udgangspunkt ikke kunne indlede en sag om barnets bopæl. Der vil være merudgifter forbundet med, at sagsbehandlere i Familieretshuset skal foretage registreringer af delt bopæl i CPR-systemet på vegne af enige forældre. Til finansiering af dette forventes en merudgift på 0,4 mio. kr. om året (2019-pl).

Det foreslås endvidere, at ægtefæller med fællesbørn under 18 år, der søger om skilsmisse efter § 29 i ægteskabsloven, skal gennem en refleksionsperiode. I denne periode skal de gennemføre et obligatorisk digitalt baseret forløb om konflikthåndtering m.v. Familieretshuset skal stille dette værktøj til rådighed. Der vil i denne forbindelse være merudgifter til licensbetaling på forventeligt 1,1 mio. kr. om året (2019-pl).

For så vidt angår den foreslåede medvirken af børnesagkyndige fra Børneenheden i forbindelse med sager om fuldbyrdelse af forældreansvar efter retsplejeloven bemærkes det, at der er tale om opgaver, der allerede i dag varetages af domstolene. Den foreslåede anvendelse af børnesagkyndige fra Børneenheden i Familieretshuset forventes derfor dækket af den allerede eksisterende finansiering hertil, der findes i domstolene. Den foreslåede mulighed for i forbindelse med en fuldbyrdelsessag kortvarigt at kunne tilbageholde den forælder, som ikke efterlever en aftale eller afgørelse, for-

ventes ligeledes dækket af domstolenes eksisterende finansiering af fuldbyrdelsessager, mens forslaget om mulighed for hjemvisning til fornyet behandling i Familieretshuset som afslutning af en fuldbyrdelsessag forventes dækket af Familieretshusets finansiering af opgavevaretagelsen som sådan.

For så vidt angår de ikke-familieretlige opgaver, der varetages af Statsforvaltningen, og som med lovforslaget foreslås tilbageført til hvervgiverne, er lovforslaget udgiftsneutralt. Ændringerne foreslås gennemført ud fra princippet om, at pengene følger opgaven. Betydningen af dette beskrives i nedenstående.

Med lovforslaget foreslås endvidere, at direktøren for Ankestyrelsen overtager hvervet som stiftamtmand. Denne opgave varetages aktuelt af direktøren for Statsforvaltningen. Som følge af opgaveoverdragelsen overføres 0,1 mio. kr. (2019-pl) til Økonomi- og Indenrigsministeriet.

For så vidt angår Sundheds- og Ældreministeriet drejer det sig om opgaver efter lov om assisteret reproduktion. Opgaverne overføres fra Statsforvaltningen til regionerne. Der overføres i denne forbindelse en bevilling på 0,6 mio. kr. (2019-pl) til regionerne. Dette beløb kan dog først endeligt fastlægges efter DUT-forhandling med de regionale parter.

Opgaver, der i Statsforvaltningen i 2016 blev håndteret af mindre end 0,5 faglige årsværk, får ikke tilført bevilling i forbindelse med opgaveoverførslen. Det drejer sig om opgaver efter strandingsloven, lov om tillæg til strandingsloven, forordning ang. Strandings-Commissionaires Sallarium, forordning ang. Dykkervæsenet m.v., midlertidig lov om landboforeningers og husmandsforeningers auktioner m.v., funktionærloven, udstykningsloven, hegnsloven, almenlejeloven, boligreguleringsloven og lov om superficære fæste- og lejeforhold.

Med kongelig resolution af 28. november 2016 blev forretningernes fordeling mellem ministerierne ændret. I forlængelse heraf blev en række ikke-familieretlige opgaver, som Statsforvaltningen varetog på forskellige områder, henlagt til andre myndigheder. Det drejer sig om opgaver efter masteloven, lov om anvendelse af tvang i psykiatrien og byfornyelsesloven. For disse opgaver er ressourcerne til varetagelse af opgaverne overført i forbindelse med overførelsen af opgaven i umiddelbar forlængelse af udstedelsen af kongelig resolution af 28. november 2016.

Partierne bag satspuljen er enige om at tilvejebringe finansieringen af merudgifterne ved udmøntningen af satspuljen for 2019.

Lovforslaget følger principperne for digitaliseringsklar lovgivning, herunder bemærkes særligt den i lovforslagets § 2, nr. 13, foreslåede § 42 a, stk. 2, i ægteskabsloven om et obligatorisk digitalt forløb i sager om bevilling til skilsmisse efter § 29 i ægteskabsloven.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

I det nye familieretlige system skal alle familieretlige sager indledes i Familieretshuset, og sagerne behandles og afgøres af enten Familieretshuset eller familieretten. Der vil af hensyn til parternes retssikkerhed være øget domstolsinddragelse i komplicerede og konfliktfyldte familieretlige sager. Dette indebærer dog også, at i komplicerede og konfliktfyldte sager, der efter den gældende ordning afgøres administrativt, skal parterne som udgangspunkt møde i retten, og de skal selv afholde eventuelle advokatudgifter i forbindelse hermed, medmindre de opfylder betingelserne for at få fri proces.

Derimod vil alle enkle sager blive afgjort administrativt på skriftligt grundlag. Dette vil for en række borgere betyde, at de ikke behøver at møde i retten, og at de ikke behøver at afholde udgifter til advokat.

Endvidere vil en part kunne anmode om, at en afgørelse truffet af Familieretshuset indbringes for familieretten. Dette indebærer en forbedring af borgernes retsstilling, fordi Statsforvaltningens familieretlige afgørelser i dag alene kan påklages administrativt til Ankestyrelsen, hvis afgørelser alene kan indbringes for retten efter § 63 i grundloven.

Endelig indebærer det nye familieretlige system, at sager efter ægteskabsloven, der i dag alene behandles af domstolene, fremover skal indledes i Familieretshuset ved anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning, som Familieretshuset stiller til rådighed. Det drejer sig bl.a. om ændring af aftaler indgået i forbindelse med separation og skilsmisse.

De i § 1, nr. 1 og 3, foreslåede bestemmelser understreger, at hensynet til barnet ved afgørelsen af sager efter forældreansvarsloven skal sættes over alle andre hensyn, og barnets ret til beskyttelse mod vold m.v. fremhæves. I tråd hermed foreslås kriterierne for at fuldbyrde en afgørelse eller aftale om forældreansvar, sådan at dette alene kan ske under hensyn til barnet og skal varetage barnets bedste. Det er ligeledes en forudsætning for fuldbyrdelse, at der ikke er grundlag for at henvise sagen til fornyet behandling i Familieretshuset. Et andet element i tilpasningen af reglerne om fuldbyrdelse er, at det bliver muligt kortvarigt at tilbageholde en forælder, der ikke efterlever en afgørelse eller aftale om forældreansvar. Der henvises til det ved lovforslagets § 15, nr. 19, foreslåede kapitel 42 b i retsplejeloven.

Endvidere tydeliggøres med forslaget § 1, nr. 35, at en part ikke er forpligtet til at deltage i et møde med den anden part i en forældreansvarssag, hvis parten eller partens barn har været udsat for voldelig adfærd fra den anden part. Dette foreslås ligeledes at gælde ved vilkårsforhandling i sager om separation og skilsmisse, jf. forslaget § 2, nr. 10.

Forslagets § 1, nr. 17, indebærer, at enige forældre med fælles forældremyndighed får mulighed for at aftale delt bopæl for barnet og få aftalen registreret i CPR. En aftale om delt bopæl indebærer, at forældrene skal være enige om alle beslutninger vedrørende barnet, herunder om overordnede forhold i barnets daglige liv.

Efter forslaget § 1, nr. 16, skal et barn i en periode på 3 måneder efter forældres samlivsophævelse have delt bopæl med den virkning, at forældrene skal være enige om alle beslutninger, og at en forælder som udgangspunkt ikke kan søge om at blive bopælsforælder.

For ægtefæller med fælles barn under 18 år, der ønsker skilsmisse uden forudgående separation, såkaldt direkte skilsmisse, indføres der med forslaget § 2, nr. 13, en refleksionsperiode på 3 måneder, i hvilken ægtefæller skal gennemføre et obligatorisk digitalt forløb, der bl.a. giver dem viden om og redskaber til at håndtere barnets behov i brudsituationen. Dermed afskaffes muligheden for direkte skilsmisse for disse ægtepar.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget har ikke EU-retlige konsekvenser.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 28. juni 2018 til den 24. august 2018 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.: 3F - Fagligt Fælles Forbund, Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut), AC-Børnehjælp, Adoption & Samfund, Adoptionsnævnet, Adop-

tionspolitisk Forum, Adoptionstrekanten, Advokatrådet, Akademikerne, Alternativet, Alzheimerforeningen, Amnesty International, Andelsboligforeningernes Fællesrepræsentation, Ankestyrelsen, ATP, Barnets Tarv Nu, Bedre Psykiatri - landsforeningen for pårørende, Biskopperne, Boligselskabernes Landsforening, BOSAM, BUPL, Byggesocietetet, Bygherreforeningen i Danmark, Byretterne, Børn og Familier, Børne- og Kulturchefforeningen, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Centralorganisationernes Fællesudvalg, Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Danish International Adoption, Danmarks Lejerforeninger, Danmarks Lærereforening, Danmarks Provsteforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Byggeri, Dansk Erhverv, Dansk Fertilitetselskab, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Folkeparti, Dansk Handicapforbund, Dansk Industri, Dansk Psykiatrisk Selskab, Dansk Psykolog Forening, Dansk Retspolitisk Forening, Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi, Dansk Selskab for Psykosocial Rehabilitering, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Danske Arveretsadvokater, Danske Familieadvokater, Danske Handicaporganisationer, Danske Patienter, Danske Regioner, Dansk Sygeplejeråd, Danske Udlejere, Danske Ældreråd, Datatilsynet, Demenskoordinatorer i Danmark, Den Danske Dommerforening, Den Danske Præsteforening, Det Centrale Handicapråd, Det færøske sundheds- og indenrigsministerium, Det grønlandske Departement for Sociale Anliggender og Justitsvæsenet, Det Konservative Folkeparti, Det Kriminalpræventive Råd, Det Sociale Netværk, Digitaliseringsstyrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandforening, Domstolsstyrelsen, DUKH, Enhedslisten, Fabu, FADD, FOA, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Hegnsyn i Danmark, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Foreningen Far til Støtte for Børn og Forældre, Foreningen for ledere af sundhedsordninger for børn og unge, Foreningen Mor, ForældreLANDSforeningen FBU, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Godfar, HK/kommunal, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Husleje- og Beboerklagenævnsforeningen, Institut for Menneskerettigheder, KFUM's sociale arbejde, KL, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte, Koreaklubben, Kristelig Fagbevægelse, Kristendemokraterne, Kvinderådet, Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Landbrug og Fødevarer, Landsforeningen, BoPaM, Landsforeningen Bæredygtigt Landbrug, Landsforeningen BØRN og Samvær, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), Landsforeningen af Menighedsråd, Landsforeningen af socialpædagoger, Landsforeningen af tidligere og nuværende psykiatrirbrugere, Landsforeningen for børn og forældre, Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner, Landsforeningen for ufrivilligt barnløse, Landsforeningen LEV, Liberal Alliance, Livsværk, LO, LOS - de private sociale tilbud, Lejernes Landsorganisation i Danmark, Lægeforeningen, Mandecentret, Mødrehjælpen, Nye Borgerlige, Plejefamiliernes landsforening, Politiforeningen, Procesbevillingsnævnet, Psykiatrifonden, Radikale Venstre, Red Barnet, Regionernes Lønnings- og Takstnævnet, Retsikkerhedsfonden, Rigsombudsmanden i Grønland, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Røde Kors, Rådet for Etniske Minoriteter, Rådet for Socialt Udsatte, SIND, Selveje Danmark, Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Socialpædagogernes Landsforbund, Socialstyrelsen, Socialt Lederforum, Socialtilsyn Hovedstaden, Socialtilsyn Midt, Socialtilsyn Nord, Socialtilsyn Syd, Socialtilsyn Øst, Statsforvaltningen, Stiftsøvrighederne, Sundheds- og Indenrigsministeriet på Færøerne, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), TABUKA, Tænketanken Adoption, Udbetaling Danmark, Ungdommens Røde Kors, Ungdomsringsen, Unicef Danmark, Venstre, Vestre Landsret, Ældre Sagen, Østre Landsret og 121 Adoption.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Mindreudgifter for staten på 0,5 mio. kr. i 2019 og 0,6 mio. kr. i 2020 og frem.	Merudgifter for staten på 1,4 mio. kr. i 2019 og 1,5 mio. kr. i 2020 og frem. Merudgifter for regionerne på 0,5 mio. kr. i 2019 og 0,6 mio. kr. i 2020 og frem.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Administrative konsekvenser for Familieretshuset ved registrering af aftaler om delt bopæl og administration af kravet om en refleksionsperiode ved skilsmisse.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Med forslaget får borgerne mulighed for at få alle familieretlige sager behandlet af domstolene. Hensynet til barnet gøres til det vigtigste hensyn i forældreansvarsloven, og barnets ret til beskyttelse mod vold m.v. fremhæves. Kriterierne for fuldbyrdelse af forældreansvar ændres, sådan at dette alene kan ske under hensyn til barnet og til varetagelse af barnets bedste. Endvidere må der ikke være grundlag for at henvise sagen til behandling i Familieretshuset. For at skåne barnet ved fuldbyrdelsen gøres det muligt kortvarigt at tilbageholde en forælder, der ikke efterlever en afgørelse eller aftale om forældreansvar. Forældre med fælles forældremyndighed får mulighed for at aftale, at deres barn skal have delt bopæl med den virkning, at de skal være enige om alle beslutninger vedrørende barnet.	Ægtefæller med fælles børn under 18 år, der ønsker skilsmisse uden forudgående separation, har ikke adgang til direkte skilsmisse og skal igennem en refleksionsperiode på tre måneder, i hvilken de skal gennemføre et obligatorisk digitalt forløb. Endvidere skal barnet som udgangspunkt have delt bopæl i tre måneder efter samlivsophævelsen. I den periode kan der som udgangspunkt ikke rejses sag om barnets bopæl.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Af § 1 i forældreansvarsloven fremgår, at børn og unge under 18 år er under forældremyndighed, medmindre de har indgået ægteskab.

Forældreansvarsloven indeholder ikke en formålsbestemmelse, men det følger af lovens § 4, at afgørelser efter loven skal træffes

ud fra, hvad der er bedst for barnet. Bestemmelsen indeholder dermed lovens grundlæggende princip om, at de myndigheder, der behandler sager efter forældreansvarsloven, altid skal varetage hensynet til barnets bedste.

Efter § 2, stk. 1 og 2, i forældreansvarsloven skal forældremyndighedens indehaver drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om dets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov. Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for

sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling.

Når forældre har fælles forældremyndighed, kræver væsentlige beslutninger vedrørende barnets forhold efter § 3, stk. 1, enighed mellem forældrene. Den forælder, som barnet har bopæl hos, kan dog træffe afgørelse om overordnede forhold i barnets daglige liv.

Det foreslås, at der i § 1 i forældreansvarsloven indsættes en formålsbestemmelse, der som et generelt princip fastslår, at i alle forhold, som er omfattet af forældreansvarsloven, skal hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse komme i første række.

Med den foreslåede nye formålsbestemmelse understreges det, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse skal komme i første række både for forældremyndighedens indehaver og for Familieretshuset og familieretten, når der træffes beslutninger om barnets forhold.

Den foreslåede bestemmelse tager ligesom § 4 i forældreansvarsloven afsæt i artikel 3 i FN's Børnekonvention. Efter artikel 3 i børnekonventionen skal barnets bedste komme i første række ved alle foranstaltninger vedrørende barnet. Endvidere skal deltagerstaterne sikre barnet den beskyttelse og omsorg, der er nødvendig for barnets trivsel under hensyntagen til de rettigheder og pligter, der gælder for barnets forældre, værge eller andre personer med juridisk ansvar for barnet, og deltagerstaterne skal med henblik herpå træffe alle passende lovgivningsmæssige og administrative forholdsregler.

Den foreslåede formålsbestemmelse i § 1 i forældreansvarsloven indebærer, at forældremyndighedens indehaver ved udøvelsen af de forpligtelser og beføjelser, der følger af §§ 2 og 3 i forældreansvarsloven til at drage omsorg for barnet og træffe afgørelse om dets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov, skal tage hensyn til formålsbestemmelsen.

Formålsbestemmelsen har ligesom § 4 i forældreansvarsloven betydning for alle sager, der behandles og afgøres efter forældreansvarsloven. Hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse har således forrang over andre hensyn ved alle afgørelser efter forældreansvarsloven - både midlertidige og endelige - om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt.

Formålsbestemmelsen har navnlig betydning for forståelsen af § 19 i forældreansvarsloven, hvorefter barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos. Formålsbestemmelsen skal således tydeliggøre, at ved afgørelser om barnets ret til kontakt med begge forældre, skal afgørelsen træffes ud fra barnets perspektiv. Der er således ikke tale om en ret for en forælder til at have kontakt med barnet, som går forud for hensynet til barnet. Det forhold, at det er samværsforælderen, og ikke barnet, der kan anmode om fastsættelse af samvær, ændrer ikke dette.

Den foreslåede formålsbestemmelse understøttes af § 4 i forældreansvarsloven, der med lovforslagets § 1, nr. 3, foreslås ændret bl.a. med henblik på at tydeliggøre, at Familieretshuset og familieretten ved afgørelser efter forældreansvarsloven skal have fokus på, at afgørelsen skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare.

Begrundelsen for forslaget om at indsætte en formålsbestemmelse i forældreansvarsloven er navnlig at tydeliggøre, at barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse altid skal komme i første række, og at disse hensyn skal vægtes over andre hensyn i sager efter forældreansvarsloven, herunder over hensynet til forældrene.

Det foreslås samtidigt, at bestemmelsen i den gældende § 1 videreføres uændret som § 1a. Det foreslås således, at børn og unge under

18 år fortsat er under forældremyndighed, medmindre de har indgået ægteskab.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3, og bemærkningerne hertil, for så vidt angår den foreslåede bestemmelse i § 4, 2. pkt., i forældreansvarsloven. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 2

Det fremgår af § 3, stk. 1, 1. pkt., i forældreansvarsloven, at når forældre har fælles forældremyndighed, kræver væsentlige beslutninger vedrørende barnets forhold enighed mellem forældrene.

Bestemmelsen i § 3, stk. 1, 2. pkt., vedrører ligeledes situationer, hvor forældrene har fælles forældremyndighed. Her fastlægges bestemmelsen, at den forælder, som barnet har bopæl hos efter forældreansvarsloven (bopælsforælderen), kan træffe afgørelse om overordnede forhold i barnets daglige liv, herunder hvor i landet barnets bopæl skal være. Bopælsforælderen kan således selvstændigt tage stilling til større spørgsmål af dagligdags karakter, såsom beslutninger vedrørende daginstitution og spørgsmål om barnets daglige velbefindende, herunder om barnet skal gå til skolepsykolog, deltage i en børnegruppe, modtage børnesagkyndig rådgivning eller lignende. Bopælsforælderen kan også bestemme, hvor i landet barnet skal have bopæl.

Efter den familieretlige lovgivning kan kun den ene forælder være bopælsforælder med de beslutningskompetencer, der følger af § 3, stk. 1, 2. pkt., i forældreansvarsloven, mens den anden forælder betegnes som samværsforælder. Også i en situation, hvor et barn bor fast lige meget hos hver forælder, vil kun den ene forælder have status af bopælsforælder efter forældreansvarsloven.

Det foreslås, at der som § 3, stk. 1, 3. pkt., indsættes en ny bestemmelse, hvorefter forældre med fælles forældremyndighed skal være enige om de overordnede forhold i barnets daglige liv, som en bopælsforælder efter § 3, stk. 1, 2. pkt., selvstændigt kan tage stilling til, når barnet har delt bopæl i familieretlig forstand efter de i lovforslagets § 1, nr. 16 og 17, foreslåede nye bestemmelser i § 17, stk. 3, og § 18 a, stk. 1, 1. pkt., i forældreansvarsloven.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 17, stk. 3, har et barn i en periode på tre måneder efter forældrenes samlivsophævelse delt bopæl i familieretlig forstand, hvis forældrene har fælles forældremyndighed. Dette gælder dog ikke, hvis forældrene er enige om, hos hvem af dem barnet skal have bopæl efter forældreansvarsloven, dvs. hvem af dem der skal være bopælsforælder efter forældreansvarsloven. Efter den foreslåede bestemmelse i § 18 a, stk. 1, 1. pkt., kan forældre, der har fælles forældremyndighed, aftale, at barnet har delt bopæl.

Når et barn har delt bopæl, har ingen af forældrene status som bopælsforælder efter den familieretlige lovgivning, uanset hvor meget barnet opholder sig hos den ene eller den anden forælder, eller måske slet ikke opholder sig der. Barnet vil dog i relation til folkeregistrering (bopælsregistrering) i CPR fortsat kun have én bopælsregistrering.

Endvidere indebærer delt bopæl, at den ene forælder ikke selvstændigt kan tage stilling til større spørgsmål af dagligdags karakter vedrørende barnet, såsom hvilken daginstitution barnet skal gå i, eller hvor barnet skal bo. Det forudsættes således eksempelvis, at forældrene forud for, at barnet af den ene forælder skrives op til en daginstitution, har aftalt, hvilken institution barnet skal skrives op til.

Kravet om enighed mellem forældrene i forhold til overordnede forhold i barnets daglige liv har kun betydning mellem forældrene. Der er således tale om en ren familieretlig konstruktion. Den delte bopæl har derfor ikke betydning ved administrationen af lovgivning, der ikke er familieretlig, herunder f.eks. udbetaling af offentlige

ydelser knyttet til barnet og bopælsregistreringen i CPR af barnet efter CPR-loven. Myndigheder, der administrerer denne eller anden lovgivning, vil således ikke ved administrationen heraf tillægge den omstændighed, at der er delt bopæl, nogen betydning.

Den foreslåede bestemmelse i § 3, stk. 1, 3. pkt., ændrer ikke ved, at forældrene i kraft af den fælles forældremyndighed efter § 3, stk. 1, 1. pkt., også skal være enige om væsentlige beslutninger vedrørende barnets forhold.

For så vidt angår forældre, der efter den foreslåede bestemmelse i § 18 a, stk. 1, 1. pkt., i forældreansvarsloven har aftalt delt bopæl for barnet, er begrundelsen for forslaget, at forældre med fælles forældremyndighed, der ikke bor sammen, bør have mulighed for at indgå aftale om delt bopæl og få registreret det ligeværdige forældreskab, som de i kraft af aftalen har i forhold til deres barn. Der skabes således mulighed for at tilkendegive, at man er samarbejden- og ligeværdige forældre.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 16 og 17, og bemærkningerne hertil. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 3

Efter § 4 i forældreansvarsloven skal afgørelser efter loven træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet.

Begrebet barnets bedste skal til enhver tid tolkes som den bedste tænkelige løsning for det enkelte barn, og vurderingen af barnets bedste skal altid ske ud fra en individuel vurdering af det enkelte barns forhold. Vurderingen bygger på de foreliggende oplysninger om barnet, herunder oplysninger fra børnesagkyndige undersøgelser og sagkyndige erklæringer og på barnets egne synspunkter, alt efter barnets alder og modenhed. Der henvises til Folketingstidende 2006-07, tillæg A, s. 4427.

Ved vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, skal der tages hensyn til hovedprincipperne i forældreansvarsloven om, at et barn har ret til to forældre, og at forældrene skal tage ansvar for barnet, dels ved at drage omsorg for barnet, dels ved at samarbejde om væsentlige beslutninger om barnet. Der henvises til Folketingstidende 2006-07, tillæg A, s. 4486 f.

Forældreansvarsloven bygger således på en formodning om, at det er bedst for et barn at have kontakt med begge sine forældre. Det fremgår dog også af § 21, stk. 2 og 3, i forældreansvarsloven, at samvær fastsættes efter en konkret vurdering af barnets forhold, at fastsættelse af samvær kan afslås, og at en aftale eller afgørelse om samvær kan ændres eller ophæves. Det vil eksempelvis i udgangspunktet være tilfældet, hvis en forælder har udøvet vold mod barnet, ligesom vold mod den anden forælder kan føre til, at barnets kontakt til den voldelige forælder afskæres. Der henvises til Folketingstidende 2006-07, tillæg A, s. 4462.

Er en samværsforælder dømt for kriminalitet, kan dette forhold efter en konkret vurdering også i sig selv føre til, at en ansøgning om samvær afslås, eller at et fastsat samvær ophæves, også selvom kriminaliteten hverken var rettet mod barnet eller barnets nærmeste. Dette vil være særligt aktuelt i forhold til sædelighedsforbrydelser mod børn.

Efter § 11 i forældreansvarsloven kan fælles forældremyndighed ophæves, hvis der er holdepunkter for at antage, at forældrene ikke kan samarbejde om barnets forhold til barnets bedste.

Bestemmelsen fik dette indhold ved en ændring af forældreansvarsloven i 2012 for herved at skabe større rum for at foretage et skøn over barnets bedste i forbindelse med en afgørelse om ophævelse af fælles forældremyndighed. Der henvises til Folketingstidende 2011-12, A, L 157 som fremsat, side 25.

De kriterier, som skulle inddrages i vurderingen af spørgsmålet om ophævelse af den fælles forældremyndighed forud for ændringen

af § 11 i forældreansvarsloven i 2012, skal efter lovændringen i 2012 fortsat inddrages, da disse forhold også vil have betydning for samarbejdspotentialer. Det vil således fortsat have betydning for vurderingen, hvis en forælder har udøvet vold eller lignende mod den anden forælder, barnet eller andre i familien. Voldsudøvelsen kan påvirke familien som helhed i en sådan grad, at det ikke kan antages at være i barnets interesse, at der i disse situationer dømmes til fælles forældremyndighed. Det samme vil være tilfældet, hvis der er sket seksuelle krænkelser af barnet, den anden forælder eller andre familiemedlemmer.

Det kan som udgangspunkt heller ikke anses for at være i barnets interesse, at der dømmes til fælles forældremyndighed, hvis en forælder er uegnet som forældremyndighedsindehaver, f.eks. på grund af massivt misbrug, en alvorlig psykisk lidelse eller andet, der gør forælderen uegnet til at deltage i væsentlige beslutninger vedrørende barnets liv. Der kan også være tale om, at en forælder ikke er interesseret i at varetage omsorgen for barnet og ved sin adfærd har vist, at den pågældende ikke har til hensigt at deltage i barnets liv. Det kan f.eks. være en forælder, som efter praksis ikke vil få samvær, eksempelvis fordi den pågældende ikke har formået at være i stabil kontakt med barnet eller har været fraværende i barnets liv i flere år, og den manglende kontakt kan tilskrives samværsforældrens egne forhold.

Som det fremgår ovenfor, kan retten kun ophæve den fælles forældremyndighed, hvis der er holdepunkter for at antage, at forældrene ikke kan samarbejde om barnets forhold til barnets bedste. Det betyder, at der skal kunne påvises konkrete holdepunkter for, at forældrene må antages ikke at kunne samarbejde - også fremadrettet - til bedste for barnet. Dette vil afhænge af en konkret vurdering, hvor det kan tillægges betydning, i hvilken grad forældrene kommunikerer med hinanden om barnet og barnets forhold, idet kommunikationen skal kunne danne fundament for et egentligt samarbejde.

Fælles forældremyndighed må således forudsætte, at forældrene realistisk set er i stand til sammen og inden for rimelig tid at blive enige om spørgsmål om barnet, og at forældrene ikke regelmæssigt har behov for myndighedernes hjælp til at kunne træffe beslutninger om barnet, uden at der opstår vedvarende konflikter. Manglende tillid til den anden forælder eller manglende vilje eller evne til at være fleksibel og tilpasse sin egen opfattelse til den anden forælders opfattelse kan indikere, at fælles forældremyndighed ikke er bedst for barnet.

Det foreslås, at der i § 4 i forældreansvarsloven som 2. pkt. indsættes en bestemmelse, hvorefter Familieretshuset og familieretten ved afgørelser efter forældreansvarsloven skal have fokus på, at afgørelsen skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold og anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at barnet er vidne til vold. Bestemmelsen supplerer den gældende bestemmelse i § 4, hvorefter afgørelser efter forældreansvarsloven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet.

Med forslaget tydeliggøres forståelsen af barnets bedste, herunder at det er barnets samlede situation, der skal tages hensyn til. Efter forslaget præciseres det, at ud over at alle afgørelser efter forældreansvarsloven skal være bedst for barnet, skal myndighederne ved alle afgørelser også have fokus på barnets trivsel og på at skærme barnet mod vold og anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare. Herunder skal myndighederne have fokus på at beskytte barnet mod den skade og fare, der ligger i som barn at være vidne til vold. Sidstnævnte kan bl.a. have selvstændig betydning, hvis barnet tidligere har været vidne til vold mellem forældrene, eller hvis der har været vold mellem forældrene, som barnet ikke har været vidne til, men hvor der er risiko for fremtidig vold,

som barnet kan blive vidne til. Det har ikke betydning hvem, der har været offer for volden, og bestemmelsen har derfor også betydning, hvis der f.eks. har været vold i forholdet mellem en forælder og dennes samlever.

Bestemmelsen understøtter således den i lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede nye formålsbestemmelse i § 1 i forældreansvarsloven. Der henvises til bemærkningerne hertil.

Ændringen tydeliggør endvidere myndighedernes forpligtelse til at beskytte barnet mod vold eller anden handling, der udsætter det for skade eller fare, når der træffes afgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær.

Ændringen vil have betydning for alle afgørelser - både midlertidige og endelige - om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt.

Der er med ændringen af § 4 ved indsættelse af et nyt 2. pkt. ikke tilsigtet en begrænsning af de allerede eksisterende muligheder for at afskære eller begrænse et barns kontakt til en forælder, hvor det efter en konkret vurdering må anses for at være bedst for barnet.

Begrundelsen for den foreslåede tilføjelse til § 4 i forældreansvarsloven er at tydeliggøre, at Familieretshuset og familieretten gennem deres afgørelser er forpligtede til at fokusere ikke blot på barnets bedste, men også på barnets trivsel, og at de samtidig er forpligtet til at modvirke, at et barn bliver udsat for skadelige eller farlige handlinger.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 4

Efter § 46, stk. 1, i forældreansvarsloven kan Statsforvaltningen behandle en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær m.v., hvis betingelserne i § 448 f i retsplejeloven er opfyldte. Disse bestemmelser indeholder reglerne om domstolens internationale kompetence til at behandle sager om forældreansvar.

Med lovforslagets § 15, nr. 14, foreslås det, at § 448 f i retsplejeloven uden indholdsmæssige ændringer videreføres som § 448 g i retsplejeloven.

Det foreslås, at § 46, stk. 1, i forældreansvarsloven ændres sådan, at det fremgår af bestemmelsen, at Familieretshuset kan behandle en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær m.v., hvis betingelserne i § 448 g i retsplejeloven er opfyldte.

De foreslåede ændringer af § 46, stk. 1, i forældreansvarsloven indebærer, at Familieretshusets internationale kompetence til at behandle en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær m.v., er reguleret i § 448 g i retsplejeloven.

Begrundelsen for forslaget er, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshusloven foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær m.v. Der henvises til den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede bestemmelse i § 30 a, stk. 2, i forældreansvarsloven.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.1.

Til nr. 5

Forældreansvarsloven indeholder en række bestemmelser, der vedrører Statsforvaltningen, og som indeholder henvisning til "statsforvaltningen". Det drejer sig efter §§ 9, 10 og 13, stk. 1, om, at aftale om forældremyndighed mellem forældrene skal anmeldes til Statsforvaltningen, efter § 19, stk. 4, at bopælsforælderen kan anmode Statsforvaltningen om at indkalde den anden forælder til et møde om samvær, hvis der ikke eller kun i begrænset omfang er samvær, efter § 28 om midlertidig forældremyndighed, når forældremyndighedsindehaveren er forhindret i at træffe beslutninger om barnets forhold, efter § 29 a om kontaktbevarende samvær, efter § 33, stk. 2, om færdiggørelse af børnesagkyndige undersøgelser eller andre undersøgelser efter sagens indbringelse for retten, efter

§ 35 med tilhørende overskriften om barnets adgang til at anmode Statsforvaltningen om at indkalde forældrene til et møde om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, samt efter § 41, stk. 5, der efter lovforslagets § 1, nr. 49, bliver stk. 2, om muligheden for at påklage en afgørelse om orientering om barnet til Statsforvaltningen.

Det foreslås, at ovennævnte bestemmelser ændres således, at der i bestemmelserne henvises til Familieretshuset i stedet for til Statsforvaltningen.

De foreslåede ændringer er begrundede i, at Statsforvaltningen med forslaget til lov om Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det vil være Familieretshuset eller familieretten, der behandler de sager efter forældreansvarsloven, som Statsforvaltningen behandler i dag, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

De sager, der er omfattet af § 19, stk. 4, og § 35 i forældreansvarsloven er imidlertid ikke sager, hvor der skal træffes en materiel afgørelse, og de skal derfor kun behandles af Familieretshuset. Efter § 15, stk. 4, i forslaget til Familieretshusloven behandles sager efter § 35 i forældreansvarsloven af Børneenheden i Familieretshuset.

§§ 9, 10, 13 og 29 a i forældreansvarsloven vedrører sager, der efter § 5, stk. 2, nr. 1, og § 6, stk. 2, nr. 3, i forslaget til Familieretshusloven alene skal behandles af Familieretshuset.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 6

Det fremgår af § 1, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 146 af 22. februar 2016 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v., at der ikke kan modtages anmeldelse af aftale om ophør af fælles forældremyndighed eller overførsel af forældremyndigheden fra den ene forælder til en anden, som er indgået før barnets fødsel, eller anmeldelse af en tidsbegrænset eller i øvrigt betinget aftale om forældremyndighed.

Det foreslås, at det indsættes som § 10 a i forældreansvarsloven, at en aftale om forældremyndighed efter §§ 9 og 10 i forældreansvarsloven ikke er gyldig, hvis den er indgået inden barnets fødsel, eller aftalen er betinget eller tidsbegrænset.

Bestemmelsen finder anvendelse for aftaler efter §§ 9 og 10 i forældreansvarsloven. Dette omfatter aftaler mellem forældre om, at de har fælles forældremyndighed, og aftaler mellem forældre, der har fælles forældremyndighed, om, at den ene forælder har forældremyndigheden alene. Sådanne aftaler er efter den foreslåede bestemmelse ikke gyldige og kan derfor heller ikke anmeldes til Familieretshuset.

Bestemmelsen er en videreførelse af § 1, stk. 4, i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. Det findes af ordensmæssige hensyn, og da der kan være tvivl om klarheden i hjemmelsgrundlaget, at bestemmelsen bør fremgå af forældreansvarsloven.

Til nr. 7 og 8

Efter § 11, 1. pkt., i forældreansvarsloven træffer retten afgørelse om forældremyndighed i sager, hvor der fælles forældremyndighed, forældrene ikke lever sammen, og forældrene er uenige om forældremyndigheden. Det fremgår videre af § 11, 2. pkt., at retten kun kan ophæve den fælles forældremyndighed, hvis der er holdepunkter for at antage, at forældrene ikke kan samarbejde om barnets forhold til barnets bedste.

Det foreslås, at § 11 ændres således, at det ikke fremgår af bestemmelsen, hvilken myndighed der træffer afgørelse om forældremyndighed i sager omfattet af bestemmelsen.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshusloven foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgø-

relse om forældremyndighed, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede nye bestemmelse i § 30 a, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 9

Det fremgår af § 13, stk. 1, i forældreansvarsloven, at forældre kan aftale at overføre forældremyndigheden fra den ene forælder til den anden. Aftalen skal anmeldes til Statsforvaltningen for at være gyldig. Det fremgår af § 13, stk. 1, 3. pkt., at hvis en sag om forældremyndighed er indbragt for retten kan anmeldelse ske hertil.

Det foreslås, at § 13, stk. 1, 3. pkt., ændres således, at der i bestemmelsen henvises til, at anmeldelse af en aftale om overførelse af forældremyndighed kan ske til familieretten, hvis en sag om forældremyndighed er indbragt herfor.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at det med §§ 27 og 32 i forslaget til Familieretshusloven foreslås, at sager om forældremyndighed indbringes for familieretten til afgørelse.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.4.

Til nr. 10

Det fremgår af § 13, stk. 2, i forældreansvarsloven, at forældremyndighed ved aftale kan overføres til en andre end barnets forældre. Forældremyndigheden kan efter bestemmelsen overføres, så den deles mellem et ægtepar eller et samlevende par. Det par, der får overført forældremyndigheden, kan være den ene af barnets forældre og dennes ægtefælle eller samlever. Aftalen skal godkendes af Statsforvaltningen. Det er dog retten, der godkender aftalen, hvis retten har en sag om forældremyndigheden over det pågældende barn under behandling på det tidspunkt, hvor aftalen indgås.

Det foreslås, at § 13, stk. 2, ændres således, at det fremgår af bestemmelsen, at en aftale om overførelse af forældremyndighed til andre end barnets forældre godkendes af Familieretshuset eller familieretten.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshusloven foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der behandler en sag om godkendelse af aftale om overførelse af forældremyndighed til andre end barnets forældre, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2. Bestemmelsen giver ikke forældrene mulighed for selv at bestemme, om aftalen skal godkendes af Familieretshuset eller familieretten. Godkendelseskompetencen fastlægges som led i visitationen af sagen efter § 4 i forslaget til Familieretshusloven.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 11

Det fremgår af § 1, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 146 af 22. februar 2016 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v., at der ikke kan modtages anmeldelse af aftale om ophør af fælles forældremyndighed eller overførelse af forældremyndigheden fra den ene forælder til en anden, som er indgået før barnets fødsel, eller anmeldelse af en tidsbegrænset eller i øvrigt betinget aftale om forældremyndighed.

Det fremgår videre af § 3, stk. 2, i bekendtgørelsen, at hvis der ydes vederlag eller betaling for tabt arbejdsfortjeneste til indehaveren af forældremyndigheden, kan en aftale om overførelse af forældremyndighed til andre end forældre ikke godkendes.

Det foreslås, at det indsættes som § 13, stk. 3, i forældreansvarsloven, at en aftale om forældremyndighed efter § 13, stk. 1 eller 2, i forældreansvarsloven ikke er gyldig, hvis den er indgået inden barnets fødsel, eller aftalen er betinget eller tidsbegrænset. Det foreslås endvidere, at en aftale efter § 13, stk. 2, i forældreansvarsloven om overførelse af forældremyndighed til andre end forældrene

ikke er gyldig, hvis der ydes vederlag eller betaling for tabt arbejdsfortjeneste til forældremyndighedens indehaver.

Bestemmelsen er en videreførelse af § 1, stk. 4, og § 3, stk. 2, i bekendtgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. Det findes af ordensmæssige hensyn, at bestemmelsen bør fremgå af forældreansvarsloven.

Til nr. 12

Det fremgår af § 14, stk. 1, i forældreansvarsloven, at retten kan bestemme, at der skal være fælles forældremyndighed, eller at forældremyndigheden skal overføres til den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden. Afgørelse træffes efter anmodning fra den forælder, der ikke har forældremyndigheden.

Det fremgår af § 14, stk. 2, i forældreansvarsloven, at retten kan ændre en aftale efter § 13, stk. 2, om overførelse af forældremyndighed til andre end forældre. Ligeledes kan retten ændre en afgørelse om forældremyndighed ved død efter §§ 15 og 15 a.

Det foreslås, at § 14 affattes således, at det fremgår af bestemmelsens *stk. 1*, at det efter anmodning fra en forælder, der ikke har forældremyndigheden, kan bestemmes, at der skal være fælles forældremyndighed, eller at forældremyndigheden skal overføres til den anmodende forælder.

Den foreslåede bestemmelse er en videreførelse af den gældende bestemmelse i § 14, stk. 1, dog således at det ikke fremgår, hvilken myndighed der træffer afgørelse efter bestemmelsen.

Den foreslåede bestemmelse omfatter alle tilfælde, hvor den ene forælder har forældremyndigheden alene, hvad enten der er tale om, at den ene forælder har forældremyndigheden alene efter loven, efter aftale eller efter dom.

Afgørelse efter den foreslåede bestemmelse skal i lighed med efter gældende ret træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, jf. § 4 i forældreansvarsloven. Dog således at der i overensstemmelse med den i § 1, nr. 3, foreslåede ændring af § 4 i forældreansvarsloven også skal være fokus på, at afgørelser skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Derudover har den i § 1, nr. 1, foreslåede § 1 betydning, idet det fremgår af denne bestemmelse, at i alle forhold efter forældreansvarsloven skal hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse komme i første række.

Det foreslås endvidere med § 14, *stk. 2*, at aftaler efter § 13, stk. 2, og afgørelser efter §§ 15 og 15 a kan ændres.

Denne bestemmelse er ligeledes en videreførelse af den gældende § 14, stk. 2, i forældreansvarsloven, dog således det ikke fremgår, hvilken myndighed der træffer afgørelse om ændring af en aftale om forældremyndighed efter § 13, stk. 2, eller en afgørelse efter §§ 15 og 15 a.

Bestemmelsen fastsætter alene, at aftaler om forældremyndighed efter § 13, stk. 2, og afgørelser om forældremyndighed efter §§ 15 og 15 a kan ændres.

Den foreslåede nyaffattelse af § 14 i forældreansvarsloven er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshusloven foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse om forældremyndighed, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2. Den foreslåede nyaffattelse af bestemmelsen medfører ikke indholdsmæssige ændringer.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 13

Det fremgår af § 15, stk. 2 og 3, i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen i visse situationer træffer afgørelse om forældremyndighed efter en forælders død. Det drejer sig for det første efter stk. 2 om sager, hvor forældrene på tidspunktet for dødsfaldet havde

fælles forældremyndighed, barnet ikke havde bopæl hos den efterlevende forælder, og der er en anden end den efterlevende forælder, som anmoder om forældremyndigheden. For det andet drejer det sig efter stk. 3 om sager, hvor en forælder, som havde forældremyndigheden alene, dør, og hvor den efterlevende forælder og/eller andre anmoder om forældremyndigheden. Endelig drejer det sig efter stk. 3 om sager, hvor begge forældre dør, og hvor forældrene havde fælles forældremyndighed.

Bestemmelserne om, at ovennævnte afgørelser træffes af Statsforvaltningen, findes i § 15, stk. 2, 2. pkt., og § 15, stk. 3, 3. pkt.

Det foreslås, at § 15, stk. 2, 2. pkt., og § 15, stk. 3, 3. pkt., ophæves således, at det ikke fremgår af § 15, stk. 2 og 3, hvilken myndighed der træffer afgørelse om forældremyndighed i sager omfattet af de to bestemmelser.

De foreslåede ændringer er begrundede i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse om forældremyndighed i sager efter § 15, stk. 2 og 3, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 14

Det fremgår af § 15 a, stk. 1, i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen træffer afgørelse om, hvem der skal have forældremyndigheden, hvis den ene forælder har forvoldt den andens død, og forældrene havde fælles forældremyndighed, eller den efterlevende forælder havde forældremyndigheden alene.

Det foreslås, at § 15 a ændres således, at det ikke fremgår af bestemmelsen, hvilken myndighed der træffer afgørelse om forældremyndighed i sager omfattet af bestemmelsen.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse om forældremyndighed i sager om forældremyndighed, hvor den ene forælder har forvoldt den andens død, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 15

Det fremgår af § 15 a, stk. 2, i forældreansvarsloven, at hvis den ene forælder har forvoldt den anden forælders død, og den afdøde forælder havde forældremyndigheden alene, finder § 15, stk. 3, 1. og 2. pkt., i forældreansvarsloven tilsvarende anvendelse.

Det foreslås, at henvisningen i § 15 a, stk. 2, ændres således, at der blot henvises til, at § 15, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse i sager efter § 15 a, stk. 2.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at det med lovforslagets § 1, nr. 13, foreslås, at bestemmelsen i § 15, stk. 3, 3. pkt., i forældreansvarsloven, om, at det er Statsforvaltningen, der har afgørelseskompetencen, udgår. § 15, stk. 3, består derved alene af 1. og 2. pkt., hvorfor der ikke er behov for at specificere, at det alene er disse to bestemmelser i § 15, stk. 3, der finder tilsvarende anvendelse.

Til nr. 16

Det fremgår af § 17, stk. 1, i forældreansvarsloven, at retten kan træffe afgørelse om barnets bopæl, hvis forældrene ikke er enige om dette spørgsmål, og de har fælles forældremyndighed. Retten kan endvidere træffe afgørelse om, at barnet kan have bopæl hos en forælder, der har eller ønsker at have bopæl i udlandet, i Grønland eller på Færøerne. Efter § 17, stk. 2, kan retten ændre en aftale eller afgørelse om barnets bopæl.

Det foreslås, at § 17, stk. 1 og 2, affattes således, at det ikke fremgår af bestemmelserne, hvilken myndighed der træffer afgørelse

om barnets bopæl efter forældreansvarsloven, herunder ændring af en aftale eller afgørelse om barnets bopæl.

Den foreslåede nyaffattelse er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse om barnets bopæl, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2. Den foreslåede nyaffattelse medfører ikke indholdsmæssige ændringer af bestemmelserne.

Det foreslås endvidere, at der i § 17 som *stk. 3* indsættes en ny bestemmelse, der giver forældrene et ligeværdigt forældreskab og fastlægger delt bopæl i en overgangsperiode på tre måneder, når forældre med fælles forældremyndighed ophæver samlivet, medmindre de på tidspunktet for samlivsophævelsen er enige om, hos hvem af forældrene barnet skal bopæl efter forældreansvarsloven. I denne periode har ingen af forældrene således status som bopælsforælder efter forældreansvarsloven med de særlige beføjelser, der følger heraf.

Overgangsperioden på 3 måneder løber fra det tidspunkt, hvor forældrene har ophævet deres samliv. Samlivsophævelse anses for at være sket, når fællesskabet om bolig og husholdning, dvs. om det fælles hjem, afbrydes på grund af uoverensstemmelse. På dette tidspunkt fraflytter den ene forælder ofte det tidligere fælles hjem. I tilfælde af uenighed mellem forældrene om, hvornår samlivet blev ophævet, skal der foretages en konkret vurdering af sagens nærmere omstændigheder, f.eks. hvis forældrene ved samlivsophævelsen har opdelt boligen, og begge fortsat bebor denne. Familieretshuset kan yde generel vejledning om forståelsen af reglerne om delt bopæl efter § 17, stk. 3.

Bestemmelsen gælder for både gifte og ugifte forældre, der ophæver samlivet. For gifte forældre gælder bestemmelsen uanset, om der i forbindelse med samlivsophævelsen ansøges om separation eller skilsmisse. Og det er uden betydning for beregningen af overgangsperioden, om eller hvornår der indgives en ansøgning herom.

Med *stk. 3, 1. pkt.* foreslås det, at et barn af samlevende forældre med fælles forældremyndighed i de første tre måneder efter forældrenes samlivsophævelse har delt bopæl. Dette gælder ikke, hvis forældrene er enige om hos hvem af dem, barnet skal have bopæl efter forældreansvarsloven.

Hvis der ved samlivsophævelsen var uenighed om barnets bopæl, og forældrene på et tidspunkt efter samlivsophævelsen bliver enige om barnets bopæl og enten udformer en skriftlig aftale herom eller det ved deres handlinger kan konstateres, at de har indrettet sig efter, at de har lavet en mundtlig aftale, vil det forhold, at forældrene efterfølgende på ny bliver uenige om barnets bopæl inden for tre måneder efter samlivsophævelsen, ikke medføre, at § 17, stk. 3, igen finder anvendelse.

Hvis forældrene på tidspunktet for samlivsophævelsen er enige om barnets bopæl, vil en efterfølgende uenighed herom inden for tre-måneders-perioden ligeledes ikke medføre, at § 17, stk. 3, finder anvendelse.

Det foreslås med *stk. 3, 2. pkt.* at der i overgangsperioden på tre måneder kan indledes en sag om fastsættelse af samvær efter § 19 i forældreansvarsloven, sådan at den foreslåede ordning med delt bopæl ikke betyder, at f.eks. en fraflyttende forælder mister kontakten med barnet, men alene at der ikke kan indledes en sag om barnets bopæl efter § 17, stk. 1, i forældreansvarsloven. Bestemmelsen indebærer således, at Familieretshuset skal afvise at behandle en anmodning om at få truffet en afgørelse om barnets bopæl, medmindre betingelserne i stk. 4 for, at barnet i perioden ikke har delt bopæl, er opfyldte. Begrundelsen for dette er, at såfremt der kan indledes en sag om barnets bopæl, vil det ikke være muligt at skabe ro i forhold til denne beslutning, hvilket er formålet med forslaget.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 4, 1. pkt.* har barnet uanset den foreslåede bestemmelse i *stk. 3, 1. pkt.* ikke delt bopæl, hvis afgørende hensyn til barnets bedste taler imod dette, eller hvis begge forældre på tidspunktet for samlivsophævelsen flytter fra den adresse, hvor barnet var bopælsregistreret efter CPR-loven på dette tidspunkt. I disse tilfælde kan der uanset den foreslåede bestemmelse i *stk. 3, 2. pkt.* indledes en sag om barnets bopæl efter *stk. 1* inden for tre måneder efter samlivsophævelsen.

Formålet med den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* er at skabe ro om barnets bopælsforhold i en overgangsperiode på tre måneder efter en samlivsophævelse, når forældrene har fælles forældremyndighed og ikke er enige om barnets bopæl. Når barnet har delt bopæl, er ingen af forældrene bopælsforælder efter forældreansvarslovens regler herom. Retsvirkningerne af delt bopæl er efter den i lovforslagets § 1, nr. 2, foreslåede bestemmelse i § 3, *stk. 1, 3. pkt.*, i forældreansvarsloven, at afgørelse om overordnede forhold i barnets liv kræver enighed mellem forældrene.

Den delte bopæl har alene betydning i forældrenes indbyrdes forhold, og anden lovgivning administreres uafhængigt heraf, herunder reglerne i CPR-loven om bopælsregistrering af barnet og lovgivningen om udbetaling af offentlige ydelser knyttet til barnet. Et barn kan derfor også i perioden med delt bopæl efter den foreslåede § 17, *stk. 3*, efter CPR-loven skulle bopælsregistreres i CPR sammen med den fraflyttende forælder, hvis det ved en stillingtagen efter CPR-lovens § 8, *stk. 1*, kan lægges til grund, at barnet reelt har eller vil få sit faste hovedophold hos denne forælder. Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.2.

Bestemmelsen om delt bopæl forebygger, at forældrene i perioden lige efter samlivsophævelsen fokuserer på at blive udpeget som bopælsforælder efter forældreansvarsloven frem for at fokusere på barnets behov for mest mulig ro i situationen. Bestemmelsen har til formål i denne periode at fjerne konflikten om at være bopælsforælder.

Samtidig betyder den delte bopæl, at beslutningen om barnets fremtidige bopæl udskydes, så forældrene ikke straks ved samlivsophævelsen skal tage stilling til, hvor barnet skal bo. Dette giver forældrene mulighed for gennem eksempelvis Familieretshusets tilbud om en målrettet rådgivnings- og afklarings samtale om brudsituationen eller tilbud om børnesagkyndig rådgivning at finde en løsning på spørgsmålet om barnets bopæl.

Det forhold, at forældrene måtte være enige om, at barnet skal opholde sig lige meget hos dem begge, men ikke er enige om, hvem der skal være bopælsforælder efter forældreansvarsloven, betyder ikke, at forældrene ikke er omfattede af den foreslåede ordning. Sådanne forældre betragtes således også som uenige i forhold til den foreslåede bestemmelse i *stk. 3*.

Som det fremgår af bemærkningerne til § 1, nr. 2, behandles spørgsmålet om barnets bopælsregistrering efter CPR-loven i perioden med tvungen delt bopæl efter reglerne i § 8 i CPR-loven om folkeregistrering af børn. Delt bopæl efter den foreslåede bestemmelse i § 17, *stk. 3* i forældreansvarsloven har, ud over den begrænsning af § 8, *stk. 3, nr. 4*, i CPR-loven, som følger af lovforslagets § 39, nr. 2, ikke betydning for administration af disse regler og dermed ikke betydning for denne registrering i perioden med tvungen delt bopæl.

At der ikke kan indledes en sag om barnets bopæl betyder, at der ikke kan træffes en midlertidig afgørelse om barnets bopæl efter forældreansvarslovens § 26, da en sådan afgørelse kun træffes under behandlingen af en sag efter § 17, *stk. 1*, i forældreansvarsloven om barnets bopæl. Det foreslås derimod, at der kan indledes en sag om samvær bl.a. for at sikre, at der kan træffes en midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær efter § 29 a i forældreansvarsloven.

Forældrene kan på ethvert tidspunkt aftale, at barnet har delt bopæl efter den i lovforslagets § 1, nr. 17, foreslåede § 18 a i forældreansvarsloven. Der henvises til bemærkningerne hertil. Såfremt forældrene har aftalt delt bopæl i perioden på tre måneder efter samlivsophævelsen, og en eller begge forældre bringer aftalen til ophør inden for overgangsperioden, har barnet fortsat delt bopæl efter den foreslåede bestemmelse i § 17, *stk. 3*, medmindre den foreslåede bestemmelse i § 17, *stk. 4*, finder anvendelse. Forældrene kan ligeledes på ethvert tidspunkt indgå en aftale om barnets bopæl efter forældreansvarsloven med den konsekvens, at der ikke længere er delt bopæl efter § 17, *stk. 3*.

Muligheden for at varetage hensynet til det konkrete barn sikres ved, at der med den foreslåede bestemmelse i *stk. 4* altid kan træffes afgørelse om barnets bopæl efter forældreansvarsloven i de første tre måneder efter forældrenes samlivsophævelse, hvis afgørende hensyn til barnets bedste taler for at ophæve den delte bopæl.

De foreslåede bestemmelser i *stk. 4* finder f.eks. anvendelse, hvis den ene forælder har udsat den anden forælder eller barnet for vold, seksuelle krænkelse eller andre grænseoverskridende handlinger, eller hvis barnets psykiske eller fysiske velfærd er truet. Bestemmelsen finder også anvendelse, hvis forældrene på grund af et højt konfliktniveau ikke kan træffe fælles beslutninger af væsentlig betydning for barnet, som af hensyn til barnets trivsel ikke kan udsættes, eller der er andre forhold hos forældrene, såsom utroskab, der har så stor betydning for barnet og dets trivsel, at det ikke er til barnets bedste, at der er delt bopæl.

Det foreslås endvidere, at der ikke er delt bopæl, hvis begge forældre fraflytter familiens hidtidige hjem. Begrundelsen herfor er, at hvis begge forældre flytter fra den adresse, hvor barnet ved samlivsophævelsen var bopælsregistreret efter CPR-loven er, at det i denne situation er nødvendigt at tage stilling til, hos hvilken forælder barnet skal have bopæl.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2, og bemærkningerne hertil. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 17

Det fremgår af § 17 i forældreansvarsloven, at afgørelse om et barns bopæl træffes af retten, hvis barnets forældre har fælles forældremyndighed og ikke kan blive enige om barnets bopæl. Retten kan endvidere ændre en aftale eller afgørelse om barnets bopæl. Der er ikke mulighed for hverken ved aftale eller afgørelse at bestemme, at barnet har bopæl hos begge forældre.

Hvis der ikke er indgået en aftale eller truffet en afgørelse om barnets bopæl, anses barnet som udgangspunkt for at have bopæl efter forældreansvarsloven hos den forælder, der er bopælsregistreret i CPR sammen med barnet.

Det følger af § 3, *stk. 1, 2. pkt.*, i forældreansvarsloven, der omhandler situationer, hvor forældrene har fælles forældremyndighed, at bopælsforælderen kan træffe afgørelse om overordnede forhold i barnets daglige liv, herunder hvor i landet bopælen skal være, når der er fælles forældremyndighed.

Det foreslås, at der med en ny bestemmelse som § 18 a i forældreansvarsloven, gives forældre, der har fælles forældremyndighed, mulighed for at aftale, at barnet har bopæl hos begge forældre, dvs. at barnet har delt bopæl i familieretlig forstand.

Det følger af den foreslåede *stk. 1, 1. pkt.*, at der ikke stilles formkrav til aftalen. Aftalen er gyldig, når forældrene har indgået den, og den skal således ikke eksempelvis anmeldes til Familieretshuset eller registreres i CPR for at være gyldig.

Der stilles ikke andre krav til aftalen. Det er således ikke en forudsætning for aftalen, at barnet f.eks. er lige lang tid hos hver forælder, eller at forældrene bor i nærheden af hinanden. Det er foræl-

drene selv, der definerer, om det under de givne omstændigheder er muligt for dem at udøve et delt og samarbejdende forældreskab omkring barnet. Forældrene kan fastsætte betingelser i aftalen, f.eks. om den geografiske placering af deres bopæle, herunder hvor mange kilometer der maksimalt må være mellem deres respektive bopæle.

På grund af aftalens uformelle karakter foreslås det i *stk. 1, 2. pkt.*, at en aftale om delt bopæl ophører, når en af forældre meddeler det til den anden forælder. En forælder kan således ensidigt bringe en aftale om delt bopæl til ophør. Det foreslås videre med *stk. 1, 3. pkt.*, at efter ophør af en aftale om delt bopæl har barnet fortsat delt bopæl, indtil forældrene har indgået en aftale om barnets bopæl eller samvær, eller der er truffet en afgørelse om barnets bopæl efter § 17 i forældreansvarsloven, en midlertidig afgørelse om barnets bopæl efter § 26 i forældreansvarsloven, en afgørelse om samvær efter § 21 i forældreansvarsloven eller en midlertidig afgørelse om samvær eller kontaktbevarende samvær efter §§ 29 og 29 a i forældreansvarsloven. For så vidt angår aftaler og afgørelser om samvær bemærkes, at sådanne medfører bortfald af den delte bopæl, fordi der ved stillingtagen til den ene forælders ret til samvær også tages stilling til, at den anden forælder er bopælsforælder.

Bestemmelsen om, at den delte bopæl videreføres efter aftalens ophør, indtil der er indgået en aftale om barnets bopæl eller samvær eller truffet en afgørelse herom, finder ikke anvendelse, hvis den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* finder anvendelse.

Hensynet til at det kan være til barnets bedste, at barnet ikke har delt bopæl, varetages ved, at hver forælder kan indlede sag om barnets bopæl efter § 17, *stk. 1*, i forældreansvarsloven, og at der under en sådan sag kan træffes en midlertidig afgørelse om barnets bopæl efter § 26 i forældreansvarsloven.

Det foreslås med *stk. 2*, at hvis en aftale om delt bopæl indeholder betingelser om den geografiske placering af forældrenes bopæle, og en forælder har bragt aftalen til ophør, fordi den anden forælder ved at flytte ikke har overholdt disse betingelser, har barnet bopæl hos den forælder, der har overholdt aftalen.

Den foreslåede bestemmelse vedrører således alene aftaler om delt bopæl, der indeholder betingelser om, hvor forældrene har deres bopæl (folkeregisteradresse). Dette kan f.eks. være angivet ved en betingelse om, at forældrene ikke må flytte længere væk end et angivet antal kilometer fra den tidligere fælles bopæl eller fra et specifikt geografisk sted, der er defineret ved f.eks. adresseangivelse. Betingelsen skal være entydig og må ikke give anledning til fortolkningstvivl. Dette kan f.eks. sikres ved, at det i aftalen fremgår, at der ved beregningen af, hvorvidt en afstand fastlagt i kilometer er overholdt, anvendes reglerne om beregning af befordringsfradrag.

Hensynet til barnets bedste, f.eks. i situationer hvor den ene forælder har udsat den anden forælder eller barnet for vold, der er frygt for, at barnet udsættes for vold, seksuelle krænkelser eller andre grænseoverskridende handlinger, eller barnets psykiske eller fysiske velfærd er truet, varetages ved, at der kan træffes en midlertidig afgørelse om barnets bopæl efter § 26 i forældreansvarsloven, så snart den ene forælder har rejst en sag om barnets bopæl efter § 17 i forældreansvarsloven.

Efter bestemmelsens *stk. 3, 1. pkt.* kan en aftale om delt bopæl efter forældreansvarsloven registreres i CPR ved anmeldelse af aftalen til Familieretshuset. Det er således Familieretshuset, der registrerer aftalen i CPR som en oplysning om barnet. Som nævnt oven for er en registrering i CPR ikke en gyldighedsbetingelse. Registreringen i CPR af en aftale om delt bopæl sker ved en såkaldt markering heraf.

Registreringen af aftalen om delt bopæl i CPR slettes af Familieretshuset, når en af forældrene anmelder det til Familieretshuset.

En sådan anmeldelse er imidlertid ikke en betingelse for at bringe en aftale om delt bopæl til ophør, da aftalen som nævnt ophører ved en ensidig meddelelse herom til den anden forælder.

Formålet med den foreslåede bestemmelse i § 18 a er, at forældres oplevelse af at være ligeværdige forældre understøttes af den familieretlige lovgivning. Bestemmelsen giver derfor forældre med fælles forældremyndighed, der ikke bor sammen, mulighed for at aftale at have et ligeværdigt og samarbejdende forældreskab i forhold til deres barn ved at aftale, at barnet har delt bopæl i familieretlig forstand.

Baggrunden for forslaget er, at selvom forældre, der ikke bor sammen, er enige om at have fælles forældremyndighed over deres barn, er de i den familieretlige lovgivning ikke ligestillede, heller ikke selvom barnet bor lige meget hos hver forælder. Dette skyldes, at der efter den familieretlige lovgivning kun kan være én bopælsforælder med de beslutningskompetencer, der følger af § 3, *stk. 1, 2. pkt.*, i forældreansvarsloven, mens den anden forælder betegnes som samværsforælder.

En aftale om, at barnet har delt bopæl, betyder, at ingen af forældrene er bopælsforælder efter den familieretlige lovgivning, og at forældrene skal være enige om overordnede forhold vedrørende barnets daglige liv, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 2, foreslåede § 3, *stk. 1, 3. pkt.* Forældre, der har aftalt delt bopæl, skal således i fællesskab tage stilling til både væsentlige og større spørgsmål af dagligdags karakter vedrørende barnet, navnlig spørgsmål om barnets daglige velbefindende, barnets bopæl og samvær.

Aftalen har kun virkning i forhold til forældrenes indbyrdes forhold, og anden lovgivning m.v., herunder f.eks. udbetaling af offentlige ydelser knyttet til barnet og bopælsregistreringen i CPR af barnet efter CPR-loven, administreres uafhængigt heraf.

Hvis en forælder ønsker en aftale om delt bopæl registreret i CPR, skal aftalen som udgangspunkt anmeldes til Familieretshuset ved brug af den digitale selvbetjeningsløsning, som Familieretshuset stiller til rådighed, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 29, foreslåede § 31, *stk. 1*, i forældreansvarsloven. Som udgangspunkt afvises en aftale, der ikke er anmeldt digitalt, men den kan dog behandles, hvis betingelserne i § 31, *stk. 3* eller *4*, der med lovforslagets § 1, nr. 29, bliver § 31, *stk. 2* og *3*, i forældreansvarsloven er opfyldte.

Efter disse bestemmelser kan anmeldelse af aftale om forældremyndighed behandles, uanset at den ikke er indgivet digitalt, hvis der foreligger særlige forhold, der gør, at borgeren ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening, hvis der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare fordele ved at modtage anmeldelsen på anden måde end digitalt, eller hvis det må antages at være bedst for barnet, at anmeldelsen ikke afvises.

Der er ikke noget til hinder for, at en aftale om delt bopæl er tidsbegrænset, eller at den er betinget, f.eks. af, at forældrene bor i nærheden af hinanden. En sådan tidsbegrænset eller betinget aftale kan også registreres i CPR, men eventuelle underliggende betingelser eller tidsbegrænsninger vil dog ikke blive registreret i CPR og vil dermed ikke fremgå af CPR, da registreringen i CPR alene er en markering af, at der er indgået en aftale om delt bopæl. Hvis aftalen er registreret i CPR, og betingelserne for aftalen ikke længere er opfyldte, eller tidsbegrænsningen er udløbet, kan forældrene tage kontakt til Familieretshuset med anmodning om fjernelse af registreringen i CPR. I modsat fald vil registreringen ikke blive slettet i CPR.

Det har ikke nogen betydning for en aftale om delt bopæl, at barnets folkeregisteradresse ændres, fordi barnets adresse flyttes fra den ene forælder til den anden forælder eller til tredjemand, eller fordi barnet får selvstændig bolig.

Forslaget om, at en aftale om delt bopæl bortfalder ved en ensidig meddelelse herom til den anden forælder, skyldes, at en aftale om

delt bopæl forudsætter enighed mellem forældrene om at udøve delt bopæl og dermed om de overordnede forhold i barnets daglige liv. En aftale om delt bopæl ophører således, hvis forældrene er enige om, at barnets bopæl efter forældreansvarsloven skal være hos den ene forælder, eller hvis forældrene ikke længere er enige om, at barnet skal have delt bopæl. Aftalen kan derfor bringes til ophør ensidigt, når den ene forælder mener, at forældrene ikke længere er enige om at opretholde den delte bopæl.

Forudsætningen om, at forældrene er enige om alle forhold vedrørende barnet, herunder også fordelingen af barnets tid hos forældrene, medfører, at forældrene ikke vil kunne søge om f.eks. samvær, hvis de ønsker at fastholde den aftalte delte bopæl. Ønsker en forælder at fastholde en ansøgning om samvær eller eventuelt barnets bopæl, må aftalen om delt bopæl anses for bortfaldet. På samme måde må aftalen anses for bortfaldet, hvis den ene forælder ikke vil acceptere en anmeldt flytning af et barns adresse i CPR til den anden forælder.

Når Familieretshuset har modtaget en anmeldelse af en aftale om delt bopæl eller om tilbagekaldelse af en sådan aftale, er anmeldelse herom sket. En bekræftelse om modtagelsen af anmeldelsen sendes til forældrene. Dette svarer til, hvad der gælder ved anmeldelse af aftaler om fælles forældremyndighed, jf. § 1, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 146 af 22. februar 2016 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v.

Familieretshuset sørger for, at der sker ajourføring af CPR på baggrund af anmeldte aftaler om delt bopæl og om tilbagekaldelse af sådanne aftaler, jf. den i lovforslagets § 39, nr. 6, foreslåede ændring af bilag 1 til CPR-loven.

Afgørelser eller aftaler om barnets bopæl og samvær bortfalder, hvis der efterfølgende indgås en aftale om delt bopæl. Familieretshuset kan yde generel vejledning til kommunen om forståelsen af reglerne om delt bopæl, hvis der opstår tvivl i forbindelse med kommunens stillingtagen til et barns bopælsregistrering i CPR.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2, og bemærkningerne hertil. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 18

Det fremgår af § 20 i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen kan fastsætte samvær med et barns nærmeste pårørende i visse situationer. Der er for det første efter stk. 1 tale om sager, hvor en eller begge af barnets forældre er døde eller ikke kendes. Der er for det andet efter stk. 2 tale om sager, hvor barnet ikke eller kun i yderst begrænset omfang har samvær med den forælder, som barnet ikke har bopæl hos.

Det foreslås, at § 20, stk. 1 og 2, ændres således, at det ikke fremgår af bestemmelserne, hvilken myndighed der træffer afgørelse om samvær med barnets nærmeste pårørende.

De foreslåede ændringer er begrundede i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshusloven foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse om samvær med barnets nærmeste pårørende, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 19

Det fremgår af § 20 a i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen i helt særlige tilfælde kan fastsætte samvær eller anden kontakt mellem et adopteret barn og barnets oprindelige slægtninge, navnlig hvis barnet også forud for adoptionen havde kontakt med den, der anmoder om fastsættelse af samvær m.v.

Det foreslås, at § 20 a ændres således, at det ikke fremgår af bestemmelsen, hvilken myndighed der træffer afgørelse om samvær og anden kontakt med et adoptivbarns oprindelige slægtninge.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshusloven foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse om samvær med et adoptivbarns oprindelige slægtninge, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 20

Det fremgår af § 21, stk. 1, i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen kan træffe afgørelse om samvær og om vilkår herfor, f.eks. vilkår om overvågning af et samvær. Det fremgår af vejledning af 30. december 2015 om samvær, at Statsforvaltningen i sager, hvor der er mistanke om misbrugsproblemer, kan fastsætte vilkår om, at samværsforælderen skal afgive en urinprøve inden samværet, eller at samværsforælderen skal indtage antabus. Det fremgår videre, at der i sager, hvor der er risiko for, at samværsforælderen vil bringe barnet ud af landet, f.eks. kan fastsættes vilkår om, at samværsforælderen skal deponere sit pas.

Det foreslås, at § 21, stk. 1, ændres således, at det ikke fremgår af bestemmelsen, hvilken myndighed der træffer afgørelse om samvær m.v. Det foreslås videre, at det fastsættes, at der bl.a. kan fastsættes vilkår om pasdeponering og vilkår til sikring af, at forælderen ikke er påvirket af alkohol eller euforiserende stoffer under samværet.

Vilkår, der fastsættes i en afgørelse om samvær, skal være nødvendige i den konkrete sag på det tidspunkt, hvor afgørelsen træffes, og må ikke gå videre, end hvad hensynet til barnet tilsiger.

Vilkår om pasdeponering kan fastsættes med henblik på at forhindre, at samværsforælderen bringer barnet ud af landet. Der skal foreligge en konkret begrundet risiko for, at samværsforælderen vil bringe barnet ud af landet. Fastsættes der vilkår om pasdeponering, vil passet skulle afleveres til Familieretshuset, før barnet udleveres til samvær.

Vilkår til sikring af, at forælderen ikke er påvirket af alkohol eller euforiserende stoffer under samværet, vil ligeledes kun kunne fastsættes, hvis der foreligger en konkret begrundet risiko for, at samværsforælderen vil være påvirket under samvær med barnet. Risikoen skal vedrøre den periode, hvor barnet vil have samvær med den pågældende forælder. I forlængelse heraf må vilkår kun rette sig mod, at forælderen er ædru i perioden, hvor forælderen har samvær med barnet. Vilkår kan bestå i, at samværsforælderen skal afgive en urinprøve inden samværet.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at det af ordensmæssige hensyn, og da der er tale om indgribende vilkår, findes hensigtsmæssigt, at det fremgår direkte af forældreansvarsloven, at der kan fastsættes vilkår om pasdeponering samt vilkår knyttet til en forælders misbrug af alkohol eller euforiserende stoffer.

Den foreslåede ændring er endvidere begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshusloven foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse om samvær, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2. Såfremt familieretten træffer afgørelse om overvåget eller støttet samvær, kan Familieretshuset være behjælpelig med den nærmere gennemførelse heraf. Familieretshuset skal således medsende oplysninger om, hvordan det konkrete samvær, hvis nødvendigt, vil kunne gennemføres under overvågning eller støtte. Herefter vil familieretten i samværsafgørelsen i givet fald kunne fastsætte de bestemmelser, der er nødvendige for, at samværet kan foregå under overvågning eller som støttet samvær.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 21

Det fremgår af § 21 a i forældreansvarsloven, at fastsat eller aftalt samvær kun bortfalder, når enten forældrene har aftalt bortfald af

samværet, eller når Statsforvaltningen, Ankestyrelsen eller fogedretten har truffet afgørelse om bortfald af samvær.

Statsforvaltningen kan træffe afgørelse om bortfald af samvær efter § 21 i forældreansvarsloven. Ankestyrelsen kan i klagesager træffe afgørelse efter § 21, men kan efter § 29, stk. 4, i forældreansvarsloven også i helt særlige tilfælde træffe midlertidig afgørelse om samvær. Fogedretten kan efter § 536, stk. 4, i retsplejeloven træffe afgørelse om bortfald af samvær under en sag om fuldbyrdelse af samvær.

Det foreslås, at § 21 a ændres således, at det fremgår af bestemmelsen, at samvær kun bortfalder, hvis enten forældrene har aftalt bortfald af samværet, eller når Familieretshuset eller familieretten har truffet afgørelse om bortfald af samvær.

Det foreslås videre, at henvisningen til, at afgørelse om bortfald af samvær under en sag om fuldbyrdelse af samvær træffes efter § 536, stk. 4, i retsplejeloven, ændres således, at der i stedet henvises til § 456 q, stk. 4, i retsplejeloven.

Endelig foreslås det, at henvisningen til, at samvær også bortfalder, når der er truffet afgørelse om bortfald af samvær efter § 29, stk. 4, udgår.

Den foreslåede ændring af Statsforvaltningens afgørelseskompetence er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse om samvær efter forældreansvarsloven, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

Henvisningen til retsplejeloven foreslås ændret, da indholdet af den gældende § 536, stk. 4, med lovforslagets § 15, nr. 19, foreslås videreført som § 456 q, stk. 4, i retsplejeloven.

Forslaget om, at henvisningen til § 29, stk. 4, udgår, er en konsekvens af, at denne bestemmelse med lovforslagets § 1, nr. 27, foreslås ophævet.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3. og 3.4.

Til nr. 22

Det fremgår af § 22, stk. 1, i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen kan træffe bestemmelse om anden kontakt end samvær med et barn. Anden kontakt kan bestå af telefonsamtaler, brevveksling, elektronisk post, fotografier el. lign.

Det foreslås, at § 22, stk. 1, ændres således, at det ikke fremgår af bestemmelsen, hvilken myndighed der træffer afgørelse om anden kontakt.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse om anden kontakt, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 23

Det fremgår af § 23, stk. 1, 1. og 2. pkt., i forældreansvarsloven, at en forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, som udgangspunkt har ret til at få orientering om barnets forhold fra skoler, børneinstitutioner, social- og sundhedsvæsenet, private sygehuse, privatpraktiserende læger og tandlæger. Orientering gives efter anmodning. Forælderen har desuden som udgangspunkt ret til at få udleveret dokumenter vedrørende barnet fra skoler og børneinstitutioner.

§ 23, stk. 1, 3. pkt., og § 23, stk. 2, indeholder undtagelser fra § 23, stk. 1, 1. og 2. pkt., når der er tale om fortrolige oplysninger om forældremyndighedsindehaveren, eller hvis orientering eller udlevering må antages at være til skade for barnet. Det fremgår endvidere af § 23, stk. 3, at Statsforvaltningen i særlige tilfælde

kan fratage en forælder, der ikke har forældremyndigheden, adgang til at få orientering og udleveret dokumenter om barnet. Afgørelse herom træffes efter anmodning fra forældremyndighedsindehaveren eller fra en de institutioner, som er omfattet af orienteringspligten.

Det foreslås, at § 23, stk. 3, ændres således, at det ikke fremgår af bestemmelsen, hvilken myndighed der træffer afgørelse om, at en forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, ikke skal have adgang til at få orientering og udleveret dokumenter efter § 23, stk. 1.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse efter § 23, stk. 3, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 24

Det fremgår af § 25 i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen kan træffe afgørelse om, at den ene forælder kan tage barnet med til udlandet, Grønland eller Færøerne i en kortere periode, selv om der er uenighed mellem forældrene om forældremyndigheden.

Det foreslås, at § 25 ændres således, at det ikke fremgår af bestemmelsen, hvilken myndighed der træffer afgørelse om, at en forælder kan tage barnet med til udlandet, Grønland eller Færøerne.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse efter § 25, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 25

Efter § 26, stk. 1, kan der under en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl træffes en midlertidig afgørelse om forældremyndigheden eller bopælen

Det følger af § 26, stk. 3, nr. 1, at en sådan afgørelse bortfalder fire uger efter, at Statsforvaltningen har meddelt parterne, at sagen er afsluttet, jf. § 40, medmindre en af dem inden da har anmodet om, at sagen indbringes for retten. Efter bestemmelsens nr. 2 og 3 bortfalder afgørelsen ligeledes, hvis sagen efter indbringelse for retten hæves eller afvises, eller hvis samlivet genoptages.

Bortfaldsgrunden i nr. 1 relaterer sig til bestemmelsen i § 40 i forældreansvarsloven, der omhandler Statsforvaltningens afslutning og indbringelse for retten af sager om forældremyndighed og barnets bopæl.

Det foreslås, at bortfaldsgrunden i nr. 1 udgår sådan, at det fremgår af § 26, stk. 3, at en midlertidig afgørelse efter stk. 1 bortfalder, hvis anmodningen om, at der træffes afgørelse om forældremyndighed eller barnets bopæl, tilbagekaldes eller afvises, eller hvis forældrene genoptager samlivet.

Forslaget om, at bortfaldsgrunden i nr. 1 udgår, er en konsekvens af, at § 40, som denne bortfaldsgrund bygger på, med lovforslagets § 1, nr. 46, foreslås ophævet.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 26

Det fremgår af § 29, stk. 1, i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen under en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær eller anden kontakt kan træffe afgørelse om midlertidigt samvær eller anden kontakt.

Det foreslås, at § 29, stk. 1, ændres således, at det ikke fremgår af bestemmelsen, hvilken myndighed der træffer afgørelse om midlertidigt samvær eller anden kontakt.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til lov om Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse efter § 29, stk. 1, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 27

Det fremgår af § 29, stk. 4, i forældreansvarsloven, at Ankestyrelsen i helt særlige tilfælde kan træffe afgørelse om midlertidigt samvær eller om anden kontakt.

Bestemmelsen har til formål at sikre, at hvis Ankestyrelsen under behandlingen af en klage over en afgørelse efter forældreansvarsloven modtager en anmodning om ændring af samvær m.v., har Ankestyrelsen mulighed for at træffe en midlertidig afgørelse, hvis sagen er så hastende, at det ikke er muligt at nå at anmode Statsforvaltningen at tage stilling til anmodningen. Det kan f.eks. være tilfældet i sager, hvor der er frygt for, at barnet udsættes for vold eller andre grænseoverskridende handlinger.

Det foreslås, at § 29, stk. 4, ophæves.

Den foreslåede ophævelse er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshusloven foreslås nedlagt, og at kompetencen til at træffe afgørelse vedrørende samvær foreslås tildelt Familieretshuset og familieretten, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2. Det foreslås samtidigt, at klageadgangen i sager efter forældreansvarsloven ændres således, at der ikke som efter gældende ret er adgang til at klage over Statsforvaltningens afgørelser til Ankestyrelsen, men at Familieretshusets afgørelse om samvær m.v. kan indbringes for familieretten til prøvelse, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 48, foreslåede § 41, stk. 1. Som følge heraf foreslås det, at bestemmelsen om Ankestyrelsens mulighed for at træffe afgørelse om midlertidigt samvær ophæves.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 28

Retten træffer afgørelse om forældremyndighed efter §§ 11 og 14 i forældreansvarsloven og om barnets bopæl efter § 17 i forældreansvarsloven. Statsforvaltningen har kompetence til at træffe afgørelse i en række andre sagstyper efter forældreansvarsloven. Det drejer sig om anmeldelse af aftaler om forældremyndighed efter § 9, 1. og 2. pkt., § 10, 1. og 2. pkt., og § 13, stk. 1, 1. og 2. pkt., godkendelse af aftaler om overførsel af forældremyndighed efter § 13, stk. 2, afgørelse om forældremyndighed ved død efter §§ 15 og 15 a, samvær efter §§ 20-21, anden kontakt end samvær efter § 22, orientering om barnet efter § 23, stk. 3, muligheden efter § 25 for at tage barnet med til udlandet, Færøerne og Grønland i en kortere periode, forældremyndighed, når forældremyndighedsindehaveren er forhindret i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold efter § 28, afgørelse efter § 31 om anvendelse af digital selvbetjening samt afgørelse i sager om klage vedrørende orientering om barnet efter § 41, stk. 5.

Der kan endvidere efter § 26 træffes midlertidig afgørelse om forældremyndighed og bopæl under behandlingen af sag om forældremyndighed og bopæl. Den midlertidige afgørelse træffes af den myndighed, som behandler sagen. Midlertidig afgørelse om samvær og anden kontakt efter § 29 og midlertidig afgørelse om kontakttbevarende samvær efter § 29 a træffes af Statsforvaltningen. Ankestyrelsen kan dog som klagemyndighed i helt særlige tilfælde træffe midlertidig afgørelse om samvær eller anden kontakt efter § 29, stk. 4.

Statsforvaltningen behandler sager efter forældreansvarsloven efter bestemmelserne i forældreansvarsloven, forvaltningsloven og almindelige forvaltningsretlige principper.

Børne- og Socialministeriet kan efter § 27 træffe midlertidig afgørelse om at tillægge den ene forælder forældremyndigheden alene, hvis forældrene har fælles forældremyndighed, og der er risiko for, at den ene af dem vil bringe barnet ud af landet og derved foregribe en afgørelse om forældremyndigheden.

Det foreslås med bestemmelsen i § 30 a, stk. 1, at ved Familieretshusets behandling af sager efter forældreansvarsloven finder bestemmelserne i Familieretshusloven anvendelse.

Med bestemmelsen i § 30 a, stk. 2, foreslås det, at det fastlægges efter bestemmelserne om visitation i kapitel 2 og 8-10 i forslaget til Familieretshusloven, om afgørelse i en række sager efter forældreansvarsloven træffes af Familieretshuset eller familieretten. Det drejer sig om afgørelse vedrørende aftaler om forældremyndighed og afgørelse i sager om forældremyndighed, bopæl, samvær, anden kontakt, orientering om barnet og udlandsrejse. Undtaget herfra er dog midlertidige afgørelser efter § 27.

De foreslåede bestemmelser er begrundede i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshusloven foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse efter forældreansvarsloven. Hvorvidt en sag afsluttes eller afgøres af Familieretshuset eller familieretten, foreslås reguleret i §§ 5-7 samt §§ 25-27 og 32 i forslaget til Familieretshusloven.

Efter § 25, jf. § 5, i forslaget til Familieretshusloven er det Familieretshuset, der afslutter sagen, hvis der er tale om en enkel sag, dvs. hvor parterne er enige, når Familieretshuset modtager sagen, f.eks. en anmeldelse af en aftale mellem forældrene om fælles forældremyndighed.

Hvis parterne derimod ikke er enige, men der er en vis forventning om, at parterne med relevant støtte kan nå til enighed, eller sagen ikke indeholder så komplekse problemstillinger, at der er behov for tværfaglig og dybdegående sagsbehandling, visiteres sagen til behandling efter § 6 i forslaget til Familieretshusloven. Dette gælder endvidere sager, hvor parterne er enige, men der skal foretages juridisk sagsbehandling f.eks. til afklaring af, hvorvidt betingelserne for at registrere parternes aftale er opfyldte, eller om danske myndigheder har kompetence til at behandle sagen. I sager, der visiteres til behandling efter § 6 i forslaget til Familieretshusloven, er det som udgangspunkt Familieretshuset, der efter § 26 i forslaget til Familieretshusloven træffer afgørelse, hvis parterne ikke under sagens forløb er nået til enighed. Det er dog efter § 27, stk. 1, i forslaget til Familieretshusloven familieretten, der træffer afgørelsen, hvis der er tale om en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl eller en sag om samvær, og afgørelsen vil være indgribende for barnet. Efter § 27, stk. 2, i forslaget til Familieretshusloven er det endvidere familieretten, der træffer afgørelse, hvis sagen indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger.

Hvis der er tale om en kompleks sag efter forældreansvarsloven, visiteres sagen til behandling efter § 7 i forslaget til Familieretshusloven. Dette betyder, at sagen behandles tværfagligt og dybdegående af Familieretshuset, som indbringer sagen for familieretten, der træffer afgørelsen, jf. § 33 i forslaget til Familieretshusloven. Efter § 5, stk. 2, nr. 1 og 2, i forslaget til Familieretshusloven visiteres sager om anmeldelse af aftale om forældremyndighed efter § 9, 1. og 2. pkt., § 10, 1. og 2. pkt., og § 13, stk. 1, 1. og 2. pkt., i forældreansvarsloven og om registrering vedrørende en aftale om delt bopæl efter § 18 a i forældreansvarsloven altid til behandling efter § 5 i forslaget til Familieretshusloven, og det er således Familieretshuset, der afslutter sagen, jf. § 25 i forslaget til Familieretshusloven. Efter § 6, stk. 2, i forslaget til Familieretshusloven behandles sager om midlertidig forældremyndighed efter § 28 i forældreansvarsloven, fordi forældremyndighedsindehaveren er forhindret i at træffe bestemmelse om barnets forhold, om midlertidigt kontakttbevarende samvær efter § 29 a i forældreansvarsloven, og om afgørelse af en

klage efter § 41, stk. 2, i forældreansvarsloven altid af Familieretshuset efter § 6 i forslaget til Familieretshusloven, og efter § 26 i forslaget til Familieretshusloven afgøres disse sager af Familieretshuset. Tilsvarende gælder spørgsmål om anvendelse af digital selvbetjening og sager, hvor der ikke skal tages stilling til en tvist mellem to private parter.

Ankestyrelsens mulighed for efter § 29, stk. 4, i forældreansvarsloven i helt særlige tilfælde at træffe midlertidig afgørelse om samvær eller anden kontakt foreslås ikke videreført, da denne kompetence er begrundet i, at Ankestyrelsen under behandlingen af en klagesag skulle kunne træffe sådanne afgørelser, og da det foreslås, at afgørelser efter forældreansvarsloven ikke længere skal kunne påklages til Ankestyrelsen.

Forslaget til Familieretshusloven indeholder den generelle regulering af Familieretshusets behandling af sager. Det drejer sig bl.a. om visitation af sagerne og den deraf følgende fordeling af afgørelseskompetencen mellem Familieretshuset og domstolene og bestemmelser om, at Familieretshuset sørger for oplysningen af sager, indhentning af oplysninger samt yder konfliktmægling og -rådgivning og støtte til børn. Disse bestemmelser skal også gælde for sager efter forældreansvarsloven.

Forslaget om, at den foreslåede bestemmelse ikke finder anvendelse for midlertidige afgørelser efter § 27, er begrundet i, at afgørelser efter denne bestemmelse træffes af Børne- og Socialministeriet.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 29

§ 31 i forældreansvarsloven omhandler indgivelse af anmodninger efter forældreansvarsloven samt anvendelsen af digital selvbetjening i forbindelse hermed.

Det fremgår således af § 31, stk. 1, at anmodning om afgørelse om forældremyndighed efter §§ 11, 14, 15 og 15 a, om barnets bopæl efter § 17 og om samvær m.v. efter §§ 19-22 og 25 indgives til Statsforvaltningen. Det følger videre af § 31, stk. 2, at anmeldelse af aftaler efter §§ 9, 10 og 13 og anmodning om afgørelser efter §§ 11, 14 og 17, § 19, stk. 1-3, og §§ 20, 20 a, 21, 22 og 25 skal indgives til Statsforvaltningen ved brug af Statsforvaltningens digitale selvbetjeningsløsning. Medmindre undtagelsesbestemmelserne i § 31, stk. 3 eller 4, finder anvendelse, afviser Statsforvaltningen en anmeldelse eller anmodning, der ikke er indgivet ved brug af den digitale selvbetjeningsløsning.

Efter bestemmelserne i § 31, stk. 3 og 4, kan anmeldelsen eller anmodningen behandles, uanset at den ikke er indgivet digitalt, hvis der foreligger særlige forhold, der gør, at borgeren ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening, hvis der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare fordele ved at modtage anmeldelsen på anden måde end digitalt, eller hvis det må antages at være bedst for barnet, at anmeldelsen eller anmodningen ikke afvises.

Kravet om, at en anmodning eller anmeldelse skal indgives digitalt, medfører ikke, at alle bilag til anmodningen eller anmeldelsen også kan indgives digitalt. Det fremgår af den digitale selvbetjeningsløsning, hvilke dokumenter der kan eller skal indgives digitalt, og hvilke dokumenter der skal fremlægges i original.

Efter § 41 i forældreansvarsloven kan Statsforvaltningens afgørelser som udgangspunkt påklages til Ankestyrelsen, men bestemmelserne i § 31, stk. 1 og 2, finder ikke anvendelse på indgivelse af en sådan klage. Klage kan derfor indgives uden anvendelse af den digitale selvbetjeningsløsning.

Det foreslås, at bestemmelserne i § 31, stk. 1 og 2, i forældreansvarsloven ophæves, og at der i stedet indsættes en bestemmelse som § 31, stk. 1, om, at Familieretshusets digitale selvbetjenings-

løsning skal anvendes ved henvendelse om anmeldelse vedrørende en aftale, om anmodning om en afgørelse, om anmodning om indbringelse af Familieretshusets afgørelse for familieretten og om klage efter § 41, stk. 5, der med lovforslagets § 1, nr. 49, bliver § 41, stk. 2.

Det foreslås videre, at dette for det første ikke gælder for anmodninger, der indgives af en offentlig myndighed, og for det andet ikke gælder for anmodninger om midlertidige afgørelser efter §§ 26, 27, 29 og 29 a i forældreansvarsloven.

Endelig foreslås det, at henvendelser, der ikke indgives ved brug af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning, afvises af Familieretshuset, medmindre undtagelsesbestemmelserne i stk. 2 og 3, der viderefører de gældende undtagelsesbestemmelser i stk. 3 og 4, finder anvendelse.

Den foreslåede bestemmelse finder anvendelse på anmodninger efter administrative forskrifter udstedt i medfør af § 42 og § 45, stk. 3, i forældreansvarsloven. I medfør af disse bestemmelser er udstedt bekendtgørelse nr. 146 af 22. februar 2016 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. Efter bekendtgørelsen behandler Statsforvaltningen sager om overførsel af kompetence mellem de stater, der har tilsluttet sig Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, og sager om udstedelse og tilbagekaldelse af attester om forældremyndighed.

Den foreslåede bestemmelse i § 31, stk. 1, er i vidt omfang en videreførelse af de gældende bestemmelser i § 31, stk. 1 og 2, om indgivelse af anmeldelser og anmodning og anvendelsen af digital selvbetjening.

Det foreslås dog for det første, at anmeldelser, klager og anmodninger skal indgives til Familieretshuset i stedet for til Statsforvaltningen og ved brug af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning. Dette er en følge af, at kompetencen til at behandle sager efter forældreansvarsloven i det nye familieretlige system samles hos Familieretshuset og familieretten, og at alle sager indledes i Familieretshuset.

For det andet medfører den foreslåede bestemmelse i forhold til gældende ret en udvidelse af, hvilke henvendelser der skal indgives ved brug af den digitale selvbetjeningsløsning, således at bestemmelsen gælder for alle anmeldelser, klager og anmodninger efter forældreansvarsloven, medmindre undtagelsesbestemmelserne i § 31, stk. 2 eller 3, finder anvendelse. Den foreslåede bestemmelse finder dermed også anvendelse for anmeldelser vedrørende en aftale om delt bopæl, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 17, foreslåede bestemmelse i § 18 a i forældreansvarsloven. Derudover betyder udvidelsen, at også en forældremyndighedsindehavers anmodning vedrørende orienteringsretten efter § 23, stk. 3, i forældreansvarsloven og klager efter § 41, stk. 5, i forældreansvarsloven, der med lovforslagets § 1, nr. 49, bliver § 41, stk. 2, skal indgives til Familieretshuset ved brug af den digitale selvbetjeningsløsning.

Det foreslås dog i forlængelse heraf, at anmodninger fra en offentlig myndighed er undtaget fra kravet om digital selvbetjening. Det drejer sig navnlig om anmodninger vedrørende orienteringsretten efter § 23, stk. 3, i forældreansvarsloven, kommunalbestyrelsens anmodning om anvendelse af initiativretten efter den foreslåede bestemmelse i § 24 i forslaget til Familieretshusloven og Udlændingestyrelsens anmodning om udpegning af en midlertidig forældremyndighedsindehaver efter § 28 for en uledsaget mindreårig udlænding, som har fået opholdstilladelse.

Endeligt indebærer den foreslåede bestemmelse, at bestemmelsen ikke finder anvendelse for anmodninger om midlertidige afgørelser efter §§ 26, 27, 29 og 29 a. Bestemmelserne i §§ 26, 29 og 29 a omhandler midlertidig afgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og kontaktbevarende samvær under behandlingen af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Efter

§ 27 i forældreansvarsloven kan der træffes en midlertidig afgørelse om ophævelse af fælles forældremyndighed i sager, hvor der er risiko for en international børne bortførelse. Den foreslåede undtagelse fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening skyldes sagerne karakter, samt for så vidt angår afgørelser efter § 27, at det er Børne- og Socialministeriet, der er tillagt afgørelseskompetencen.

I forhold til gældende ret medfører den foreslåede bestemmelse i § 31, stk. 1, endvidere, at digital selvbetjening skal anvendes ved anmodning om at få indbragt en afgørelse truffet af Familieretshuset indbragt for familieretten til prøvelse efter § 39 i forslaget til Familieretshusloven.

Den foreslåede bestemmelse ændrer ikke ved mulighederne for at undtage en borger fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening efter de gældende regler i § 31, stk. 3 og 4, der foreslås at blive stk. 2 og 3.

Den foreslåede bestemmelse i § 31, stk. 1, er begrundet i hensynet til, at sagsbehandlingen i Familieretshuset og fordelingen af afgørelseskompetence mellem Familieretshuset og familieretten bygger på, at der ved indgivelsen af anmeldelsen, klagen eller anmodningen til Familieretshuset anvendes et digitalt screeningsværktøj som basis for den i § 4 i forslaget til Familieretshusloven foreslåede screening og visitation af sagen. Den foreslåede bestemmelse er endvidere begrundet i hensynet til en effektiv og digital tilrettelæggelse af sagsbehandlingen i Familieretshuset.

Der henvises til § 4 i forslaget til Familieretshusloven og lovforslagets § 1, nr. 17, og bemærkningerne til disse. For så vidt angår øvrige ændringer af § 31 i forældreansvarsloven henvises til lovforslagets § 1, nr. 29-32, og bemærkningerne hertil. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 30

Det fremgår af § 31, stk. 3, i forældreansvarsloven, der med lovforslagets § 1, nr. 29, bliver § 31, stk. 2, at hvis Statsforvaltningen finder, at der foreligger særlige forhold, der gør, at en borger ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening, skal Statsforvaltningen tilbyde, at anmeldelsen eller anmodningen kan indgives på anden måde end ved digital selvbetjening. Det fremgår videre, at i sådanne tilfælde bestemmer Statsforvaltningen, hvordan anmeldelsen eller anmodningen skal indgives, herunder om det skal ske mundtligt eller skriftligt.

Det foreslås, at henvisningerne til Statsforvaltningen i bestemmelsen ændres til Familieretshuset. Det foreslås endvidere, at henvisningen til stk. 2 ændres til stk. 1. Endeligt foreslås, at henvisningen til anmeldelse eller anmodning ændres til henvendelse.

De førstnævnte ændringer er begrundede i, at Statsforvaltningen med forslaget til lov om Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter anmeldelser, klager og anmodninger skal indgives til Familieretshuset, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 29, foreslåede § 31, stk. 1, i forældreansvarsloven. Det vil dermed også være Familieretshuset, der skal tage stilling til, om borgeren kan undtages fra pligten til at anvende digital selvbetjening, og i givet fald bestemmer, hvordan anmeldelsen eller anmodningen så skal indgives.

Den foreslåede ændring af henvisningen fra stk. 2 til stk. 1 er begrundet i, at de gældende bestemmelser i § 31, stk. 1 og 2, med lovforslagets § 1, nr. 29, foreslås samlet i en ny bestemmelse som § 31, stk. 1.

Den foreslåede ændring fra anmeldelse og anmodning til henvendelse er begrundet i, at det med den i lovforslagets § 1, nr. 29, foreslåede § 31, stk. 1, i forældreansvarsloven foreslås, at også klager efter § 41, stk. 5, i forældreansvarsloven, der med lovforslagets § 1, nr. 49, bliver § 41, stk. 2, skal indgives ved brug af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning. Henvendelser bruges herefter som samlet betegnelse for anmodninger, anmeldelser og klager.

De foreslåede ændringer medfører ikke materielle ændringer af, hvornår en borger kan undtages fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening efter bestemmelsen.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 31

Bestemmelsen i § 31, stk. 4, i forældreansvarsloven, der med lovforslagets § 1, nr. 29, bliver § 31, stk. 3, omhandler muligheden for at undtage fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening i tilfælde, der ikke er omfattede af § 31, stk. 3, i forældreansvarsloven, der med lovforslagets § 1, nr. 29, bliver § 31, stk. 2. Det fremgår således af bestemmelsen, at Statsforvaltningen udover i de i stk. 3 nævnte tilfælde kan undlade at afvise en anmeldelse eller anmodning, der ikke er indgivet ved digital selvbetjening, hvis der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare fordele for Statsforvaltningen ved at modtage anmeldelsen eller anmodning på anden måde end digitalt, eller hvis det må antages at være bedst for barnet, at anmeldelsen eller anmodningen ikke afvises.

Det foreslås, at henvisningen til Statsforvaltningen i bestemmelsen ændres til Familieretshuset. Det foreslås endvidere, at henvisningen til stk. 3 ændres til stk. 2. Endeligt foreslås, at henvisningen til anmeldelse eller anmodning ændres til henvendelse.

Den førstnævnte ændring er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til lov om Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter anmeldelser, anmodninger og klager skal indgives til Familieretshuset, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 29, foreslåede § 31, stk. 1, i forældreansvarsloven. Det vil dermed også være Familieretshuset, der skal tage stilling til, om borgeren kan undtages fra pligten til at anvende digital selvbetjening.

Den foreslåede ændring af henvisningen fra stk. 3 til stk. 2 er begrundet i, at den gældende bestemmelse i § 31, stk. 3, med lovforslagets § 1, nr. 29, foreslås at blive § 31, stk. 2.

Den foreslåede ændring fra anmeldelse og anmodning til henvendelse er begrundet i, at det med den i lovforslagets § 1, nr. 29, foreslåede § 31, stk. 1, i forældreansvarsloven foreslås, at også klager efter § 41, stk. 5, i forældreansvarsloven, der med lovforslagets § 1, nr. 49, bliver § 41, stk. 2, skal indgives ved brug af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning. Henvendelser bruges herefter som samlet betegnelse for anmodninger, anmeldelser og klager.

De foreslåede ændringer medfører ikke materielle ændringer af, hvornår en borger kan undtages fra kravet om anvendelse af digital selvbetjening efter bestemmelsen.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 32

Det fremgår af § 31, stk. 5, i forældreansvarsloven, der med lovforslagets § 1, nr. 29, bliver § 31, stk. 4, at en digital anmeldelse eller anmodning anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for Statsforvaltningen. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med de øvrige bestemmelser i § 31 om kravene til anvendelse af digital selvbetjening.

Det foreslås, at henvisningen til Statsforvaltningen i bestemmelsen ændres til Familieretshuset. Det foreslås endvidere, at henvisningen til anmeldelse eller anmodning ændres til henvendelse.

Den førstnævnte ændring er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til lov om Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter anmeldelser og anmodninger skal indgives til Familieretshuset, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 29, foreslåede § 31, stk. 1, i forældreansvarsloven.

Den foreslåede ændring fra anmeldelse og anmodning til henvendelse er begrundet i, at det med den i lovforslagets § 1, nr. 29, foreslåede § 31, stk. 1, i forældreansvarsloven foreslås, at også klager efter § 41, stk. 5, i forældreansvarsloven, der med lovforslagets § 1, nr. 49, bliver § 41, stk. 2, skal indgives ved brug af Familierets-

husets digitale selvbetjeningsløsning. Henvendelser bruges herefter som samlet betegnelse for anmodninger, anmeldelser og klager.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 33

Det fremgår af § 31 a, stk. 1, 1. pkt., i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen indkalder parterne i en sag til et møde, hvis der er anmodet om en afgørelse som nævnt i § 31, stk. 1. Det fremgår videre, at dette dog ikke gælder, hvis anmodningen alene vedrører en afgørelse om anden kontakt som nævnt i § 22. Anmodning om afgørelse som nævnt i § 31, stk. 1, omfatter efter bestemmelsens ordlyd anmodning om afgørelse om forældremyndighed efter §§ 11, 14, 15 og 15 a, om barnets bopæl efter § 17 og om samvær m.v. efter §§ 19-22 og 25.

Det foreslås, at bestemmelsen i § 31 a, stk. 1, 1. pkt., ændres således, at der ikke ved fastlæggelsen af, om der skal indkaldes til et møde henvises til § 31, stk. 1, men at det i stedet fremgår direkte af bestemmelsen, at der indkaldes til et møde ved anmodning om en afgørelse om forældremyndighed efter §§ 11, 14, 15 og 15 a, om barnets bopæl efter § 17 og om samvær m.v. efter §§ 19-21 og 25. Det foreslås i forlængelse heraf, at det udgår af bestemmelsens ordlyd, at den ikke finder anvendelse ved anmodning om anden kontakt som nævnt i § 22. Endelig foreslås det, at henvisningen til Statsforvaltningen ændres til Familieretshuset.

Ændringerne er begrundet i den i lovforslagets § 1, nr. 29, foreslåede § 31, stk. 1, i forældreansvarsloven, hvorefter alle anmeldelser og anmodninger til Familieretshuset skal indgives ved brug af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning. Afgrænsningen af, hvornår der skal indkaldes til et møde efter § 31 a, stk. 1, 1. pkt., kan derfor ikke længere ske ved en henvisning til § 31, stk. 1. Det er dermed nødvendigt at opliste sagstyperne i bestemmelsen. Med den positive afgrænsning bortfalder behovet for i bestemmelsen at undtage anmodning om anden kontakt.

Den foreslåede ændring af henvisningen til Statsforvaltningen til Familieretshuset er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til lov om Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det vil være Familieretshuset eller familieretten, der behandler de sager efter forældreansvarsloven, som Statsforvaltningen behandler i dag, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

De foreslåede ændringer medfører ikke materielle ændringer af i hvilke sager efter forældreansvarsloven, parterne skal indkaldes til et møde.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 34

Forældreansvarsloven indeholder en række bestemmelser, der vedrører Statsforvaltningen. For så vidt angår bestemmelser, hvor "Statsforvaltningen" nævnes, drejer det sig efter § 31 a, stk. 1, 2. pkt., om Statsforvaltningens adgang til at undlade at indkalde parterne til et møde, efter §§ 32 og 32 a om Statsforvaltningens pligt til at tilbyde børnesagkyndig rådgivning og konfliktmægling, efter § 33, stk. 1, om Statsforvaltningens mulighed for at iværksætte en børnesagkyndig undersøgelse og efter § 46, stk. 1, om Statsforvaltningens internationale kompetence.

Det foreslås, at ovennævnte bestemmelser ændres således, at der i bestemmelserne henvises til Familieretshuset i stedet for til Statsforvaltningen.

De foreslåede ændringer er begrundede i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshusloven foreslås nedlagt, hvorefter Familieretshuset behandler sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. efter forældreansvarsloven. Afgørelser efter forældreansvarsloven træffes af Familieretshuset eller familieretten, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2. Det omfatter bl.a. sager efter § 46 i forældreansvarsloven.

De sager, der er omfattede af §§ 31 a, 32, 32 a og 33 i forældreansvarsloven er imidlertid ikke sager, hvor der skal træffes en materiel afgørelse, og de skal derfor kun behandles af Familieretshuset.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 35

Det fremgår af § 31 a, stk. 1, i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen indkalder parterne til et møde i sager om forældremyndighed efter §§ 11, 14 eller 15, om barnets bopæl efter § 17 og om samvær m.v. efter §§ 19-21 og 25. Statsforvaltningen kan efter § 31 a, stk. 1, 2. pkt., undlade at indkalde til mødet, hvis det er unødvendigt eller uhensigtsmæssigt at afholde mødet. Ifølge bemærkningerne til § 31 a, stk. 1, 2. pkt., i forældreansvarsloven er dette navnlig tilfældet, hvis det af anmodningen fremgår, at forældrene er enige, jf. Folketingstidende 2013-14, A, L 158 som fremsat, side 50.

Efter § 31 a, stk. 2, har parterne pligt til at deltage i mødet, medmindre helt særlige omstændigheder gør sig gældende. Ifølge bemærkningerne til § 31 a, stk. 2, er bestemmelsen ikke til hinder for, at der afholdes møder med forældrene hver for sig, f.eks. fordi den ene forælder ikke ønsker at møde den anden på grund af voldelig adfærd og lignende, jf. Folketingstidende 2014-15(1), A, L 103 som fremsat, side 21.

Det foreslås, at der i § 31 a indsættes en ny bestemmelse som stk. 3, hvorefter en part ikke har pligt til at deltage i et møde efter § 31 a, stk. 1, sammen med den anden part, hvis den anden part har udsat parten eller partens barn for voldelig adfærd, eller der er mistanke herom. Voldelig adfærd skal i overensstemmelse med Istanbulkonventionen forstås som adfærd, der medfører, eller som sandsynligvis medfører, fysisk, seksuel, psykisk eller økonomisk overlast eller lidelse for offeret, herunder trusler om sådanne handlinger, tvang eller vilkårlig frihedsberøvelse.

Efter § 31 a, stk. 1, i forældreansvarsloven, der foreslås ændret ved § 1, nr. 33 og 34, skal Familieretshuset i lighed med Statsforvaltningen efter gældende ret indkalde parterne til et møde i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, medmindre det er unødvendigt eller uhensigtsmæssigt. Bestemmelsen i § 31 a, stk. 2, om parternes pligt til at deltage i mødet, medmindre helt særlige omstændigheder gør sig gældende, foreslås ikke ændret med lovforslaget.

Med den foreslåede indsættelse af en ny bestemmelse som § 31 a, stk. 3, i forældreansvarsloven tydeliggøres det, at en part ikke har pligt til at deltage i et møde med den anden part, hvis denne har udsat parten eller partens barn for voldelig adfærd, eller der er mistanke herom. Parten har uanset pligt til at deltage i et møde hos Familieretshuset efter § 31 a, stk. 1, men mødet skal afholdes særskilt for hver part. Hvis der er tale om voldelig adfærd over for partens barn, er det ikke et krav, at sagen efter forældreansvarsloven omhandler det pågældende barn.

Der stilles efter den foreslåede bestemmelse ikke krav om, at den voldelige adfærd udgør vold i strafferetlig forstand. Det er ligeledes ikke et krav efter den foreslåede bestemmelse, at parten kan dokumentere den voldelige adfærd ved f.eks. politi- eller skadestuerapport. Det er tilstrækkeligt, at Familieretshuset har en mistanke om, at en part eller dennes barn har været udsat for voldelig adfærd fra den anden part. Mistanken kan være baseret på udtalelser fra en part eller udtalelser, som det involverede barn er fremkommet med under en børnesamtale. Selvom der er tvivl om rigtigheden af påstanden om voldelig adfærd, finder den foreslåede bestemmelse anvendelse. Familieretshuset skal således ikke foretage en materiel vurdering af påstanden om voldelig adfærd. Familieretshuset skal dog vejlede og rådgive parten om fordelene ved, at begge parter deltager i vejledningsmødet, hvor de kan drøfte, hvad der er bedst

for barnet i relation til forældremyndighed m.v., og om partens mulighed for at medbringe en bisidder til mødet.

I sager hvor Familieretshuset forud for udsendelsen af indkaldelse til et møde efter § 31 a, stk. 1, er bekendt med, at der har været eller kan have været voldelig adfærd, skal Familieretshuset tage kontakt til den part, der har været udsat for den voldelige adfærd, eller hvis barn har været udsat for voldelig adfærd med henblik på afklaring af, hvorvidt parten er indforstået med at møde sammen med den anden part. Hvis dette ikke er tilfældet, skal Familieretshuset indkalde parterne til særskilte møder. Dette skal ses i sammenhæng med den foreslåede § 10, stk. 2, i forslaget til Familieretshusloven, hvorefter Familieretshuset ikke indkalder en part til et møde sammen med den anden part, hvis der er bekymring for, at der har været voldelig adfærd i forholdet mellem parterne eller over for partens barn.

Med den foreslåede bestemmelse videreføres gældende ret, idet der som beskrevet ovenfor efter bemærkningerne til § 31 a, stk. 2, er mulighed for at afholde et møde efter § 31 a, stk. 1, i forældreansvarsloven med parterne hver for sig. Det er dog fundet hensigtsmæssigt af hensyn til parternes retssikkerhed, at det fremgår direkte af bestemmelsen, at en part ikke har pligt til at deltage i et møde med den anden part, hvis denne har udsat parten eller partens barn for voldelig adfærd.

Den omstændighed, at Familieretshuset indkalder parterne til møde efter § 31 a, stk. 1, i forældreansvarsloven hver for sig er ikke ensbetydende med, at Familieretshuset har fundet det godtgjort, at den anden part har udøvet voldelig adfærd. Der er alene tale om at undgå, at en part mod sin vilje skal deltage i et møde i Familieretshuset sammen med den anden part, der muligvis har været voldelig. Det understreges i den forbindelse, at den foreslåede bestemmelse er en processuel bestemmelse, der har betydning for, hvordan sagen behandles i Familieretshuset. Det forhold, at parterne ikke indkaldes til et møde sammen, har således ikke i sig selv betydning for den materielle afgørelse i sagen, men de oplysninger, der er baggrunden herfor, vil naturligt indgå i den samlede sagsbehandling.

Den foreslåede bestemmelse er begrundet i hensynet til at beskytte den part, der har været udsat for den voldelige adfærd, eller hvis barn har været udsat for den voldelige adfærd, herunder imod risikoen for retraumatisering. Med den foreslåede bestemmelse tydeliggøres det således, at en part, der har været udsat for voldelig adfærd, eller hvis barn har været udsat for voldelig adfærd, ikke har pligt til at møde voldsudøveren under behandlingen af en familieretlig sag i Familieretshuset.

En tilsvarende bestemmelse foreslås indsat i § 38 i ægteskabsloven, jf. lovforslagets § 2, nr. 10. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 36

Det fremgår af § 32 a i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen tilbyder børnesagkyndig rådgivning til forældre, når fogedretten efter § 537, stk. 4, i retsplejeloven har udsat fuldbyrdelse af forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær. Det fremgår videre, at rådgivningen skal være gennemført inden det tidspunkt, som fogedretten har udsat sagen til. Rådgivningen er alene rettet mod sager om tvangsfuldbyrdelse af forældreansvar, hvor næste skridt ellers vil være en udkørende fogedforretning. Rådgivningen har først og fremmest til formål at undgå anvendelse af umiddelbar magt for at fuldbyrde forældreansvar.

Det foreslås, at henvisningen til retsplejeloven i § 32 a i forældreansvarsloven ændres således, at der i stedet henvises til, at rådgivning efter bestemmelsen tilbydes, når fogedretten efter § 456 r, stk. 4, i retsplejeloven har udsat fuldbyrdelse af forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær.

Det foreslås endvidere, at henvisningen til fogedretten to steder i bestemmelsen ændres til familieretten.

Henvisningen til retsplejeloven foreslås ændret, da indholdet af den gældende § 537, stk. 4, med lovforslagets § 15, nr. 19, foreslås videreført som § 456 r, stk. 4, i retsplejeloven.

Ændring af henvisningen fra fogedretten til familieretten er begrundet i, at afgørelser om fuldbyrdelse af forældreansvar efter den med lovforslagets § 15, nr. 19, foreslåede bestemmelser i §§ 456 p-456 r i retsplejeloven træffes af familieretten i stedet for af fogedretten.

Der henvises til lovforslagets § 15, nr. 19, samt bemærkningerne hertil samt i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3. og 3.4.

Til nr. 37

Det fremgår af § 33, stk. 1, i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen kan iværksætte børnesagkyndige undersøgelser og indhente sagkyndige erklæringer om forældre, bl.a. i sager om forældremyndighed og barnets bopæl.

Statsforvaltningen indbringer en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl for retten, når betingelserne i § 40 i forældreansvarsloven er opfyldte. Hvis Statsforvaltningen, inden sagen er indbragt for retten, har iværksat en børnesagkyndig undersøgelse eller anmodet om en sagkyndig erklæring om en forælder, kan denne undersøgelse m.v. efter § 33, stk. 2, i forældreansvarsloven færdiggøres uanset sagens indbringelse for retten.

Det foreslås, at § 33, stk. 2, ændres således, at den vedrører færdiggørelse af børnesagkyndige undersøgelser og sagkyndige erklæringer om en forælder efter indbringelse af sagen for familieretten.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at det med §§ 27 og 32 i forslaget til Familieretshusloven foreslås, at sager om forældremyndighed og barnets bopæl samt visse sager om samvær indbringes for familieretten til afgørelse.

For så vidt angår øvrige ændringer af § 33, stk. 2, i forældreansvarsloven henvises til lovforslagets § 1, nr. 5, og bemærkningerne hertil. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 38

Efter 13, stk. 2, i forældreansvarsloven kan forældremyndighed ved aftale godkendt af Statsforvaltningen overføres fra barnets forældre til andre end forældrene.

Når en forælder dør, træffer Statsforvaltningen efter § 15 og 15 a i forældremyndigheden i en række situationer afgørelse om, hvem der skal have forældremyndigheden over den afdøde forælders barn.

Inden Statsforvaltningen godkender en aftale efter § 13, stk. 2, eller træffer afgørelse om forældremyndighed efter § 15, stk. 3, eller § 15 a, stk. 2, skal Statsforvaltningen efter § 36, stk. 1, i forældreansvarsloven indhente en erklæring fra en forælder, der ikke har del i forældremyndigheden.

Det foreslås, at § 36, stk. 1, ændres således, at det ikke fremgår af bestemmelsen, hvilken myndighed der indhenter erklæringen fra en forælder, som ikke har del i forældremyndigheden. Det foreslås endvidere, at der af retskrivningsmæssige årsager indsættes et komma i bestemmelsen.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshusloven foreslås nedlagt, og at det foreslås, at afgørelse om godkendelse af aftaler om forældremyndighed efter § 13, stk. 2, og afgørelser om forældremyndighed efter §§ 15 og 15 a træffes af Familieretshuset eller familieretten efter den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 39

Efter § 20, stk. 2, i forældreansvarsloven kan Statsforvaltningen fastsætte samvær med et barns nærmeste pårørende, som barnet er knyttet til, hvis barnet ikke eller kun i yderst begrænset omfang har samvær med den forælder, som barnet ikke har bopæl hos. Inden der træffes en afgørelse om samvær efter § 20, stk. 2, skal Statsforvaltningen efter § 36, stk. 2, i forældreansvarsloven indhente en erklæring fra den forælder, der ikke eller kun i yderst begrænset omfang har samvær.

Det foreslås, at § 36, stk. 2, ændres således, at det ikke fremgår af bestemmelsen, hvilken myndighed der indhenter erklæringen fra den forælder, som ikke eller kun i yderst begrænset omfang har samvær med barnet.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, og at det foreslås, at afgørelse om samvær efter § 20, stk. 2, træffes af Familieretshuset eller familieretten efter den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 40 og 41

Efter §§ 15 og 15 a i forældreansvarsloven træffer Statsforvaltningen afgørelse om forældremyndighed efter en forælders død. Det fremgår af § 37 i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningens afgørelser efter §§ 15 og 15 a kan indbringes for retten, hvis en part anmoder om dette inden 4 uger efter, at Statsforvaltningen har givet parten meddelelse om afgørelsen.

Det foreslås, at overskriften til § 37 og § 37 ophæves.

Forslaget er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, og at kompetencen til at træffe afgørelse vedrørende forældremyndighed efter dødsfald foreslås tildelt Familieretshuset og familieretten, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 42

Det fremgår af § 38 i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningen og Ankestyrelsen som klagemyndighed kan få terminaladgang til brug for behandling af sager om transport i forbindelse med samvær, herunder forældrenes afholdelse af udgifter til transporten. De to myndigheder kan anvende terminaladgangen til indhentning af de nødvendige økonomiske oplysninger til brug for behandlingen af sagen. Oplysningerne indhentes via terminaladgangen hos told- og skatteforvaltningen, herunder i indkomstregistret.

Det foreslås, at § 38 ændres således, at Familieretshuset har terminaladgangen efter bestemmelsen.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

Familieretten, der efter den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2, behandler sager om samvær, herunder tilknyttede spørgsmål om transport, får ikke terminaladgang ved den foreslåede ændring af § 58 a, stk. 5. I stedet vil familieretten til brug for behandlingen af sådanne klagesager kunne anmode Familieretshuset om at indhente økonomiske oplysninger om parterne gennem Familieretshusets terminaladgang, jf. § 12 i forslaget til Familieretshuset. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 28, og bemærkningerne til dertil.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 43

Bestemmelsen i § 39, stk. 1, i forældreansvarsloven giver Statsforvaltningen mulighed for at afvise en anmodning om ændring af

forældremyndighed, barnets bopæl, samvær eller anden kontakt, hvis forholdene ikke har ændret sig væsentligt.

Det foreslås, at § 39, stk. 1, ændres således, at det ikke fremgår af bestemmelsen, hvilken myndighed der efter bestemmelsen kan afvise en anmodning om ændring af forældremyndighed, barnets bopæl, samvær eller anden kontakt.

Den foreslåede ændring er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse om at afvise en anmodning efter § 39, stk. 1, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 44

Bestemmelsen i § 39, stk. 1, i forældreansvarsloven giver Statsforvaltningen mulighed for at afvise en anmodning om ændring af forældremyndighed, barnets bopæl, samvær eller anden kontakt, hvis forholdene ikke har ændret sig væsentligt.

Såfremt Statsforvaltningen afviser en anmodning efter § 39, stk. 1, følger det af § 39, stk. 2, at Statsforvaltningen skal indbringe afgørelsen for retten, hvis ansøgeren anmoder om det inden fire uger efter, at Statsforvaltningen gav ansøgeren meddelelse om afvisningen.

Det foreslås, at § 39, stk. 2, ophæves.

Forslaget er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse om at afvise en anmodning efter § 39, stk. 1, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2, og den i lovforslagets § 1, nr. 43, foreslåede ændring af § 39, stk. 1.

Såfremt det er Familieretshuset, der træffer afgørelse om afvisning efter § 39, stk. 1, kan afgørelsen indbringes for familieretten til prøvelse, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 48, foreslåede § 41, stk. 1. Bestemmelsen om klageadgangen i § 39, stk. 2, bliver derved overflødig.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 45 og 46

§ 40 i forældreansvarsloven omhandler Statsforvaltningens afslutning og indbringelse for retten af sager om forældremyndighed efter §§ 11 og 14 og om barnets bopæl efter § 17.

Det foreslås, at overskriften før § 40 og § 40 ophæves.

De foreslåede ændringer er begrundede i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse om forældremyndighed efter §§ 11 og 14 og om barnets bopæl efter § 17 træffes af Familieretshuset eller familieretten, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2.

Såfremt det efter de foreslåede bestemmelser om visitation i Familieretshuset er Familieretshuset, der træffer afgørelse efter §§ 11, 14 og 17, kan afgørelsen indbringes for familieretten til prøvelse, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 48, foreslåede § 41, stk. 1. Bestemmelsen om indbringelse af sager om forældremyndighed og barnets bopæl i § 39, stk. 2, bliver derved overflødig.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 47

§§ 41 og 41 a i forældreansvarsloven omhandler mulighederne for at klage over Statsforvaltningens afgørelse til Ankestyrelsen, samt hvilke regler der finder anvendelse ved Ankestyrelsens behandling af en sådan klage. Disse bestemmelser har derfor overskriften "Klage m.v."

Det foreslås, at overskriften før § 41 ændres, således at ordlyden er "Domstolsprøvelse og klage".

Ændringen er begrundet i, at det med lovforslagets § 1, nr. 48, foreslås, at § 41 i forældreansvarsloven ændres, således at det fremgår af bestemmelsen, at Familieretshusets afgørelser efter forældreansvarsloven kan indbringes for familieretten til prøvelse fremfor, at afgørelsen kan påklages til Ankestyrelsen.

Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 48.

Til nr. 48

Det fremgår af § 41, stk. 1, i forældreansvarsloven, at Statsforvaltningens afgørelser efter forældreansvarsloven som udgangspunkt kan påklages til Ankestyrelsen.

Det foreslås, at bestemmelsen ændres således, at det fremgår af bestemmelsen, at Familieretshusets afgørelser efter forældreansvarsloven kan indbringes for familieretten til prøvelse efter bestemmelserne i kapitel 12 i forslaget til Familieretshusloven.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2, i forældreansvarsloven, hvorefter en række afgørelser efter forældreansvarsloven træffes af enten Familieretshuset eller familieretten. Det foreslås samtidigt, at bestemmelserne om indbringelse af Familieretshusets afgørelser for familieretten til prøvelse fremgår samlet af kapitel 12 i forslaget til Familieretshusloven. Disse bestemmelser ændrer ikke ved, i hvilke afgørelser der kan indbringes for familieretten i forhold til mulighederne for at påklage Statsforvaltningens afgørelser efter gældende ret. Der henvises i denne forbindelse til §§ 39-41 i forslaget til Familieretshusloven og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 49

§ 41 i forældreansvarsloven indeholder bestemmelser om klage over Statsforvaltningens afgørelser efter forældreansvarsloven. Mens udgangspunktet efter § 41, stk. 1, er, at Statsforvaltningens afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen, indeholder § 41, stk. 2-4, en række undtagelser fra klageadgangen.

Bestemmelsen i § 41, stk. 2, vedrører midlertidig afgørelse om forældremyndighed eller barnets bopæl efter § 26 eller ændring af en sådan afgørelse efter § 30. Det fremgår af § 41, stk. 2, at klage over disse afgørelser afvises, hvis sagen om forældremyndighed eller barnets bopæl er indbragt for retten efter § 40.

Det fremgår af § 41, stk. 3, at en række afgørelser ikke kan påklages til Ankestyrelsen. Det drejer sig om afgørelser efter § 37 om forældremyndighed efter dødsfald, afgørelser efter § 40, stk. 1 og 2, om indbringelse for retten af sager om forældremyndighed og barnets bopæl og afgørelser efter § 46, stk. 2, om afvisning af at behandle en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl, fordi der ikke er international kompetence til at behandle sagen i Danmark. Uanset de i § 41, stk. 3, anførte begrænsninger af muligheden for at klage til Ankestyrelsen kan Statsforvaltningens sagsbehandling i disse sager påklages særskilt til Ankestyrelsen, jf. § 41, stk. 4.

Det foreslås, at § 41, stk. 2-4, ophæves.

Forslaget er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshusloven foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse i de sager, der er omfattet af § 41, stk. 2-4, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2. Såfremt det efter de foreslåede bestemmelser om visitation i forslaget til Familieretshusloven er Familieretshuset, der træffer afgørelse, kan afgørelsen indbringes for familieretten til prøvelse, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 48, foreslåede § 41, stk. 1. Familieretten kan i den forbindelse tage stilling til Statsforvaltningens sagsbehandling.

Det bemærkes endvidere, at bestemmelsen i § 40 i forældreansvarsloven foreslås ophævet, jf. lovforslagets § 1, nr. 46.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 50

Det fremgår af § 41, stk. 5, 1. pkt., i forældreansvarsloven, at en afgørelse truffet efter § 23, stk. 2, af en skole eller børneinstitution eller af socialvæsenet om, at en forælder, der ikke har forældremyndigheden, ikke må få konkrete oplysninger eller dokumenter om barnets forhold, kan påklages til Statsforvaltningen. Statsforvaltningens afgørelse kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed, jf. § 41, stk. 5, 3. pkt. Ankestyrelsen kan dog efter § 41, stk. 5, 4. pkt., optage en sag til behandling, når det skønnes, at sagen har principiel eller generel betydning.

Det foreslås, at § 41, stk. 5, 3. og 4. pkt., udgår.

De foreslåede ændringer er begrundede i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretsloven foreslås nedlagt, og at det med den i lovforslaget § 1, nr. 5, foreslåede ændring af § 41, stk. 5, 1. pkt., foreslås, at klage over en afgørelse efter § 23, stk. 2, truffet af skole, børneinstitution eller socialvæsenet behandles af Familieretshuset. Reglerne for behandling af en klage foreslås at fremgå af forslaget til Familieretshusloven. Dette gælder ligeledes bestemmelser om adgang til at påklage en afgørelse, som Familieretshuset har truffet i en sag om klage efter den i lovforslagets § 1, nr. 5, foreslåede ændring af § 41, stk. 5, 1. pkt. Bestemmelserne i § 41, stk. 5, 3. og 4. pkt., bliver derved overflødige.

Det bemærkes, at det med den i lovforslagets § 15, nr. 14, foreslåede § 448 d, stk. 2, i retsplejeloven foreslås i overensstemmelse med gældende ret, at familieretten kan afvise sager, der ikke har generel eller principiel betydning.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 5, og til bemærkningerne hertil, for så vidt angår øvrige ændringer af § 41, stk. 5, i forældreansvarsloven samt til den i § 15, nr. 14, foreslåede § 448 d, stk. 2, og bemærkningerne hertil, for så vidt angår den foreslåede adgang til at indbringe afgørelser efter § 41, stk. 5, 1. pkt., i forældreansvarsloven for familieretten til prøvelse. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Det bemærkes, at § 41, stk. 5, i forældreansvarsloven med den i lovforslagets § 1, nr. 49, foreslåede ophævelse af § 41, stk. 2-4, i forældreansvarsloven bliver § 41, stk. 2, i forældreansvarsloven.

Til nr. 51

Det fremgår af § 41 a i forældreansvarsloven, at kapitel 9 og §§ 68 og 70 i retssikkerhedsloven finder anvendelse ved Ankestyrelsens behandling af sager efter forældreansvarsloven. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 41, stk. 1, i forældreansvarsloven, hvorefter Statsforvaltningens afgørelser efter forældreansvarsloven som udgangspunkt kan påklages til Ankestyrelsen.

Det foreslås, at § 41 a affattes således, at det fremgår af bestemmelsen, at familieretten træffer afgørelse efter §§ 11, 14, 17 og 21 i forældreansvarsloven i sager omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 24 i forslaget til Familieretshusloven. Afgørelse træffes efter anmodning fra Familieretshuset.

Sager omfattet af § 24 i forslaget til Familieretshusloven er sager efter forældreansvarsloven, som Familieretshuset har rejst på baggrund af en henvendelse fra den kommune, der er forpligtet til at yde barnet støtte efter serviceloven. Sagerne behandles som § 7-sager efter forslaget til Familieretshusloven, og det er dermed familieretten, der træffer afgørelse. Familieretshuset er under behandlingen af sagen i familieretten sagsøger, jf. den i § 15, nr. 14, foreslåede bestemmelse i § 448 a, stk. 4, i retsplejeloven, mens den eller de involverede forældre er sagsøgte.

Efter §§ 11, 14, 17 og 21, som foreslås ændret ved § 1, nr. 7, 8, 12, 16 og 20 i lovforslaget forudsætter afgørelse om forældremyndighed ved fælles forældremyndighed uenighed mellem forældrene, afgørelse, når der ikke er fælles forældremyndighed, anmodning fra den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, afgørelse

om bopæl uenighed mellem forældrene og afgørelse om samvær anmodning herom. I sager omfattet af § 24 i forslaget til Familieretshuset vil der ikke foreligge en anmodning fra en forælder eller uenighed mellem forældrene. Afgørelse vil i stedet blive truffet på baggrund af Familieretshusets anmodning som sagsøger. Den foreslåede bestemmelse er således begrundet i behovet for en hensigtsmæssig afvikling af sager omfattet af § 24 i forslaget til Familieretshuset.

Den foreslåede ophævelse af den gældende bestemmelse i § 41 a er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, og at afgørelser efter forældreansvarsloven med den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2, træffes af Familieretshuset eller familieretten, og at Familieretshusets afgørelser med den i lovforslagets § 1, nr. 48, foreslåede § 41, stk. 1, kan indbringes for familieretten til prøvelse. Det foreslås dermed, at Ankestyrelsen ikke længere har kompetence til at træffe afgørelser efter forældreansvarsloven, hvorfor der heller ikke er behov for regler om Ankestyrelsens behandling af sager efter forældreansvarsloven.

Der henvises til § 24 i forslaget til Familieretshuset og bemærkningerne hertil. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 52

Efter § 46, stk. 1, i forældreansvarsloven kan Statsforvaltningen behandle en sag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v., hvis betingelserne i § 448 f i retsplejeloven er opfyldte. Disse bestemmelser indeholder reglerne om domstolens internationale kompetence til at behandle sager om separation og skilsmisse.

Det foreslås, at henvisningen i § 46, stk. 1, i forældreansvarsloven til § 448 f i retsplejeloven ændres til § 448 g i retsplejeloven.

Den foreslåede ændring af § 46, stk. 1, i forældreansvarsloven indebærer, at Familieretshusets internationale kompetence til at behandle en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær m.v. er reguleret i § 448 g i retsplejeloven.

Begrundelsen for forslaget er for det første, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse om forældremyndighed, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede nye bestemmelse i § 30 a, stk. 2.

For det andet er begrundelsen for forslaget, at § 448 f i retsplejeloven med lovforslagets § 15, nr. 14, uden indholdsmæssige ændringer foreslås videreført som retsplejeloven som § 448 g.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 34 og 53, for så vidt angår øvrige ændringer af § 46 i forældreansvarsloven. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 53

§ 46 i forældreansvarsloven vedrører Statsforvaltningens internationale kompetence i sager efter forældreansvarsloven om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. Statsforvaltningen kan efter bestemmelsen behandle sager, hvis betingelserne i retsplejelovens § 448 f er opfyldte.

Statsforvaltningens afvisning af at have international kompetence efter § 46, stk. 1, i forældreansvarsloven til at behandle en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl efter §§ 11, 14, 15, 15 a og 17 kan efter § 46, stk. 2, indbringes for retten.

Det foreslås, at § 46, stk. 2, ophæves. Dette forslag er begrundet i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse om international kompetence i sager om forældreansvar, jf. den i lovforslagets § 1, nr. 28, foreslåede § 30 a, stk. 2, og at Familieretshusets afgørelser med den i lovforslagets § 1, nr. 48, foreslåede § 41, stk. 1, kan indbringes for familie-

retten. Der er derfor ikke behov for en særskilt bestemmelse om indbringelse for retten af Familieretshusets afgørelse om afvisning af at behandle en sag med henvisning til manglende international kompetence.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 34 og 53, for så vidt angår øvrige ændringer af § 46 i forældreansvarsloven. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til § 2

Til nr. 1

Det fremgår af § 7, 1. pkt., i ægteskabsloven, at ægteskab ikke uden Ankestyrelsens tilladelse må indgås mellem personer, hvis den ene part har været gift med den anden parts slægtning i ret op- eller nedstigende linje, hvilket f.eks. kan være den anden parts forælder eller barn.

Det foreslås, at § 7, 1. pkt., ændres således, at det fremgår af bestemmelsen, at tilladelse til, at ægteskab kan indgås i de i bestemmelsen omhandlede situationer, gives af Familieretshuset.

Ændringen er begrundet i, at varetagelsen af de familieretlige opgaver med forslaget til Familieretshuset foreslås samlet i en ny myndighed, Familieretshuset. Dette gælder også de opgaver på det familieretlige område, som hidtil har været varetaget af Ankestyrelsen, herunder at træffe afgørelse om tilladelse efter § 7, 1. pkt.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 2

Ægteskabsloven indeholder en række bestemmelser, der fastlægger Ankestyrelsens opgaver. Det drejer sig bl.a. om opgaver efter § 21, stk. 2, om afgørelse af at en vielse er gyldig, uanset at kravene i § 21, stk. 1, ikke er opfyldte, efter § 23, stk. 3, om anlæggelse af sag til omstødelse af et ægteskab og efter § 58 b, stk. 1, om behandling af klage over prøvelsesmyndighedens afgørelse efter §§ 1 a og 4, § 10, stk. 2, og § 11 a, stk. 2, og afgørelse vedrørende anerkendelse af udenlandske skilsmisser til brug for prøvelse af ægteskabsbetingelser.

Det foreslås, at § 21, stk. 2, § 23, stk. 3, og § 58 b, stk. 1, ændres således, at det fremgår af bestemmelserne, at de i bestemmelserne nævnte opgaver varetages af Familieretshuset.

Ændringerne er begrundede i, at varetagelsen af de familieretlige opgaver med forslaget til Familieretshuset foreslås samlet i en ny myndighed, Familieretshuset. Dette gælder også de opgaver på det familieretlige område, som hidtil har været varetaget af Ankestyrelsen, herunder at træffe afgørelse efter § 21, stk. 2, anlægge sag efter § 23, stk. 3, og træffe afgørelse i klager omfattet af § 58 b, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 3.3.

Til nr. 3

Det er ved visse bestemmelser i ægteskabsloven fastlagt, at en afgørelse træffes ved dom. Afgørelsen træffes således i disse sager af domstolene. Det drejer sig om sager efter § 23, stk. 1, og § 24, stk. 1, i ægteskabsloven om omstødelse af et ægteskab. Endvidere fremgår det af § 52 i ægteskabsloven, at en aftale om pligten til at betale ægtefællebidrag eller om størrelsen af et ægtefællebidrag kan ændres ved dom, og efter § 58 i ægteskabsloven at en aftale mellem to ægtefæller om fordeling af formue, bidragspligt eller andre vilkår i forbindelse med separation eller skilsmisse kan ændres eller erklæres uforbindende ved dom.

Det foreslås, at henvisningen til, at afgørelser efter § 23, stk. 1, § 24, stk. 1, og §§ 52 og 58 træffes ved dom, udgår.

De foreslåede ændringer er begrundede i, at Statsforvaltningen med forslaget til Familieretshuset foreslås nedlagt, hvorefter det enten vil være Familieretshuset eller familieretten, der træffer